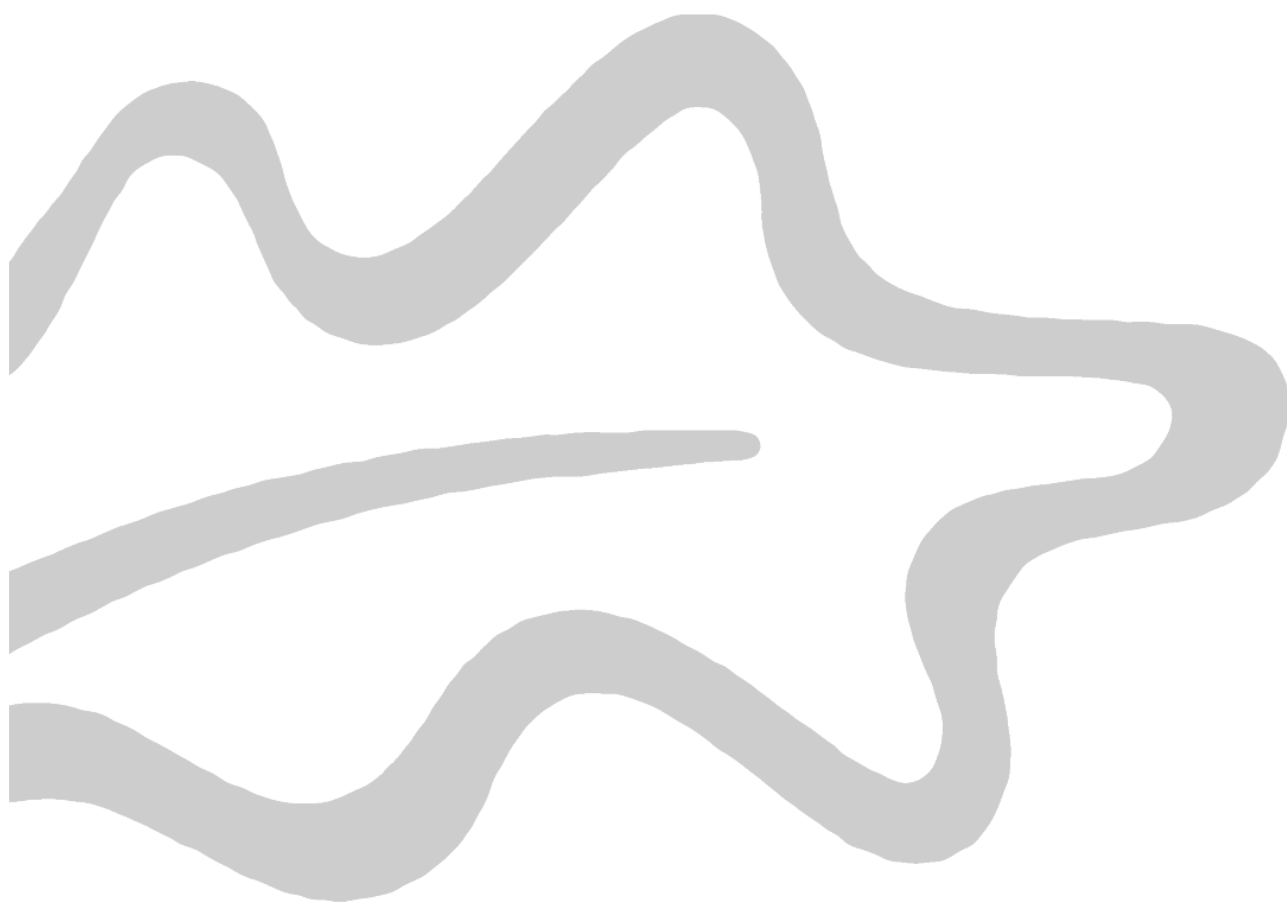

TILINPÄÄTÖS 2015

valtuusto 6.6.2016

TOIMINTAKERTOMUS

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	1
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	1
1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	8
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	11
1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	14
1.6 Kunnan henkilöstö	15
1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	18
1.8 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	27
2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	30
2.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	30
2.2 Toiminnan rahoitus.....	32
3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	34
4. KOKONAISTULOT- JA MENOT	37
5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	38
5.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	38
5.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	38
5.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	39
5.4 Konsernivalvonnan toteutus	40
5.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	41
6. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET.....	46
6.1 Tilikauden tuloksen käsittely	46
7. KUNTASTRATEGIARAPORTTI	47
7.1 Johdanto	47
7.2 Kuntastrategian päämäärät ja niiden toteutuskeinot	50
7.3 Vuoden 2015 vuositavoitteiden toteutuminen.....	59

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

8. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	
Käyttötalousmenojen muutokset toimialoittain	68
Käyttötalousosan taulukoiden lukuohje.....	69
Yleisjohto- ja konsernipalvelut	70
Kunnanviraston johto	74
Henkilöstö- ja tukipalvelut	77
Hallinto	79
Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus	90
Talous ja tietohallinto	93
Kuntakehitys	96

TILINPÄÄTÖS 2015

Sosiaali- ja terveyslautakunta	101
Sosiaali- ja terveystoimi	103
Sosiaalipalvelut	108
Terveyspalvelut	113
Sairaalapalvelut	116
Vanhusten- ja vammaispalvelut	119
Kehittämisen- ja hallintopalvelut	125
Kasvatus- ja sivistystoimi	128
Kasvatus- ja koulutuslautakunta	132
Kehittämisen- ja hallintoyksikkö	132
Kasvun ja oppimisen palvelut	133
Kulttuurilautakunta	139
Kulttuuripalvelut	139
Liikuntalautakunta	142
Liikuntapalvelut	142
Nuorisolautakunta	145
Nuorisopalvelut	145
Tekninen toimi	147
Rakennuslautakunta	154
Rakennusvalvonta	154
Tekninen lautakunta	157
Teknisen toimen hallintopalvelut	158
Kunnallistekniikka	159
Joukkoliikenne	161
Ympäristötekniset palvelut	163
Tilakeskus	165
Investointien toteutuminen	170
Investointiyhteenveto	170
Kunnanhallitus	171
Sosiaali- ja terveyslautakunta	172
Kasvatus- ja koulutuslautakunta	173
Liikuntalautakunta	174
Nuorisolautakunta	175
Kulttuurilautakunta	176
Rakennuslautakunta	177
Tekninen lautakunta	178
Tuloslaskelman toteumavertailu	181
Toimintamenot- ja tulot, toteumat 2014-2015	182
Sisäinen tuloslaskelma, toteumat 2009-2015 ja talousarvio 2016	183
Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteumavertailusta	184
Rahoitusosan toteutuminen	186
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	
Tuloslaskelma	188
Rahoituslaskelma	189
Tase	190
Konsernilaskelmat	192

TILINPÄÄTÖS 2015

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	195
TYTÄRYHTIÖT	223
ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	236
Liikelaitoksen erillistilinpäätös	
Vesihuoltoliikelaitos	237
Liikelaitoksen vaikutus kunnan talouteen.....	273
Tuloslaskelma	274
Rahoituslaskelma.....	275
Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset	276
ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	292

Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2015

Vuoden 2015 keväällä käytyjen eduskuntavaalien jälkeen muodostettu Juha Sipilän hallitus teki kuntakenttään vaikuttavia merkittäviä linjauksia. Sosiaali- ja terveystoimen järjestämisvastuu on siirtymässä kokonaan pois kunnilta uudelleenlaillisille itsehallintoalueille (maakunnille), jotka tulevat saamaan tehtäviä myös maakunnan liitoilta ja valtion aluehallinnosta. Keski-Uudellamaalla käynnistettiin oman sote-mallin selvittely Hyvinkään sairaanhoitoalueen ympärillä. Tarkoituksena on löytää malli, jossa päätösvaltaa säilyy alueella, mutta joka voidaan tulevaisuudessa niveltää osaksi valtakunnallista sote-ratkaisua.

Keski-Uudenmaan kahdeksan kunnan (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula) vapaaehtoinen kuntaliitosselvitys ei tuottanut tulosta, vaan kunnat toisensa jälkeen irtautuivat siitä. Tuusulassa valtuusto käsitteli asiaa syyskuussa ja päätti yksimielisesti irtautua Keski-Uudenmaan kaupunki -yhdistymisselvityksestä todeten kuitenkin, että kuntayhteistyötä tulee tehostaa, jotta kuntalaisten asiointi olisi mahdollisimman sujuvaa yli kuntarajojen.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS teki Kellokosken sairaalan suhteen linjauksia, jotka merkitsisivät sairaalan toiminnan vähittäistä alasajoa. Kunta vastustaa satavuotiaan sairaalan lakkauttamista monin eri perustein. Myös kuntalaiset keräsivät yli 5300 nimen adressin, jonka kunnan edustajat luovuttivat HUS:n johdolle.

Vuoden päätteeksi saatiin hyviä uutisia elinkeinoelämän taholta, kun saksalainen datakeskuspalveluita tarjoava Hetzner Online GmbH ilmoitti investoivansa uuteen datakeskukseen Tuusulassa. Rakennusvaiheessa tämän kaltainen investointi työllistää jopa 200–300 henkilötyövuotta, ja pysyviäkin työpaikkoja syntyy.

Asukasluku kasvoi, mutta rakentaminen hidastui

Helsingin seutukunnan asukasluku kasvoi vuoden aikana 1,2 % (2014: 1,4). Tuusulassa väestönkasvun kokonaismuutos oli 0,7 % eli yhteensä 253 henkeä. Asukasluku oli vuoden päättyessä 38 451. Lapsia syntyi 372, mikä oli lähes saman verran kuin edellisvuonna. Kuntaan muutti 2 443 henkeä, kun taas kunnasta muutti pois 2 383 henkeä; muuttovoittoa oli täten 60 henkeä. Tulomuutto nousi kahdella sadalla hengellä edellisvuodesta nousten kuluneen kymmenvuotisjakson keskiarvon tasolle. Lähtömuutto puolestaan oli aikaisempien vuosien tasolla.

Tuusulan kunta käytti talonrakennukseen noin 8,3 milj. euroa. Vuoden aikana valmistui mm. Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysaseman fysioterapian tilojen perusparannustyö. Paijalan koulun ja Notkokuiston päiväkodin laajennustyöt sekä Roinilanpellon päiväkodin uudisrakennustyö käynnistyivät. Muita korjaus- ja kunnostustöitä tehtiin noin 2,7 milj. eurolla. Ulkoalueita ja pihoja korjattiin useissa kohteissa yhteensä noin 540 000 eurolla. Näistä merkittävin oli Kirkonkylän koulun piha-alueen muuttaminen lähiliikunta-alueeksi.

Etelä-Tuusulan lukio- ja monitoimirakennuksen (Monio) hankesuunnittelu käynnistettiin. Kellokosken koulun osalta käynnistettiin toteutuksen

suunnittelutyö. Hyökkälän alakoulun peruskorjauksen toteutussuunnitelmat valmistuivat.

Tuusulaan valmistui rakennuksia 262 (2014: 368). Valmistuneiden asuntojen määrä oli 221 (356). Rakennuslupia ja ilmoituksia myönnettiin yhteensä 588 kappaletta, mikä oli jonkin verran edellisvuotta vähemmän.

Tuusulan kunnassa oli kertomusvuoden aikana haettavana 55 omakotitonttia, joista valtaosa sijaitsi Jokelan Peltokaarella. Omakotitontteja luovutettiin 12: neljä Peltokaaresta ja yksi Lahelan Stenbackasta. Lisäksi tarjousten perusteella myytiin 7 omakotitonttia Etelä-Tuusulasta Vienolankujalta ja Tuuliviirinkujalta. Peltokaaresta myytiin kaksi asuinpientalotonttia, ja Stenbackasta ostettiin yksi rakentamaton omakotitontti takaisin.

Datakeskustontista merkittävät tulot

Asuntotonteista saadut maanmyyntitulot olivat noin 2,06 milj. euroa. Työpaikkatontteja myytiin viisi, ja niiden yhteenlaskettu myyntihinta oli noin 5,18 milj. euroa. Luku pitää sisällään Hetzner Finland Oy:n datakeskuksen käyttöön tulevan noin 4,9 milj. euron hintaisen tontin. Haja-asutusalueen tontin lisämaaksi myytiin 1000 m² hintaan 27 000 euroa, ja maankäyttö-sopimuksista saatiin lisäksi korvauksia noin 0,79 milj. euroa. Maanmyyntitulot olivat yhteensä noin 7,3 milj. euroa.

Raakamaata hankittiin noin 27,15 ha ja hankintaan käytettiin rahaa noin 1,17 milj. euroa. Lukuihin sisältyvät kaupat, joissa omistusoikeus siirtyi vuoden 2015 puolella. Collinin suvulta Rykmentinpuistosta ostettu maa-alue on tärkeä Rykmentinpuiston aloituskortteleiden toteutuksen kannalta.

Uusilla asemakaava-alueilla tilaa rakentamiselle

Yleiskaava 2040 -ehdotuksen valmistelua jatkettiin kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella. Työssä paneuduttiin erityisesti liikennekysymyksiin.

Sulan osayleiskaava hyväksyttiin ja sai lainvoiman. Focus-osayleiskaava puolestaan hyväksyttiin ELY:n tekemän oikaisukehotuksen jälkeen uudelleen valtuustossa, mutta päätöksestä on jätetty valituksia hallinto-oikeuteen. Tuomala II:n uutta kaavaehdotusta valmisteltiin, mutta ehdotus ei vielä edennyt käsittelyyn. Myös Hyrylän keskustan yleissuunnitelmaa valmisteltiin.

Focus-liikekeskuksen asemakaavaluonnos asetettiin julkisesti nähtäville. Maantiekylä II, Kulomäentie II ja Högerginmäen asemakaavat hyväksyttiin ja ne saivat lainvoiman. Sulan työpaikka-alueen asemakaavoitus laitettiin vireille, ja Vallun ja Rajalinnan työpaikka-alueiden kaavat saivat lainvoiman.

Erittäin merkittävää Rykmentinpuisto I -asemakaavaehdotusta valmisteltiin. Tätä nopeammin eteni vuoden 2020 asuntomessualueeksi kaavailtu Puustellinmetsän asemakaava, joka hyväksyttäneen keväällä 2016. Lahelanpelto II -ehdotusta valmisteltiin ja tehtiin tähän liittyviä maankäyttösopimuksia; hanke etenee keväällä 2016. Anttilanranta I -asemakaava hyväksyttiin vuoden 2015 lopussa, mutta päätöksestä valitettiin.

Aropellon asemakaavan maankäyttösopimusneuvottelut jatkuivat ja Jokelassa Kartano I:n asemakaavaehdotus saatiin nähtäville vuoden lopussa.

Vuonna 2015 voimaan tuli kuusi asemakaavaa, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on yli 60 hehtaaria ja joilla on yli 150 000 kerrosneliömetriä rakennusoikeutta.

Tilikauden tulos jäi miinukselle

Tuusulan kunnan toimintakulut olivat 222,5 milj. euroa, jossa oli kasvua edellisvuoteen 1,5 %. Nettoinvestoinnit olivat 19,2 milj. euroa ja vuosikate 11,0 milj. euroa (2014: 12,8 milj. euroa). Tilikauden tulos oli 1,2 milj. euroa tappiollinen (2014: 1,3 milj. euroa). Vuosikate oli 90,5 % poistoista tulo-rahoituksen ollessa epätasapainossa. Verotulojen kasvu jäi 2,5 %:iin ja valtionosuudet toteutuivat 7,3 % edellisvuotta pienempinä.

Kunnan omavaraisuusaste laski 66,6 %:iin (2014: 67,8 %). Lainakanta kasvoi 7,8 milj. eurolla ollen vuoden lopussa 52,3 milj. euroa. Tuusulan kunnan lainamäärä asukasta kohden oli 1360 euroa, kun keskimääräinen lainakanta Manner-Suomen kunnilla oli 2697 euroa/asukas.

Esitän päätöksentekijöille ja henkilökunnalle parhaat kiitokseni tuusulalaisten hyväksi tehdystä työstä.

Hannu Joensivu
kunnanjohtaja

1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuusto

Valtuusto piti vuoden 2015 aikana 9 kokousta (v. 2014: 8) ja käsitteli 185 asiaa (v. 2014: 162). Valtuuston kokousten lisäksi pidettiin 9 valtuustoasioiden informaatiotilaisuutta ja järjestettiin 2 valtuustoseminaaria.

Valtuuston kokoonpano 31.12.2015 oli seuraava:

Puheenjohtajat

Lindberg Arto	puheenjohtaja, SDP
Untamo Lauri	I varapuheenjohtaja, Kok.
Seuna Veikko	II varapuheenjohtaja, TuPu

Kokoomuksen valtuustoryhmä (16 valtuutettua)

Ahlgren Jukka
Ahonen Petri
Heinänen Salla
Juntunen Paavo
Kervinen Sanna
Kinnunen Kari
Laitinen Sarianna
Malmlund Hans
Mäki-Kuhna Mika
Rosenqvist Ulla
Seppälä Antti
Sjöblom Ilmari
Sjöblom Ruut
Tamminen Sami
Untamo Lauri
Åvall Laura

Tuusulan puolesta-valtuustoryhmä (11 valtuutettua)

Alanko Matti
Friman Kari
Heiskanen Sari
Meckelborg Markus
Reinikainen Tuija
Salonen Jussi
Seuna Veikko
Sorri Liisa
Stenvall Raimo
Visuri Päivi
Winqvist Margita

Tuusulan Sosialidemokraattien (SDP rp) valtuustoryhmä (11 valtuutettua)

Airikka Jerry
Hyypijev Ritva
Järvinen Aarno
Kiuru Kim
Koivunen Aila
Kuusisto Merja

Kuusisto Päivö
Lindberg Arto
Mäensivu Karita
Palomäki Ulla
Peltonen Jani

Keskiryhmän valtuustoryhmä (7 valtuutettua)

Suomen Keskusta r.p.(4)
Huhtaluoma Timo
Kaikkonen Antti
Nyman Ari
Viitanen Kirsi

Suomen Kristillisdemokraatit, KD (2)
Sarenius-Salmenkivi Erja
Seppälä Ilkka

Suomen ruotsalainen kansanpuolue (1)
Avellan Monica

Tuusulan Perussuomalaiset-valtuustoryhmä (3 valtuutettua)

Huhtanen Pasi
Niemelä Eetu
Ruusala Jarno

Vihreiden valtuustoryhmä (1 valtuutettu)

Toivanen Ilona

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä (1 valtuutettu)

Noro Seppo

Rehti Tuusula-valtuustoryhmä (1 valtuutettu)

Rämö Risto

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus piti vuoden 2015 aikana 35 kokousta (v. 2014: 36) ja käsitteli 563 asiaa (v. 2014: 567). Lisäksi pidettiin 4 kunnanhallituksen iltakoulua ja järjestettiin 2 kunnanhallituksen taloussuunnitteluseminaaria ja 2 konsernitapaamista.

Kunnanhallituksen kokoonpano 31.12.2015 oli seuraava:

Puheenjohtajat

Kervinen Sanna, puheenjohtaja, Kok.
Reinikainen Tuija, I varapuheenjohtaja, TuPu
Kuusisto Päivö, II varapuheenjohtaja, SDP

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Rosenqvist Ulla, Kok.
Sorri Liisa, TuPu
Hyypijev Ritva, SDP

Jäsenet

Friman Kari, TuPu
Heinänen Salla, Kok.
Heiskanen Sari, TuPu
Huuhtanen Pasi, PS
Koivunen Aila, SDP

Ceder Marko, TuPu
Åvall Laura, Kok.
Salonen Jussi, TuPu
Nieminen Eeva-Liisa, Vihr.
Mäensivu Karita, SDP

Nyman Ari, Kesk.
Seppälä Ilkka, KD
Sjöblom Ilmari, Kok.

Mattila Pentti, Kesk.
Sipilä Jukka, KD
Mäki-Kuhna Mika, Kok.

Lautakuntien puheenjohtajat

Kuntakehityslautakunta

Salonen Jussi, TuPu   puheenjohtaja
Seppälä Antti, Kok.   varapuheenjohtaja

Kasvatus- ja koulutuslautakunta

Ävall Laura, Kok.   puheenjohtaja
Alanko Matti, TuPu   varapuheenjohtaja

Keski-Uudenmaan ympäristölahtakunta

Sundberg Anneli, Kok.   puheenjohtaja
Latva Jerry, SDP   varapuheenjohtaja

Keskusvaalilautakunta

Manninen Markku, Kok.   puheenjohtaja
Pirttinen Matti, SDP   varapuheenjohtaja

Kulttuurilautakunta

Meckelborg Markus, TuPu   puheenjohtaja
Ahlgren Jukka, Kok.   varapuheenjohtaja

Liikuntalautakunta

Tamminen Sami, Kok.   puheenjohtaja
Ceder Marko, TuPu   varapuheenjohtaja

Nuorisolautakunta

Toivanen Ilona, Vihreät   puheenjohtaja
Ilkas Jani, Kok.   varapuheenjohtaja

Rakennuslautakunta

Riola Jouko, Kok.   puheenjohtaja
Lahdenperä Tuula, SDP   varapuheenjohtaja

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Kiuru Kim, SDP   puheenjohtaja
Rosenqvist Ulla, Kok.   varapuheenjohtaja

Tarkastuslautakunta

Järvinen Aarno, SDP.   puheenjohtaja
Huhtaluoma Timo, Kesk.   varapuheenjohtaja

Tekninen lautakunta

Ahonen Petri, Kok.   puheenjohtaja
Stenvall Raimo, TuPu   varapuheenjohtaja

Kunnan johtoryhmä

Joensivu Hannu   kunnanjohtaja

Haukkasalo Hannu
Hurri Helena
Hyttinen Tuula
Kaija Jyrki
Juholan Petri
Lipasti Harri
Vainio Pirjo
Vehmas Markku
Ukkola Esa
Uusikulku Riikka

kuntakehitysjohtaja
johdon assistentti
kunnansihteeri
tekninen johtaja 17.3.2015 saakka
vt. tekninen johtaja 18.3.2015 lukien
henkilöstöjohtaja
sosiaali- ja terveystoimenjohtaja
talousjohtaja
kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja
viestintäpäällikkö

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Maailmantalouden kasvua hidasti kehittyvien talouksien kasvun hiipuminen sekä investointien vaimea kasvu. Samalla kuitenkin laajapohjainen kasvu jatkui Yhdysvalloissa, myös euroalue kääntyi hitaaseen kasvuun. Erityisesti Kiinan talouden haasteet varjostavat lähitulevaisuuden kasvunäkymiä.

Suomen talouden vaikeudet jatkuivat. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan vuoden 2015 bruttokansantuotteen kasvu jäi 0,2 %:iin. Vuoden 2016 talouskasvuksi ennustetaan 1,2 %.

Pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyden kehitys jatkui synkkänä. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli viime lokakuussa 113 000, eli vajaat 20 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Rakennetyöttömien määrä oli lokakuussa 206 000; myös vajaat 20 000 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kotitalouksien reaalitytulot kasvoivat, minkä seurauksena yksityinen kulutus lisääntyi 1,3 %. Tulevina kahtena vuotena yksityisen kulutuksen kasvun ennakoidaan hidastuvan lievästi, pääasiassa vaatimattoman reaalitytulojen kehityksen vuoksi.

Vientinäkymiä heikentää hiipuva maailmankaupan kasvu. Tuonnin kasvu säilyy poikkeuksellisen vaatimattomana, erityisesti kehittyvissä talouksissa. Ennen kriisiä kauppa kasvoi noin kaksinkertaista vauhtia suhteessa tuotantoon, mutta nyt kauppa kasvaa jopa hitaammin kuin tuotanto. Kotimaisen teollisuuden arvonlisäys supistui viime vuonna vielä runsaat 2 %, mutta lisääntyy kuluvana vuonna noin kaksi ja seuraavana noin kolme prosenttia.

Suomen julkisyhteisöjen alijäämä ylitti vuosina 2014 ja 2015 3 prosentin viitearvon, vaikka edellisen ja nykyisen hallituksen sopeutustoimet kohentavat rahoitusasemaa. Tänä vuonna alijäämä painunee alle 3 %:n. Julkisyhteisöjen velka on ylittämässä 60 prosentin viitearvon eikä velkasuhde ole taittumassa lähivuosina.

Talouden riskit liittyvät edelleen keskeisesti reaalityalouden kehitykseen ja työmarkkinoihin. Näyttää siltä, että Suomen talouskasvu jää myös lähivuosina kilpailijamaita alhaisemmaksi. Reaalityalouden suotuisa kehitys on välttämätön ehto julkisen talouden tilan kestäväälle paranemiselle. Ennustettu vaimea talouskehitys ei tule juurikaan kohentamaan Suomen julkisen talouden tilaa.

Alla on esitetty vuoden 2015 keskeisten ennustelukujen toteutuminen.

	TA 2015	TP 2015
BKT:n muutos	1,2	0,2
Kuluttajahintojen muutos	1,5	-0,1
Työttömyysaste, (%)	8,6	9,4
Lyhyet korot (Euribor 3 kk)	0,3	0
Pitkät korot (valt. Obl. 10 v.)	1,5	0,7

Lähde: Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus 15.9.2014 ja 18.12.2015.

Kokonaisuutena Suomen talous kehittyi selvästi ennakoitua heikommin, mikä osaltaan heijastui negatiivisesti myös kuntatalouteen.

Kunnallistalouden kehitys

Ennakkotietojen mukaan kuntien yhteenlaskettu vuoden 2015 tulos (ilman kerta-luontoisia erä yhtiöittämisistä) oli noin 270 milj. euroa ylijäämäinen. Maltillinen palkkaratkaisu, kuntien toimintojen tehostaminen ja kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen vaikuttivat siihen, että kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot vähenivät noin yhdellä prosentilla. Henkilöstömenoja leikattiin noin 300 milj. eurolla. Heikko talouskehitys ja kasvava työttömyys ovat hidastaneet kuntien verotulojen kasvua sekä lisänneet menoja. Kuntien yhteenlasketut verotulot kasvoivat 2,8 %. Kuntien osuus työmarkkinatuen rahoituksesta kasvoi edellisestä vuodesta 160 miljoonaa ja oli viime vuonna yli 400 miljoonaa euroa.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu lainakanta kasvoi 0,5 miljardia euroa, 17,0 miljardiin euroon. Kunnilla on nyt lainaa keskimäärin 2 793 euroa asukasta kohti.

Helsingin seutukunnan ja KUUMA-kuntien kehitys

Tuusulan asukasluku oli vuoden päättyessä 38 451 (ennakkotieto). Asukasmäärä kasvoi edellisvuodesta 253 henkilöllä (0,7 %). Vuonna 2014 kasvu oli vain 0,2 %.

Väestönkasvu hidastui Tuusulassa totutusta vuonna 2012, jolloin kasvu jäi ensimmäistä kertaa alle yhteen prosenttiin. Vuosien 1996 - 2015 keskimääräinen väestönkasvu oli lähes 1,5 %.

Koko Helsingin seutukunnan väestönkasvu vuonna 2015 oli 1,2 %. Helsingin seutukunnista Sipoon väkimäärä kasvoi vuonna 2015 suhteellisesti eniten (1,9 %). KUUMA-kuntien väestönkasvu oli vuonna 2014 keskimäärin 0,6 %, kun se edellisvuonna oli 0,7 %. KUUMA-kunnista kasvu oli suhteellisesti nopeinta Sipoon jälkeen Kirkkonummella (1,1 %).

Seuraavassa taulukossa on tietoja Helsingin seutukuntien väestömuutoksista 2015.

	Syntyneiden enemmyys	Kuntien välinen nettomuutto	Ulkomainen nettomuutto	Nettomuutto yhteensä	Väestönmuutos lkm	%	Väkiluku 31.12.2015
Helsingin seutukunta	5956	6223	5057	11280	17236	1,2	1500320
Espoo	1834	1176	943	2119	3953	1,5	269496
Helsinki	1877	3542	2376	5918	7795	1,3	628510
Hyvinkää	24	20	67	87	111	0,2	46477
Järvenpää	208	254	56	310	518	1,3	40908
Karkkila	-26	16	13	29	3	0,0	8980
Kauniainen	-20	109	29	138	118	1,3	9475
Kerava	107	-277	147	-130	-23	-0,1	35294
Kirkkonummi	189	179	40	219	408	1,1	38628
Lohja	0	-284	21	-263	-263	-0,6	47361
Mäntsälä	50	5	6	11	61	0,3	20682
Nurmijärvi	217	97	14	111	328	0,8	41905
Pornainen	29	-52	2	-50	-21	-0,4	5127
Sipoo	24	326	11	337	361	1,9	19395
Siuntio	29	-48	0	-48	-19	-0,3	6180
Tuusula	131	60	62	122	253	0,7	38451
Vantaa	1198	1275	1253	2528	3726	1,8	214529
Vihti	85	-175	17	-158	-73	-0,3	28922

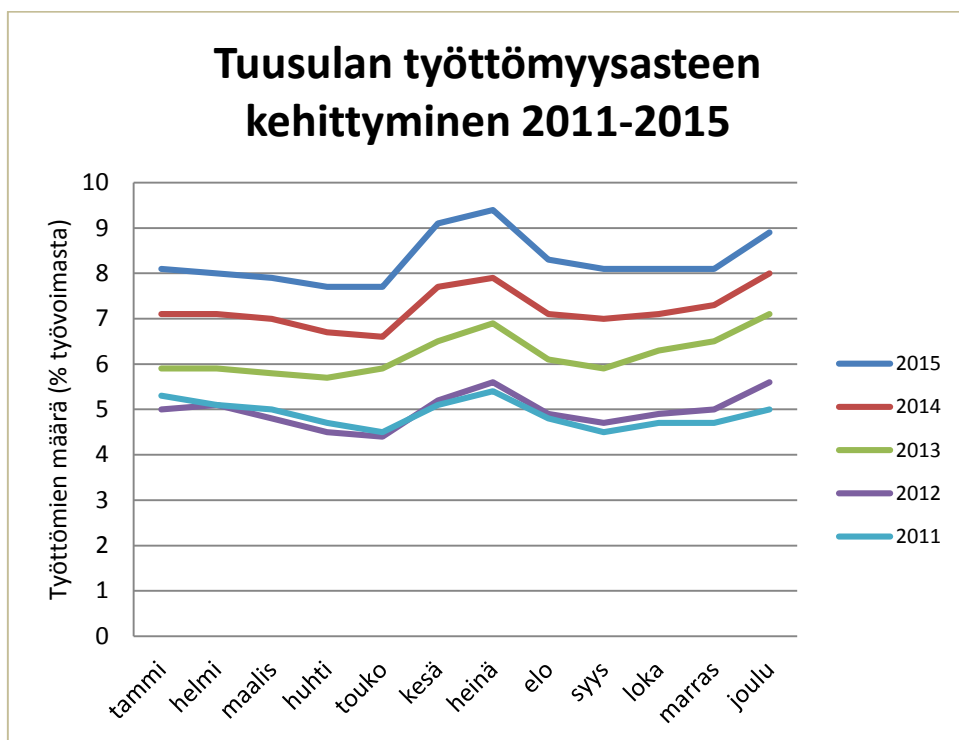
Lähde: Tilastokeskus (ennakkotieto)

Ennakkotietojen mukaan vuonna 2015 Tuusulaan tuli muualta Suomesta muuttajia 2443 henkeä ja Tuusulasta muutti muihin Suomen kuntiin 2383 henkeä, kotimaisen nettomuutto oli 60 henkeä kolmen muuttotappiovuoden jälkeen. Tuusulan muuttotappio vuosina 2012 - 2014 muodostui enimmäkseen nuorista (16 - 24 vuotiaista). Vuosien 2000 - 2011 välisenä aikana Tuusula sai joka vuonna runsaasti muuttovoittoa, keskimäärin yli 500 henkeä.

Ennakkotiedon mukaan vuonna 2015 Tuusulassa syntyi 372 lasta. Syntyneiden määrä oli täsmälleen samaa tasoa kuin kahtena edellisvuotena.

Työllisyystilanne Uudellamaalla, kuten koko Suomessa, huononi jälleen edellisvuodesta. Uudellamaalla työttömiä oli joulukuun lopussa 98 599. Työttömien määrä lisääntyi vuoden aikana 7 743 henkilöllä, mikä tarkoittaa 8,5 % kasvua edellisvuodesta. Avoimia työpaikkoja Uudellamaalla oli vuoden 2015 lopussa 9 818, mikä on 1 950 paikkaa (24,8 %) enemmän kuin vuoden 2014 joulukuun lopussa.

Tuusulassa työttömien kokonaismäärä oli vuoden lopussa 1736 henkilöä, 8,9 % työvoimasta. Työttömien määrä kasvoi Tuusulassa edellisvuoteen verrattuna 15 %. Miehiä oli työttömistä 55 %. Pitkäaikaistyöttömiä (yli 1 vuotta työttömänä olleita) oli 622 henkeä, eli 38 % työttömistä (vuonna 2014: 28 %). Alle 25-vuotiaita oli työttömänä 196 henkeä, mikä on samaa tasoa kuin edellisvuonna ja 11 % kaikista työttömistä. Avoimia työpaikkoja oli vuoden lopussa 133, mikä on 62 % enemmän kuin edellisvuonna.

1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Verorahoituksen kehitys

Kaikkien kuntien yhteenlasketut verotulot kasvoivat 2,8 %. Kunnallisverotulot kasvoivat vain 1,8 prosenttia, vaikka 98 kuntaa nosti tuloveroprosenttiaan vuodelle 2015. Muut verot, kuten yhteisö- ja kiinteistövero, kasvoivat kuitenkin nopeammin. Kiinteistöverotuotot kasvoivat 6,1 prosenttia.

Tuusulan verotulojen kehitys verolajeittain 2012 – 2015 oli seuraava:

Tuusulan verotulojen kehitys, milj. euroa

1000 euroa	muutos		muutos		muutos		muutos	
	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%
Kunnallisvero	135 728	3,0	151 961	12,0	153 554	1,0	155 825	1,5
Yhteisövero	6 147	-23,5	6 091	-0,9	6 417	5,4	7 300	13,8
Kiinteistövero	6 272	4,1	6 699	6,8	7 347	9,7	8 317	13,2
Yhteensä	148 147	1,6	164 751	11,2	167 318	1,6	171 442	2,5

Verotulot toteutuivat 4,1 milj. euroa (2,5 %) edellisvuotta korkeampina. Verotulot olivat yhteensä 171,4 milj. euroa, joka oli 0,8 milj. euroa alle talousarviossa ennakoitun tason. Kunnallisverokertymä alitti lähes talousarvion lähes 2 milj. euroa ennakoitua heikomman ansiotulokehityksen sekä kasvaneen työttömyyden vuoksi. Vuoden 2013 korkeaa, 12,0 % kasvua, selittää kunnallisveroprosentin korotus sekä verotulojen tilitysrytmi muutokset.

Yleistä kiinteistöveron sekä vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroä korotettiin lain määräämien alarajamuutosten myötä (yleinen kiinteistövero + 0,2 % yksikköä, vakituiset asuinrakennukset + 0,05 % yksikköä). Pääosin korotuksen ansiosta kiinteistöverotulot kasvoivat 1,0 milj. euroa (+ 13,2 %). Yhteisöverot kasvoivat 13,8 % huolimatta yhteisöverokannan alentamisesta 24,5 %:sta 20 %:iin vuodesta 2014 alkaen. Yhteisöverotukseen tehdyt veroperustemuutokset kompensoitiin kunnille vuosina 2014 - 2015 kuntien yhteisöveron jako-osuutta muuttamalla.

Valtionosuudet, 19,1 milj. euroa, toteutuivat 1,5 milj. euroa edellisvuotta pienempinä. Valtionosuudet ylittivät talousarvion 0,6 milj. eurolla. Valtionosuuksia on leikattu jo vuodesta 2012 lähtien sekä peruspalveluiden että opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksessa.

Kunnan kokonaistalouden toteutuminen (kunta ja vesihuoltoliikelaitos)

Talousarvio toteutui pääosin talousarvion mukaisessa raamissa. Kunnan tulos vuodelta 2015 oli 1,2 milj. euroa alijäämäinen, kun talousarviossa alijäämän arvioitiin olevan 2,7 milj. euroa.

Ulkoiset toimintatuotot supistuivat edellisestä vuodesta 1,5 milj. euroa. Toimintatuottojen alenemiseen vaikuttivat keskeisesti terveystalveluiden päivystyksen siirto 1.7.2015 Hyvinkään sairaalaan, toimintatuottoihin vuonna 2014 sisältynyt kertaluonteinen tulo (1,0 milj. euroa) sosiaalitalveluiden tulosalueella sekä kotikuntakorvausten supistuminen. Käyttöomaisuuden myyntivoittoa kertyi suunnitellusti 6,7 milj. euroa, laskua edellisestä vuodesta oli 0,2 milj. euroa.

Vuoden 2015 tilinpäätöksessä toimintamenojen kasvu hidastui vuoteen 2014 nähden 1,5 %:iin, kun vielä vuonna 2014 menot kasvoivat 3,6 %. Henkilöstökulut supistuivat tuottavuustoimien sekä muiden henkilöstötoimenpiteiden vaikutuksesta 1,6%. Palveluiden ostot lisääntyivät kokonaisuutena 3,9 %. Kunnan nettomenojen (toimintakate) kasvu oli 2,6 %.

Vuosikate oli 11,0 milj. euroa (12,8 milj. euroa). Suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat 0,7 milj. eurolla 12,2 milj. euroon.

Kunnalla oli lainaa vuoden lopussa 52,3 milj. euroa, josta pitkäaikaisen lainan osuus oli 15 milj. euroa. Lainamäärä oli 5,7 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Velkaantuminen oli ennakoitua hitaampaa, koska kunnan investoinnit (19,5 milj. euroa) toteutuivat selvästi suunniteltua pienempinä.

Merkittävät poikkeamat tilinpäätösvooden talousarvioon

Verorahoitus toteutui lähes budjetoidun mukaisesti. Verotuloja kertyi 0,8 milj. euroa alle talousarviossa arvioidun määrän. Vastaavasti valtionosuuksia tilitettiin kunnalle 0,6 milj. suunniteltua enemmän.

Toimintatuotot toteutuivat kokonaisuutena budjetoitua suurempina. Ennakoitua parempaa kehitystä selittävät lähinnä asiakasmäärien kasvu sekä muilta kunnilta saajien kotikuntakorvausten kasvu.

Toimintamenojen osalta talousarviota lisättiin määrärahoja ensimmäisen osavuosi-katsauksen yhteydessä 3,3 milj. euroa. Toisen osavuosi-katsauksen yhteydessä toimintamenoja vähennettiin 0,4 milj. euroa. Toimintakulut alittivat muutetun talousarvion 1,3 milj. euroa.

Yleisjohto- ja konsernipalveluissa toimintakulut alittivat talousarvion 0,3 milj. euroa, toimintatuotot ylittivät 0,9 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat lähinnä ruokapalveluissa sekä kuntakehityksessä. Tuottojen ennakoitua parempi kehitys perustui mm. kotikuntakorvausten ja ruokapalvelumaksujen kasvuun sekä maankäyttösopimus-korvausten ennakoitua parempaan kehitykseen.

Sosiaali- ja terveystoimen toimintamenot ylittivät alkuperäisen talousarvio 4,1 milj. euroa, toisaalta toimintamenojen kasvu verrattuna vuoden 2014 toimintamenoihin oli 3,5 milj. euroa. Toimintamenojen ylitystä kompensoi 0,5 milj. euroa budjetoitua suurempi tuottojen kasvu. Sairaalapalveluissa toimintamenot ylittivät 1,4 milj. euroa lähinnä HUS:n palvelusuunnitelman ylityksen vuoksi. Vanhusten ja vammaisten palveluissa toimintamenot ylittivät 1,3 milj. euroa asiakasmäärien kasvettua ennakoitua nopeammin. Sosiaalipalveluissa toimintakulujen ylitys pystyttiin heikentämään toimintaympäristöstä huolimatta painamaan 0,3 milj. euroon, kun mm. lastensuojelun palvelurakenteen muutosta toteutettiin onnistuneesti perhehoidon osuutta lisäämällä. Menojen kasvua selittää myös vuonna 2014 alkanut kunnan velvoite järjestää omille ja muiden kuntien asukkaille hoitopaikan vapaa valinta terveysasemilla. Tämän lisäksi HUS:n valtuusto päätti olla palauttamatta kunnille tilikauden 2015 ylijäämää poiketen aiempien vuosien tavasta.

Kasvatus- ja sivistystoimen toimintakulut onnistuttiin painamaan 0,4 milj. alle budjetin (kun huomioon otetaan Kasvun ja oppimisen palvelut harkinnanvarainen hanke-rahoitus tulo- ja menolisäys 0,6 milj. euroa). Alitus perustui pääosin ennakoitua pienempään päivähoiton ja tukien piirissä olevaan lapsimäärään sekä työn tehokkaampaan organisointiin.

Teknisen toimen toimintakate oli 1,3 milj. euroa parempana edellisvuoteen nähden. Suurimmat toimintamenojen alitukset olivat kiinteistöhoiton kuluissa (0,5 milj. euroa) sekä joukkoliikenteessä (0,3 milj. euroa). Jätehuollon ja maankaatopaikan maksuista kertyi tuottoja 0,3 milj. euroa budjetoitua enemmän.

Kunta käynnisti useita suurehkoja investointihankkeita vuonna 2015, muutetun talousarvion mukainen investoinnit olivat yhteensä 28,6 milj. euroa. Investointeja toteutui lopulta 19,5 milj. euroa. Muun muassa talonrakennuksen rakentamishjelmaan liittyvät investoinnit jäivät alhaiseksi johtuen Roinilanpellon ja Notkokuiston päiväkotien rakennushankkeiden aloittamisen viivästymisestä. Samoin kunnallistekniikan rakentamiseen käytettiin selvästi aiottua vähemmän varoja hankkeiden aloitusten lykkääntymisen, kunnan lomautusten sekä Peltokaaren meluesteurakan kustannusalitusten vuoksi.

1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunnan väestön kasvu on ollut hyvin hidasta viime vuosina. Syntyvyys on ollut tasaisen hyvällä tasolla, mutta muuttovoitto ei ole kerryttänyt väestön kasvua. Kokonaiskuva ei muuttune olennaisesti vielä 2016 vuoden aikana, osin heikohkona jatkuvan taloussuhdanteen vuoksi.

Haasteellinen taloustilanne heijastuu edelleen negatiivisesti vuoden 2016 työllisyyden kehitykseen. Työttömyys kääntyi selkeään kasvuun Keski-Uudellamaalla vuonna 2013 ja työllisyystilanne jatkuu edelleen heikkona vuoden 2016 aikana.

Kunnan vuoden 2016 talousarvio 4,3 milj. euroa on alijäämäinen, vesihuoltoliikelaitos mukaan lukien alijäämä on 3,8 milj. euroa. Tavoitteena on nostaa kunnan talous ylijäämäiseksi taloussuunnittelukauden aikana sekä hidastaa velkaantumisen kasvua. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kunnan toimintamenojen painamista pysyvämmiin alle 1 %:n tasoon. Kunnassa jatketaan entistä systemaattisemmin toimenpiteitä palvelurakenteen keventämiseksi ja avopalveluiden osuuden kasvattamiseksi, tuottavuuden parantamiseksi sekä talousjohtamisen kehittämiseksi.

Budjetoidun verokertymän saavuttamiseen liittyy edelleen haasteita epävarman taloussympäristön vuoksi. Heikkona jatkuva talous- ja työllisyyskehitys kasvattanee edelleen palveluiden kysyntää erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa. Valmisteilla oleva Sote- ja itsehallintouudistus rahoituslinjauksineen on ratkaisevan tärkeä sekä kunnan palveluiden järjestämisen että kunnan talouden näkökulmasta. Ratkaisun kustannusvaikutuksia on mahdotonta arvioida vielä tässä vaiheessa. Valtiontalouden lähivuosien heikko tilanne saattaa edelleen heijastua negatiivisesti kuntien talousasemaan.

Tuusulalaisten palvelutarpeet kehittyvät ja monimuotoistuvat tulevina vuosina. Kunnassa on käynnissä merkittäviä aluekehityshankkeita (mm. Rykmentinpuisto ja Hyrylän keskustan kehittäminen sekä Focus). Asiakkaiden palvelutarpeiden muutokset, elinkeinoelämän tarpeet, toiminnan tehostamisvaateet, palvelujen digitalisointi sekä mittavat aluekehityshankkeet muokkaavat tulevina vuosina voimallisesti kunnan palvelutoimintaa sekä koko kunnan identiteettiä. Tiukasta taloustilanteesta huolimatta Tuusulan on pystyttävä panostamaan uuden palvelumallin rakentamiseen, tuottavuuden parantamiseen sekä aluekehityshankkeiden tehokkaaseen läpivientiin.

1.6 Kunnan henkilöstö

Henkilöstötavoitteista

Kuntatason henkilöstötavoitteet on määritelty kuntastrategiassa sekä vuosittaisissa talousarvioissa. Tavoitteiden mukaisesti mm. määriteltiin kuntatason osaamistarpeet ja laadittiin vuoden 2015 koulutus- ja kehittämissuunnitelma, toteutettiin johtamisjärjestelmän uudistamisen perustyö siten, että keskeiset tulokset ja toteuttamisehdotukset on määritelty ja toimeenpano aloitettu. Johtamisjärjestelmätyö sisältää myös linjaukset poliittisen ja viranhaltijaorganisaation yhteistyömalleiksi. Vuonna 2015 toteutettiin henkilöstökulujen säästösuunnitelmaa vuosille 2013 – 2016 erillisellä tuottavuushankkeella. Henkilöstökulujen säästötavoitteen, 2,2 miljoonaa euroa, saavuttamiseksi koko henkilöstö myös lomautettiin 1 – 7 päivän ajaksi.

Henkilöstömäärä 31.12.2015

Valtuusto perusti ja lakkautti vuodelle 2015 palvelussuhteita siten, että palvelussuhteiden määrän suunniteltiin alenevan vuodesta 2013 0,7 henkilötyövuodella. Tuottavuusohjelman ja muiden henkilöstötoimenpiteiden vaikutuksesta Tuusulan henkilöstömäärä per 31.12. aleni edellisvuoteen verrattuna 7 henkilöllä. Kunnan palveluksessa oli vuoden 2015 lopussa yhteensä 1984 henkilöä (pois lukien pitkät pois-saolot), joista vakituisessa palvelussuhteessa 1569 (79,08 %) ja määräaikaisia 405 (20,41 %). Henkilöstömäärässä on mukana 31.12.2015 työssä ollut vakinainen henkilökunta sekä määräaikaiset ja sijaiset. Laskelma ei sisällä sivuvirkoja, kansalaisopiston tuntiopettajia, kausityöntekijöitä eikä ns. päällekkäisiä palvelussuhteita.

Henkilöstömäärä toimialoittain 31.12.2015

	vakinaiset	määräaikaiset ja sijaiset	yhteensä	oppisopimuskoulutus	työllistetyt	yhteensä toimialalla
Yleisjohto ja konsernipalvelut	185	19	204	1	1	206
Sosiaali- ja terveystoimi	443	129	572		3	575
Kasvatus- ja sivistystoimi	804	255	1059	5	0	1064
Tekninen toimi	121	2	123		0	123
Vesihuoltoliikelaitos	16	0	16			16
yhteensä	1569	405	1974	6	4	1984

Henkilöstömäärän kehittyminen ajalla 2010-2015

	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Vakinaiset	1569	1517	1518	1559	1490	1461
Määräaik., sijaiset ja oppi-sop.	411	469	497	477	518	490
Työllistetyt	4	5	7	4	7	2
Henkilöstö /1000 asukas			50,9	52	51,7	50,7
Yhteensä	1984	1991	2022	2040	2015	1953

Henkilötyövuodet 2015

Henkilötyövuosilaskenta antaa edellä olevaa viimeisen päivän henkilöstömäärää paremman tiedon henkilöstömäärästä ja henkilöstön työpanoksesta, sekä niiden kehittymisestä. Henkilötyövuosiseurantaa on tehty vuoden 2011 tiedoista alkaen. Henkilötyövuodet tarkoittavat seuraavassa todellista tehtyä vuosityöaikaa, jossa on otettu huomioon vähennyksinä mahdolliset osa-aikaisuudet ja osavuoden työskentelyt sekä myös vuosilomat, sairauspoissaolot yms. Työpanosta mittaava henkilötyövuosien määrä nousi edellisvuoteen verrattuna 12,2 henkilötyövuodella (pitkät poissaolot vähentyneet ja määräaikaisten henkilöiden määrä alentunut edellisestä vuodesta).

Henkilötyövuodet/työpanos 2012-2015

HENKILÖTYÖVUOSI TOIMIALOITTAIN (htv)	2015 htv3	2014 htv3	2013 htv3	2012 htv3
Yleisjohto ja konsernipalvelut	169,84	173,96	191,14	182,88
sosiaali- ja terveystoimi	436,54	440,29	450,19	448,59
kasvatus- ja sivistystoimi	883,86	867,99	874,16	895,2
Tekninen toimi	108,19	104,45	121,43	129,66
Vesihuoltoliikelaitos	13,42	12,89		
htv yhteensä	1611,85	1599,6	1636,92	1656,33

Vuoden 2015 henkilötyövuosien laskenta poikkeaa opettajien osalta aiempien vuosien laskennasta, josta aiheutuu teknisesti hieman määrän kasvua eikä opettajien htv siten ole suoraan vertailukelpoinen

Henkilöstömenot

Vuoden 2015 henkilöstömenot (ilman sivukuluja) alenivat tuottavuusohjelman ja muiden henkilöstötoimenpiteiden vaikutuksesta edellisestä vuodesta kaikkiaan 911 083,25 eurolla, vaikka samaan aikaan palkkoihin toteutettiin valtakunnallisia yleiskorotuksia kustannusvaikutukseltaan noin 0,9 miljoonaa euroa..

Menot	2015	kasvu ed. vuodesta %	2014	kasvu ed. vuodesta %	2013
Palkat	74 169 996,90	-1,23 %	75 081 080,15	0,03 %	75 056 174,26
Sivukulut	21 875 752,40	-2,87 %	22 503 657,60	1,97 %	22 060 527,58
Yhteensä	96 045 749,30	-1,60 %	97 584 737,75	0,48 %	97 116 701,84

Sairauspoissaolot

Sairauspoissaolojen kokonaismäärä aleni 2001 päivällä edelliseen vuoteen verrattuna. Poissaoloja oli keskimäärin 11,7 kalenteripäivää vakinaista henkilöä kohden (vuonna 2014 vastaava luku oli 14,5 päivää). Lyhyiden sairauspoissaolojen (1-3 päivää) määrä lisääntyi hieman edelliseen vuoteen verrattuna ja oli henkilöä kohden keskimäärin 2,1 päivää (v. 2014 1,9). Poissaolopäivien kokonaismäärästä 55,30 % tuli yli 60 päivää kestäneistä sairauspoissaoloista. Lyhyiden (1-3 päivää) poissaolojen osuus oli 15,65 %. Henkilökunnasta 28,7 % ei ollut lainkaan sairauspoissaolopäiviä (36,96 % vuonna 2014).

Henkilöstöriskeistä

Osana kunnan riskienarviointia arvioitiin loppuvuonna 2014 kunnan henkilöstöriskejä. Keskeisinä riskeinä tunnistettiin ensinnä henkilöstön osaamisen ja motivaation laskeminen sekä työnantajakuvaan heikkeneminen. Toisena henkilöstöriskinä nähtiin kehittämistoiminnan henkilöstöressurssien vähäisyys ja ohuus, joka vaarantaa strategiaan perustuvien hankkeiden etenemisen.

Henkilöstökuluja on jo useamman vuoden ajan leikattu mm. laskemalla henkilöstömitoituksia osin kriittisille rajoille sekä erilaisin lyhytvaikutteisoina henkilöstötoimenpitein. Vuoden 2015 talousarvio- ja keskeisissä valtuusto päätti edellyttää toimenpiteitä 2,2 miljoonan euron säästöjen saamiseksi henkilöstökuluista. Sen vuoksi kunnanhallitus päätti henkilöstökulujen ja noin 20 henkilötyövuoden vähentämisestä erillisillä toimenpiteillä. Lisäksi kunnanhallitus päätti lomauttaa koko henkilöstön vuonna 2015 ja irtisanoa yhdeksän henkilöä osana edellä mainittuja toimenpiteitä.

Henkilöstöriskien toteutuminen pyrittiin välttämään varmistamalla henkilöstön riittävä osallistuminen henkilöstötoimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Strategisten hankkeiden toteuttaminen varmistetaan kohdistamalla resurssit niiden toteuttamiseen. Lisäksi vuonna 2015 saatiin rekrytoitua ICT-kehittämispäällikkö ja henkilöstön kehittämispäällikkö, jotka osaltaan varmistavat strategisten hankkeiden etenemistä ja henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittämistä.

Keväällä 2015 toteutettiin koko henkilöstölle suunnattu joka toinen vuosi toistettava työhyvinvointikysely. Kysely tehtiin samaan aikaan, kun kunnassa valmisteltiin lomautuksia ja irtisanomisia, jonka vuoksi kouluarvosana-asteikolla mitattua arvostusta Tuusulan kunnasta työnantajana 7,59 (v. 2013 7,7 ja vertailukunnissa 7,6) on kuitenkin pidettävä vähintään tyydyttävänä.

1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kunnan ja kuntakonsernin strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa, seuranta- ja arviointia. Käytännössä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio-, toiminnan ja talouden seuranta- ja tilinpäätösprosessiin.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat päätökset

Tuusulan valtuusto hyväksyi 31.3.2014 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joka sisältää periaatteet kunnanhallituksen velvollisuudesta ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimeenpanosta, lauta- ja johtokuntien velvollisuudesta valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä johtavien viranhaltijoiden velvollisuudesta toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueillaan.

Riskienhallinnan tavoitteet

Uusi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisen malli otettiin käyttöön loppuvuodesta 2014. Keskeisenä tavoitteena on ollut sulauttaa riskienhallinta yhä kiinteämmäksi osaksi kunnan toiminnan suunnittelua ja tavoitteiden asetantaa ja seuranta- ja arviointia.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta raportointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana osavuosikatsauksissa. Tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa kunnanhallitus antaa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä selonteon konsernivalvonnan järjestämisestä.

Vuoden 2015 aikana kunnanhallitusta ja valtuustoa on informoitu kunnan uudistuneista riskienhallinnan toimintatavoista. Riskienhallinnasta on raportoitu osavuosikatsausten ja toimintakertomuksen yhteydessä. Osavuosikatsauksissa ja toimintakertomuksessa nostetaan esille erityisesti ne riskit, joiden hallinta edellyttää lisätoimenpiteitä.

Kunnanhallituksen riskiarviot ja selonteot perustuvat kuntaorganisaation, toimielinten ja tytäryhteisöjen hallitusten toimintakertomuksissaan antamiin selontekoihin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, niissä

havaittuihin puutteisiin ja toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi. Selonteot perustuvat dokumentoituun arviointiaineistoon.

Kuntakonsernia ja sitä uhkaavat riskit

Osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan uudistettuja toimintatapoja tunnistettiin vuoden 2015 aikana kunta- ja toimialatasolla sekä tytäryhtiöissä kuntakonserniin ja sen toimintaan liittyviä riskejä. Riskeille määriteltiin hallintakeinot ja toimenpiteet, joilla pyritään ennaltaehkäisemään ja pienentämään riskin todennäköisyyttä ja seurausta.

Kuntakonsernin riskit jaotellaan strategisiin, taloudellisiin, toiminnallisiin ja vahinkoriskeihin.

Strategiset riskit uhkaavat kunnan tavoitteiden ja strategian toteuttamista vaarantaen toiminnan edellytykset ja vision toteutumisen. Riskit liittyvät keskeisesti strategian toteuttamisen mahdollisuuksiin ja etenkin ulkoisen toimintaympäristön muutoksiin.

Taloudelliset riskit liittyvät sisäisiin tai ulkoisiin taloudellisiin tekijöihin, sijoituksiin, rahoitukseen sekä rahoitusmarkkinoihin.

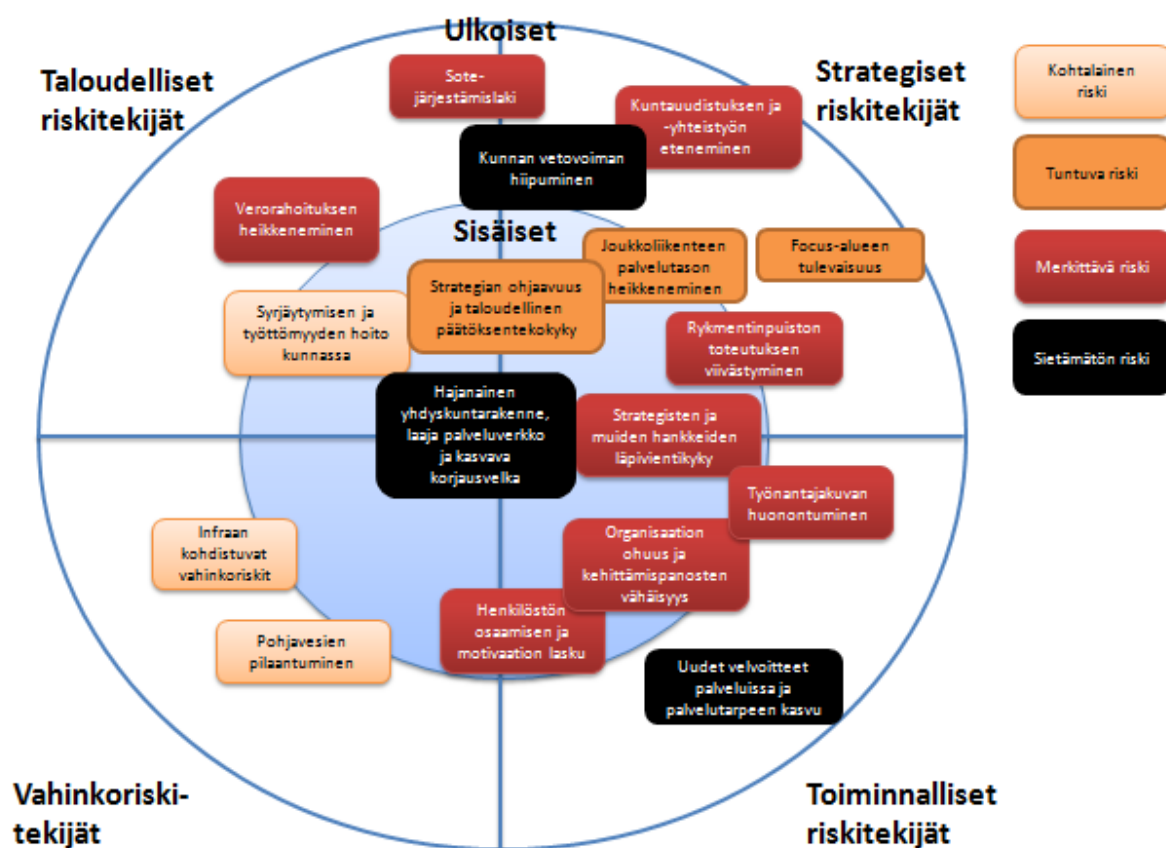
Toiminnalliset riskit liittyvät palvelujen jatkuvuuteen ja riippuvuuksiin, henkilöstön toimintaan ja osaamiseen, organisaation sisäisiin prosesseihin sekä asiakasprosesseihin, palvelun epäonnistumiseen, tietojärjestelmiin, sopimuksiin sekä myös väärinkäyttöihin ja muuhun lainvastaiseen toimintaan.

Vahinkoriskit ovat usein seurausta odottamattomista ja äkillisistä, monesti vakuuttamiskelpoisista, tapahtumista joista voi seurata onnettomuus, rikkoontuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.

Riskien merkittävyyttä kuvataan neliportaisella asteikolla sietämättömästä riskistä, merkittävään, tuntuvaan ja kohtalaiseen riskiin.

Riskiympyrälle (ks. kuva) on kuvattu kuntatasolla merkittävimmiksi arvioidut riskit vuonna 2015 liittyen kuntalaisten ja kunnan hyvinvoinnin edellytysten turvaamiseen. Riskiympyrän sisältöä ja riskien merkittävyyksiä on päivitetty talousarvion 2016 laatimisen yhteydessä. Riskien toteutumista arvioidaan kuitenkin vuonna 2015 voimassa olleeseen riskiympyrään nähden.

Kuntatason riskiympyrä

Kuva: Kuntatason riskiympyrä 2015

Vetovoiman hiipuminen

Kunnan tulee huolehtia *vetovoimasta ja kilpailukyvästä* nykyisten ja uusien asukkaiden sekä alueelle sijoittuvien yritysten näkökulmasta.

Muuttoliike oli vuosina 2012 - 2014 Tuusulalle epäedullista, mutta kääntyi voitolliseksi vuonna 2015. Kotimaista muuttovoittoa saatiin 60 asukkaan verran. Vetovoimatekijöihin panostaminen on edellytys sille, että kunta säilyy virkeänä ja viihtyisenä asuinpaikkana.

Tuusulan sijainti on kiistan vetovoimaa ja kilpailukykyä lisäävä tekijä. Kunnan tonttivaranto on kehittymässä ja kasvutarpeisiin voidaan vastata. Kunnan strategian vuoden 2016 teemana ja strategisena kehittämishankkeena on vetovoimainen Tuusula ja tavoitteissa painotetaan työpaikatonttien tarjonnan lisäämistä ja keskustojen kaupallisten palveluiden kehittämistä. Kunnan vetovoiman hiipumisen riskin arvioidaan olevan hallinnassa.

Kunnan hajanainen yhdyskuntarakenne, laaja palveluverkko ja kasvava korjausvelka

Kunnan hajanainen yhdyskuntarakenne, laaja palveluverkko niihin liittyvä kasvava korjausvelka ovat keskeisiä toiminnan kustannuksia nostavia tekijöitä. Vanhenevat kiinteistöt ja ajanmukaisten toimitilojen puute voi olla uhka tuottavalle työnteolle, kuntalaisten ja henkilöstön terveydelle sekä kunnan brändille niin asukkaiden kuin työntekijöidenkin kannalta.

Vuonna 2015 vuositavoitteiden painopisteenä oli valtuuston vahvistaman palveluverkkosuunnitelman toteuttaminen. Seurantavuoden aikana käynnistettiin useita koulujen ja päiväkotien uudistamishankkeita, jotka jatkuvat vuonna 2016. Palveluverkon pitkän tähtäimen suunnittelun pohjaksi tulisi löytää yhteinen tavoitetilä. Palveluverkon kehittämistyötä jatketaan ja tavoitteena on terävöittää harkittua omaisuuden hallintaa mm. kiinteistöjen salkutuksen avulla. Energiatohokkuustyötä kehitetään osaksi jokapäiväistä toimintaa kunnan kustannusten hillitsemiseksi ja kestäväen kehityksen edistämiseksi.

Keskustojen tiivistämishankkeita on käynnissä kaikissa keskustoissa. Kaksi kunnan strategista mittaria (ks. kohta strategiset mittarit) on asetettu seuraamaan yhdyskuntarakenteen tiivistymistä ja käytössä olevien tilojen määrän kehittymistä. Vuonna 2015 tilojen määrä väheni 2,8 % ja valtuustokaudelle asetettu 1 % vähentymistavoite ylittyi selkeästi.

Toisen strategisen mittarin tavoitteena on, että vuosina 2013 – 2017 myönnettyjen asuntojen rakennusluvista keskimäärin 95 % sijoittuu asemakaava-alueille keskustoihin. Vuonna 2015 asuntorakentamisen määrä ja painopiste näyttää muuttuneen kahteen edelliseen vuoteen verrattuna. Rakennuslupia myönnettiin kaikkiaan vain 153 huoneistolle ja asemakaava-alueelle näistä sijoittui 124 eli 81 %. Haja-alueelle rakentavien määrä on näiden tilastojen valossa lisääntynyt.

MAL-seurannan mukaan vuosien 2012 – 2014 välisenä aikana 9,1 % uusista asunnoista sijoittui asemakaava-alueiden ulkopuolelle, joka on vähemmän kuin muissa saman tyyppisissä Helsingin seudun kunnissa.

Uudet velvoitteet palveluissa ja palvelutarpeen kasvu

Heikko taloussuhdanne ja palveluvelvoitteet aiheuttivat palvelutarpeen kasvua. Myös ikääntyvien tuusulalaisten kasvava joukko tarvitsee yhä enemmän tukea arkeensa. Näihin vaatimuksiin vastaaminen edellyttää rakenteellisia uudistuksia – palveluverkon ja toiminnan kustannusten alentamista, moderneja työvälineitä ja toimintatapoja, sekä uusien maksukykyisten kuntalaisten ja yritysten houkuttelemista kuntaan viihtyisän asuinympäristön ja toimivien palveluiden pariin.

Strategian vuoden 2015 tavoitteiden toteuttamisella vastattiin palvelutarpeen kasvuun erityisesti panostamalla kunnan omiin kotona selviytymistä tukeviin palveluihin lastensuojelussa, vanhuspalveluissa ja mielenterveysystössä.

Tuottavuustoimenpiteet liittyen mielenterveyskuntoutujiin ja työmarkkinatukeen eivät toteutuneet vuoden ensimmäisellä puoliskolla, koska kunnan yt-neuvottelujen takia uusia vakansseja ei voitu täyttää ennen kesää ja tuottavuustoimenpiteet voitiin aloittaa vasta sen toisella vuosipuoliskolla. Mielenterveyskuntoutujien kotona toteutetulla tukipalvelulla onnistuttiin vähentämään kalliimpaa palveluasumisen ostopalvelua.

Kuntatason työllistämisyksikön perustamisella ratkaistiin kunnan sisäisten työllistämistoimenpiteiden koordinointi ja pitkäaikaistyöttömien työllistäminen kuntatasolla sekä yhteistyö yrityksiin.

Osana lastensuojelun rakenneuudistusta otettiin käyttöön uusia perheen kotiin vietäviä avopalveluja. Jälkihuollon palvelut omana toimintana aloitettiin tammikuussa. Lastensuojelun rakennemuutos näkyy sijaishuollon tarpeen ja kustannusten vähenemisenä.

Terveyspalveluiden palvelutarpeen ei ennakoida vähenevän väestön ikääntymisen ja valtakunnalliseen tiukkaan taloustilanteeseen liittyvien psykososiaalisten haittojen kasvun vuoksi. Vammaispalveluissa henkilökohtaisen avun kustannukset nousivat vuoden aikana huomattavasti ja kustannusten arvioidaan edelleen lisääntyvän.

Päivähoidossa olevien lasten määrä kasvoi ja näyttää edelleen kasvavan. Tuleva kasvu edellyttää myös päivähoitopaikkojen määrän lisäämistä. Tukea tarvitsevien lasten määrä tulee kaikella todennäköisyydellä kasvamaan niin varhaiskasvatuksessa kuin esiopetuksessa myös tulevina vuosina. 1.8.2016 voimaan tuleva varhaiskasvatuslaki edellyttää uudistuvia palvelurakenteita ja joustavia järjestelyjä.

Uusi liikuntalaki tuo velvoitteita kunnalle mm. hyvinvointiin ja terveyteen liittyvien tukipalvelujen järjestämiseen yhteistyössä eri toimialojen välillä.

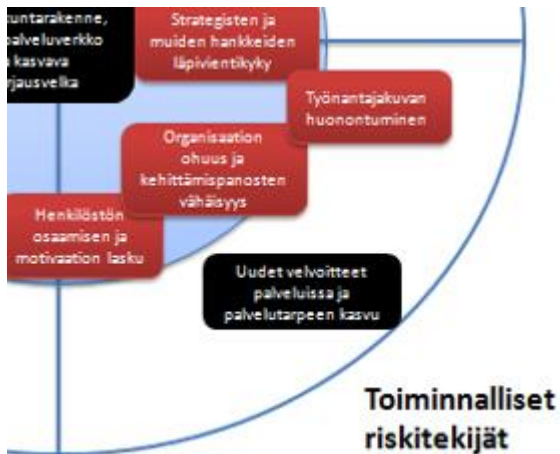
Maan hallituksen käynnistämät normienpurkutalkoot ja kuntien tehtävien karsiminen arvioidaan pienentävän kuntaan kohdistuvaa riskiä uusista velvoitteista. Sote- ja maakuntahallintouudistuksen ratkaisu- ja rahoitusmallin edelleen viipyessä on riskejä vaikea arvioida niiden osalta.

Verorahoituksen heikkeneminen

Kunnan talous perustuu valtaosin verotuloihin. Vuoden 2015 verotulojen kehitys jäi hieman ennakoitua heikommaksi. Valtionosuudet toteutuivat 1,5 milj. euroa edellisvuotta pienempinä.

Verorahoituksen kehittyminen on pitkälti sidoksissa kuntalaisten ansiotulojen sekä väestön kasvuun. Verorahoitusta turvataan pitää pitämällä huolta kunnan palvelukyvyistä, elinkeinoelämän palveluista sekä kilpailukykyisestä verotuksen tasosta. Kuluvalla hallituskaudella mahdolliset veroperustemuutokset kompensoidaan lähtökohtaisesti kunnille valtionosuuksien lisäyksinä. Tulevina vuosina valtionosuuksien ennakoidaan laskevan lievästi.

**Henkilöstön osaamisen ja motivaation lasku
Työnantajakuvan huonontuminen
Organisaation ohuus ja kehittämispanosten vähäisyys**

Kuntaan kohdistui vuonna 2015 kolme tunnistettua henkilöstöriskiä: *henkilöstön osaamisen ja motivaation lasku*, *työnantajakuvan huonontuminen* sekä *organisaation ohuus ja kehittämispanosten vähäisyys*, joka vaarantaa strategiaan perustuvien hankkeiden etenemisen.

Henkilöstökuluja on jo useamman vuoden ajan leikattu mm. laskemalla henkilöstömitoituksia osin kriittisille rajoille sekä erilaisin lyhytvaikutteisoin henkilöstötoimenpitein. Vuoden 2015 talousarviokäsittelyssä valtuusto päätti edellyttää toimenpiteitä 2,2 miljoonan euron säästöjen saamiseksi henkilöstökuluista. Sen vuoksi kunnanhallitus päätti henkilöstökulujen ja noin 20 henkilötyövuoden vähentämisestä erillisillä toimenpiteillä. Lisäksi kunnanhallitus päätti lomauttaa koko henkilöstön vuonna 2015 ja irtisanoa yhdeksän henkilöä osana edellä mainittuja toimenpiteitä.

Henkilöstöriskien toteutumista pyrittiin välttämään osallistamalla henkilöstöä henkilöstötoimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Strategisten hankkeiden toteuttaminen tuettiin kohdistamalla resursseja niiden toteuttamiseen. Vuonna 2015 lisättiin kehittämispanoksia rekrytoimalla ICT-kehittämispäällikkö ja henkilöstön kehittämispäällikkö, jotka edistävät osaltaan varmistavat strategisten hankkeita ja henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittämistä. Henkilöstön vaihtuvuudesta ja rekrytointiprosessien kestosta tai viivästyemisestä johtuen resurssit ovat paikoitellen erittäin niukat. Esimerkiksi kunnallistekniikan suunnittelun henkilöstöresurssit ovat äärimmäiset pienet vielä kevään 2016 ajan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että uusia suunnittelukohteita ei voi ottaa kevään aikana työn alle. Ostopalveluina voidaan korvata ainoastaan kaavoitusta palvelevat kunnallistekniset selvitystyöt.

Vuoden 2015 henkilöstökyselyssä henkilöstö antoi Tuusulan kunnalle tyytyväisyydestä työnantajaan kouluasteikolla (4-10) yleisarvosanan 7,59.

Edellisen vastaavan kyselyn arvosana vuonna 2013 oli 7,7 ja vertailukuntien arvosanojen keskiarvo 7,6. Tulosta on pidettävä kohtuullisena ottaen huomioon, että kysely toteutettiin samaan aikaan kun kunnassa valmisteltiin mm. lomautukset sisältäviä sopeuttamistoimia.

Henkilöstön sairauspoissaolojen kokonaismäärä on laskenut edellisvuosiin verrattuna ja oli vuonna 2015 13,2 sairauspoissaolopäivää/henkilö (v. 2014 14,5 pv, v. 2013 14,8 pv). Lyhyet sairauspoissaolot (1-3 päivää) toteutuivat edellisvuosien tasolla, eli keskimäärin 2,07 päivää/henkilö (v. 2014 1,94 pv, v. 2013 2,16 pv). Vaihtuvuus lisääntyi edellisvuodesta. Kokonaislähtövaihtuvuus vakinaisen henkilöstön osalta oli 10,18 % henkilöstöstä (v. 2014 7,23 %), josta eläköitymisen osuus oli 3,46 % (v. 2014 3,01 %).

Strategisten ja muiden hankkeiden läpivientikyky

Strategisten ja muiden hankkeiden läpivientikykyä kehitetään jatkuvasti. Strategisia kehittämishankkeita ja niiden etenemistä seurataan kunnan johtoryhmässä. Strategian toteutukseen kytkeytyvää kuntatasoinen projektisalkku otetaan käyttöön vuonna 2016. Tuusulan kunnan Tuike – projektimalli valmistui loppuvuodesta. Projekteille asetetaan selkeät tavoitteet ja niiden etenemistä seurataan säännöllisesti. Projektien johtamiseen kiinnitetään enemmän huomiota ja projektisalkkua tarkastellaan ja johdetaan yhtenä kokonaisuutena.

Avainhenkilöiden ylikuormitus ja valmistelutuen puute hidastaa kuntatasoisten hankkeiden etenemistä.

Rykmentinpuiston toteutuksen viivästyminen

Vuoden 2015 aikana moni *Rykmentinpuiston toteutuksen viivästyminen* uhannut asia eteni myönteiseen suuntaan: asuntomessut 2020 on tulossa Rykmentinpuistoon, kunta ja Senaatti laativat Rykmentinpuiston aiesopimuksen, liikekeskuskilpailutus eteni suunnitelmien mukaisesti, Helsingin seudun yhteinen maankäyttösuunnitelma (MASU) muuttui Rykmentinpuiston toteutusta edistäväksi ja lukio-monitoimitalon suunnittelu eteni palvelumuotoilun pilottiprojektina. Tulevaa hyvinvointipalvelukeskusta koskevat neuvottelut etenivät hyvässä hengessä.

Suunnittelu etenee siten, että suunnitellussa aikataulussa voidaan pysyä, mutta mahdolliset pitkälliset valituskäsittelyt ovat riski ja vaarana on, että Rykmentinpuiston hanke kokonaisuutena etenee liian hitaasti. Etenkin hyvinvointipalvelukeskuksen toteutuksen osalta riski on kasvamassa.

Kuntauudistuksen ja yhteistyön eteneminen

Uuden hallitusohjelman linjausten puitteissa kuntayhteistyötä kehitetään sote-uudistus edellä. Valtakunnallinen sote-uudistus on suunniteltu toteutettavan 1.1.2019 alkaen. Vastuu sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä siirtyy

kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille 1.1.2019. *Sote-järjestämislaki* näyttää tosin viivästyvän ja sen vaikutuksia ei tällä hetkellä voida arvioida.

Keski-Uudenmaan KUUMA-kunnista Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula ovat valtuustojen päätöksellä sitoutuneet yhteisen palvelutuotannon suunnittelun. Hanke organisoitiin KUUMA-liikelaitoksen alaisuuteen ja selvityshenkilön raportti julkaistiin 30.6.2015. Syyskuussa kuntien valtuustot päättivät Keski-Uudenmaan sote-yksikön valmistelun jatkamisesta. Hankkeessa suunnitellaan malli, joka toteutuessaan yhdistää kuntien sosiaali- ja terveystuotannon yhdeksi kokonaisuudeksi 1.1.2018 alkaen. Alueyksikön suunnittelussa tavoitellaan kokonaisuutta, joka on yhteen sovitettavissa tulevan sote- ja aluehallintouudistuksen kanssa.

Strategian ohjaavuus ja taloudellinen päätöksentekokyky

Strategian ohjaavuuden ja taloudellinen päätöksentekokyvyn riski näkyy kunnassa ajoittaisena epäjohtonmukaisena toimintana. Riskinä on, että pitkän tähtäimen suunnittelu vaikeutuu ja että kunnan talous ajautuu pysyvämmiin epätasapainoon.

Riskejä hallitaan kehittämällä talouden ohjausta ja raportointia. Vuonna 2016 otetaan käyttöön uusi kunta-, toimiala-, ja tulosaluetason raportoinnin ja strategian seurannan työkalu johtamistyön tueksi. Kehitettävää on edelleen mm. investointien pitkän tähtäimen suunnittelussa vaikutusten ennakoarvioinnissa päätösten valmistelun tukena.

Joukkoliikenteen palvelutaso

Joukkoliikenteessä v. 2015 tehdyistä seutuliikenteen ostoliikennesopimuksista merkittävä osa päättyy kesään 2016. Jatkohankinnat tehdään keväällä 2016. Kustannustaso saattaa hieman nousta, jos tarjoushintojen hajonta vähenee.

Junaliikenne Purolan ja Nuppulinnan asemilta päättyy maaliskuun 2016 lopussa. Korvaava joukkoliikennepalvelu jää kunnan hankittavaksi ja kustannettavaksi.

Pasila-Riihimäki -rataosuuden parantaminen on myönteistä Tuusulalle, mutta liityntäpysäköinti aiheuttaa samalla kunnalle kustannuspaineita lähivuosina. Kunnan tulisi muodostaa kanta HSL-yhteistyöhön. Joukkoliikenteen palvelutason kehittäminen edellyttää kunnalta lisäpanostuksia.

Focus-alueen tulevaisuus

Metropolikaupunkia tai -hallintoa ei ole syntynyt ja sikäli *Focus-alueen tulevaisuus* ja siihen liittyvät riskit ovat vähentyneet Tuusulan kunnan näkökulmasta. Keski-Uudenmaan logistinen poikittaisyhteys tukee Kehä IV toteutusta. Parhaillaan selvitetään alueen toteutuksen taloudellisia edellytyksiä sekä toteuttamismallia.

Syrjäytymisen ja työttömyyden hoito kunnassa

Syrjäytyminen on Tuusulassa tähän asti ollut verrattain vähäistä, mutta työttömyyden ja etenkin pitkäaikaistyöttömyyden kasvun myötä myös syrjäytymisen riskit kasvavat. Syrjäytyminen aiheuttaa kustannusten kasvua kaikilla toimialoilla. Mikäli ennaltaehkäiseviin perustehtäviin ole osoittaa riittävää rahoitusta, voi syntyä kierre, joka lisää syrjäytymistä. Työttömyyden ja etenkin pitkäaikaistyöttömyyden aiheuttamien kustannusten hoitoon menee kunnassa yhä enemmän rahaa.

Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi 35 % edellisvuodesta 444 henkilöstä 622 henkilöön. Kunnan kustannusosuus työmarkkinatuesta yli kaksinkertaistui. Kunnan maksuvelvoite alkaa 300 päivän työttömyyden jälkeen ja yli 1000 päivän jälkeen kunnan osuus on 70 %. Työmarkkinatukikustannukset (1,54 milj. euroa) kasvoivat 128,5 % edellisvuodesta (0,67milj.euroa). Joulukuussa yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita oli 236 sekä yli 1000 päivää saaneita 109. Joulukuussa oli työttömiä 8,9 %, edellisvuonna 8,0 %.

Pitkään työttömänä olleiden henkilöiden aktivointitoimenpiteet viivästyivät, koska työntekijät palkattiin suunniteltua myöhemmin, kunnassa käytyjen yhteistoimintamenettelyjen takia. Aktivointityöskentelyllä saatiin kolmekymmentä (30) henkilöä pois työmarkkinatuen piiristä. Samaan aikaan kasvoi kuitenkin pitkäaikaistyöttömien määrä. Näin ollen ennakoitu työmarkkinatukimenoja alentava vaikutus ei toteutunut suunnitellusti vuonna 2015.

Perustoimeentulotuen maksatus tulee siirtymään Kelaan 1.1.2017 alkaen. Siirto voi Kuntaliiton arvion mukaan lisätä kunnan toimeentulotukimenoja 20 %. Muutos edellyttää henkilöstötarpeen arviointia ja lisää toimeentulotuen käsittelyn määrärajoissa pysymisen riskiä loppuvuonna.

Syrjäytymisen ja työttömyyden hoito kunnassa edellyttävät lisätoimenpiteitä.

Infraan kohdistuvat vahinkoriskit

Infraan kohdistuvat vahinkoriskit liittyvät mm. korjausvelan kasvuun sekä tietojärjestelmiin ja verkkoihin. Mahdolliset infran hajoamisesta johtuvat vahingot saattavat aiheuttaa odottamattomia kustannuksia sekä haasteita palveluiden järjestämiselle. Vahinkoriskit ovat kasvussa etenkin kyberturvallisuussuhkien osalta.

Pohjavesien pilaantuminen

Tuusulassa on merkittäviä pohjavesialueita, joita rasittaa liikenne ja/tai asuminen. Pilaantuneen pohjavesiesiintymän puhdistaminen on erittäin hankalaa, usein mahdotonta. Siksi on erityisen tärkeää, että pohjavesityöryhmä toimii aktiivisesti, pohjavesisuojaukset väylä- ym. rakentamisessa huomioidaan ja pohjavesialueet otetaan huomioon kaavoituksessa. *Pohjavesien pilaantumisen* riskin arvioidaan olevan hallinnassa.

1.8. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arviointi
Vuoden 2015 talousarvion ja käyttösuunnitelman tavoitteet johdettiin kuntastrategian pohjalta. Varojen käyttöä ja toiminnan tuloksellisuutta arvioitiin pääsääntöisesti kunnanhallitukselle kuukausittain tuotetun raportointitiedon pohjalta. Kuntatasoisten vuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteuttamishojelmien etenemistä seurattiin osavuositarkastusten yhteydessä.

Sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan ohjaus

Kunnan toiminnan ja talouden kokonaisuudesta vastaa kunnanvaltuusto. Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, konserniohjauksen periaatteista sekä hallinnon järjestämisen perusteista. Tuusulan kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on hyväksytty valtuustossa 31.3.2014.

Hallituksen ja lautakuntien, johtavien viranhaltijoiden ja esimiesasemassa olevan henkilöiden tehtävänä on ohjata henkilöstöä ja toimintaa tavoitteiden ja hyväksytyjen toimintatapojen mukaiseksi. Ohjauksen tulee kohdistua johtamisen, päätöksenteon, hallinnon ja taloudenhoidon asianmukaisuuteen, toiminnan laatuun, tavoitteiden saavuttamiseen ja riskienhallinnan toimivuuteen.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Se on kunnan ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Ennaltaehkäisevät toimet

Ennaltaehkäisevä valvonta on Tuusulassa kunnan yhteisille arvoille perustuvan kuntastrategian, päämäärien, arvojen sekä toimintaperiaatteiden ja ohjeiden määrittämisestä. Strategiassa määritellään päämäärät ja keinot liittyen palveluiden, talouden, elinkeinojen, maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi. Jokaiselle strategia-kauden vuodelle on määriteltävä vuositavoitteet, joilla ohjataan organisaation ja henkilöstön toimintaa haluttuun suuntaan. Organisaatiokulttuuri, johtamistapa ja suhtautuminen yhteisiin päämääriin ja ohjeistuksiin luovat perustan sisäiselle valvonnalle ja riskienhallinnalle.

Päivittäinen valvonta

Päivittäisellä valvonnalla tarkoitetaan päivittäisen toiminnan ohjausta ja seuranta. Päivittäistä toimintaa ohjataan johto- ja hallintosäännöillä, henkilöstön vastuiden ja valtuuksien määrittelyllä sekä toimenkuvien, hyväksymisvaltuuksien ja varamiesmenettelyjen määrittelyllä sekä työohjeilla. Esimiesten tehtävänä on seurata päivittäisen toiminnan lain sekä ohjeistuksien mukaisuutta.

Talouden seuranta, rahoituksen valvonta, hyväksymisoikeudet ja investoinnit

Toimialat ja tulosalueet vastaavat taloutensa raportoinnista. Toimialat raportoivat taloudelliset luvut kuukausittain. Toimialojen talousvastaavat tarkastavat toimialojen kuukausitulokset ja toimittavat ne edelleen kunnan taloushallinnolle. Talouden kehi-

tystä ja riskejä käydään läpi kuukausittain kunnan johtoryhmässä sekä toimialojen johtoryhmissä. Kuntakonsernin tulos raportoidaan pääsääntöisesti kuukausittain kunnanhallitukselle.

Toimintamenojen, merkittävien sopimusten ja investointien hyväksymisoikeudet on määritelty valtuuston hyväksymän hallintosäännön sekä talousarviossa hyväksytyjen kunnanhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden toimivaltuuksien mukaisesti.

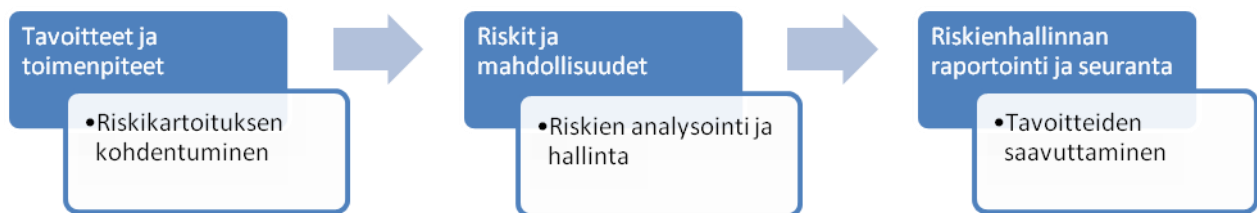
Investoinnit käsitellään toimialojen ja kunnan johtoryhmässä valtuuston hyväksymän investointisuunnitelman mukaisessa raamissa. Investointien seuranta hoidetaan toimialojen talousvastaavien toimesta osavuositarkastusten yhteydessä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Tuusulassa riskienhallinta on ollut aiemmin toimialojen vastuulla. Riskienhallinnan menetelmiä ja toimintatapoja kehitettiin kuntatasoisesti vuoden 2014 aikana. Uudistettuja ja yhtenäisiä menettelytapoja otettiin käyttöön vuoden 2015 alussa, toimialoilla on tehty riskikartoitukset sekä suunniteltu toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Vuoden 2016 talousarvion yhteydessä arvioitiin tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä riskejä.

Riskienhallinnan prosessi

Riskejä ja toteuttamatta jääviä mahdollisuuksia kartoitetaan, analysoidaan ja niiden hallintamenettelyt määritellään talousarvioprosessin yhteydessä samalla, kun määritellään vuositavoitteita ja toimenpiteitä.

Merkittävillä riskeillä määritellään riskien kartoittamisen ja analysoinnin yhteydessä toimenpiteet, joilla pyritään ennaltaehkäisemään ja hallitsemaan eli pienentämään riskin todennäköisyyttä ja seurausta. Riskienhallinnan onnistumista arvioidaan osavuositarkastusten yhteydessä samalla, kun arvioidaan vuositavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Toimintakertomuksessa kerrotaan, miten menneen vuoden tavoitteet ja toimenpiteet saavutettiin, miten riskejä onnistuttiin hallitsemaan ja mistä syistä joidenkin tavoitteiden tai riskien hallinnassa ei mahdollisesti onnistuttu suunnitellusti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuu ja seuranta

Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista.

Hallitus ja lautakunnat seuraavat ja arvioivat päätöksenteon laatua, suunnitelmien toteutumista, riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tavoitteiden saavuttamista mm. elimille toimitettavan toiminnallisen ja taloudellisen raportointitiedon, esityslistojen, pöytäkirjojen, päätösten ja suunniteltujen toimenpiteiden vaikutusten sekä riskiarviointien ja -raporttien perusteella.

Kunnanjohtaja, johtavat viranhaltijat ja tulosalueiden ja yksiköiden esimiehet vastaavat kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja valvonnan viemisestä käytäntöön sekä säännöllisestä raportoinnista hallitukselle ja lautakunnille vähintään osavuosisikatsausten ja toimintakertomuksen laadinnan yhteydessä.

2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

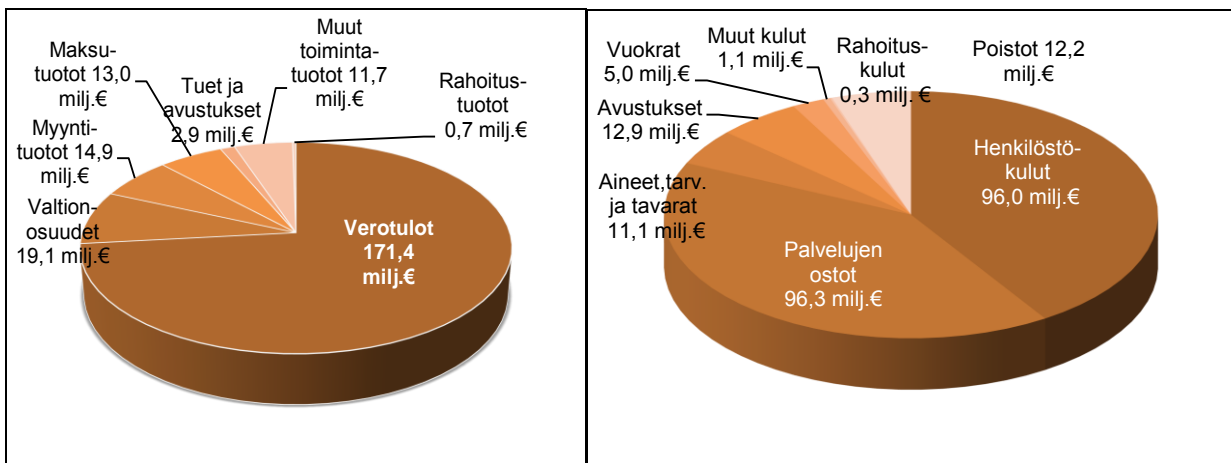
2.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Toimintakate osoittaa, kuinka paljon toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate oli kertomusvuonna -179,8 milj. euroa eli nettokäyttömenot kasvoivat 4,2 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Verorahoitus kokonaisuutena (= verotulot + valtionosuudet) kasvoi 2,6 milj. euroa eli 1,4 %.

Toimintatuottojen ja toimintakulujen suhdeluku laski vuoden 2014 20,1 %:sta 19,1 %:iin. Suhdeluvulla osoitetaan, paljonko toiminnan kuluista saadaan kateksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuloilla.

Vuosikate, % poistoista = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot käyttöomaisuudesta}$. Poistot käyttöomaisuudesta tarkoittavat tuloslaskelmaan merkittyjä poistoja. Tunnusluku kertoo, kuinka hyvin kunnan vuosikate riittää suunnitelmapoistojen rahoittamiseen.

Vuosikatteen kautta voidaan määritellä kunnan taloudellinen tila. Kunnan talous on ylijäämäinen, kun vuosikate riittää suunnitelmapoistoihin ja pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiin. Kertomusvuoden vuosikate oli 11,0 milj. euroa, mikä ei riittänyt kattamaan 12,2 miljoonan euron poistoja.

KUNNAN JA LIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot		
Myyntituotot	14 945	14 667
Maksutuotot	13 009	14 360
Tuet ja avustukset	2 906	2 892
Muut tuotot	11 682	12 154
	<u>42 542</u>	<u>44 072</u>
Valmistus omaan käyttöön	121	
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-96 046	-97 585
Palvelujen ostot	-96 303	-92 703
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-11 087	-11 499
Avustukset	-12 896	-11 747
Muut kulut	-6 130	-5 723
	<u>-222 462</u>	<u>-219 257</u>
TOIMINTAKATE	-179 800	-175 185
Verotulot	171 443	167 318
Valtionosuudet	19 096	20 589
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	246	247
Muut rahoitustuotot	327	845
Korkokulut	-295	-340
Muut rahoituskulut	-18	-638
	<u>11 000</u>	<u>12 836</u>
VUOSIKATE	11 000	12 836
Poistot ja arvonalentumiset	-12 154	-11 500
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
TILIKAUDEN TULOS	-1 155	1 337
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	100	281
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0	-6
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 055	1 612

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2015	2014
<i>Toimintatuotot / toimintakulut, %</i>	19,1	20,1
<i>Vuosikate / poistot, %</i>	90,5	111,6
<i>Vuosikate, € / asukas</i>	286	336
<i>Asukasmäärä</i>	38 451	38 213

2.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoituksen riittävyyttä tilikauden aikana arvioidaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Jäljempänä olevassa taulukossa on kunnan ja liikelaitoksen rahoituslaskelma sekä siitä lasketut tunnusluvut.

Investointien tulorahoitusprosentti ($= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$). Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Investointien tulorahoitusprosentti -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Lainanhoitokate ($= \text{Vuosikate} + \text{korkokulut} / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$) kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainakannasta on 66,3 % kertaluonteisia, lyhytaikaisia lainoja, joten tunnusluvussa käytetty lainanlyhennys laskettu laskennallisista lainanlyhennyistä käyttäen, joka saadaan jakamalla 31.12. lainakanta kahdeksalla.

Kassan riittävyys päivissä kertoo kunnan maksuvalmiuden tilanteesta, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Jos luku on negatiivinen, menoja katetaan kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä voidaan seurata laskemalla toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuoden ajalta. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen.

Rahavarat 31.12., ($= \text{Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset}$) Rahavarat olivat vuoden lopussa 10 082 000 euroa.

KUNNAN JA LIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2 015	2 014
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	11 000	12 836
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-6 713	-7 549
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-19 483	-21 930
Rahoitusosuudet investointimenoihin	293	552
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 421	7 893
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 482	-8 198
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset-/vähennykset+	-677	-242
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7 839	10 415
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 319	3 519
Rahoituksen rahavirta	9 482	13 692
Rahavarojen muutos	2 000	5 495
Rahavarat 31.12., 1000 €	10 082	8 366
Rahavarat 1.1., 1000 € ¹	8 083	2 871
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
	2 015	2 014
Investointien tulorahoitus -%	57,3	60,0
Lainanhoitokate	1,7	2,2
Kassan riittävyys, pv	14,7	12,1
Asukasmäärä	38 451	38 213
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €* 	-29 961	-24 638

¹ Kuntaliiton suosituksen mukaisesti siirretty yhdyntilän saldot rahavaroista saamisiin ja velkoihin.

3. Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Omavaraisuus -% [=100*(oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)] laski kertomusvuonna 66,6 %:iin. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä.

Vuonna 2014 kuntien keskimääräinen omavaraisuus oli 61,1%:a ja uudenaan kunnissa 70,8 %:a.

Suhteellinen velkaantuneisuus -% [=100*(vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot] kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tuusulassa tunnusluvun arvo oli kertomusvuonna 38,3 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainakanta 31.12. [=vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)]. Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Vuonna 2015 kunnan lainakanta oli 52,3 milj. euroa.

Lainat €/asukas ilmaisee asukaskohtaisen lainamäärän jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätöspäivän asukasmäärällä. Kunnan lainakanta oli 1 360 eur/asukas.

Lainasaamiset 31.12. [= sijoituksiin merkityt lainasaamiset ja muut lainasaamiset]. Vuonna 2015 lainasaamisten määrä oli 6,5 milj. euroa.

	Oma- varai- suus- %	Suht. velkaantu- neisuus %	Laina- kanta €/as.
<u>v.2015</u>			
Tuusula	66,6 %	38,3 %	1360
<u>v.2014*</u>			
Tuusula	68,8 %	34,6 %	1163
Manner-Suomi	61,0 %	52,0 %	2697
Koko Maa	61,1 %	52,0 %	2694
Uusimaa	70,8 %	51,9 %	2647

*Lähde: Tilastokeskus 20.11.2015.

Seuraavassa taulukossa on kuntien talouden tunnuslukuja vuodelta 2014:

<u>v.2014*</u>	Oma- varai- suus- %	Suht. velkaantu- neisuus %	Laina- kanta €/as.
Tuusula	68,8 %	34,6 %	1163
Hyvinkää	53,1 %	53,5 %	2576
Järvenpää	62,5 %	40,9 %	1551
Kerava	78,0 %	32,4 %	1212
Kirkkonummi	38,6 %	57,0 %	2364
Mäntsälä	65,0 %	48,6 %	2355
Nurmijärvi	48,4 %	61,3 %	2492
Pornainen	41,9 %	67,8 %	3158
Vihti	38,5 %	64,4 %	2924

*Lähde: Tilastokeskus 20.11.2015.

KUNNAN JA LIIKELAITOKSEN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2015	2014		2015	2014
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	254 346	247 370	A. OMA PÄÄOMA	181 429	182 484
I Aineettomat hyödykkeet	599	605	I Peruspääoma	127 516	127 516
Aineettomat oikeudet	572	478	IV Muut omat rahastot	7 578	7 578
Muut pitkävaik menot	27	126	V Ed. tilikausien yli-/ alijäämä	47 390	45 779
II Aineelliset hyödykkeet	216 201	209 878	VI tilikauden yli- / alijäämä	-1 055	1 612
Maa- ja vesialueet	44 821	44 300			
Kiinteistöjen liittymismaksut	44	116	B. POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET	0	100
Rakennukset	99 858	102 243	Poistoero	0	100
Kiinteät rakenteet ja laitteet	63 862	60 194	Vapaaehtoiset varaukset		
Koneet ja kalusto	2 089	2 637	C. PAKOLLISET VARAUKSET	1 731	1 759
Muut aineelliset hyödykkeet	267	267	Muut pakolliset varaukset	1 731	1 759
Ennakkomaksu ja keskeneräis.	5 260	121			
III Sijoitukset	37 546	36 887	D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	665	637
Osakkeet ja osuudet	31 020	31 037	Valtion toimeksiannot	3	14
Muut lainasaamiset	6 500	5 821	Lahjoitusrahastojen pääomat	662	623
Muut saamiset	26	29	Muut toimeksiantojen pääomat	0	0
B. TOIMEKSIANTOJEN VARAT	95	73	E. VIERAS PÄÄOMA	89 596	81 124
Valtion toimeksiannot	66	39	I Pitkäaikainen	23 481	23 284
Lahjoitusrahastojen erityiskatte	29	34	Lainat rah ja vak.laitoksilta	15 000	15 000
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT	18 981	18 661	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
I Vaihto-omaisuus	1 042	1 042	Muut velat	0	670
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 042	1 042	Liittymismaksut	8 481	7 614
II Saamiset	7 857	9 537	II Lyhytaikainen	66 115	57 840
Pitkäaikaiset saamiset	387	526	Lainat rah ja vak.laitoksilta	34 000	27 000
lainasaamiset	78	62	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
muut saamiset	309	464	Lainat muilta luotonantajilta	3 296	2 456
Lyhytaikaiset saamiset	7 469	9 011	Saadut ennakot	832	858
myyntisaamiset	3 804	3 913	Ostovelat	9 191	9 241
lainasaamiset	-14	30	Muut velat	2 083	1 844
muut saamiset	1 358	1 284	Siirtovelat	16 714	16 441
siirtosaamiset	2 321	3 783			
III Rahoitusarvopaperit	0	0			
Osakkeet ja osuudet	0	0			
IV Rahat ja pankkisaamiset	10 082	8 083			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	273 422	266 104	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	273 422	266 104

TASEEN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	66,6	68,8
Suhteellinen velkaantuneisuus -%	38,3	34,6
Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	46 336	47 390
Kertynyt yli/alijäämä, € /asukas	1 205	1 240
Lainakanta 31.12., € /asukas	1360	1163
Lainakanta 31.12., 1000 €	52 296	44 456
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	6 500	5 821
Asukasmäärä	38 451	38 213

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1 000 €	%	MENOT	1 000 €	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	42 541,6	17,5	Toimintakulut	222 462,3	91,6
Verotulot	171 442,8	70,7	- Valmistus omaan käyttöön	-120,8	0,0
Valtionosuudet	19 096,3	7,9	Korkokulut	294,7	0,1
Korkotuotot	245,9	0,1	Muut rahoituskulut	17,8	0,0
Muut rahoitustuotot	326,8	0,1	Satunnaiset kulut		0,0
Tulorahoituksen korj.erät	-6 713,3	-2,8	Pakollisten varausten muutos		0,0
Satunnaiset tuotot	0,0	0,0			
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusos. investointeihin	293,0	0,1	Investoinnit	19 482,9	8,0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	7 421,2	3,1			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset		0,0	Antolainasaamisten lisäykset	676,6	0,3
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	0,0	Pitkäaik. lainojen vähennys		0,0
Lyhytaik. lainojen lisäys	7 839,5	3,2	Lyhytaik. lainojen vähennys		0,0
Kokonaistulot yhteensä	242 493,9	100,0	Kokonaismenot yhteensä	242 813,4	100,0
			319,6 erotus		
			2 319,37 maksuvalmiuden muutos		
			-1 999,82 rahavarojen muutos		
			<u>319,6</u>		

5. Kuntakonsernin toiminta ja talous

5.1 Konserniyhteisöt

Tuusulan kuntakonserniin kuuluvat yhtiöt ja yhteisöt sekä kunnan omistusosuus niissä on koottu seuraavaan taulukkoon:

Tytäryhtiöt	Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy	100
	Kiinteistö Oy Riihikallion Päiväkotikeskus	100
	Tuusulan kansanopiston Oy	85
	Kiinteistö Oy Haukkamäki	84
	Kellokosken Jäähalli Oy	74
	Kiinteistö Oy Riihikallion lähipalvelukeskus	100
	Kiinteistö Oy Tuusulan Vanha Kunnantalo	67
	Kiinteistö Oy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo	62
	As Oy Tuusulan Haukilahdentie 3	61
	Kiinteistö Oy Kerava-Tuusulan Paloasema	60
	Kiinteistö Oy Hyrylän Ostoskeskus	90
	Tuusulan Tenniskeskus Oy	53
	Tuusulan Jäähalli Oy	51
	Tuusulan Tekonurmi Oy	51
	Jokelan Tekonurmi Oy	51
Kuntayhtymät	HUS	2,3
	Eteva ky	4,1
	Uudenmaan liitto	2,9
	Keski-Uudenmaan ammattikoulutusyhtymä	31,2
	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky	16,5
	Tuusulan seudun vesilaitos ky	24,6
	Uudenmaan päihdehuollon ky	3,2
Yhteisyhteisöt	Kiinteistö Oy Impilinna	50
Osakkuusyhtiöt	As Oy Kalliolinnankuja 2	33
	As Oy Vesitorninpuisto	26

5.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnanhallitus hyväksyi Tuusulan kuntakonsernin konserniohjeen vuonna 2012 (9.1.2012 § 4).

Konserniyhtiöille on asetettu vuosittaiset toiminnalliset tavoitteet seuraavasti:

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy
Koy Hyrylän Ostoskeskus

Koy Haukkamäki
Koy Riihikallion Lähipalvelukeskus
Kellokosken Jäähalli Oy
Koy Tuusulan Vanha Kunnantalo
Koy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo
As Oy Tuusulan Haukilahdentie 3
Tuusulan Tenniskeskus Oy
Tuusulan Jäähalli Oy
Tuusulan Tekonurmi Oy
Jokelan Tekonurmi Oy
Kiinteistö Oy Kerava-Tuusulan Paloasema

Kaikki tytäryhtiöt antavat lisäksi seuraavat tunnusluvut tilinpäätöksensä yhteydessä konserniraportointia varten:

Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %
Liiketulos/Poistot %
Omavaraisuusaste %
Suhteellinen velkaantuneisuus %
Lainamäärä/asukas

Lisäksi tytäryhteisöt raportoivat riskeistä annetun erillisohjeen mukaisesti.

Konserniohjaus on määritelty konserniohjeessa ja hallintosäännössä. Konserniohjeen mukaisesti kunnanhallitus toimii kuntakonsernin johtajana kunnan määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen johtamiseen ja seurantaan sekä kuntakonsernin toimintaperiaatteisiin liittyvissä asioissa. Tytäryhteisöjä johtaa sen hallitus tai muu sitä vastaava elin, johon kuntakonsernin johto tai toimialan johtosäännössä määritelty elin tai sen valtuuttama nimeää jäsenet yhtiökokousedustajansa kautta.

5.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kunnanhallitus päätti osaltaan maaliskuussa 2015 lopettaa Tuusulan seurakunnan ja kunnan yhteisen virasto- ja seurakuntakeskushankkeen. Hanketta toteuttanut KOy Tuusulan virasto- ja seurakuntakeskus (kunnan omistusosuus 46 %) purettiin vapaaehtoisen selvitysmenettelyn kautta. Muilta osin kuntakonsernin omistuksissa ei tapahtunut kertomusvuoden aikana olennaisia muutoksia.

KOy Riihikallion Lähipalvelukeskus jatkoi hanketta KOy Riihikallion päiväkotikeskuksen vieressä sijaitsevan KOy Riihikallion Palvelukeskuksen liiketilojen, palveluasuntojen ja asuinrakentamisen toteuttamiseksi yhteistyössä Tuusulan kunnan, Yrjö ja Hanna-säätiön, YH-Suomen, Kotosalla-säätiön sekä Tuusulan seurakunnan kanssa. Hanketta toteutetaan vaiheittain. KOy Riihikallion Lähipalvelukeskuksen omistamien liiketilojen ulosvuokraus on osoittautunut vaikeaksi. Yhtiön maksuvalmius parani toimintavuoden 2015 aikana tehtyjen tonttikauppojen ansiosta. Toiminnan kannattavuus oli edelleen heikko.

Kunnan tavoitteena on keskittyä ydintoimintoihinsa, tehostaa pääoman käyttöä sekä keskittää asteettain vuokra-asumispalvelut Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy:öön. Tähän liittyen valtuusto on tehnyt päätöksen KOy Haukkamäen, As Oy Haukilahdentie 3:n, Kiinteistö Oy Impilinnan, As oy Kalliolinnakuja 2:n, As Oy Vesitorninpuiston sekä muiden kunnan suorassa omistuksessa olevien asunto-osakkeiden myynnistä. Asunto-osakkeiden myynneistä saadut myyntitulot jäivät vuonna 2015 0,13 milj. euroon ja myyntivoitot 0,11 milj. euroon.

5.4 Konsernivalvonnan toteutus

Kunnanjohtaja vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta kunnan osalta sekä seuraa omistajapolitiikan ja konsernin tavoitteiden toteutumista tytäryhteisöissä. Kunnanjohtajan valvonta- ja toiminnan seurantavastuuta on delegoitu talousjohtajalle siten, että talousjohtajan tehtävänä on valvoa kunnan määräysvallassa olevien yhtiöiden ja liikemuotoisten yksiköiden toimintaa ja tuloksen kehittymistä sekä seurata niiden hallitustyöskentelyä ja tehdä tarvittaessa aloitteita toiminnan tehostamisesta.

Toimivallan ja vastuunjako

Yhtiöiden hallituksissa on pääsääntöisesti poliittisesti valittu henkilö hallituksen jäsenenä.

Ohjeiden anto kunnan edustajille

Konserniohjeessa todetaan, että kunnan edustajan tulee toimia tytäryhteisössä kunnan ja kuntakonsernin kokonaisedun mukaisesti. Jos kunnan edustajana tytäryhteisön hallintoon valittu henkilö on tilanteessa, jossa hän joutuisi toimimaan kunnan edun vastaisesti, tulee hänen pyytää konsernin johdolta selkeät toimintaohjeet. Konsernin johto voi antaa ohjeita tytäryhteisön tai muun kunnan toimintaan liittyvän yhteisön hallintoelimeen valitulle henkilölle. Samoin konsernin johto voi antaa ohjeita tytäryhteisön yhtiö-, vuosi- tai vastaavaan kokoukseen valitulle edustajalle. Yhtiökokousedustajaa nimettäessä kunnanhallitus antaa ohjeet yhtiökokousta varten. Ohjeiden antamisessa on menetelty konserniohjeistuksen mukaisesti.

Tavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Vuoden 2015 tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti. Yhtiökohtainen selvitys on kohdassa 5.2.

Keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö

Konserniyhteisöjä on ohjeistettu keskitettyjen konsernitoimintojen käytössä. Muuan muassa maksuliikenteen ja likviditeetin hallinnassa on käytössä konsernitili. Rahoituksen osalta kunta on erillisen harkinnan mukaan tukenut tytäryhteisöjä takauksilla, vuonna 2015 päätettiin taakusten antamisesta Kiinteistö Oy Kerava-Tuusula paloaseman, Tuusulan Tenniskeskus Oy:n ja Tuusulan Tekonurmi Oy:n investointeihin liittyviin rahoitusjärjestelyihin.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Kaikkien tytäryhtiöiden edellytetään raportoivan toiminnastaan tunnuslukutasolla vähintään kerran vuodessa. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat raportoivat toiminnastaan myös kunnan osavuosikatsausten yhteydessä.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Konserniohjeen mukaisesti kukin tytäryhtiö vastaa omasta riskienhallinnastaan. Vahinkovastuu on tytäryhteisöillä. Tarvittavat vakuutukset otetaan konsernin johdon määräämästä vakuutusyhtiöstä, kun se on konserniedun mukaista. Tytäryhtiöt raportoivat toiminnastaan konserniohjeen mukaisesti kolme kertaa vuodessa. Vuonna 2015 myös tytäryhteisöissä otettiin käyttöön kunnan uudistetut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt.

5.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014
	1 000 €		1 000 €
Toimintatuotot	103 812		102 341
Toimintakulut	-289 250		-284 761
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	300		11
Toimintakate	-185 137		-182 408
Verotulot	171 443		167 318
Valtionosuudet	35 440		36 919
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	256	49	
Muut rahoitustuotot	346	423	
Korkokulut	-1 574	-1 435	
Muut rahoituskulut	-449	-441	-1 404
Vuosikate	20 324		20 425
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 353	-18 144	
Tilikauden yli- ja alipariarvot		-5	
Arvonalentumiset	-7	-5	
Satunnaiset erät	0	-19 360	-18 154
Tilikauden tulos	965		2 271
Tilinpäätössiirrot	-3		-658
Tilikauden verot	-29		
Laskennalliset verot	-114		
Vähemmistöosuudet	10		10
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	829		1 624
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2015		2014
<i>Toimintatuotot / toimintakulut, %</i>	<i>35,9 %</i>		<i>35,9 %</i>
<i>Vuosikate / poistot, %</i>	<i>105 %</i>		<i>113 %</i>
<i>Vuosikate, € / asukas</i>	<i>529</i>		<i>535</i>
<i>Asukasmäärä</i>	<i>38 451</i>		<i>38 213</i>

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Toiminnan rahoituksen riittävyyttä tilikauden aikana arvioidaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Jäljempänä olevassa taulukossa on konsernin rahoituslaskelma ja siitä lasketut tunnusluvut vuonna 2015.

Investointien tulorahoitusprosentti = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Investointien tulorahoitusprosentti -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Lainanhoitokate (= $\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}$) / ($\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset}$) kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Jos luku on negatiivinen, menoja katetaan kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä voidaan seurata laskemalla toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuoden ajalta. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen.

Kassan riittävyys(pv) = $365 \text{ pv} \times \text{rahavarat } 31.12.$ / Kassasta maksut tilikaudella. Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2 015	2 014
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	20 324	20 425
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	-29	
Tulorahoituksen korjauserät	-6 897	-7 302
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-31 736	-29 466
Rahoitusosuudet investointimenoihin	382	554
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 994	7 964
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>-7 962</u>	<u>-7 825</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset-/vähennykset+	4	3
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 714	2 163
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 113	-1 469
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7 020	7 830
Oman pääoman muutokset	36	-41
Muut maksuvalmiuden muutokset	904	3 881
Rahoituksen rahavirta	<u>11 565</u>	<u>12 366</u>
Rahavarojen muutos	3 603	4 541
Rahavarat 31.12., 1000 €	17 519	13 916
Rahavarat 1.1., 1000 €	13 916	9 375

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

<i>Investointien tulorahoitus -%</i>	64,8	70,6
<i>Lainanhoitokate</i>	1,5	1,6
<i>Kassan riittävyys, pv</i>	15,6	16,0
<i>Asukasmäärä</i>	38 451	38 213
<i>Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €</i>	-45 436	-40 771

Konsernin omavaraisuus- % $[=100*(\text{oma pääoma} + \text{konsernireservi} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})]$

Tunnusluku mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämäisten tulosten sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä.

Konsernin lainakanta 31.12.: $[=\text{vieras pääoma} - (\text{saadut ennakot} + \text{ostovelat} + \text{siirtovelat} + \text{muut velat})]$

Konsernin lainat €/asukas: Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12. $[=\text{sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset}]$

Kuntakonsernin taseen loppusumma oli 356,0 milj. euroa ja 82,6 milj. euroa eli 30,2 % suurempi kuin emoyhteisön taseen loppusumma. Erosta valtaosa johtui kunnan kokonaan tai osittain omistamien vuokratoyhtiöiden omaisuudesta ja pääomasta. Vuokratalojen omistus lisäsi ennen kaikkea kunnan vierasta pääomaa: kun emokunnan lainakanta oli vuoden lopussa 52,3 milj. euroa oli kuntakonsernin lainakanta 106,8 milj. euroa. Vuokratalat eivät kuitenkaan asiallisesti rasittaneet kunnan taloutta, sillä lainojen korot ja lyhennykset kuten talojen hoitomenotkin maksettiin kertyneillä vuokrilla.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	31.12.2015	31.12.2014		31.12.2015	31.12.2014
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	321 178	312 347	A. OMA PÄÄOMA	193 058	192 262
I Aineettomat hyödykkeet	3 846	3 886	I Peruspääoma	127 516	127 516
Aineettomat oikeudet	2 468	2 524	III Arvonkorotusrahasito	0	0
Muut pitkävaik menot	1 105	1 282	IV Muut omat rahastot	9 263	9 282
Ennakkomaksut	273	80	V Ed. tilikausien yli- / alijäämä	55 450	53 840
II Aineelliset hyödykkeet	313 032	304 366	VI tilikauden yli- / alijäämä	829	1 624
Maa- ja vesialueet	48 578	48 691	B. VÄHEMMISTÖOSUUDET	2 416	2 385
Rakennukset	177 392	173 771	C. PAKOLLISET VARAUKSET	3 012	3 075
Kiinteät rakenteet ja laitteet	70 469	67 244	Eläkevaraukset	37	57
Koneet ja kalusto	6 268	6 442	Muut pakolliset varaukset	2 975	3 018
Muut aineelliset hyödykkeet	736	853	D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	939	878
Ennakkomaksu ja keskeneräis.	9 589	7 364	Valtion toimeksiannot	84	79
III Sijoitukset	4 300	4 096	Lahjoitusrahastojen pääomat	853	789
Osakkuusyhteisöosuudet	827	574	Muut toimeksiantojen pääomat	3	9
Osakkeet ja osuudet	3 246	3 292	E. VIERAS PÄÄOMA	156 551	145 820
Muut lainasaamiset	4	88	I Pitkäaikainen	78 826	75 052
Muut saamiset	222	142	Lainat rah ja vak.laitoksilta	65 732	50 539
B. TOIMEKSIANTOJEN VARAT	321	269	Lainat julkisyhteisöiltä	165	15 953
Valtion toimeksiannot	109	104	Saadut ennakot	0	0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	175	159	Lainat muilta luotonantajilta	4 913	706
Muut toimeksiantojen varat	37	6	Ostovelat	4	4
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT	34 476	31 803	Muut velat/Liittymismaksut	7 971	7 850
I Vaihto-omaisuus	1 896	1 973	Siirtovelat	6	0
Aineet ja tarvikkeet	1 582	1 604	Laskennalliset verovelat	35	
Keskeneräiset tuotteet	313	365	II Lyhytaikainen	77 725	70 768
Valmiit tuotteet / tavarat		2	Lainat rah ja vak.laitoksilta	35 487	28 448
Ennakkomaksut	1	2	Lainat julkisyhteisöiltä	411	400
II Saamiset	15 061	15 914	Lainat muilta luotonantajilta	45	87
Pitkäaikaiset saamiset	3 190	3 458	Saadut ennakot	1 430	1 552
myyntisaamiset	0	5	Ostovelat	12 146	12 305
lainasaamiset	2 872	2 872	Muut velat	3 045	2 779
muut saamiset	315	582	Siirtovelat	24 592	24 740
siirtosaamiset	3	0	Laskennalliset verovelat	568	457
Lyhytaikaiset saamiset	11 871	12 456	III Rahoitusarvopaperit	721	430
myyntisaamiset	6 542	5 603	Osakkeet ja osuudet	17	17
lainasaamiset	2	-72	Sij. Rahamarkkina-instrumentteit	689	398
muut saamiset	2 306	2 517	Muut arvopaperit	15	15
siirtosaamiset	3 021	4 407	IV Rahat ja pankkisaamiset	16 797	13 486
VASTAAVAA YHTEENSÄ	355 975	344 420	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	355 975	344 420
			TASEEN TUNNUSLUVUT	2015	2014
			omavaraisuusaste, %	54,5	56,3
			suhteellinen velkaantuneisuus, %	50,6	46,9
			kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	56 278	43 300
			kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/as	1 464	1 133
			lainat, €/as	2 776	2 516
			lainakanta 31.12., 1000 €	106 754	96 132
			lainasaamiset 31.12., 1000 €	4	88
			asukasmäärä	38451	38213

6. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

6.1. Kunnan ja vesihuoltoliikelaitoksen tilikauden tuloksen käsittely

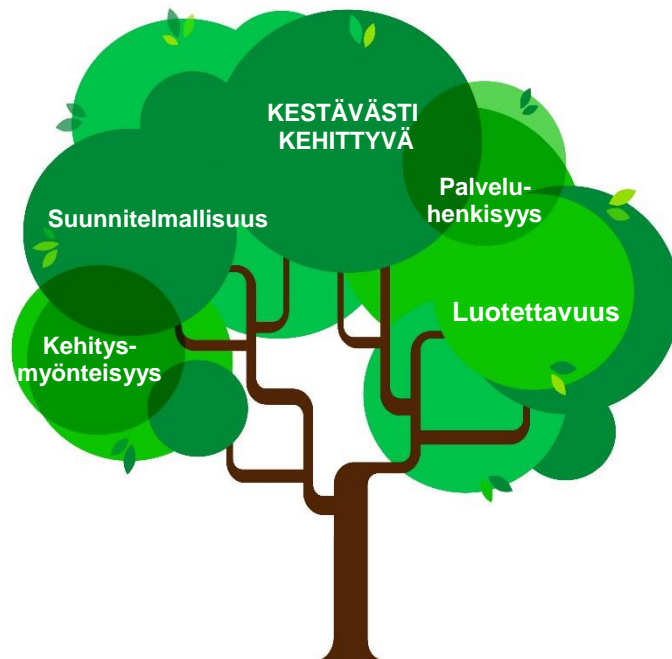
Kunnanhallitus esittää, että

- tilikauden tulos -1.154.537,22 euroa käsitellään siten, että poistoeroa puretaan uimahallin poistoa vastaavasti 99.979,98 euroa
- tilivuoden 2015 alijäämä 1.054.738,01 euroa kirjataan omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämä –tilille.

TULEVAISUUDEN TUUSULA – KUNTASTRATEGIA 2013 – 2017

Tuusulan kuntastrategia uudistettiin vuoden 2013 aikana. Työhön osallistui laaja joukko luottamushenkilöitä, kuntalaisia ja viranhaltijoita. Tuusulan strategian perustana toimivat kunnan arvot.

TUUSULAN ARVOT

Strategiatyössä keskeisimmäksi arvoista nostettiin kestävä kehitys. Kestävän kehityksen tavoitteena on turvata tulevien sukupolvien mahdollisuudet hyvään elämään tekemällä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä päätöksiä ja toimenpiteitä. Kunnan muut arvot – kehitysmyönteisyys, suunnitelmallisuus, palveluhenkisyys ja luotettavuus – tukevat kestävä kehityksen periaatteen toteuttamista.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN EDISTÄMINEN KUNNASSA

Alle on koottu esimerkkejä toimenpiteistä, joita kunnassa on tehty kestävä kehityksen edistämiseksi kuluvalle valtuustokaudella.

Tuusulan kunta solmi 13.2.2013 kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kanssa. Energiatehokkuussopimuksen tavoitteena on 9 %:n (4 389 MWh) laskennallinen energiansäästö vuoden 2008 tasosta jaksolla 2008–2016. Energiatehokkuussopimuksen tavoitteiden mukaisesti kunta on laatinut toimintasuunnitelman, jossa esitetään 26 konkreettista energiansäästötoimenpidettä, joilla pyritään kohti KETS:in energiansäästö tavoitetta. Kunnan energiatehokkuustyöryhmässä seurataan vuosittain toimintasuunnitelman toteutumista, jolloin se tarkistetaan ja tarvittaessa päivitetään.

Yhtenä KETS:in toimintasuunnitelman toimenpiteenä kunnanhallituksessa on hyväksytetty TEM:in julkaisema julkisten hankintojen energiatehokkuusohje kunnan hankintaohjeiden suositukseksi vuonna 2014. Hankintavastaaville on järjestetty myös hankintakoulutus, jotta he osaavat soveltaa energiatehokkuusohjetta käytännössä.

Kaavoituksessa on kokeiltu ekotehokkuusmittaria kaavavaihtoehtojen arvioinnissa ja energiatehokkaiden ratkaisujen korostamista tontinluovutuksessa. Suurimmissa kaavahankkeissa on myös laadittu erillisiä CO₂-päästöarvioita ja on toteutettu yhdyskuntarakenteen kehityksen seuranta ensimmäisen kerran vuonna 2015.

Vesihuollon, katuvalaistuksen ja rakentamisen suunnittelua ohjeistetaan siten, että energiatehokkuus ja elinkaarikustannukset on otettu huomioon.

Vuonna 2013 aloitettiin kunnan palvelukiinteistöjen energiakatselmuksien toiminta. Energiakatselmuksien tavoitteena on analysoida katselmoitavan kiinteistön energian käyttö, selvittää energiansäästöpotentiaali ja esittää ehdotettavat säästötoimenpiteet kannattavuuslaskelmien avulla. Vuoden 2015 lopussa kunnassa oli tehty 42 kiinteistön energiakatselmusta, mikä on 89 % kunnan palvelurakennusten rakennustilavuudesta. Energiakatselmuksissa ehdotetuista toimenpiteistä osa on jo toteutettu ja sillä on saavutettu 1 236 MWh:n vuotuinen laskennallinen energiansäästö. Vuonna 2016 on tarkoitus toteuttaa lisää katselmuksia ja katselmuksissa ehdotettuja säästötoimenpiteitä.

Tuusulan kunta lähti vuonna 2013 mukaan KUUMA-kuntien yhteiseen Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen -hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja saavuttaa taloudellisia säästöjä parantamalla energia- ja materiaalitehokkuutta kunnan omistamissa kiinteistöissä. Hankkeen toteutusta varten kunnan kiinteistöihin on koulutettu jo 11 ekotukihenkilöä, jotka ovat osa KUUMA-kuntien yhteistä ekotukihenkilöverkostoa. Ekotukihenkilöiden tehtävänä on omalla toiminnalla ja työkavereiden ohjauksella edistää työpaikan energia- ja materiaalitehokkuutta. Lisäksi on valittu 4 pilottikiinteistöä. Pilottikiinteistöissä seurataan energian ja kopiopaperin kulutusta ja kulutuskustannuksia sekä syntyvien jätteiden määriä ja jätehuoltokustannuksia. Energiankulutuksen ja -kustannusten osalta tavoitellaan 8 % säästöjä vuoteen 2016. Vuonna 2016 ekotukihenkilöverkostoa laajennetaan kouluttamalla lisää ekotukihenkilöitä ja valitsemalla uusia pilottikiinteistöjä.

Uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämismahdollisuuksia kartoitettiin kunnassa uusiutuvan energian kuntakatselmuksella koko kunnan alueella vuonna 2014. Kuntakatselmuksessa kartoitettiin mahdollisuuksia lisätä uusiutuvan energian käyttöä kunnan kiinteistöissä sekä muissa energialähteissä kuluttavissa kohteissa. Osa katselmuksessa esitetyistä toimenpiteistä toteutettiin vuonna 2015. Uusiutuvan energian käyttöönottoa edistetään lisäksi Leirikeskus Metsäpirtissä tuotetulla maalämmöllä jo vuodesta 2011 lähtien ja vuonna 2016 valmistuvassa Roinilanpellon päiväkodissa, jonka katolle asennetaan aurinkopaneelit. Myös suunnitteluvaiheessa olevalle Kellokosken koululle harkitaan aurinkopaneelien asennusta. Rykmentinpuiston tulevissa energiaratkaisuissa haetaan myös vahvasti uusiutuvien energialähteiden käyttöä, esimerkiksi Kulloontien varten suunnitellulla aurinkomeluidalla.

Kestävän kehityksen tavoitteita edistettiin myös vuonna 2015 toteutetussa kunnan tulostusratkaisujen kartoituksessa. Tavoitteena on vähentää tulostamista ja tulostuspaperin kulutusta, henkilökohtaisten tulostinten määrää ja korvata ne yhteiskäyttöisillä monitoimilaitteilla.

TUUSULAN VISIO, MISSIO JA TOIMINTA-AJATUS

Tuusulan visio, kunnan tulevaisuuden tavoitetilä, pohjautuu kunnan yhteisiin arvoihin. Tuusulan tavoitteena on, että sen palveluita leimaa kestävän kehityksen periaate ja kunta myös tunnetaan tästä. Tuusula jatkaa kasvuaan Helsingin ja maan suurimman lentokentän kupeessa. Kunnan kasvu rakennetaan taloudellisesti vakaalle pohjalle, kestävän kehityksen arvoja kunnioittaen.

Tuusula

— palveleva, kestävästi kehittyvä kotikunta

Tuusula tunnetaan kestävästi kehittyvänä kulttuurikuntana metropolialueella. Vakaa kasvu varmistetaan yhdyskuntarakenteen ja palvelujen vastuullisella kehittämisellä.

Tuusulan missio kuvaa, mitä Tuusula kuntana haluaa pitkällä aikavälillä tarjota kuntalaisilleen.

Tuusulan missio

kuvaa, mitä Tuusula kuntana haluaa
pitkällä aikavälillä tarjota kuntalaisilleen:
Tuusula antaa mahdollisuuden
kasvaa ja kehittyä
turvallisesti hyvään elämään
kaupunkimaisessa kulttuurikunnassa
metropolialueella.

Lisäksi Tuusulalle on määritelty toiminta-ajatus, eli perustehtävä.

Tuusulan perustehtävänä

on rakentaa yhteisö, jossa ihmisillä on hyvät edellytykset
ottaa vastuu itsestään ja ympäristöstään
ja yrityksillä on mahdollisuus menestyä.

KUNTASTRATEGIAN PÄÄMÄÄRÄT JA NIIDEN TOTEUTUSKEINOT

Kuntastrategiassa on määritelty, mitä päämääriä kunnalla on kuntalaisille tarjottavan palveluntuotannon, kunnan talouden ja alueellisen kehittymisen näkökulmista. Tuusulan kuntastrategiassa on kuusi päämäärää, jotka kunta pyrkii saavuttamaan valtuustokauden aikana. Päämäärät liittyvät palveluiden kehittämiseen, kunnan taloustilanteen tasapainottamiseen, sekä elinkeinojen, maankäytön, asumisen ja liikenteen olosuhteiden parantamiseen. Päämäärien sisältö on kuvattu seuraavassa kuviossa.

 <p>PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN</p>	Palvelumme ovat asiakaslähtöisiä. Palvelujen taso määritellään sellaiseksi, että ne voidaan rahoittaa tuloilla.
 <p>TALOUDEN TASAPAINO</p>	Talouttamme hoidetaan niin, että talous on kestävällä pohjalla. Verotustaso ja velkaantuminen ovat hallitusti suunniteltuja.
 <p>ELINKEINOT</p>	Tarjoamme kilpailukykyisen toimintaympäristön kunnassa toimiville ja kuntaan sijoituville yrityksille.
 <p>MAANKÄYTTÖ</p>	Uudisrakentamisen painopiste on keskuksissa ja taajamissa. Tämä luo edellytykset joukkoliikenteelle ja monipuolisemmille palveluille.
 <p>ASUMINEN</p>	Vastaamme erilaisten ja eri-ikäisten väestöryhmien asumistarpeisiin. Edistämme monimuotoista asumista viihtyisässä kulttuuriympäristössä.
 <p>LIIKENNE</p>	Liikennejärjestelmää kehitetään aktiivisesti seudullisena kokonaisuutena. Erityistä huomiota kiinnitetään matkustamisen sujuvuuteen.

ORGANISAATIOSTRATEGIA KUNTASTRATEGIAN TOTEUTTAMISVÄLINEENÄ

Organisaatiostrategia on väline kuntastrategian toteuttamiselle. Jotta Tuusula voi kehittyä kuntana, täytyy kuntaorganisaatiossa olla hyvää johtamista ja osaavaa henkilökuntaa. Näiden avulla palveluntuotantoa voidaan kehittää entistä asiakaslähtoisemmäksi ja kuntalaisille tuotettavat palvelut pystytään järjestämään korkeatasoisina ja kustannustehokkaasti.

Organisaatiostrategian tarkoituksena on kehittää kuntaorganisaatiota niin, että kuntastrategiassa määritellyt strategiset päämäärät pystytään toteuttamaan. Kuntastrategiassa on määritelty, mitä päämääriä kunnalla on kuntalaisille tarjottavan palveluntuotannon, kunnan talouden ja alueellisen kehittymisen osalta. Organisaatiostrategia täydentää näitä näkökulmia asiakaslähtöisyyden, henkilöstön kehittymisen ja johtamisen päämäärillä.

ORGANISAATIOSTRATEGIAN PÄÄMÄÄRÄT

Tarkastelemme asiakkuuksia kokonaisuuksina ja varmistamme oikein kohdenneet ja ajoitetut palvelut.

Varmistamalla oikein mitoitettun, hyvinvoivan ja osaavan henkilöstöressussin, vahvistamme kunnan hyvää työnantajakuva.

Johtamisella luomme hyvät työnteon toimintaedellytykset ja tuemme kunnan palvelutehtävän toteuttamista.

SUUNNITELMALLISESTI KOHTI VISIOTA

Kuntastrategian toteuttamiseksi kunnalle on valittu kullekin strategiakauden vuodelle oma teema. Kulloisenkin vuoden vuositavoitteet ja -toimenpiteet koostetaan niin, että niissä painottuu erityisesti kyseisen vuoden teemaan liittyvä tekeminen. Vuosittaiset teemat on otettu käyttöön suunnitelmallisuuden ja pitkäjänteisen kehittämisenäkökulman korostamiseksi. Kun resurssit kohdennetaan kunakin vuonna tietylle painopistealueelle, on odotettavissa parempia tuloksia kuin hajauttamalla tekeminen moneen suuntaan. Tavoitteena on toimialarajat ylittävä yhteistyö ja yhteiseen tekemiseen sitoutuminen. Tämä mahdollistaa valtuustokaudella edessä olevien isojen rakenteellisten muutosten eteenpäin viemisen.

TEEMAT VALTUUSTOKAUDEN VUOSILLE

STRATEGIAN SEURANTA

Vuoden 2015 tavoitteet ja -toimenpiteet rakentuivat strategian vuoden 2015 teeman, kehittyvien palveluiden, ympärille. Vuoden 2015 tekemistä leimasi myös talouden tervehdyttämisen jatkotoimet.

Strategian toteutumista seurataan vuositavoitteiden, niihin liitettyjen toimenpiteiden ja toteutusohjelmien etenemisen avulla. Toteutumista arvioidaan kunkin toteutusohjelman kohdalla asteikolla 1-5 ja etenemisestä raportoidaan osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä kuntatasoisena tavoiteseurantana ja kokonaiskuvana. Lisäksi lautakunnat seuraavat omalle toimialueelleen kuuluvien vuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien etenemistä.

Myös valtuustokaudelle asetettujen strategisten päämäärien edistymistä seurataan strategisten mittareiden avulla. On tärkeää, että valtuustokaudella seurataan kokonaiskuvassa tapahtuvia kehitystä niin kuntalaisille tarjottavien palveluiden kehittymisen, kunnan talouden, alueen elinkeinoelämän, maankäytön, asumisen kuin liikenteenkin osalta. Myös organisaatiostrategiassa esille nostettujen päämäärien – asiakaslähtöisyyden, henkilöstön uudistumisen ja hyvän johtamisen – edistymistä seurataan strategisilla tunnusluvuilla valtuustokauden aikana tapahtuvan muutoksen todentamiseksi.

Nämä koko valtuustokauden ajan seurattavat strategiset mittarit ja tunnusluvut määriteltiin kunnan johtoryhmien yhteistyönä vuoden 2013 lopussa ja esiteltiin kunnanhallitukselle ensimmäistä kertaa helmikuussa 2014. Mittareita ja tunnuslukuja seurataan vuosittain toimintakertomuksen ja tilinpäätösten yhteydessä.

STRATEGISTEN VUOSITAVOITTEIDEN SEURANTA

Kunnan strategiassa on määritelty viisi vuositavoitetta vuodelle 2015. Niistä ensimmäinen ”Toteutamme palveluiden rakennemuutosta ja uudistamme palveluitamme kuntalaislähtöisesti” liittyy kuntastrategiassa määriteltyyn palveluiden kehittämisen sekä organisaatiostrategian asiakaslähtöisyyden päämääriin. Toinen tavoite ”Tehostamme talouden johtamista” kytkeytyy talouden tasapainon päämäärään ja kolmas ”Varmistamme vetovoimaisen yhdyskuntarakenteen” maankäytön, elinkeinon, asumisen ja liikenteen päämääriin. Tavoite ”Tuemme uudistumista varmistamalla osaamisen sekä työhyvinvoinnin” toteuttaa organisaatiostrategian henkilöstöön ja uudistumiseen liittyvää päämäärää ja ”Jatkamme johtamisjärjestelmän kehittämistä” johtamiseen kohdistuvaa päämääriin.

Vuositavoitteisiin on kytketty yhteensä 16 toimenpidettä, joiden toteutumista seurataan niille määriteltyjen toteutusohjelmien etenemisen kautta. Alle on koottu nostoja koko vuoden merkittävimmistä tapahtumista.

Tuusulan vetovoiman kannalta merkittävä Rykmentinpuisto-hanke eteni, kun Senaatti-kiinteistöt ja Tuusulan kunta allekirjoittivat alueen maankäyttöä koskevan aiesopimuksen.

Kunnan johtamisjärjestelmän loppuraportti valmistui sisältäen ehdotukset johtamisjärjestelmän muutoksista. Valtuusto hyväksyi uuden johtamisjärjestelmän kesäkuussa. Vuoden 2015 aikana otettiin käyttöön vuosikello, pitkän aikavälin kehittämisen tiekartta ja tilannekuva.

Vuonna 2014 käynnistynyt ja alkuvuoden 2015 aikana tehty johtamisjärjestelmän uudistustyö jatkui poliittisen johtamisjärjestelmän uudistustyöllä. Raportti poliittisen johtamisjärjestelmän uudistamisesta valmistui.

Keski-Uudenmaan SOTE-tuotannon valmisteluraportti valmistui kesäkuussa. Kuntien valtuustot päättivät syyskuussa sote -järjestämislain mukaisesta Keski-Uudenmaan sote-yksikön valmistelun jatkamisesta.

Valtuusto päätti syyskuussa, että Tuusulan kunta irtautuu Keski-Uudenmaan kaupunkiyhdistymiselvityksestä.

Loppuvuodesta otettiin käyttöön kuntatason sähköinen asiointialusta. Asiointialusta mahdollistaa tulevaisuudessa kuntalaisten kertakirjautumisen kehittyneillä oleviin kuntatason ja valtakunnallisiin sähköisiin palveluihin. Sähköinen palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa palveluasumisessa, tilapäisessä kotihoidossa, lapsiperheiden kotipalvelussa ja omaishoitajavapaiden järjestämisessä.

Vuoden aikana toteutettiin omakotitonttien myyntikampanja tonttien kysynnän lisäämiseksi. Peltokaaren asemakaava-alueelta myytiin neljä tonttia ja Klaavonkallion tarjoustonteista kuusi tonttia. Työpaikkatontteja myytiin viisi kappaletta. Joulukuussa allekirjoitettiin sopimus Tuusulan kunnan historian suurimmasta tonttikaupasta Hetzner Online GmbH:n kanssa.

Hyrylän kävelykeskustan ideointiseminaarissa valmistui erilaisia ehdotuksia keskustan kehittämiseksi. Kaupallisten palvelujen mitoituksen uudelleenarviointi ja toimintojen sijoitussuunnittelu oli myös käynnissä. Työpaikkatontteja saatiin loppuvuodesta myyntikuntoon sekä Jokelan Vallun alueella että Kulomäentien työpaikka-alueella.

Vuositoimenpiteiden etenemistä on kuntatasolla kuvattu graafiikalla (esitetään tavoiteseurannan yhteydessä), jolloin vuoden aikana tapahtunut edistyminen on helppo havaita osavuositarkastuksia ja toimintakertomusta/tilinpäätöstä tarkasteltaessa.

STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN EDISTYMINEN

Tuusulalle on määritelty neljä strategista mittaria, jotka kytkeytyvät kunnan strategiaan päämääriin. Niiden seuraaminen auttaa arvioimaan, miten strategiassa asetetut päämäärät etenevät valtuustokauden aikana.

1. Kunnan käytössä olevat tilat *) – (brutto) m² / asukas
Tavoitteena vähentää bruttoneliöitä keskimäärin 1 % vuodessa.

Tiivistämällä palveluverkkoamme tuemme kestävä kehityksen tavoitetta ja alennamme kiinteistökustannuksia. Palvelujen keskittäminen tukee osaltaan henkilöstön osaamisen hyödyntämistä ja tarkoituksenmukaista käyttöä. Kiinteistökustannuksia seuraamalla nähdään, paljonko palvelun järjestämisen kustannuksista kuluu kiinteistöjen hoitoon ja ylläpitoon palvelun sisällöllisen tuottamisen lisäksi.

*)Tytäryhtiöiden omistamat kiinteistöt, asuntotoimen hallinnoimat asunto-osakkeet, vuokratyötyöt ja TuKuKi:n omistuksessa olevat asunto-osakkeet jätetään laskennasta pois.

Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015
Kunnan käytössä olevat tilat noin 197.306 m ²	Kunnan käytössä olevat tilat noin 196.205 m ²	Kunnan käytössä olevat tilat noin 190.879 m ²
31.12.2013 väkiluku 38 125 hlö (ennakkotieto)	31.12.2014 väkiluku 38 213 hlö (ennakkotieto)	31.12.2015 väkiluku 38 451 hlö (ennakkotieto)
Tiloja noin 5,18 m² / asukas	Tiloja noin 5,13 m² / asukas	Tiloja noin 4,96 m² / asukas
	Tilat /asukas vähentyneet 0,05 m ² , mikä vastaa 1 % edellisestä vuodesta	Tilat /asukas vähentyneet 0,17 m ² , mikä vastaa noin 2,8 % edellisestä vuodesta

Vuonna 2015 kunnan käytössä olevien tilojen bruttoala väheni noin 2,8% edellisestä vuodesta. Vähennystä selittää se, että vuoden 2014 luvuissa oli vielä mukana mm. Riihikallion lähipalvelukeskuksen vanhat tilat (purettu), jotka eivät enää ole mukana vuoden 2015 luvuissa. Säästö oli vuositasolla n. 200 000 €.

Bruttoalaa onnistuttiin vuonna 2014 vähentämään purkamalla sekä myymällä tarpeettomia rakennuksia ja kiinteistöjä. Merkittävimpiä purkamisella poistettuja rakennuksia oli Paijalan tyhjillään ollut koulurakennus. Lisäksi purettiin tarpeettomia vanhoja varastoja ja asuinrakennuksia sekä myytiin Ruskelan koulu.

Palveluverkon tehostumiseen liittyvän tavoitteen toteutuminen jatkossa edellyttää palveluverkkoon ja toimintaan liittyviä päätöksiä.

2. Toimintakate (=nettomenot) € / asukas

Tällä mittarilla varmistetaan, että kunta järjestää palvelut tehokkaasti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla ja kunnan talous pysyy vakaalla pohjalla.

Valtuustokauden minimitalvoite on, että toimintakatteen kasvun ja verorahoituksen kasvun välinen suhde ei heikkene.

Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015
Väkiluku 31.12.2013 Tuusulassa 38 125 hlöä	Väkiluku 31.12.2014 Tuusulassa 38 213 hlöä (ennakkotieto)	Väkiluku 31.12.2015 Tuusulassa 38 451 hlöä (ennakkotieto)
nettomenot 175.231.000€	nettomenot 175 205 000 €	nettomenot 179 800 000 €
Nettomenot 4.596 € / asukas	Nettomenot 4.585 € / asukas	Nettomenot 4.676 € / asukas

Vuoden 2015 nettomenojen kasvu johtui osin kunnan ulkoisten toimintatuottojen supistumisesta (toimintatapamuutokset, ulkoistukset ja kotikuntakorvausten supistuminen). Kunnan toimintamenojen kasvu saatiin pidettyä maltillisessa 1,5 %:ssa huolimatta asiakasmäärien lisääntymisestä. Henkilöstömenot supistuivat 1,6 %.

Vuoden 2014 tilinpäätöksessä menojen kasvu vuoteen 2013 nähden oli 0,0 %, kun vielä vuonna 2013 menot kasvoivat vuoteen 2012 verrattuna 5,6 %. Vuoden 2014 nettomenojen kasvun pysähtyminen perustui edellisvuotta paremmin sujuneeseen tonttikauppaan sekä toteutettuihin säästö- ja tuottavuustoimiin. Vuonna 2014 verorahoituksen (verotulot ja valtionosuudet yhteensä) kasvu oli ainoastaan 0,24 %.

3. Osuus seudun väestönkasvusta

Tavoitteena on kasvaa vähintään samalla vauhdilla kuin Helsingin seutu *) keskimäärin.

Mittari kuvaa kunnan kilpailukykyä ja asemaa Helsingin seudulla. Väestönkasvusta seuraa verotulopohjan myönteinen kehitys. Väestön tasapainoinen ikärakenne ja edullinen huoltosuhde kertovat kunnan elinvoimasta. Nämä mahdollistavat monipuoliset palvelut.

*) Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen ja Kuuma-kunnat

Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015
Helsingin seudun väestönkasvu keskimäärin 1,25 %	Helsingin seudun väestönkasvu keskimäärin 1,4 %	Helsingin seudun väestönkasvu keskimäärin 1,3 %
Tuusulan väestönkasvu 0,5 %	Tuusulan väestönkasvu 0,2 %	Tuusulan väestönkasvu 0,7%

Tuusulan väestönkasvussa tapahtui käänne vuonna 2012, jolloin Tuusula lakkasi saamasta kotimaista muuttovoittoa. 2000-luvun alkuvuosina kotimainen muuttoliike toi Tuusulaan useiden satojen henkien väestönkasvun vuosittain. Muuttovoiton hiipumiseen vaikuttavat mm. yleinen taloudellinen suhdanne sekä kunnan eteläisten osien tonttitarjonnan vähäisyys.

Vuonna 2015 nähtiin jo pitkään toivottu käänne positiivisempaan. Kunnan kotimainen muuttovoitto oli 60 henkeä ja kunta kasvoi 0,7% edellisvuodesta (253 henkeä).

Tulevina vuosina vetovoiman lisäämiseksi on tärkeää huolehtia paitsi riittävästä tonttitarjonnasta, myös kunnan palveluiden ja joukkoliikenteen toimivuudesta sekä keskustojen viihtyisyydestä.

4. Yhdyskuntarakenteen kehittyminen

Tavoitteena on, että vuosina 2013 – 2017 myönnettyjen asuntojen rakennusluvista keskimäärin 95% sijoittuu asemakaava-alueille keskustoihin.

Mittari kuvaa yhdyskuntarakenteen eheytymistä ja sen myönteisiä seurausvaikutuksia kuten mahdollisuuksia järjestää palvelut kustannustehokkaasti olemassa olevaa infrastruktuuria hyödyntämällä. Keskustojen tiivistyminen luo edellytykset joukkoliikenteen palvelutason parantamiselle, taajamien kaupalliselle kehittämiselle ja nykyistä monipuolisemmalle asuntotuotannolle. Tavoitteena on, että asukastiheys asemakaava-alueilla kasvaa.

Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015
Rakennuslupia myönnettiin kaikkiaan 288 huoneistolle	Rakennuslupia myönnettiin kaikkiaan 387 huoneistolle	Rakennuslupia myönnettiin kaikkiaan 153 huoneistolle*
Asemakaava-alueelle näistä sijoittui 274 eli 95,1%	Asemakaava-alueelle näistä sijoittui 371 eli 95,9%	Asemakaava-alueelle näistä sijoittui 124 eli 81%

*Vuoden 2015 tilastoissa on asuinhuoneistojen määrässä poikkeama, koska aiempina vuosina tilastoon on laskettu mukaan myös huoneistoihin liittyviä rakennuslupia kuten esim. laajennuksien, hormien ym. rakennuslupaa vaativia toimenpiteitä. Tilastointitavan muutoksesta johtuen vuosien 2013 ja 2014 toteumat eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2015 toteuman kanssa.

Rakennettavien asuntojen määrä saattaa vaihdella vuosittain paljonkin. Joinakin vuosina yksi iso kerrostalokohde saattaa nostaa asuntojen määrää liki 100 kappaleella. Pientalojen rakentaminen on hiipunut osin huonon taloustilanteen sekä Etelä-Tuusulan niukan pientalotonttitarjonnan vuoksi. Vuoden 2016 näkymät eivät näytä juuri paremmalta huoneistojen lukumäärän suhteen.

Tavoitteena on, että vuosina 2013 – 2017 myönnettyjen asuntojen rakennusluvista keskimäärin 95% sijoittuu asemakaava-alueille keskustoihin. Vuonna 2015 asuntorakentamisen painopiste näyttää muuttuneen kahteen edelliseen vuoteen verrattuna. Rakennuslupia myönnettiin kaikkiaan 153 huoneistolle ja asemakaava-alueelle näistä sijoittui 124 eli 81%. Haja-alueelle rakentavien määrä on näiden tilastojen valossa lisääntynyt.

Jatkossa positiivisen kehityksen edellytyksenä on jatkuvasti asemakaavoittaa monipuolisia ja kilpailukykyisiä asuntorakentamisalueita olemassa oleviin taajamiin. Tällöin muutoinkin säädellyn hajarakentamisen osuus uusien asuntojen kokonaistuotannosta pysyy matalalla tasolla ja yhdyskuntarakenne eheytyy.

STRATEGISET TUNNUSLUVUT

Strategisten mittareiden lisäksi Tuusulan kunta seuraa joka toinen vuosi asiakastytyväisyyttä sekä henkilöstökyselyjen tuloksia. Nämä tunnusluvut kytkeytyvät organisaatiostrategian päämääriin.

Asiakastytyväisyys

Asiakastytyväisyyttä seuraamalla varmistamme, että palvelumme ovat oikein kohdennettuja ja ajoitettuja. Loppuvuodesta 2015 toteutettiin Kuntien Imagotutkimus yhteistyössä Taloustutkimuksen kanssa. Tutkimuksessa kartoitettiin kunnan elinkeinoelämän edustajien mielipiteitä Tuusulasta yhdentoista (11) eri imagotekijän osalta.

Vertailukuntina oli yli 30 000 asukkaan KUUMA-alueen kunnat: Järvenpää, Kerava, Nurmijärvi, Kirkkonummi ja Hyvinkää. Tuusula menestyi yleisarvosanavertailussa kohtalaisen heikosti. Tuusula tippui täksi vuodeksi sijalle 30 (mukana 36 kuntaa). Tuusulaa sai kaikista imagotekijöistä keskimäärin selvästi heikommat arviot ja monessa tekijässä Tuusula sijoittui koko joukon häntäpäähän. Myönteisissä arvioissa tuotiin esille kunnan maantieteellinen sijainti. Haasteita kunnan toiminnassa elinkeinoelämän edustajien mielestä oli kunnan asioista

tiedottamisessa yrityksille ja vähäisessä yhteydenpidossa kunnan virkamiehiin, kuntayhteistyön tuloksellisuudessa, innovaatioiden tukemisessa, työvoiman saatavuudessa, yritysten ja oppilaitosten välisessä yhteistyössä, yrittäjämönnteisyyden puuttumisessa, kuntakeskusten kaupallisissa palveluissa, tietotyöläisten puuttumisessa, pienten yritysten tukemisessa sekä julkisessa liikenteessä.

Henkilöstötyytyväisyys

Tavoitteenamme on parantaa työhyvinvointia sekä henkilöstön tyytyväisyyttä johtamiseen ja esimiestyöhön. Seuraamalla henkilöstökyselyn tuloksissa tapahtuvien muutosten suuntaa, voimme osaltaan varmistaa oikein mitoitettua hyvinvoivan ja osaavan henkilöstön. Hyvinvoivan henkilöstön ja johtamisen avulla tuemme kunnan palvelutehtävän toteuttamista.

Keväällä 2015 toteutettiin koko henkilöstölle suunnattu, joka toinen vuosi toistettava, työhyvinvointikysely. Kysely tehtiin samaan aikaan, kun kunnassa valmisteltiin lomautuksia ja irtisanomisia. Tästä syystä kouluarvosana-asteikolla mitattua arvosanaa Tuusulan kunnasta työnantajana 7,59 on kuitenkin pidettävä vähintään tyydyttävänä. Arvosana Tuusulan kunnasta työnantajana oli vuonna 2013 7,7, vuonna 2011 7,77 ja vuonna 2009 7,84. Vertailukunnissa arvosanojen keskiarvo oli 7,6. Vertailuun otettujen muiden kuntien tulokset ovat vuoden 2014 ja 2015 aikana tehdyistä kyselyistä. Mukana ovat Järvenpää, Hyvinkää, Kerava, Akaa sekä Mäntsälä sisältäen yhteensä yli 5000 vastausta.

UUOSITAVOITTEIDEN, TOIMENPITEIDEN JA TOTEUTUSOHJELMIEN SEURANTA TOIMINTAKERTOMUKSESSA 2015

Etenemisasteen arvioinnissa käytettävä asteikko:

- 1= Toteutuksessa ei ole edetty
 2= Suunnitteluvaiheessa, on edetty hieman
 3= Aloitettu toteutusta, ei olla vielä valmiita
 4= Toteutusvaiheessa lähellä valmistumista, ei vielä viimeisteily/käyttöön otettu
 5= Toimenpide on toteutettu ja käyttöön otettu toteutusohjelman mukaan

STRATEGINEN PÄÄMÄÄRÄ	UUOSITAVOITE	TOIMENPIDE JA TOTEUTUSOHJELMA	TOIMENPIDEOHJELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI KUNTATASOLLA:
	<p>1. Toteutamme palveluiden rakennemuutosta ja uudistamme palveluitamme kuntalaislähtöisesti</p>	<p>1.1 Toteutamme valtuuston vahvistaman palveluverkkosuunnitelman Toteutusohjelma: - Palveluverkkoja uudistetaan toimialoilla niin, että jo vuoden 2015 toimintamenoissa saavutetaan kustannussäästöjä.</p>	<p>Etenemisaste: 3</p> <p>Selite: Kunnan käytössä olevien tilojen määrä laski 2,8% vuonna 2015. Vuoden aikana luovuttiin mm. Riihikallion lähipalvelukeskuksen vanhasta kiinteistöstä (purettu). Säästö oli vuositasolla n. 200 000 €</p> <p>Palveluverkon uudistamisen toimenpiteet eivät johtaneet kustannussäästöihin kasvatus- ja sivistystoimessa vuoden 2015 aikana, koska toimialan käytössä olevien tilojen määrää ei vähennetty.</p> <p>Kunnassa rakennettiin Notkopiiston päiväkotia Jokelassa ja Roinilampellon päiväkotia Kellokoskella. Päiväkodit valmistuvat vuonna 2016.</p> <p>Paijialan koulun laajennus oli myös rakentamisvaiheessa. Kellokosken yhtenäiskouluhankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin toukokuussa 2015 ja suunnittelu käynnistyi syksyllä. Kirkonkylän koulun kaavamuutosta valmisteltiin.</p> <p>Mestan toimintojen korvaamisen suunnittelu aloitettiin yhteistyössä nuorten kanssa.</p> <p>Tuusulan kunnan ja Yrjö ja Hanna-säätiön välinen yhteistyö rakennushankkeen toteuttamiseksi aloitettiin yhteistyösopimuksen allekirjoittamisella. Kiinteistö valmistuu vuonna 2016 (Tuuskoto/Riihikallio).</p>
		<p>1.2 Hyödynnämme mahdollisuudet palvelutoiminnan järjestämiseksi kuntien yhteistyönä.</p>	<p>Etenemisaste: 4</p>

		<p>Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Otamme kantaa kuntarakenteiden muutoksiin ja hyödynnämme Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisvelvoitteen loppuraportin esittämiä yhteistyömalleja palvelutoiminnan uudistuksissa. - Yhtenäistämme kuntarajat ylittäviä palveluperiaatteita Kuuma-kunnissa asiakkaiden ja talouden näkökulmasta mm. oppilaaksioton osalta. 	<p>Selite: Kellokosken yhtenäiskoulun hankesuunnittelun yhteydessä sovittiin kuntarajat ylittävistä yläkoululaisten oppilaaksiotosta Mäntsälän kunnan kanssa.</p> <p>Selvityshenkilön raportti Keski-Uudenmaan SOTE-tuotannosta valmistui kesäkuussa. Hanke on organisoitu Kuuma liikelaitoksen alaisuuteen. Syyskuussa kuntien valtuustot päättivät Keski-Uudenmaan sote-yksikön valmistelun jatkamisesta.</p>
		<p>1.3 Vahvistamme kotona selviytymistä tukevia palveluita lastensuojelussa, mielenterveytyksessä ja vanhuksen palveluissa</p> <p>Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Otamme käyttöön lastensuojelun avoimuusperiaatteen toimintamallin - Integroimme päihde- ja mielenterveyspalvelut toiminnalliseksi kokonaisuudeksi - Otamme käyttöön palvelusetelijärjestelmän 	<p>Etenemisaste: 5</p> <p>Selite: Työ lastensuojelun jälkihuollon (18-21v. nuoret) piiriin kuuluvien nuorten parissa ja perheissä tehtävä lastensuojelu toteutettiin kunnan omana toimintana. Edellä mainittujen palvelujen toimintamallit valmisteltiin syksyn 2014 aikana ja toimintatavat vahvistuivat kuluvana vuonna.</p> <p>Hyvinkään sairaanhoitoalueen kuntien päihde- ja mielenterveyspalvelujärjestelmän kuvaus valmistui vuoden 2015 aikana. Kuvaus perustuu Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisvelvoitteen loppuraportin palveluluokittelulle (lähi-, city- kaupunkipalvelut)</p> <p>Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmä hankittiin ja sen käyttöönotto toteutettiin kesäkuun loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti kesäkuussa 2015 palvelusetelin toimintamallista, sisällöstä ja kriteereistä. Palveluseteli otettiin käyttöön palveluasumisessa, tilapäisessä kotihoidossa, lapsiperheiden kotipalvelussa ja omaishoitajavapaiden järjestämisessä.</p>
		<p>1.4 Kehitämme palveluja entistä enemmän yhteistyössä asiakkaiden kanssa</p> <p>Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suunnittelemme ja toteutamme uudistuksia vähintään kolmessa eri palvelussa kuntalaislähtöistä palvelumuotoilua hyödyntäen - Tarjoamme kuntalaisille mahdollisuuden omien asuinalueidensa kohentamiseen esimerkiksi viheralueiden hoitotalkoita tukemalla - Kehitämme yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa 	<p>Etenemisaste: 4</p> <p>Selite: Kuntalaislähtöistä palvelumuotoilua tehtiin kolmessa eri palvelussa. Palvelumuotoilun pilottiprojekteissa kehitettiin lukio/monitoimitalokonseptia, kolmiportaaiseen tukeen liittyvää alueellisen pienluokan toimintamallia sekä lastensuojelun jälkihuollon (18-21v. nuoret) piiriin kuuluvien nuorten palveluita. Kaikista projekteista saatiin hyvää kokemusta asiakkaiden mukaan ottamisesta ja tuloksia voidaan hyödyntää palvelujen kehittämisessä vuoden 2016 aikana.</p> <p>Mestän tulevaisuudesta järjestettiin nuorille keskusteluilta. Lasten ja nuorten palveluita järjestävien yhdistysten ja viranhaltijoiden säännölliset tapaamiset käynnistettiin</p>

			<p>yhteistyön parantamiseksi.</p> <p>Viiheralueiden hoidossa pidettiin vuoden aikana seitsemät puistotalkoot sekä yhdet siivoustalkoot.</p> <p>Kuntakehitykseen toteutettiin yhteinen asiakaspalvelupolite rakennusvalvonnan kanssa. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus kehitti keskeiset palvelunsa kattavan asiakaspalauttejärjestelmän, joka on käyttöön otettava keväällä 2016.</p>
		<p>1.5 Kehitämme kuntalaisille tarjottavaa sähköistä asiointia ICT-kehittämishojelman mukaisesti. Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Otamme käyttöön kuntatasoisen sähköisen palvelualueen, jonka kautta kuntalainen näkee kootusti keskeiset Tuusulan tarjoamat sähköiset palvelut - Toteutamme useita uusia sähköisiä kuntalaispalveluita vuoden 2015 aikana 	<p>Etenemisaste: 4</p> <p>Selite: Ensimmäinen Tuusulan sähköisellä asiointialustalla toimiva palvelu otettiin käyttöön joulukuussa 2015. Alustalla toimii varhaiskasvatustaluiden uusi asiakastietojärjestelmä, joka mahdollistaa useita uusia sähköisen asioinnin tapoja huoltajille. Järjestelmän käyttöön otossa oli alussa teknisiä vaikeuksia.</p> <p>Jatkossa asiointialustalle voidaan liittää jo olemassa olevien palveluiden kirjautumiset. Asiointialustaan liittyvien yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen käynnistyi Tuusulan aloitteesta KUUMA-alueella syksyllä 2015. Saman sähköisen asiointialustan käyttäminen naapurikuntien kanssa mahdollistaisi tulevaisuudessa kustannussäästöjä.</p> <p>Rakennusvalvonta otti käyttöön sähköisen asiointipalvelun lupapiste.fi:n helmikuussa 2015 (2/2015). Ympäristötekniset palvelut ja kunnallistekniikka ottivat sähköisen lupapalvelun käyttöön syyskuun alusta 2015 (9/2015).</p> <p>Keski-Uudenmaan ympäristökeskus pilotoi ympäristötoimen lupien ja ilmoitusten sähköistä käsittelyjärjestelmää (https://www.lupapiste.fi/) ja otti sen vuoden 2016 alussa tuotantokäyttöön. Sähköisen arkistointijärjestelmän puuttuminen Tuusulasta vaikeuttaa lupapiste.fi-palvelun täysimääräistä käyttöä.</p> <p>Hyrylän keskeisistä alueista tuotettiin 3D-kaupunkimalli, joka avattiin julkisesti tutkittavaksi. Mallin avulla esitellään merkittävimpiä alueen rakentamishankkeita.</p> <p>Koulujen sähköinen oppimisympäristö Edison otettiin käyttöön</p>

			<p>syksyllä 2015.</p> <p>Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmä hankittiin ja sen käyttöönnotto toteutettiin kesäkuun loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti kesäkuussa 2015 palvelusetelin toimintamallista, sisällöstä ja kriteereistä. Palveluseteli otettiin käyttöön palveluasumisessa, tilapäisessä kotihoidossa, lapsiperheiden kotipalvelussa ja omaishoitajavapaiden järjestämisessä.</p> <p>Antikoagulaatiohoidon kokonaispalvelu otettiin käyttöön, aluksi palvelu koskee Marevan potilaiden hoidon seuranta.</p> <p>Sairaanhoidon ja diabeteshoitajan sähköinen ajanvaraus otettiin käyttöön syksyllä.</p> <p>Hyrylän ja Nurmijärven eläinlääkärin vastaanotoilla otettiin käyttöön osittaisen nettiajanvaraus.</p> <p>Etenemisaste: 3</p> <p>Selite: Yleisjohto- ja konsernipalvelut, kasvatus- ja sivistystoimi sekä tekninen toimi pysyivät talousarviossa. Sosiaali- ja terveystoimen toimintakate ylitti muutetun talousarvion noin 0,5 milj.euroa lähinnä HUS:n kasvanneiden veloitusten vuoksi.</p> <p>Tuottavuusodotukset mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa ja työmarkkinatuessa eivät toteuneet odotetusti koska neijälle tehtävälle ei myönnetty täyttölupaa alkuvuonna.</p> <p>Kaavataloutta seurataan suunnittelun edetessä. Laajojen asemakaavahankkeiden valmistelu antaa edellytyksiä hillitä hajakasutuksen lisäämistä. Vuosien 2012–2015 välisenä aikana n. 10 % uusista asunnoista sijoittui asemakaava-alueiden ulkopuolelle, joka on vähemmän kuin muissa samankaltaisissa Helsingin seudun kunnissa.</p> <p>Etenemisaste: 4</p> <p>Selite: Talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmät vaihdettiin vuodenvaihteessa 2014-2015. Talouden raportointiin FPM-järjestelmä otettiin käyttöön lähes kaikkien toiminnallisuuksien osalta.</p>
	<p>2. Tehostamme talouden johtamista</p>	<p>2.1 Tasapainotamme kunnan taloutta niin, että toimintakatteen kasvun ja verorahoituksen kasvun välinen suhde ei heikkene. Pitkän tähtäimen taloussuunnittelun lähtökohtana on edelleen, että vuosikate kattaa vähintään poistot ja mahdolliset pitkäaikaisten lainojen lyhennykset.</p> <p>Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Seuraamme jatkuvasti tuottavuusvoimien toteutumista ja päätämme lisätoimenpiteistä, mikäli talousarvio uhkaa ylittyä tai tulevien vuosien menokehitys on ylittämässä taloussuunnitelman mukaisen tason 	
		<p>2.2 Otamme käyttöön johdon raportointijärjestelmän sekä hyödynnämme talous- ja palkanmaksupalveluiden ulkoistuksen mahdollistamia järjestelmä- ja prosessiuudistuksia.</p> <p>Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teemme talouden suunnittelun vuodelle 2016 uudella järjestelmällä ja hyödynnämme monipuolisempaa raportointia toiminnan ohjauksessa. 	

			<p>Johdon raportointijärjestelmän hankinta ja käyttöönotto siirtyi vuoteen 2016.</p>
	<p>3. Varmistamme vetovoimaisen yhdyskuntarakenteen</p>	<p>3.1 Lisäämme työpaikkatonttien tarjontaa mm. Sulan, Focuksen, Kelatien ja Vallun alueilla Toteutusohjelma: - Uusia työpaikkatontteja on myynnissä tai vuokrattavana toukokuuhun mennessä</p>	<p>Etenemisaste: 4</p> <p>Selite: Sekä Jokelan Vallun alueen että Kulomäentien työpaikka-alueiden kaavat saivat lainvoiman. Kulomäentie tp II:stä tehtiin tonttikauppa. Vallun alueen tontit tulivat myyntiin vuoden 2015 lopulla. Sulan, Kelatien ja Focuksen asemakaavoitus on kesken. Vallila Interior Oy:n logistiikkatoiminnot sijoittuvat Maantiekylä II asemakaava-alueelle, joka sai lainvoiman kesäkuussa.</p>
		<p>3.2 Edistämme keskustojen kaupallisten palveluiden kehittymistä Toteutusohjelma: - Lisäämme mahdollisuuksia yksityisen palvelutuotantoon Y-tonttien määrää suunnitelmallisesti kasvattamalla - Parannamme kaavallisia ja muita valmiuksia uusien kaupallisten palveluiden toteutumiseksi Kellokoskella ja Hyrylässä</p>	<p>Etenemisaste: 3</p> <p>Selite: Keskustoihin ei suunniteltu uusia yleisten rakennusten tontteja. Kaavamuutoksen valmistelu aloitettiin Kirkonkylän koulun yhteyteen suunniteltavan päiväkodin rakentamisen mahdollistamiseksi.</p> <p>Nykyisten Y-tonttien mahdollisuuksia tutkittiin yhteistyössä kasvatus- ja sivistystoimen, kaavoituksen ja tilakeskuksen kanssa. Yksityisten päivähoitopalveluntuottajien kanssa keskusteltiin vaihtoehtoisten etenemissuunnitelmien laitimiseksi tonttitilanteen parantamiseksi.</p> <p>SRV:n kanssa on laadittu allekirjoittamaton aiesopimus järjestetyn Hyrylän liikekeskuksen kilpailutuksen jälkeen. Hyrylän keskusta-alueeseen liittyvän suunnitteluseminaarin ja yleissuunnitelman valmistelun myötä tutkittiin muutoin keskustan kehittämisen mahdollisuuksia. Kaupallisten palvelujen osalta teetettiin mitoituksen uudelleenarvointi.</p> <p>Kellokosken kaupallisten palvelujen sijoituksesta on valmistelijoiden osalta päästy yksimielisyyteen, mitoitus on vielä auki. Neuvotteluja käytiin keskusliikkeiden kanssa.</p>
		<p>3.3 Lisäämme ja markkinoimme tehokkaasti monipuolista tonttivarantoamme ja varmistamme nopeiden tietoliikenneyhteysien saatavuuden uusilla asuinalueilla Toteutusohjelma: - Asuinrakentamiseen tarkoitettuja tontteja tulee haettaviksi keväällä ja syksyllä - Markkinoimme uusia alueita erilaisissa tapahtumissa, sähköisessä mediassa ja sosiaalisessa mediassa - Varmistamme nopeat tietoliikenneyhteudet uusille asuinalueille</p>	<p>Etenemisaste: 4</p> <p>Selite: Asuinrakennusten tontteja myytiin Jokelan Peltokaarissa ja Hyrylän Kilaonkalliossa sekä Stenbackassa. Omakotitonttien markkinoinnin tehostamiseksi laadittiin markkinointisuunnitelma, jonka pohjalta toteutettiin omakotitonttikampanja <i>Ikioma piha Tuusulaan</i>. Ensimmäinen osa tonttikampanjasta toteutettiin toukokuun aikana. Markkinoinnissa hyödynnettiin bannerimainontaa Sanoman</p>

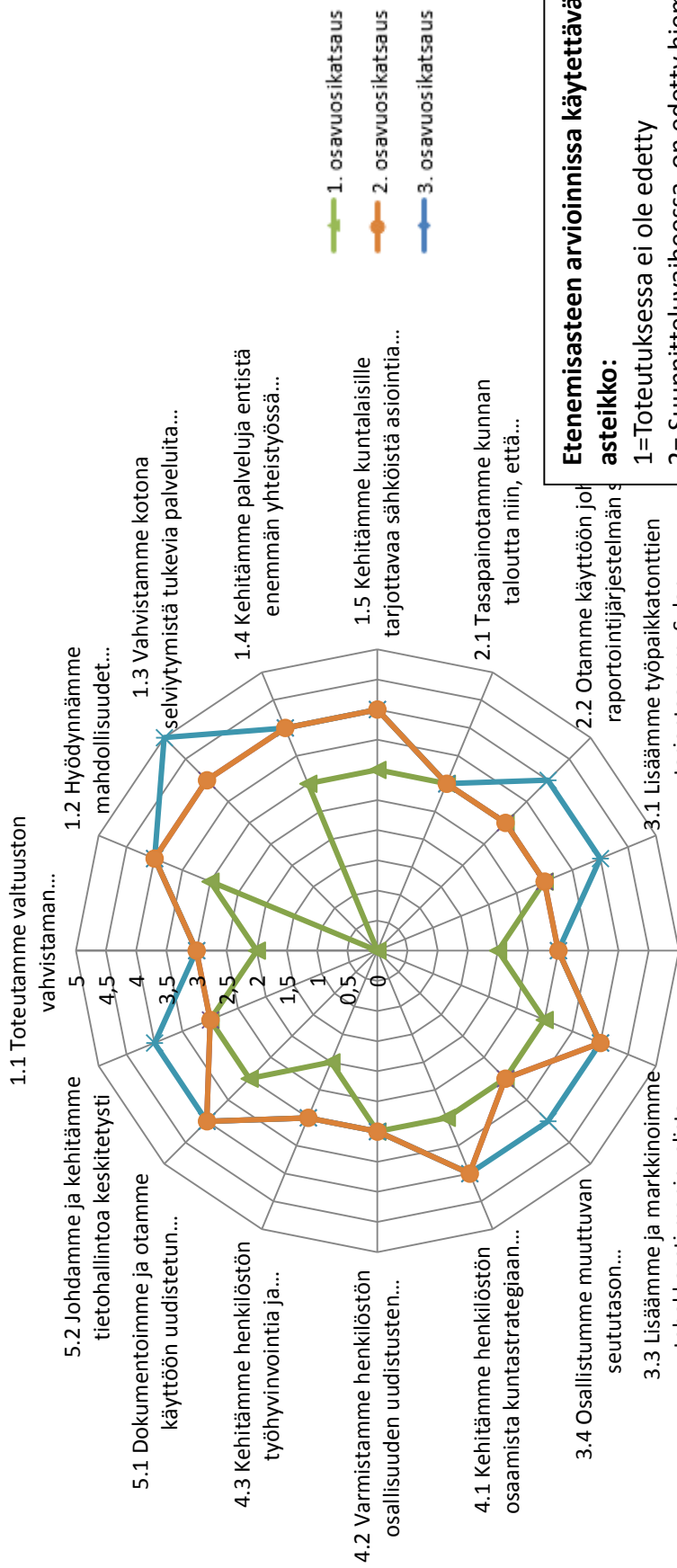
			<p>verkkosivulla, radanvarsimainontaa, Keski-Uusimaan valotaulua sekä sosiaalista mediaa. Kampanjaa varten rakennettiin omakotitontteja esittelevä responsiivinen nettisivusto ja toteutettiin omakotialueita esittelevä esite.</p> <p>Markkinointikampanjan toinen osio toteutettiin syksyllä Etuovi.com-palvelussa. Omakotimarkkinointia tehtiin myös erilaisissa tapahtumissa. Vantaan asuntomessuille osallistuttiin omalla osastolla 10.7.–9.8., Taiteiden Yöhön 14.8. ja Hyrylän joulunavaukseen 27.11. Lisäksi tontti-infopiste on ollut sijoitettuna Hyrylän S-marketin ja Kodin Terraan.</p> <p>Rykmentinpuiston energiasuunnittelussa ratkottiin myös ICT -kysymyksiä (älykäs asuminen, kiinteistöautomaatio, energiansääteley ym. tarvitsee tietoliikenneyhteyksiä).</p> <p>Tietoliikenneyhteyksiä koskeva kehittämishanke on valmisteilla.</p> <p>Etenemisaste: 4</p>
		<p>3.4 Osallistumme muuttuvan seututason joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseen parantamalla erityisesti yhteyksiä raideliikenteen asemille</p> <p>Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehäradan avautuminen otetaan huomioon joukkoliikennetarjonnan kehittämisessä - Hyrylä-Kerava linja-autoyhteys turvataan - Yhteensovitamme kunnan hankkimia henkilökuljetuspalveluita 	<p>Selite: Joukkoliikennestrategia valmistui ja valtuusto hyväksyi sen 16.3.2015.</p> <p>Hyrylä-Kerava linja-autoyhteys turvattiin alkuvuodesta 2015 alkaen yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Linja-autoliikenteen lisätarjonta Hyrylä-Kerava -välillä sekä uusi liikenne Hyrylä-Kehärata –välillä aloitettiin 10.8.2015. Nykyiset hankinnat jatkuvat tällä erää kesään 2016.</p> <p>Kehäradan liityntäliikennettä on markkinoitu Ysi Kuus Kaks' – Hyrylästä Kehäradalle Naps! -kampanjalla.</p> <p>Kasvatus- ja sivistystoimen osalta henkilökuljetukset on keskitetty. Kuntatasolla toimialojen henkilökuljetusten yhteensovittamista jatketaan uusien kuljetuspalveluhankintojen yhteydessä vuonna 2016.</p>
	<p>4. Tuemme uudistumista varmistamalla osaamisen sekä työhyvinvoinnin</p>	<p>4.1 Kehitämme henkilöstön osaamista kuntastrategiaan perustuvalla koulutus- ja kehittymissuunnitelmalla, jonka painopisteenä on vuonna 2015 erityisesti asiakaslähtöinen palveluiden kehittäminen</p> <p>Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön koulutus- ja kehittämssuunnitelma on valmis ja hyväksytty tammikuun loppuun mennessä - Koulutus- ja kehittymissuunnitelman toteuttamisessa hyödynnetään uusia sähköisiä työkaluja 	<p>Etenemisaste: 4</p> <p>Selite: Henkilöstön koulutus- ja kehittämssuunnitelma valmistui ja kouluskokonaisuuksia lähdettiin toteuttamaan toimialoilla. Uusien sähköisten työkalujen käyttöönoton valmistelu siirtyi vuodelle 2016. Asiakaslähtöinen palveluiden kehittäminen eteni palvelumuotoilun keinoin.</p>

		<p>4.2 Varmistamme henkilöstön osallisuuden uudistusten suunnittelussa yhteisillä toimintatavoilla Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme ja vakiinnutamme jo aloitettuja yhteisiä toimintatapoja - Otamme käyttöön uusia henkilöstön osallisuustapoja etenkin intranetin uudistamisen myötä. - Huolehdimme henkilöstön hyvästä tiedottamisesta ja vuorovaikutuksesta tiukkenevassa taloudellisessa tilanteessa 	<p>Etenemisaste: 3</p> <p>Selite:</p> <p>Yhteisiä toimintatapoja kehitettiin kunnan strategisten hankkeiden yhteydessä (projekti-koulutukset) ja uudet toimintatavat, kuten toimialojen johtoryhmien yhteiset valmistelukokoukset ja esimiesten aamukahvit vakiintuivat.</p> <p>Tuusulan kunnan henkilöstön käyttöön otettiin uusi Kaiku-intranet huhtikuussa. Intranet tarjoaa modernit työvälineet ja vuorovaikutukselliset viestintäkanavat työyhteisön käyttöön. Kaiussa on useita sosiaalisesta mediasta tuttuja toiminnallisuuksia, joita koko henkilöstöllä on mahdollisuus käyttää. Sähköiset työtilat tarjoavat alustan verkostomaiselle ja projektimaiselle työskentelylle. Lisäksi työtilat tukevat johtamista ja esimiestyötä. Intranet mahdollistaa monella tavalla avoimemman toimintakulttuurin. Kaiua on mahdollista käyttää myös työpaikan ulkopuolelta, joten etätyömahdollisuudet paranevat. Tehokkaammilla työvälineillä on mahdollista nostaa henkilöstötuottavuutta. Vuorovaikutusta ja yhteistä valmistelua tukevat käytännöt ovat toteutusvaiheessa. Uusien toimintatapojen käyttöönotto ja vakiinnuttaminen on kuitenkin pitkä prosessi, jota tuetaan erilaisin koulutuksin.</p> <p>Talouden sopeuttamistoimien tiedottaminen oli suunnitelmallista ja yhteistoimintaneuvotteluista ja lomautuksista julkaistiin useita tiedotteita. Jokaisen yhteistoimintaneuvottelun jälkeen julkaistiin henkilöstölle tiedote neuvotteluiden sisällöstä. Säännöllisellä viestinnällä pyrittiin varmistamaan, että henkilöstö tietää, mitä on tapahtumassa seuraavaksi.</p> <p>Henkilöstö osallistui laajasti uuden KETEK-toimialan valmisteluun.</p>
		<p>4.3 Kehitämme henkilöstön työhyvinvointia ja henkilöstötuottavuutta laaditun ohjelman mukaisesti Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toteutamme vuonna 2014 hyväksytyä Työhyvinvointisuunnitelmaa 	<p>Etenemisaste: 3</p> <p>Selite: Työhyvinvointisuunnitelmaa tarkennettiin ja sen toteutus alkoi. Työhyvinvointikyselyn toimintasuunnitelmat tehtiin pääosin.</p>

	<p>5. Jatkamme johtamisjärjestelmän kehittämistä</p>	<p>5.1 Dokumentoimme ja otamme käyttöön uudistetun johtamisjärjestelmän Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Helmikuuhun mennessä olemme määritelleet: 1) poliittisen ja operatiivisen johdon roolit 2) yhteiset johtamisen periaatteet 3) asiakaslähtöisyyden ja kokonaisvaltaisuuden aikaansaamisen kuntajohtamisen prosessien kautta 4) kehittämis- ja innovointitoiminnan prosessit ja toimintatavat sekä roolit ja foorumit - Uusi johtamisjärjestelmä otetaan vaiheittain käyttöön vuonna 2015 	<p>Etenemisaste: 4</p> <p>Selite: Uutta johtamisjärjestelmää valmisteltiin alkuvuodesta ja kunnanhallitus merkitsi 4.5. kokouksessaan tiedokseen tähän asti tehdyn johtamisjärjestelmän uudistamistyön. Kunnanhallitus päätti samalla, että seuraavassa budjettiprosessissa otetaan käyttöön: yhteinen tilannekuva –käytäntö, pitkän aikavälin kehittämisen tiekartha, kuntayhteisön yhteinen vuosikalenteri, vakiinnuttavat vuosikellot talouden ja kehitystoiminnan johtamiseen, delegoinnin tarkastelu ja käytäntöjen uudistaminen päätöksenteon nopeuttamiseksi, Tuusulan hankesalkku, yhdenmukainen hanke- ja projektimalli sekä nopean kokeilun malli, yhteinen prosessi ja työnjako isojen hankkeiden valmisteluun ja seurantaan. Näiden toteutus eteni suunnitellusti.</p> <p>Kunnanhallitus päätti myös, että johtamisjärjestelmän uudistamista jatketaan siten, että työhön otetaan mukaan myös poliittisen johtamisjärjestelmän kehittäminen. Raportti poliittisen johtamisjärjestelmän osittaisesta uudistamisesta valmistui ja laajempi poliittisen johtamisjärjestelmän uudistamisen perusteiden ja keinojen määrittelyprosessi käynnistyi loppuvuodesta.</p> <p>Johtamisjärjestelymuutoksia tehtiin mm. opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveystoimialan palveluorganisaatio muutettiin 1.6.2015 alkaen vastaamaan paremmin muuttunutta toiminta- ja palvelurakennetta.</p>
		<p>5.2 Johdamme ja kehitämme tietohallintoa keskitetysti Toteutusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vakiinnutamme kunnan ICT-johtoryhmän sekä toimialojen ICT-ryhmien työskentelykäytännöt - Yhtenäistämme projektinhallinnan käytäntöjä vuoden 2015 aikana - ICT-hankesalkun seuranta on käynnissä vuoden 2015 alusta lähtien - Lisäämme tietohallinnon osaamista läpi organisaation 	<p>Etenemisaste: 3</p> <p>Selite: Toimialojen ICT-ryhmien toiminta käynnistyi kaikilla toimialoilla. Etenkin kuntakehitys- ja teknisen toimialan ja konsernipalveluiden ICT-ryhmien organisoitumisessa on vielä kehitettävää. Kuntatasoista ICT-hankesalkkua täydennettiin aiempaa kattavamaksi. Vuoden 2016 ICT-investointien suunnittelu toteutettiin ICT-johtoryhmän koordinoimana.</p> <p>Projektinhallinnan käytännöistä järjestettiin keväällä kaksi koulutustilaisuutta. Tilaisuuksissa käytiin läpi Tuusulan ICT-projektimallin mukaista projektien johtamiskäytäntöä. Syksyllä tehtiin valmiiksi kuntatasoinen, yhtenäinen projektimalli sekä suunniteltiin vuonna 2016 tapahtuva projektisalkun johtamismallin käyttöönotto</p>

Vuositöiden etenemisen seuranta kuntatasolla Toimintakertomus 2015

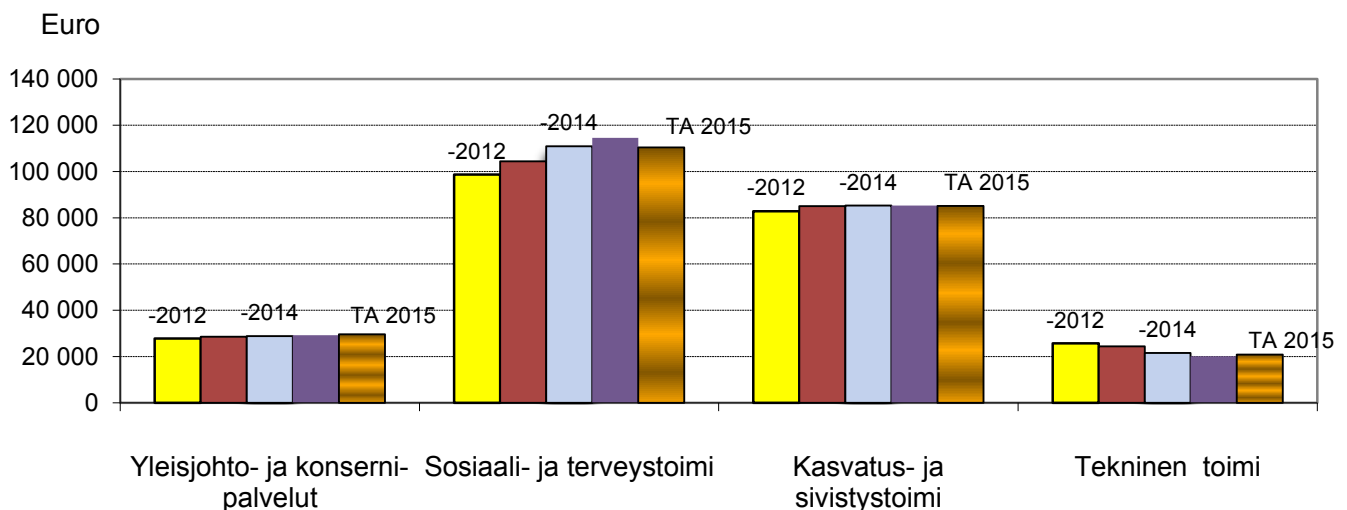
Etenemistason arvioinnissa käytettävä asteikko:

- 1=Toteutuksessa ei ole edetty
- 2= Suunnitteluvaiheessa, on edetty hieman
- 3=Aloitettu toteutusta, ei olla vielä valmiita
- 4= Toteutusvaiheessa lähellä valmistumista, ei vielä viimeistely/käyttöönnotettu
- 5=Toimenpide on toteutettu ja käyttöönnotettu toteutusohjelman mukaan

KÄYTTÖTALOUSMENOJEN MUUTOKSET 2007 - 2015

	Hallinto- ja tukipalvelut	Terveystoimi	Sosiaalitoimi	Sivistystoimi	Tekninen toimi	Yhteensä
TP 2007	16 651	49 698	44 558	42 812	19 711	173 430
TP 2008	22 128	54 773	50 463	45 355	20 867	193 586

	Yleisjohto- ja konsernipalvelut	Sosiaali- ja terveystoimi	Kasvatus- ja sivistystoimi	Tekninen toimi	Yhteensä
TP 2009	24 547	86 151	75 702	20 278	206 678
TP2010	24 771	86 573	77 702	21 841	210 887
TP 2011	26 471	92 536	80 259	24 333	223 600
TP 2012	27 739	98 649	82 812	25 671	234 871
TP 2013	28 628	104 449	84 984	24 479	242 540
TP 2014	28 791	110 925	85 246	21 507	246 469
TP 2015	29 219	114 520	85 326	20 164	249 230
TA 2015	29 625	110 417	85 117	20 854	246 013

Vuoteen 2013 asti vesihuoltolaitoksen tiedot sisältyvät Teknisen toimen lukuihin.

Liikelaitostumisesta johtuen vuodesta 2014 lähtien vesihuoltoliikelaitoksen luvut esitetään erikseen kunnan luvuista.

Käyttötaloulososan taulukoiden lukuohje

Talousarvio	= Alkuperäinen talousarvio
Ta-muutos	= Valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon
Ta + Muutos	= Alkuperäinen talousarvio + Valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon
Toteuma	= Tilinpäätös
Tot - %	= Toteuma-% muutettuun talousarvioon
Poikkeama	= Tilinpäätösarvojen ero muutettuun talousarvioon
Tot. 2014	= Edellisen vuoden tilinpäätös
Muutos-% 2014/2015	= Muutos edellisestä vuodesta

Toimintatulot ja toimintamenot sisältää sisäisen laskennan

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	5000	-500	4500	6000	133,3 %	1500	4500	33,3 %
Toimintakulut	-200000	10000	-190000	-180000	94,7 %	10000	-170000	5,9 %
Toimintakate	-195000	9500	-185500	-174000	93,8 %	11500	-165500	5,1 %
Henkilöstö 31.12.	20		20	18	90,0 %	-2	17	5,9 %

1) Tuotot ovat plus-merkkisiä ja kulut miinus-merkkisiä

2) Poikkeama sarake = Toteuma - TA+ Muutos

Tulojen	ylitys	+
	alitus	-
Menojen	ylitys	-
	alitus	+
Määrien	ylitys	+
	alitus	-

TOIMINNAN KUVAUS (toimielimet ja tulosalueet)

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Olennaiset tapahtumat toiminnassa

Vapaamuotoinen lyhyt kuvaus talousarviovuoden merkittävimmistä asioista. Toimiala-sivuille yhteenveto koko toimialan tärkeimmistä asioista.

Tunnusluvut

Sitovat talousarvioon otetut määrätavoitteet ja niiden toteutuminen sekä mahdollisia muita tunnuslukuja perusteluiksi ja informaatioksi aikaisemmilta vuosilta.

Olennaiset määrärahan ylitykset Toteumatietojen lisäksi selvitetään valtuuston asettamien tavoitteiden ja toteutuneen toiminnan merkittävimpien erojen syyt sekä määrärahapoikkeamat ja tuloarviopoikkeamat.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sekä mahdolliset tilikauden aikana ja sen jälkeen tapahtuvat, toimintaa koskevat, olennaiset asiat (esim. lainsäädännön muutokset).

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Toimialatasolla kerrotaan merkittävimpien toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon.

Yleisjohto- ja konsernipalvelut

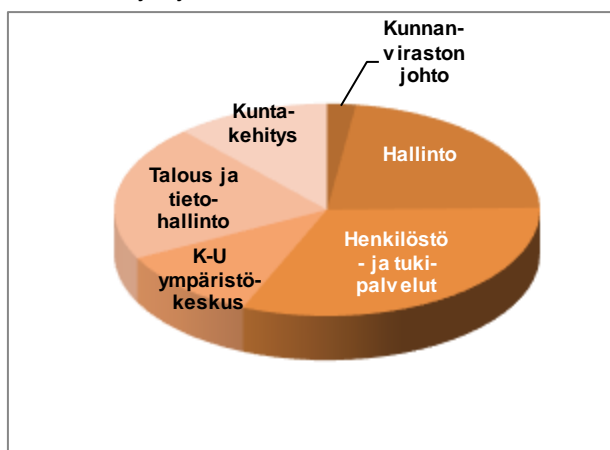
YLEISJOHTO JA KONSERNIPALVELUT

Toimiala yhteensä

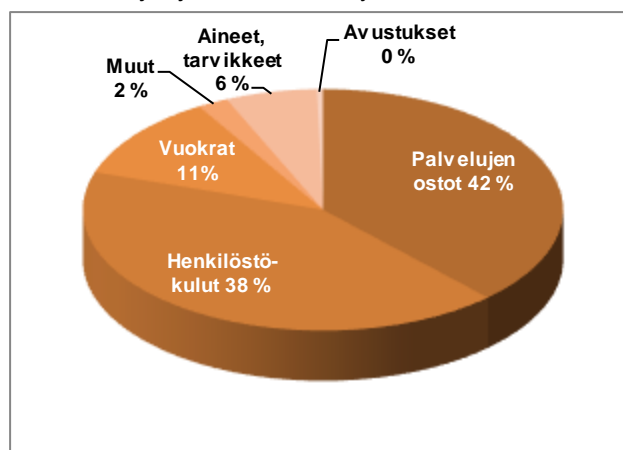
1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	15 586	-850	14 736	15 667	106,3	931	15 376	1,9
Toimintakulut	-29 625	104	-29 522	-29 219	99,0	302	-28 791	1,5
Toimintakate	-14 039	-746	-14 786	-13 553	91,7	1 234	-13 415	1,0
Henkilöstö 31.12.	213,4		213,4	200,8	94,1	-12,6	204,5	-1,8

Tuotoista vähennetty käyttöomaisuuden myyntivoitot.

Toimintakulujen jakautuminen tulosalueittain

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

1. OLENNAISIA TAPAHTUMIA RAPORTOINTIKAUDELLE

Tuusulan vetovoiman kannalta merkittävä Rykmentinpuisto-hanke eteni, kun Senaatti-kiinteistöt ja Tuusulan kunta allekirjoittivat alueen maankäyttöä koskevan aiesopimuksen.

Omakotitonttien markkinoimiseksi valmistui markkinointisuunnitelma. Markkinoinnissa hyödynnettiin bannerimainontaa Sanoman verkkosivuilla, radanvarsimainontaa, Keski-Uusimaan valotaulua sekä sosiaalista mediaa. Kampanjaa varten rakennettiin omakotitontteja esittelevä responsiivinen nettisivusto. Lisäksi osallistuttiin omalla osastolla Vantaan asuntomessuille 10.7.–9.8. Markkinointikampanjan toinen osio toteutettiin syksyllä Etuovi.com palvelussa.

Peltokaaren asemakaava-alueelta myytiin neljä tonttia ja Klaavonkallion tarjoustonteista kuusi tonttia. Työpaikkatontteja myytiin viisi kappaletta. Joulukuussa allekirjoitettiin sopimus Tuusulan kunnan historian suurimmasta tonttikaupasta Hetzner Online GmbH:n kanssa.

Asumisoikeusasuntojen markkina-alue laajeni 1.1.2015 koko Helsingin seutua koskevaksi ja viranomaistehtävät keskitettiin Helsingin kaupungille.

Kesäkuussa valtuusto päätti kuntakehityksen ja teknisen toimen yhdistämisestä. Lokakuun kokouksessaan valtuusto teki yhdistämistä koskevan hallintopäätöksen ja vuoden 2016 budjettia valmisteltiin toimialojen yhdistäminen ja uuden toimialan perustaminen huomioiden.

Kunnanhallituksen talousarvioseminaari järjestettiin 11. - 12.6.2015. Valtuustoseminaari, jossa käsiteltiin Tuusulan vetovoimaan vaikuttavia hankkeita, käytiin talousarvion 2016 lähetekes-

kustelua sekä tehtiin kuntastrategian välitarkastelu, järjestettiin 16. -17.4.2015. Toinen valtuustoseminaari pidettiin 29. - 30.10.2015.

Valtuusto päätti syyskuussa, että Tuusulan kunta irtautuu Keski-Uudenmaan kaupunkiyhdistymisselvityksestä. Sen sijaan sote -järjestämislain mukaista tuotannon valmistelua jatketaan Keski-Uudenmaan kuntien kanssa.

Kunnan johtamisjärjestelmän loppuraportti valmistui sisältäen ehdotukset johtamisjärjestelmän muutoksista. Valtuusto hyväksyi uuden johtamisjärjestelmän kesäkuussa. Vuoden 2015 aikana otettiin käyttöön vuosikello, pitkän aikavälin kehittämisen tiekartta ja tilannekuva.

Tuusulan kunnan henkilöstön käyttöön otettiin uusi Kaiku-intranet 22.4. Käyttöönottoa edelsi aktiivinen pilotointi- ja testausvaihe, jonka aikana suunniteltiin intranetin rakenne ja selvitettiin sen teknisiä ratkaisuja. Käyttöönoton tukemiseksi järjestettiin useita tapahtumia ja koulutuksia

Henkilöstöpalveluita työllistivät kunnan henkilöstöön kohdistuvien yhteensä 2,2 miljoona euron määräisten sopeuttamistoimien, kuten henkilöstövähennysten, irtisanomisten ja lomautusten valmistelu siihen liittyvine yhteistoimintamenettelyineen.

Tuusulan kunnan ruokapalvelut osallistuivat yhteishankkeeseen, jossa tutkittiin valmisruokannosten soveltuvuutta julkisen ruokapalvelun tarpeisiin. Tuusulan kunnan ruokapalvelut jatkavat omaa ateriatuotantoa.

Ympäristökeskus pilotoi vuonna 2015 ympäristötoimen lupien ja ilmoitusten sähköistä käsittelyjärjestelmää (<https://www.lupapiste.fi/>) ja otti sen vuoden 2016 alussa tuotantokäyttöön. Terveysvalvonnan yksikkö järjesti 7.5.2015 Hyökkälän koululla kehitys- ja keskustelutilaisuuden Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan koulu- ja päiväkotirakennusten kunnosta.

Talous- ja tietohallinto jatkoi strategisten kehittämishankkeiden edistämistä toimialojen tukena. ICT-kehittämissuunnitelman osana otettiin käyttöön kuntatason sähköinen asiointialusta; sähköinen asiointialusta mahdollistaa tulevaisuudessa kuntalaisten kertakirjautumisen kehittyneillä oleviin kuntatason ja valtakunnallisiin sähköisiin palveluihin. Uusi puhelinpalveluratkaisu otettiin käyttöön. Myös kunnan tietoliikenneoperaattorin kilpailutus saatiin päätökseen joulukuussa.

Tammikuun alussa kunnassa otettiin käyttöön KuntaPron toimintamallin mukaiset prosessit sekä uudet kirjanpidon ja taloussuunnittelun, raportoinnin ja sähköisen arkistoinnin sekä palkanlaskennan tietojärjestelmät.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kevään 2016 aikana kuntien lausuttavaksi tulevat esitykset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislainsäädännön ja itsehallintoalueiksi. Tässä yhteydessä kunnan tulee ottaa kantaa rakennusvalvonnan ja ympäristöterveydenhuollon järjestämiseen kuntatasolla.

Maakuntajakoon perustuvien itsehallintoalueiden muodostaminen vuonna 2019 tulee todennäköisesti muuttamaan merkittävästi ympäristökeskuksen toimialaa.

Valtiovarainministeriön julkaiseman tiedotteen mukaan korjaus- ja energia-avustusten käsittely siirretään kunnilta ARAan 1.1.2017. Uutta korjausavustuslakia valmistellaan ja sen tulee olla voimassa 1.1.2017.

Talous- ja henkilöstöhallinnon työprosessien läpikäynti ja optimointityö tulee jatkumaan seuraavan vuoden aikana yhteistyössä toimialojen kanssa. Uusi johdon raportointityökalu otetaan käyttöön.

Kunnan tietojärjestelmä ympäristön kehittämistä jatketaan. Painopisteenä ovat mm. toiminnan jatkuvuuden varmentaminen, kyberturvallisuuden parantaminen, digitalisaation mahdollistamien uusien toimintatapojen tukeminen niin asiakaspinnassa kuin sisäisestikin.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Vaikeasta taloustilanteesta huolimatta yritystontteja saatiin kaupaksi. Suurimpien asemakaavojen valmistuminen parantaa lähivuosina merkittävästi tonttivarantoa.

Kuntapro Oy:n kanssa tehtävä yhteistyö tulee jatkossa mahdollistamaan sille asetetut pitemmän aikavälin tavoitteet, eli uusien työn kustannustehokkuutta ja tuottavuutta ja laatua parantavien sähköisten toimintaprosessien käyttöön ottamisen.

KUNNANVIRASTON JOHTO

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot		0		3		3	1	205,3
Toimintakulut	-582	7	-575	-637	110,8	-62	-691	-7,8
Toimintakate	-582	7	-575	-633	110,3	-59	-690	-8,1
Henkilöstö 31.12.		3		3	100,0	0	3	0,0

Kunnanviraston johdon tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

- Kunnanjohto
- Viestintä
- Projektit
- Edustus- ja suhdetoiminta, kansainvälinen toiminta
- Kuntayhteistyö

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kunnanjohtajan tehtävänä on johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa. Lisäksi kunnanjohtajan tehtävinä ovat kunnan ulkoisten suhteiden hoitaminen ja ohjaaminen, kunnan edunvalvonta sekä johtoryhmän avustamana kunnanhallituksen ja valtuuston päätöksenteon valmistelu ja kunnan palvelutoiminnan johtaminen. Kunnanjohtaja vastaa kuntastrategian toteutumisesta.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Vuoden 2015 kunnanjohtajan tehtävän painopisteenä olivat organisaation yleisjohtaminen, kunta- ja sote -uudistukseen liittyvät asiat, talouden johtaminen, uuden johtamisjärjestelmän käyttöönotto ja valmiussuunnittelun päivitys.

Organisaation yleisjohtaminen ja talouden johtaminen

Kunnanjohtaja johtaa kuntaorganisaatiota kuntastrategian mukaisesti. Kuntastrategian toteuttamisen keskiössä ovat talouden tervehdyttäminen, palveluiden kehittäminen ja kunnan vetovoiman lisääminen.

Talouden tervehdyttämiseen liittyvät ja vuoden 2015 talousarvion toteuttamiseen tähdänneet, syksyllä 2014 alkaneet yt -neuvottelut päättyivät helmikuun alussa. Kunnanhallituksen 9.2.2015 päätöksen mukaisesti toimialoilla käynnistettiin lomautusten suunnittelu. Viranhaltijoiden lomautuksia koskeva kunnanjohtajan päätös annettiin 24.4.2015, minkä jälkeen jaettiin lomautusilmoitukset koko henkilöstölle. Lomautuksia toteutettiin kunnassa toukokuusta lähtien. Kunnanviraston johdon henkilökunta oli kesäkuussa lomautettuna 7 vuorokautta.

Kesäkuussa valtuusto päätti kuntakehityksen ja teknisen toimen yhdistämisestä. Lokakuun kokouksessaan valtuusto teki yhdistämistä koskevan hallintopäätöksen ja vuoden 2016 budjettia valmisteltiin toimialojen yhdistäminen ja uuden toimialan perustaminen huomioiden.

Kunnan sisäisten palveluiden tehostamiseen ja tukemiseen sekä sisäisen viestinnän kehittämiseen tähtäävää intranetin uudistamisprojektia johdettiin ja tuettiin vahvasti kunnanviraston johdosta käsin. Hankkeen ohjausryhmänä toimi kunnan johtoryhmä. Viestintäpäällikön vetämä ja konsernipalveluiden sekä toimialojen edustajista koostuva projektiryhmä lanseerasi uuden, koko organisaation käyttöön tulevan Kaiku-intranetin 22.4. Sekä viestintäpäällikkö että johdon assistentti osallistuivat tiiviisti käyttöönottoa tukeviin tilaisuuksiin ja niiden suunnitteluun kevään ja koko loppuvuoden ajan. Myös kunnan johtoryhmän kokoustyöskentely siirtyi Kaikuun, jossa sillä on koko henkilökunnalle avoin työtila. Johdon esimerkki Kaiun mahdollistaman avoimen toimintakulttuurin edistämässä on tärkeää.

Kunnantalon sisäilmaan ja peruskorjaukseen liittyviä asioita käsiteltiin alkuvuoden aikana kokonaisuutena kunnan johtoryhmässä. Toukokuussa kunnanjohtaja vauhditti sisäilmaselvitystä tilaamalla Työterveyslaitokselta arvioinnin tähän mennessä toteutetuista tutkimuksista ja selvityksistä. Arvioinnin perusteella Työterveyslaitoksella teetettiin täydentävä tutkimus, jonka raportti valmistui joulun alla.

Tuusulan vetovoiman kannalta merkittävä Rykmentinpuisto-hanke eteni, kun Senaatti-kiinteistöt ja Tuusulan kunta allekirjoittivat vapun alla alueen maankäyttöä koskevan aiesopimuksen.

Kunnanjohtaja osallistui aktiivisesti myös muihin Rykmentinpuistoon liittyvien asioiden käsittelyihin, muun muassa neuvotteluihin ja tilaisuuksiin, jotka liittyivät alueen energiaratkaisuun, rahoitusmalliin, vuoden 2020 asuntomessuihin, HYPÄ -hankkeeseen ja liikekeskustan kehittämiseen.

Joulukuussa allekirjoitettiin sopimus Tuusulan kunnan historian suurimmasta tonttikaupasta Hetzner Online GmbH:n kanssa.

Kuntauudistukseen liittyvät asiat ja kuntayhteistyö

Kunnanjohtaja osallistui Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksen johtoryhmän ja ohjausryhmän työskentelyyn ja kokouksiin. Syyskuussa valtuusto päätti, ettei Tuusulan kunta jatka yhdistymissopimusluonnoksen valmistelua, ja että se irtautuu Keski-Uudenmaan kaupunkiyhdistymisselvityksestä.

Keski-Uudenmaan kuusi kuntaa sen sijaan jatkavat sote -järjestämislain mukaisen tuotannon valmistelua Keski-Uudellamaalla. Kunnanjohtaja on jäsenenä hankkeen johtoryhmässä ja ohjausryhmässä.

Kuntaliitosselvitystä ja muita yhteisiä ajankohtaisia teemoja käsiteltiin tammikuussa pidetyissä yhteisissä tapaamisissa Tuusulan kunnanhallituksen sekä Mäntsälän kunnanhallituksen ja Hyvinkään kaupunginhallituksen kanssa.

Kunnanjohtajan osallistui pitkin vuotta seudullisiin ja yhteistyöfoorumeihin kuten Kuuma-komissio ja -johtokunta, Helsingin seudun yhteistyökokous, Helsingin seudun kuntajohtajat, Uudenmaan kuntajohtajat, metropolipolitiikan neuvottelukunta ja metropolilakiseurantaryhmä. Lisäksi hän osallistui useisiin Tuusulan kunnan yhteistyöneuvotteluihin, joita käytiin muun muassa toisen asteen koulutusyhteistyöhön liittyen Laurean ja Keudan kanssa sekä Apotti-hankkeen osalta Vantaan kaupungin kanssa. Syyskuussa kunnanjohtajasta ja luottamushenkilöistä koostuva delegaatio kävi luovuttamassa HUSille Kellokosken sairaalan sulkemista koskevan kannanoton.

Uuden johtamisjärjestelmän käyttöönotto

Kunnan johtamisjärjestelmän loppudokumentti valmistui maaliskuussa, ja keväällä sitä esiteltiin useissa esimiestilaisuuksissa. Vuoden 2014 lopussa ja alkuvuoden 2015 aikana johtamisjärjestelmää työstettiin useissa eri työpajoissa johtoryhmän ja toimialojen johtoryhmien kesken sekä myös viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden yhteisissä työpajoissa. Valtuusto hyväksyi uuden johtamisjärjestelmän kesäkuussa. Johtamisjärjestelmän elementeistä vuoden 2015 aikana otettiin käyttöön vuosikello ja vuokalenteri, pitkän aikavälin kehittämisen tiekartta ja tilannekuva. Projektimallia ja hankesalkkua valmisteltiin ja ne valmistuvat käyttöönotettavaksi vuonna 2016.

Kesäkuussa käynnistyi poliittisen johtamisjärjestelmän kehittämistyö. Sen puitteissa luottamushenkilöt vastasivat poliittista päätöksentekoa koskevaan kyselyyn ja osallistuivat seminaariin elokuussa. Ehdotus poliittisen ja viranhaltijajohtamisjärjestelmien yhdistämis- ja tiedonvaihtokohdiksi hyväksyttiin syksyllä kunnanhallituksessa. Valtuuston toivomuksesta jatkovalmistelussa tutkitaan kuntalain mukaisen pormestarijärjestelmän käyttöönottoa sekä päätoimisten ja osa-aikaisten luottamushenkilöiden järjestelmää osana poliittisen johtamisen uudistamista. Tämä työ käynnistyi loppuvuodesta. Työtä ohjaa poliittinen ohjausryhmä, johon kuuluvat kunnanhallituksen puheenjohtaja Sanna Kervinen, valtuuston puheenjohtaja Arto Lindberg ja kunnanhallituksen I varapuheenjohtaja Tuija Reinikainen. Viranhaltijoista ryhmän kokouksiin osallistuvat kunnanjohtaja ja henkilöstöjohtaja. Työtä ohjaa ja tukee FCG.

Valmiussuunnittelun päivitys

Kunnanjohtaja käynnisti huhtikuussa Tuusulan kunnan varautumisen arvioinnin. Varautumisen arviointityötä ohjasi Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, ja se tehtiin yhdessä kunnan valmiussuunnittelun johtoryhmän kanssa kevään aikana. Varautumisen arvioinnin loppuraportti valmistui syyskuussa. Raportin pohjalta laadittiin syksyn 2015 aikana lista varautumisen ja jatkuvuuden hallinnan kehittämiskohteista.

Raporttia ja kehittämissuunnitelmia käsiteltiin vs -johtoryhmässä marraskuussa. Useimmat kehittämistoimenpiteistä ajoittuvat vuodelle 2016; johtoryhmän skenaarioharjoitus pidettiin joulukuussa.

Luottamushenkilöiden informointi

Kunnanjohtaja osallistui johtavien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokouksiin. Näiden lisäksi hän informoi luottamushenkilöitä ajankohtaisista asioista mm. kunnanhallituksen ja valtuuston kokouksissa sekä valmistelemissa palaverissa.

Kunnanhallituksen helmikuun seminaarin aineina olivat kunnan vetovoiman lisääminen, joukkoliikenteen kehittäminen ja uusi johtamisjärjestelmä. Kesäkuun seminaarissa tutustuttiin aluerakentamiskohteeseen Jyväskylässä ja käytiin keskustelua tulevan, vuoden 2016 talousarvion haasteista ja painopisteistä.

Valtuustoseminaarissa huhtikuussa arvioitiin kuntastrategian toteutumista ja talouden näkymiä, ja lokakuun seminaarissa aiheina olivat mm. TA2016 ja vetovoimatekijät.

Valtuusto päätti kesäkuun kokouksessaan muutoksista hallintosääntöön. Sen mukaisesti kunnanhallituksessa kuntakehitystulosalueen asiat esittelee kuntakehitysjohdaja 1.8.2015 alkaen.

HENKILÖSTÖ- JA TUKIPALVELUT

Tulosalue

1 000 €	1)	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2)	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
	TALOUS- ARVIO					Poikkeama		
Toimintatuotot	8 011	0	8 011	8 553	106,8	541	8 252	3,6
Toimintakulut	-9 510	19	-9 491	-9 278	97,8	213	-9 171	1,2
Toimintakate	-1 499	19	-1 480	-725	49,0	754	-920	-21,2
Henkilöstö 31.12.	76,3		76,3	73,9	96,9	-2,4	70,3	5,1

Henkilöstö- ja tukipalveluiden tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

Henkilöstöpalvelut
Palkanmaksupalvelut
Asuntopalvelut
Ruokapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tulosalue tuottaa, huolehtii ja toteuttaa palveluja yllämainituissa tulosityksiköissä mm. seuraavissa tehtävissä:

- toteuttaa koko henkilöstöä koskevia johtamiseen, osaamiseen ja työkykyyn liittyviä keskitettyjä toimenpiteitä ja koulutusta yhdessä toimialojen, työsuojelun, työterveyshuollon ja henkilöstön kanssa
- asuntopalvelut pitää tavoitteena kunnallisten vuokra-asuntojen asuttamisen 100 %:sti ja pyrkii osoittamaan kiireisimmille asunnontarvitsijoille asunnon irtisanomisajan puitteissa
- ruokapalvelut järjestää ja tuottaa ruokapalveluja kunnan kouluihin, terveyskeskukseen, päiväkoteihin, vanhainkotiin ja muille sosiaalitoimen hyväksymille asiakkaille sekä toimipaikkaruokailuun.

Ollennaiset tapahtumat tulosalueella

Toiminnallisten tavoitteiden toteuttamisessa on edetty pääosin suunnitellusti. Tulosalueen talous on toteutunut talousarvion mukaisesti. Kunnan johtamisjärjestelmän loppuraportti valmistui sisältäen ehdotukset johtamisjärjestelmän muutoksista, joiden täytäntöönpanossa on edetty suunnitellusti. Syksystä alkaen on erikseen valmisteltu poliittisen johtamisen johtamisjärjestelmän kehittämistä. Tulosalueen henkilöstöpalvelut tulosityksikköä työllistivät kunnan henkilöstöön kohdistuvien yhteensä 2,2 miljoona euron määräisten sopeuttamistoimien, kuten henkilöstövähennysten, irtisanomisten ja lomautusten valmistelu siihen liittyvine yhteistoimintamenettelyineen. Sen lisäksi palkanmaksun siirtäminen KuntaPro Oy:lle ja uuden palkanmaksujärjestelmän käyttöön ottaminen 1.1.2015 lukien oli ennakoitua työläämpää ja aiheutti henkilöstöpalveluille ja koko organisaatiolle käyttöönnotossa lisätyötä.

Ollennaiset määrärahan ylitykset

Tulosalueen talousarvioon varattu määräraha alittui. Poikkeama syntyi pääosin siitä, että ruokailijamäärä alittui arvioidusta. Ruokapalvelussa on siirrytty asteittain keskitettyyn kylmävalmistukseen, jonka hyötyinä on päästy arvioitua suurempiin henkilöstösäästöihin.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuntapro Oy:n kanssa tehtävä yhteistyö tulee jatkossa mahdollistamaan sille asetetut pitemmän aikavälin tavoitteet, eli johtamisessa uusien työn kustannustehokkuutta ja tuottavuutta ja laatua parantavien sähköisten toimintaprosessien käyttöön ottamisen mm. osaamisen kehittämisessä, työsuojelutyössä, työsuoritusten arvioinnissa ja palkitsemisessa sekä henkilöstöraportoinnissa. Investointikustannukset pysyvät yhteistyön ansiosta huomattavan alhaisina verrattuna siihen, että kunta olisi yksin toteuttanut em. kehittämisen vaatimat investoinnit uusiin järjestelmiin.

Tunnusluvut

Ruokapalvelut

	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Ateriat kpl	2 118 589	2 133 551	2 133 346	2 114 865
muutos %	-0,68 %	0,71 %	-0,01 %	-0,87 %
Bruttomenot €/ateria	2,47	2,44	2,48	2,49
muutos %	-1,98 %	-1,21 %	1,64 %	0,40 %
Valmistuskeittiöt kpl	6	6	5	5
Jakelukeittiöt kpl	36	38	39	39

Asuntopalvelut

Arvioidut volyymitiedot:

- välitetty asumisoikeusasunto, 130 kpl: *toteutui 164 kpl*
- asukasvalintapäätös, 440 kpl: *toteutui 345 kpl*
- vuokrattu asunto, 400 kpl: *321 kpl*
- aravavuokra-asuntojen lukumäärä / 100 asukasta: *toteutui 4,4 asuntoa / 100 asukasta*
- nuorille osoitetut asunnot, nuorille 50 prosenttia vapautuvista asunnoista: *toteutui 28 %*
- palveluasuntojen määrä, vähintään 1,5 prosentille yli 65-vuotiaita: *toteutui 5,5 %:lle*
- erittäin kiireisen asunnonhakijan jonotusaika, 1-2 kk: *toteutui 1-2 kk*

HALLINTO

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	2 661	-850	1 811	2 229	123,1	417	1 911	16,6
Toimintakulut	-6 612	167	-6 445	-6 579	102,1	-133	-6 461	1,8
Toimintakate	-3 951	-683	-4 634	-4 350	93,9	284	-4 550	-4,4
Henkilöstö 31.12.	28		28	22,8	81,4	-5,2	27,3	-16,4

Tuotoista vähennetty käyttöomaisuuden myyntivoitot.

Hallinnon tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

- Päätöksenteon tuki ja lainopilliset palvelut
- Asiakaspalvelut
- Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut
- Materiaalihallinto ja hankinnat

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tulosalue tuottaa, huolehtii ja toteuttaa palveluja edellä mainituissa tulosityksiköissä mm. seuraavissa tehtävissä:

- hoitaa yleisjohdon ja konsernipalvelujen toimialan osalta tulosalueiden ja tulosityksiköiden tehtävien koordinoitua ja yhteistoimintaa
- järjestää kunnanhallituksen ja valtuuston päätöksenteon vaatiman perusmateriaalin ja tarvittavat kokoukset sekä huolehtii päätösten täytäntöönpanosta ja keskusarkistosta
- järjestää yleiset edunvalvonta-, talous- ja velkaneuvonta-, sosiaaliamies- ja potilas-asiamiespalvelut kolmen kunnan yhteistoimintana
- huolehtii kunnan organisaation tarvitsemista juridisista palveluista
- vastaa kunnan keskusvaraston toiminnasta ja hankintatoimen koordinoinnista sekä hajautetun hankintaorganisaation tukemisesta
- kunnantalon asiakaspalveluyksikön (postitus ja asiakasneuvonta) toiminta palvelee sekä talon sisäistä toimintaa että kuntalaisia.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Eduskuntavaalit toimitettiin 19.4.2015, ennakoäänestys kotimaassa oli 8.-14.4. ja ulkomailla 8.-11.4. Kunnanhallitus päätti vaalilautakuntien ja -toimikuntien asettamisesta 23.2.2015 § 98. Tuusulassa eduskuntavaalien äänestysprosentti oli 71,8 %.

Kunnanhallituksen seminaari, jonka aiheina olivat mm. joukkoliikenne, elinkeinopolitiikan haasteet metropolialueella, kehyskuntien vetovoiman kehitys ja ajankohtaiskatsaus kuntauudistukseen ja sote-järjestämislakiin sekä johtamisjärjestelmän kehittäminen, järjestettiin 26. - 27.2.2015. Kunnanhallituksen talousarvioseminaari järjestettiin 11.-12.6.2015.

Valtuustoseminaari, jossa käsiteltiin Tuusulan vetovoimaan vaikuttavia hankkeita, käytiin TA:n 2016 lähetekeskustelua sekä tehtiin kuntastrategian välitarkastelu, järjestettiin 16. -17.4.2015. Toinen valtuustoseminaari pidettiin 29. - 30.10.2015. Ko. seminaarin aiheena oli mm. vuoden 2016 TA, joukkoliikenne ja HSL-liittymisselvitys sekä kunnan vetovoimatekijät.

Päätöksenteon tuki ja lainopilliset palvelut -yksikössä oli yksi lakimies perhevapaalla koko vuoden ja henkilöstösäästöohjelmasta johtuen hänelle ei palkattu sijaista, vaan lakimiehen tehtävät hoidettiin sisäisin järjestelyin. Toinen lakimies irtisanoutui kunnan palveluksesta 31.7.2015, joten ko. yksikössä oli loppuvuoden kahden henkilön vajuus. Kunnanhallituksen 9.2.2015 tekemään päätökseen perustuen Asiakaspalvelut -työyksikössä käynnistettiin toimenpiteet kahden henkilötyövuoden vähentämiseksi eli käytännössä kahden työntekijän vähentämiseksi ko. yksiköstä. Kahdesta irtisanotusta työntekijästä toinen uudelleen sijoitettiin kuntaan määräaikaiseen tehtävään

Olennaiset määrärahan ylitykset

Tulosalueen määräraha ylittyi 133 477 euroa, mm. kotikuntakorvauksia maksettiin 363 663 euroa budjetoitua enemmän. Henkilöstökulusäästöjä tulosalueella toteutui 118 193 euroa. Budjetoituidut tuotot ylittyivät 417 549 euroa johtuen siitä, että saatiin mm. kotikuntakorvauksia budjetoitua enemmän.

VAALIT

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Valtuusto asettaa toimikaudekseen viisijäsenisen keskusvaalilautakunnan valtiollisia vaaleja sekä kunnallisvaaleja varten.

Kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunnan tehtävänä on ehdokashakemusten vastaanotto, tarkastaminen sekä ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen, ennakoäänestysasiakirjojen tarkastaminen, ennakoäännten laskenta ja kaikkien äännten tarkastuslaskenta, erilaiset tiedotustehtävät sekä valmistelutoimet. Valtiollisissa vaaleissa tehtävät ovat kunnallisvaaleja suppeammat; keskus-vaalilautakunta tarkastaa kuitenkin näissäkin vaaleissa ennakoäänestysasiakirjat ja tekee suuren määrän erilaisia valmistelutehtäviä.

Muita vaaliviranomaisia Tuusulan kunnassa ovat 5-jäsenisen keskusvaalilautakunnan lisäksi 15 vaalilautakuntaa, 2 vaalitoimikuntaa sekä vaalitoimitsijat.

Kunnan keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta kaikkia valtiollisia vaaleja ja kunnallisvaaleja varten.

Vaaleja varten erikseen valittavat vaalilautakunnat ovat Kirkonkylän, Rusutjärven, Paijalan, Tuomalan, Ruotsinkylän, Jokelan, Vanhakylän, Kellokoski läntisen, Hyrylän, Vaunukankaan, Riihikallio I:n, Lepolan, Riihikallio II:n, Hyökkälän ja Kellokoski itäisen äänestysalueen vaalilautakunnat.

Laitosäänestyksiä varten valitaan Etelä- ja Pohjois-Tuusulan vaalitoimikunnat, jotka hoitavat laitoksissa toimitettavat ennakoäänestykset. Kotiäänestykset hoitaa kunnan keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan määräämä vaalitoimikunnan jäsen tai varajäsen.

Olennaiset tapahtumat tilikauden aikana

Valmistautuminen eduskuntavaaleihin aloitettiin jo vuoden 2014 puolella. Eduskuntavaalit toimitettiin 19.4.2015, ennakoäänestys kotimaassa oli 8.-14.4. ja ulkomailla 8.-11.4. Kunnanhallitus päätti vaalilautakuntien ja -toimikuntien asettamisesta 23.2.2015 § 98. Tuusulassa eduskuntavaalien äänestysprosentti oli 71,8 %.

VALTUUSTO

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kunnan toiminnan tavoitteet ja niistä johdetut sitoumukset tuottaa palveluja kuntalaisille hyväksytään vuosittain talousarvion ja toimintasuunnitelman yhteydessä ja niistä päättäessään valtuusto päättää koko kunnan kehittämis- ja painopistelinjoista. Linjat haetaan valtuuston strategiatyöskentelyllä.

Valtuusto seuraa tulosalueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista tammi-huhtikuulta ja tammi-elokuulta osavuosikatsauksissa sekä koko vuotta tilinpäätöskäsittelyssä toimielimittäin ja tulosalueittain. Valtuusto käsittelee mahdolliset toimielinten tai tulosalueiden tavoitteisiin tulevat muutostarpeet.

Kunnan päätöksentekojärjestelmässä valtuusto on ylin toimielin ja kuntalain mukaan vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Sen tulee päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisen, talouden ja rahoituksen perusteista.

Valtuuston päämääränä on demokraattisen päätöksenteon keinoin saada aikaan yhteisesti sovittujen strategiatavoitteiden mukainen kunta.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Tarkastelujaksolla pidettiin yhdeksän valtuuston kokousta ja yhdeksän valtuuston informaatiotilaisuutta.

Valtuustoseminaari, jossa käsiteltiin Tuusulan vetovoimaan vaikuttavia hankkeita, käytiin TA:n 2016 lähetekeskustelua sekä tehtiin kuntastrategian välitarkastelu, järjestettiin 16. - 17.4.2015. Toinen valtuustoseminaari pidettiin 29. - 30.10.2015. Ko. seminaarin aiheena oli mm. v. 2016 TA, joukkoliikenne ja HSL-liittymisselvitys sekä kunnan vetovoimatekijät.

Valtuusto teki raportointikaudella vuosittain tehtävien päätösten (esim. talousarvion hyväksyminen) lisäksi mm. seuraavat päätökset:

- valitsi valtuuston puheenjohtajiston ja kunnanhallituksen toimikaudelle 2015–2016
- hyväksyi Focus-alueen osayleiskaavan
- hyväksyi Kulomäentie II työpaikka-alueen asemakaavan
- hyväksyi Vallun työpaikka-alueen asemakaavan ja asemakaavamuutoksen
- hyväksyi Tuusulan joukkoliikennestrategian 2015
- hyväksyi Tuusulan kunnan ja Suomen valtion / Senaatti-kiinteistöjen välillä 29.4.2015 allekirjoitetun Rykmentinpuiston aiesopimuksen
- hyväksyi Kellokosken yhtenäiskoulun hankesuunnitelman
- hyväksyi HSL:n hallituksen liikennejärjestelmäpäätöksen ja MASU 2050- ja ASTRA 2025 - suunnitelmat
- päätti, että Tuusulan kunta hakee asuntomessuja Rykmentinpuistoon vuodeksi 2020
- päätti, että Tuusulan kunta sitoutuu sote-valmistelun jatkamiseen perustuen alueyksikkömalliin Uudellamaalla yhteistyössä muiden kuntien, STM:n, HUSin, Etevan yms. kanssa
- päätti, ettei Tuusulan kunta jatka Keski-Uudenmaan kaupunki-yhdistymissopimusluonnoksen valmistelua ja irtautuu ko. yhdistymisselvityksestä
- päätti perustaa uuden Kuntakehityksen ja tekniikan toimialan (KETEK) 1.1.2016 lukien, hyväksyä organisaatiomuutokseen liittyvät johtosäntömuutokset ja nimittää kuntakehitysjohtaja Hannu Haukkasalon kuntakehityksen ja tekniikan toimialan toimialajohtajan virkaan

Määrärahaan sisältyvät seuraavat käyttövarausmäärärahat:

	TA 2015	TOT. 31.12.2015
Valtuusto	3 015	616
Valtuuston puheenjohtaja	1 530	1 245
Valtuuston varapuheenjohtajat	720	

TARKASTUSLAUTAKUNTA/Tarkastustoimi

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tarkastuslautakunnan toiminta-ajatuksena on toimia siten, että sidosryhmät kokevat tarkastustoimen myönteisenä, riippumattomana ja luottamusta herättävänä toimintana. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain ja valtuuston hyväksymän tarkastussäännön mukaisesti.

- valmistella valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- huolehtia siitä, että tilintarkastukseen on varattu tarpeelliset resurssit niin, että tarkastus voidaan suorittaa hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa
- tehdä ehdotuksia lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti

Tarkastustoimi tukee avoimella keskustelulla ja ohjauksella kunnan palvelutuotannon kehittämistä ja kunnan talouden vakautta.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata ja arvioida valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista, vaikuttaa tavoitteiden asetannan tarkoituksenmukaisuuteen ja seurata tilintarkastajien tarkastushavaintoja.

Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on tuottaa valtuustolle tietoa kunnan toiminnan tehokkuudesta, taloudellisuudesta ja vaikuttavuudesta arvioimalla kunnanhallituksen ja toimielinten toimintaa kunnan toimintastrategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttamisessa.

Tarkastuslautakunnan päämääränä on todeta ja arvioida talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttaa niiden mitattavuuden ja tarkoituksenmukaisuuden kehittymiseen.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa tilikauden aikana

Tarkastuslautakunta kokoontui 14 kertaa koskien vuoden 2014 arviointia. Arviointikertomus vuoden 2014 toiminnan arvioinnista saatiin suunnitellusti valmiiksi. Arviointikertomus luovutettiin johtaville viranhaltijoille ja luottamusmiehillä sekä esiteltiin valtuustolle.

Tarkastuslautakunnan tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan tavoitteet toteutuivat suunnitellusti, mutta tarkastustoimen talousarvio ylittyi kertomusvuoden aikana tehtyjen kunnan organisaatio- ja tehtäväjärjestelyihin liittyvien budjetoitua laajempien tarkastustoimien vuoksi.

KUNNANHALLITUS

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kunnanhallituksen toiminnan tarkoituksena on valtuuston päätösten mukaisesti tuottaa tai järjestää kuntalaisten tarvitsemia palveluja. Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, huolehtii kuntayhteistyöstä ja muista sidosryhmäyhteyksistä sekä kunnan etujen valvonnasta. Erikseen päätettävien projektien toteuttamiseen kunnanhallitus voi asettaa toimikuntia.

Kunnanhallituksen päämääränä on johtaa kunnan toimintaa niin, että kunnan talous pysyy tasapainossa ja että kuntalaiset saavat tarvitsemansa palvelut sen tasoisina kuin valtuusto niistä päättää.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Tarkastelujaksolla pidettiin 35 kunnanhallituksen kokousta.

Kunnanhallituksen seminaari, jonka aiheina olivat mm. joukkoliikenne, elinkeinopolitiikan haasteet metropolialueella, kehyskuntien vetovoiman kehitys, ajankohtaiskatsaus kuntauudistukseen ja sote -järjestämislakiin sekä johtamisjärjestelmän kehittäminen, järjestettiin 26.-27.2.2015. Kunnanhallituksen talousarvioseminaari pidettiin 11.- 12.6.2015.

Kunnanhallituksen iltakoulu johtosäätöuudistuksesta pidettiin 23.3., riskienhallinnasta 24.8., lukiokoulutuksesta ja Monio -hankkeesta 7.9. ja johtamis- ja hallintomallien vaihtoehdoista kunnissa 2.11.2015.

Kunnanhallitus teki raportointikaudella vuosittain tehtävien päätösten lisäksi mm. seuraavat päätökset:

- asetti kehittämistoimikunnat, elinkeinoneuvottelukunnan, neuvostot ym. hallituksen nimeämät toimielimet toimikaudelle 2015–2016
- asetti vaalilautakunnat ja -toimikunnat v. 2015 eduskuntavaaleja varten
- päätti v. 2015 talouden sopeuttamistoimista (enint. 10 työntekijän irtisanomisiin johtavat toimenpiteet, henkilöstön lomautus 1–7 vuorokauden ajaksi)
- hyväksyi johtamisjärjestelmän uudistamistyön tulokset ja toimeenpanon tiekartan sekä poliittisen johtamisjärjestelmän kytkennän uudistettuun operatiiviseen johtamisjärjestelmään
- päätti myydä Jokelan Päiväkummuntien liiketontit 858-2-6000-1 ja 858-2-6000-2 Neste Markkinointi Oy:lle 95 000,00 euron kauppahinnalla
- päätti, että Tuusulan kunta hankkii käyttämänsä teleoperaattoripalvelut, mukaan lukien puhelunvälityksen 30.3.2015 alkaen, TeliaSonera Finland Oy:ltä
- päätti, että Paloaseman kaava-alueen kunnallistekniikan rakentaminen ja MT 148 parantaminen Paloaseman liittymän kohdalla annetaan Lakeuden Maanrakennus Oy:lle hintaan 1 593 300 euroa (alv 0 %)
- päätti Roinilanpellon päiväkodin rakentamista koskevien urakkatarjousten hyväksymisestä
- antoi HUS:lle Kellokosken sairaalaa koskevan lausunnon/kannanoton
- antoi liikenne- ja viestintäministeriölle lausunnon/kannanoton ministeriön päätökseen junien ostoliikenteen muutoksista maaliskuussa 2016
- päätti hakea muutosta Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen koskien Finavia Oy:n esittämiä meluun liittyviä toimintarajoituksia Helsinki-Vantaan lentoasemalla
- hyväksyi Tuusulan kunnan ja Tukukin välisen yhteistoimintasopimuksen ja vuokrasopimuksen kehitysvammaisten asumisyksikön toteuttamisesta ja vuokraamisesta kunnalle

- hyväksyi työvoiman monialaisen palvelun yhteistoimintaa (TYP) koskevan sopimuksen, jonka sopimusosapuolina ovat Tuusulan kunnan lisäksi Hyvinkään kaupunki, Järvenpää kaupunki, Keravan kaupunki, Mäntsälän kunta, Nurmijärven kunta, Pornaisten kunta sekä Kansaneläkelaitos ja Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto

	TOT. 31.12.2015	TA 2015
Valtuusto on vahvistanut sitovana määrärahana avustukset:	75 103	77 822
- eläkeläisjärjestöt	9 766	9 766
- veteraanit ja sotainvalidit	14 957	14 957
- järjestöalojen peruskorjausavustuksiin	17 000	17 000
- Tuusulan Siniset ry (Tilakeskukselle maksettava vuokra)	3 167	3 167
- yleishyödylliset seurat ja yhdistykset	9 500	9 500
- kannatusilmoitukset paikallisille yhteisöille		2 692
- vanhan kiinteistöverol. 13 a §:n mukaan verosta vapautettujen yhteisöjen kiinteistöverojen maksuun (Hyrylän torppa, Jokelan työväentalo, Linjala, Solbacken, Väinölä)	5 056	5 950
- vuokratuki järjestöalojen vuokraamiseen yleishyödylliseen käyttöön	7 715	8 075
- vuokratuki Me Kellokoskelaiset ry/ Koy Vanha Valtatie	7 942	6 715

Määrärahaan sisältyvät seuraavat käyttövarausmäärärahat:

	TA 2015	TOT. 31.12.2015
Kunnanhallitus	5 310	2 125
Kunnanhallituksen puheenjohtaja	1 530	0
Kunnanhallituksen varapuheenjohtajat	720	375

TOIMIKUNNAT

Vastuuhenkilö: kunnansihteeri Tuula Hyttinen

Hyrylän kehittämistoimikunta ottaa kantaa Hyrylän ajankohtaisiin asioihin ja tekee esityksiä Hyrylän alueen kehittämisestä. Toimikunta kokoontui vuoden 2015 aikana kuusi kertaa. Ensimmäisessä kokouksessaan maaliskuussa toimikunta keskittyi pohtimaan Hyrylän alueen vetovoimatekijöitä. Toisessa kokouksessa huhtikuussa toimikunta jatkoi alueen vetovoimatekijöiden käsittelyä, kävi läpi kunnan turvallisuussuunnitelmaa ja käsitteli yhteistyötä Tuusula Seuran kanssa. Toimikunnan kolmannessa kokouksessa kesäkuussa tiivistettiin vetovoimatyö SWOT-analyysiin ja käytiin läpi alueen ajankohtaisia hankkeita.

Neljännessä kokouksessa syyskuussa keskityttiin Hyrylän liikennehankkeisiin ja viimeisteltiin SWOT-analyysi. Viidennessä kokouksessa marraskuussa agendalla oli keskustan kehittämishankkeet. Vuoden viimeinen ja kuudes kokous järjestettiin joulukuussa. Tuolloin asialistalla olivat muun muassa Tuuskodon kaavoitustilanne, Tuusulanjärven kaupunkipuistohanke sekä Hyrylän keskustan vanhat suunnitelmat.

Riihikallion kehittämistoimikunnan tehtävä on toimia tiedonvälittäjänä kunnan ja alueen asukkaiden välillä sekä varmistaa asukkaiden käsitysten huomioonottaminen kunnan

päätöksenteossa, jotta Riihikalliosta muodostuu kaikille sen asukkaille viihtyisä, turvallinen ja toimiva paikka asua ja tehdä työtä. Riihikallion kehityksen tulee seurata uudisalueiden kehittämisen tasoa.

Tammi-huhtikuun aikana Riihikallion kehittämistoimikunta kokoontui kaksi kertaa: 10.2.2015 ja 24.3.2015. Molempien kokousten keskiössä oli Riihikallion kirjaston tilanne. Sen selvittäminen, mitä kirjastotoiminnan säilyttämiseksi Riihikalliossa on tehtävissä Riihikallion kirjaston toiminnan päättymisen jälkeen, nousi selkeästi kehittämistoimikunnan kärkihankkeeksi. Toiseksi tärkeäksi Riihikallion aluetta koskevaksi asiaksi nousi maakuntakaava. Koska kaavaluonnoksessa esitetty Metsäntutkimuslaitoksen sivuitse kulkeva Tuusulanjoentien rooli koskettaa Riihikallion aluetta, koki toimikunta tärkeäksi lausunnon jättämisen Uudenmaanliittoon asiaan liittyen. Kolmantena asiana Riihikallion kehittämistoimikunta nosti ensimmäisen vuosineljänneksen aikana esiin Riinan riehat – tapahtumaan liittyvät järjestelyt vuonna 2015.

Touko-elokuun aikana kehittämistoimikunta kokoontui kaksi kertaa: 25.5.2015 ja 24.8.2015. Kirjastotoiminnan jatkamiseen liittyvät toimet olivat edelleen molempien kokousten keskustelun keskiössä. Elokuun kokouksessa esille nousi erityisesti kulttuuri- ja monitoimibussin palvelujen kohdentaminen Riihikallion alueelle (lisävuoro lauantaisin Riihikallio-Ruotsinkylä -alueelle). Kulttuuri- ja monitoimibussin yhteistyöprojekti Lähellä – hankkeen kanssa esiteltiin myös KUT:n toimesta toimikunnalle. Elokuussa sovittiin myös Riihikallio -päivän järjestelyistä, joka toteutettiin Riihikallion koulun ja Pellavan välisellä piha-alueella 4.9.2015.

Syys-elokuun aikana kehittämistoimikunta kokoontui kaksi kertaa: 2.11.2015 ja 15.12.2015. Marras- ja joulukuun kokouksessa käsiteltiin pääasiassa Riihikallion koululla sijaitsevan kirjaston itsepalvelupisteen toimintaan liittyviä käytännön asioita. Joulukuun kokouksessa keskiöön nousi lisäksi Metsäntutkimuslaitoksen metsän valjastaminen Riihikallion alueen asukkaiden käyttöön (vappupolku, joulupolku) geokätköilyn avulla.

Kellokosken kehittämistoimikunta kokoontuu säännöllisesti keskustelemaan alueen kehittämisestä ja tekemään esityksiä tai aloitteita. Kehittämistoimikunta ottaa kantaa ajankohtaisiin ja tuleviin Kellokosken kehittämishankkeisiin, tiivistäen paikallista yhteistyötä ja tuoden paikallistuntemusta päätöksentekoon. Erityisinä teemoina ovat Kellokosken imago, yleisten tilojen järjestäminen, koulut, liikennejärjestelmän kehittäminen, puistoalueet, liikuntapaikat ja -reitit sekä KUUMA-yhteistyö. Toimikunta on usein mukana kylän tapahtumissa - mm. kyläillassa, kalastuskauden ja joulukadun avajaisissa. Toimikunta on kokoontunut viisi kertaa. Kokouksissa käsiteltiin Tuusulan lukion kehittämistä, ohjeistettiin Kellokosken keskustan asemakaavan laadintaa, annettiin lausunto turvallisuussuunnitelmasta ja päätettiin tehdä aloite linja-autopysäkkien uusimiseksi.

Jokelan kehittämistoimikunnan tehtävä on ottaa kantaa ajankohtaisiin Jokelan kehittämishankkeisiin tuomalla paikallistuntemusta päätöksentekoon ja varmistaa asukkaiden tavoitteiden huomioon ottaminen kunnan päätöksenteossa.

Toimikunta on kokoontunut 28.1, 18.3, 29.4, 27.5, 9.9, 28.10, 18.11 ja 9.12. Kokouksissa on käyty läpi toimikunnan käyntiin saattamien aloitteiden tilannetta ja jatkotoimenpiteitä. Toimikunta on ottanut kantaa Vallun työpaikka-alueen asemakaavaan ja Jokelan kortteleiden 6006 ja 6007 esitykseen, tuonut esille Palojoen ylittävän puusillan kunnostustarpeen, keskustellut aktiivisesti Jokelan aseman tilanteesta ja koirapuiston tarpeesta, sekä nostanut ajankohtaisia kehittämistarpeita toimialoille. Toimikunta on kuullut alueen yhdistysten ajankohtaisia asioita ja tarpeita yhteiskokouksessa. Pro Jokela 2015 kunniakirja luovutettiin itsenäisyyspäivänä paikalliselle yrittäjälle.

Elinkeinoneuvottelukunta käsittelee elinkeinoelämän järjestöjen esille tuomia asioita. Lisäksi se järjestää yrittäjätietoja, tiedottaa yrittäjyysasioista kunnan tiedotteiden ja yrittäjähdistysten tiedotuslehtien kautta, kehittää kunnan www-sivuja "Yrittäjänä Tuusulassa" sekä kehittää kunnan kanssa yhteistyössä palvelukonseptia, jonka tavoitteena on yrittäjyyttä kehittävä palvelutoiminta.

Elinkeinoneuvottelukunta on kokoontunut tänä vuonna neljä kertaa: 13.3., 22.5., 4.9. ja 3.12. Maaliskuun kokouksessa vieraili Teknologiakeskus TechVilla Oy:n toimitusjohtaja Juha Leinonen esittelemässä TechVillan toimintaa ja hankkeita. Lisäksi käytiin läpi elinkeinoneuvottelukunnan vuoden 2015 toimintasuunnitelmaa. Toukokuun kokous pidettiin Stenvallin automuseossa. Kokouksessa vieraili Tuusulan kunnan nuorisopalveluista johtava erityisnuorisotyöntekijä Jaana Kellosalmi ja erityisnuorisotyöntekijä Timo Oinaanoja kertomassa Tuusulan Duunipysäkki-mallista. Lisäksi käytiin läpi kuntakehityksen ajankohtaisasioita. Kokouksen päätteeksi Raimo Stenvall esitteli automuseota ja kertoi sen historiasta. Syyskuun kokouksessa opetuspäällikkö Markus Torvinen esitteli yrittäjyyskasvatuksen toteutusta kouluissa. Lisäksi käytiin läpi elinkeinopalvelujen uudelleenjärjestely ja elinkeinopäällikön valintatilanne. Vuoden viimeisessä kokouksessa vieraili Keski-Uudenmaan kehittämiskeskuksen toimitusjohtaja Elina Pekkarinen kertomassa KEUKEn kuulumisia. Lisäksi käsiteltiin kuntakehityksen ja teknisen toimen yhdistymistä ja elinkeinopoliittisen aiesopimuksen etenemistä.

Veteraanitoimikunta kokoontui vuoden 2015 aikana 2 kertaa. Kokouksissa on käsitelty veteraaneja koskevia ajankohtaisia asioita mm. kuntoutusasioita, avustuksia, kuljetuspalveluja, ajankohtaisia tapahtumia ja koulutuksia. Lisäksi veteraanitoimikunta osallistuu veteraanipäivän järjestelyihin.

Veteraanitoimikunta järjestäytyi 5.3. kokouksessaan ja valitsi puheenjohtajaksi jatkamaan Aimo Heinaron, varapuheenjohtajaksi valittiin Hellin Lind. Kansallista veteraanipäivää vietettiin 27.4. perinteiseen tapaan. Päivän aloitti Tuusulan kirkossa juhlahuonepalvelus ja kirkkopuistossa seppeleenlaskun jälkeen puhui valtuuston puheenjohtaja Arto Lindberg. Juhlalounaalla Rykmentinpuiston ruokalassa kunnan tervehdyksen esitti valtuuston jäsen Kirsi Viitanen. Nuorten puheenvuoron esitti nuorisovaltuuston puheenjohtaja Daniel Levander ja veteraanien puheenvuoron Tuusulan Rintamaveteraanien edustaja Hellin Lind. Sibeliuksen juhluvuoden kunniaksi Keskisen Uudenmaan musiikkipuiston selloyhtye esitti kolme Sibeliuksen teosta Heikki Kulon johdolla.

Nykytaiteen toimikunnan tehtävänä on edistää/vaalia Aune Laaksosen Taidesäätiön taidekokoelman käyttöä ja esillepanoa yhdessä säätiön ja kunnan taidemuseon kanssa, osallistua veistospuiston suunnitteluun ja veistosten sijoitteluun, pitää yhteyksiä eri taidepiireihin ja taiteilijoihin, antaa lausuntoja kunnan nykytaidehankinnoista, raportoida toiminnastaan osavuosikatsausten yhteydessä kunnanhallitukselle ja kuulla tarvittaessa tehtäviensä hoitamiseksi asiantuntijoita. Päämääränä on edistää Aune Laaksosen Taidesäätiön ja kunnan välistä yhteistyötä. Nykytaiteen toimikunta on kunnanhallituksen asettama toimikunta.

Modernin taiteen museon kehittämistyössä tavoitteena on luoda Tuusulaan modernin taiteen keskus. Tulevaksi tilavaihtoehdoksi on valittu nk. rypäsmalli, jossa näyttelytilat hajasijoitetaan Hyrylän ydinkeskustaan: Esikuntapuistoon sekä tulevaan Rykmentinpuistoon (Olympiakasarmi tai rakennukset 18 ja 19). Toteutettuna rypäsmalli tarjoaa tilaresursseiltaan erinomaiset toiminnalliset kehittämismahdollisuudet. Veistospuisto tulee sijoittumaan näyttelytilojen ympärille ja välimaastoon vähitellen ja edeten rakentamisen myötä. Ei toimintaa vuonna 2015.

Nimistötoimikunta

Nimistötoimikunnan tehtävänä on kaavoituksen pyynnöstä antaa lausuntoja uusia alueita koskevissa kaavoissa ja tarvittaessa myös kunnallisten rakennusten nimeämisessä. Toimikunta kokoontuu tarvittaessa.

Nimistötoimikunta kokoontui 5 kertaa ja antoi ehdotuksia mm. Focus-alueen, Palojoenpuiston, Kartano I ja Kellokosken keskustan tie- ja viheralueiden nimiksi.

Kuntauudistustoimikunta

Kuntauudistustoimikunnan tehtävänä on tukea kunnanhallituksen ja valtuustoryhmien kannan muodostamista mm. kuntauudistukseen ja SOTE-uudistukseen välittämällä informaatiota ja tarkastelemalla eri vaihtoehtoja Tuusulan kannalta.

Kuntauudistustoimikunta kokoontui neljä kertaa.

Toimikunta teki linjauksia Keski-Uudenmaan kaupunki-hankkeesta ja Keski-Uudenmaan sote-mallista. Toimikunta merkitsi tiedoksi Tuusulan kunnan lausuntoluonnoksen hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi ja valtioneuvoston asetuksesta metropolihallinnon valtionavustuksista sekä Kuuma-seutulielik laitoksen toimintasuunnitelman 2016-2018. Lisäksi toimikunta käsitteli sote- ja itsehallintoalueuudistusta ja kuntauudistukseen liittyviä aloitteita eli neuvoa antavan kansanäänestyksen järjestäminen, kuntaliitos Tuusulan, Keravan ja Järvenpään kesken ja irtautuminen Keski-Uudenmaa kaupunki-hankkeesta

NEUVOSTOT

Ikäihmisten neuvosto on kunnanhallituksen nimeämä kunnan ja sen alueella toimivien eläkeläis- ja vanhusjärjestöjen yhteistyöelin. Ikäihmisten neuvosto edistää tuusulalaisten ikäihmisten oikeuksien toteutumista ja kehittää olemassa olevia sekä uusia palveluita ja tukitoimia, kuten; edistää viranomaisten, ikäihmisten ja eläkeläis- ja vanhustyönjärjestöjen yhteistoimintaa kunnassa, seuraa ikäihmisten tarpeiden kehitystä kunnan alueella, seuraa ja edistää ikäihmisten näkökulmasta kunnan päätöksentekoa ja vaikuttaa ympäristön suunnitteluun ja toteutukseen siten, että julkiset tilat soveltuvat myös ikäihmisten, vammaisten ja sairaiden tarpeisiin.

Vuoden 2015 alussa kunnanhallitus nimesi uuden neuvoston seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Kevään aikana neuvoston vieraita on ollut Keski- Uudenmaan Yhdistysverkostosta sekä johtajaylilääkäri Tuusulan terveyskeskuksesta. Ikäihmisten neuvosto oli mukana neuvostojen yhteisessä perehdytystilaisuudessa 23.4.2015.

Syyskauden aikana Ikäihmisten neuvoston puheenjohtaja osallistui sosiaali- ja terveyslautakunnan talousseminaariin. Lokakuussa neuvosto vieraili Tampereen sekä Mäntsälän vanhusneuvostoissa sekä järjesti kunnan ikäihmisten juhlat Seuratalo Väinölässä. Neuvosto oli mukana järjestämässä Järvenpään vanhusneuvoston kanssa ”Aina on oikea Ikä”-messuja, jotka pidettiin marraskuussa Järvenpäässä. Neuvoston puheenjohtaja sekä varapuheenjohtaja ovat osallistuneet Ikäpoliittisen ohjelmaryhmän kokouksiin. Neuvoston vieraina syksyn aikana ovat olleet sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja sekä Tuusulan seurakunnan diakoni. Syksyn aikana neuvosto on antanut neljä lausuntoa; omaishoidon sijaisapupalvelun toimintaohjeen sekä kolme kaavalausuntoa.

Tuusulan lapsi- ja perheasiainneuvosto on kunnanhallituksen nimeämä kunnan ja sen alueella toimivien lasten ja lapsiperheiden asioissa toimivien järjestöjen ja tahojen sekä lasten

vanhempien edustajien yhteistyöelin, jossa on tasapuolisesti edustajia Tuusulan eri alueilta. Lapsi- ja perheasiainneuvosto seuraa lapsiperheiden näkökulmasta kunnan päätöksentekoa ja tekee tarvittaessa aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja kunnan eri viranomaisille lapsiperheisiin liittyvissä asioissa. Lapsi- ja perheasiainneuvosto edistää tuusulalaisten lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin toteutumista ja yhteisöllisyyttä sekä kehittää olemassa olevia ja uusia palveluja ja toimintoja.

Kunnanhallitus nimesi 9.2.2015 neuvoston jäsenet kaudelle 2015 - 2016. Uusi neuvosto piti järjestäytymiskokouksen 11.3.2015. Kokouksessaan 21.4.2015 lapsi- ja perheasiainneuvosto tutustui nuorisotakuun toteutumiseen johtavan erityisnuorisotyöntekijän johdolla. Kaikille neuvostoille järjestettiin yhteinen perehdytystilaisuus 23.4.2015. Lapsi- ja perheasiainneuvosto jätti valtuustoaloitteen 27.4.2015 Tuusulan kunnan avoimen varhaiskasvatuksen ja perhekeskustoiminnan tulevaisuus.

Syyskaudella 2015 neuvosto painotti toiminnassaan tiedottamista ja otti käyttöön oman blogin. Koulujen ja päiväkotien kautta tiedotettiin lasten ja nuorten vanhempia lapsi- ja perheasiainneuvostosta ja sen toiminnasta. Lapsi- ja perheasiainneuvosto tutustui kokouksissaan nuorisovaltuustoon ja Kasvatus- ja perheneuvolaan viranhaltijavieraiden johdolla. 17.11.2015 neuvosto antoi lausunnon Rykmentipuisto, Puustelinmetsän asemakaavaehdotuksesta

Tuusulan vammaisneuvosto on kunnanhallituksen nimeämä kunnan ja sen alueella toimivien vammaisten ihmisten, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen yhteistyöelin, joka vaikuttaa vammaisten kuntalaisten elinoloihin ja hyvinvointia koskevaan palveluiden ja toimintojen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen kunnan alueella.

Vammaisneuvoston tehtävänä on mm. edistää vammaisten ihmisten tasavertaista osallistumista yhteiskunnan eri toimintoihin, edistää Tuusulan kunnan, vammaisten ihmisten sekä vammaisjärjestöjen välistä yhteistyötä, pitää yhteyttä vammaisiin ja heitä edustaviin järjestöihin, seurata vammaisten ihmisten tarpeiden sekä vammaisille tarkoitettujen palveluiden ja tukitoimien kehitystä Tuusulan kunnan alueella. Vuoden 2015 alussa kunnanhallitus nimesi uuden neuvoston seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi. Kevään aikana neuvosto on käynyt tutustumassa Kellokosken sairaalaan.

Vammaisneuvosto oli mukana neuvostojen yhteisessä perehdytystilaisuudessa 23.4.2015.

Syyskauden aikana Vammaisneuvoston puheenjohtaja osallistui sosiaali- ja terveyslautakunnan talousseminaariin. Neuvosto on ollut suunnittelemassa Järvenpään, Keravan ja Tuusulan yhteisiä vammaismessuja jotka pidetään 16.4.16 Järvenpään Validiassa. Lokakuussa Tuusulan, Järvenpään sekä Keravan vammaisneuvostojen puheen johtajat sekä kuntien tiedottajat tapasivat keskenään. Keskusteluissa käsiteltiin mm. vammaisten asioiden tiedottamisesta kunnissamme. Marraskuussa neuvostosta osallistuttiin Tampereella pidettyyn valtakunnalliseen Apuvälinemessuun. Valtakunnallisiin vammaisneuvostopäiviin oli mahdollista osallistua tänä vuonna suoran nettilähetyksen kautta 3.-4.12.15. Päivillä käsiteltiin ajankohtaisia vammaispoliittisia aihealueita ja VAMPO-seurannan tuloksia. Syksyn aikana neuvosto on antanut neljä lausuntoa; omaishoidon sijaisapupalvelun toimintaohjeen, kolme kaavalausuntoa sekä yhden aloitteen huonokuuloisten palveluiden parantamiseksi.

Valtuuston asettama 17-jäseninen toimikunta

17-jäsenisen toimikunnan tehtävänä on valmistella hallinto- ja johtosääntöuudistusta, toimintatapauudistusta luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden yhteistyön kehittämiseksi sekä hyväksytynt kuntastrategian mukaisia valtuustokauden tavoitteita. Toimikunta tuo ehdotuksia uudenlaisista toimintamalleista vuorovaikutuksen ja osallisuuden lisäämiseksi henkilöstön,

kolmannen sektorin, järjestöjen, yritysten ja kuntalaisten kanssa tehtävän yhteistyön, vapaaehtoistyön ja yhteissuunnittelun kehittämiseksi ja edistämiseksi. Toimikunnan tulee erityisesti kiinnittää huomiota tuloshakuisuuden vahvistamiseen, erityisesti kunnan johdon osalta.

17-jäsenisen muutostoimikunnan viimeinen kokous pidettiin 10.2.2015. Kokouksen teemana oli hallinto- ja johtosäntöjen tarkistaminen. Toimikunnan työ on päättynyt ja toimikunta on antanut loppuraporttinsa valtuustolle.

Tunnuslukuja

Potilasasiamiehen asiatapahtumia tilastoitiin aikavälillä 1.1. – 31.12.2015 seuraavasti: Järvenpää 40, Kerava 28 ja Tuusula 34 eli yhteensä 102 asiatapahtumaa. Vuonna 2014 tilastoitiin vastaavana aikana 70 asiatapahtumaa.

Talous- ja velkaneuvonnan uusia asiakkaita aikavälillä 1.1. - 31.12.2015 oli seuraavasti: Järvenpää 119, Kerava 92, Tuusula 107 eli yhteensä 318 ja asiakastapaamisia Järvenpää 132, Kerava 131, Tuusula 138 eli yhteensä 401. Odotusaika puhelinsoitosta ensimmäiseen tapaamiseen oli 60 päivää. Sihteeripalveluja ei ole ollut käytettävissä 10 kuukauden aikana vuonna 2015 ja mikä on myös vaikuttanut asiakastapaamisten määrään.

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Tulosalue

1 000 €	1)	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2)	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
	TALOUS- ARVIO					Poikkeama (TA-Tot,)		
Toimintatuotot	3 365	0	3 365	3 218	95,6	147	3 262	-1,3
Toimintakulut	-3 365	0	-3 365	-3 218	95,6	-147	-3 262	-1,3
Toimintakate	0	0	0	0		0	0	
Henkilöstö 31.12.	41,0	0,0	41,0	40,2	98,0	-0,8	40,4	-0,5

	TA 2015	MTA 2015	Tot. 31.12.2015	Erotus (TA-Tot.)	Tot.-%
Toimintatuotot	3 364 887	3 364 887	3 463 392	98 505	102,93
Toimintakulut	-3 364 887	-3 364 887	-3 218 143	146 744	95,64
Toimintakate	0	0	245 249	245 249	

Ympäristökeskuksen positiivinen toimintakate merkitään siirtovelaksi ja palautetaan yhteistoiminta-sopimuksen mukaisesti sopijakunnille ottamalla huomioon kuntakohtaiset tulot ja menot. Tasoituslaskelmalla toimintakate palautetaan alkuperäisen talousarvion mukaiseksi (0 €).

Kirjanpito tietojen perusteella sopijakuntien maksuosuuksien palautukset /lisämaksut ovat seuraavat:

Sopijakunta	Palautus/lisämaksu	
	%	€
Järvenpää	19,52	47 870,76
Kerava	24,18	59 306,58
Mäntsälä	16,61	40 736,82
Nurmijärvi	2,89	7 090,68
Tuusula	36,80	90 244,44
Yhteensä	100,00	245 249,29

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

- Hallinto
- Ympäristövalvonta
- Ympäristönsuojelu
- Terveysvalvonta
- Eläinlääkintähuolto

Toiminnan kuvaus ja tehtävät

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien sekä Järvenpään ja Keravan kaupunkien ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä sekä muista sille johto- ja toimintasäännöillä osoitetuista tehtävistä. Sopimuksen piirissä olevat palvelut tuotetaan laadukkaina ja taloudellisesti sekä sisällöltään mahdollisimman tasapuolisesti.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tavoittelee seudullisesti terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä sekä monipuolista ja ekologisesti kestävästä luonnonympäristöstä. Päämäärään päästäkseen ympäristökeskus tuottaa laadukkaita viranomaispalveluita sekä toimii ympäristö-

asioissa aktiivisena yhteistyökumppanina Keski-Uudenmaan kuntien ja seutukunnan muiden toimijoiden kanssa.

Olenaiset tapahtumat tulosalueella tilikauden aikana

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksella on vuonna 2015 ollut valmisteltavanaan runsaasti erilaisia lupa-, valvonta- ja lausuntoasioita. Ympäristölautakunta on käsitellyt poikkeuksellisen paljon ympäristö- ja maa-aineslupia sekä vesihuollon vapautushakemuksia. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta antoi vuonna 2015 lausunnon muun muassa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava- ja valvontasuunnitelmasta, Keravan yleiskaava- ja valvontasuunnitelmasta 2035, Klaukkalan osayleiskaava- ja valvontasuunnitelmasta sekä Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma- ja valvontasuunnitelmasta vuosille 2016–2021.

Keski-Uudenmaan ympäristöpalkinto vuonna 2015 myönnettiin maailman ympäristöpäivänä (5.6.) Mäntsälän päiväkotia Amandalle esimerkillisestä ja innostavasta luontoesiopetuksesta. Samalla Nurmijärven Arkadian yhteislyseo ja lehtori Mika Sipura saivat erityismaininnan innostavasta tiedeopetuksesta Valkjärvi-projektissa.

Ympäristökeskus pilotoi vuonna 2015 ympäristötoimen lupien ja ilmoitusten sähköistä käsittelyjärjestelmää (<https://www.lupapiste.fi/>) ja otti sen vuoden 2016 alussa tuotantokäyttöön. Sähköisen arkistointijärjestelmän puuttuminen Tuusulasta vaikeuttaa lupapiste.fi-palvelun täysimääräistä käyttöä. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta hyväksyi loppuvuodesta 2015 ympäristövalvonnan valvontasuunnitelman ja -ohjelman sekä tarkisti ympäristönsuojeluviranomaisen taksan. Päätösten jälkeen ympäristökeskus on vuoden 2016 alusta alkaen voinut periä valvontamaksua myös ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen säännöllisistä määräaikaistarkastuksista.

Oiva-raportointijärjestelmä on laajentunut vuoden 2015 aikana koskemaan koko elintarvikevalvontaa. Terveysvalvonnan tulosityksikkö järjesti 7.5.2015 Hyökkälän koululla kehitys- ja keskustelutilaisuuden Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan koulu- ja päiväkotirakennusten kunnosta. Tilaisuuteen osallistui ympäristökeskuksen sopijakuntien päättäjiä ja sisäilmatyöryhmien jäseniä sekä kasvatus- ja sivistystoimen edustajia.

Nurmijärven Klaukkalan taajamassa oli syyskuussa 2015 vesiepidemia, jonka selvittämiseen terveysvalvonnan tulosityksikkö osallistui vastaten epidemian aikaisesta viranomaisohjeituksesta. Epidemian aikana oireita sai noin 700 klaukkalalaista.

Ympäristönsuojelun tulosityksikkö on laatinut ympäristökeskuksen ympäristöpoliittisen ohjelman hanke- ja tutkimussuunnitelmaan liittyvän ”*Luonnon tila Keski-Uudellamaalla 2014*” -raportin. Raportti on toimitettu sopijakuntien kaupungin- ja kunnanhallituksille sekä kaavoittajille, minkä lisäksi se on julkaistu ympäristökeskuksen kotisivuilla. Ympäristökeskus julkaisi myös *Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen* -hankkeen loppuraportin. Hankkeessa koulutettiin 100 energiatehokkuuteen perehtynyttä ekotukihenkilöä KUUMA-kuntien kiinteistöihin vuosina 2013–2015. Lisäksi ympäristökeskus on julkaissut osoitteessa www.kuumailmasto.fi KUUMA-ilmastotyöstä kertovan Internet-sivuston. Sivustolla seurataan seudun kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä sekä kerrotaan ajankohtaisista hankkeista ja kuntien ilmastotyöstä.

Olenaiset määrärahan ylitykset

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulosalueella ei ole ollut sitovuustason määräraha-ylityksiä vuonna 2015.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maakuntajakoon perustuvien itsehallintoalueiden muodostaminen vuonna 2019 tulee todennäköisesti muuttamaan merkittävästi ympäristökeskuksen toimialaa. Ministeri Lauri Tarastin esityksen (tammikuu 2016, Valtiovarainministeriön julkaisu 3/2016) mukaan ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyisivät itsehallintoalueille/maakunnille siten, että tietyt edellytykset täyttävä kunta tai kunnat voivat ilmoittaa ottavansa hoitaakseen vain sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kuuluvien terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaisten tehtävien järjestämistä vastuun. Elintarvikevalvonnan, peruseläinlääkintähuollon ja eläinsuojelutehtävien järjestämistä vastuu siirrettäisiin pysyvästi maakunnille, joille siirtyisivät myös ympäristökeskukselle tällä hetkellä kuuluvat vesihuoltolain valvontatehtävät.

Tarastin esityksen mukaan maakunnille siirtyisivät myös kunnille kuuluva rakennusvalvonta siten, että sellainen kunta tai kunnat yhdessä, jotka täyttäisivät maankäyttö- ja rakennuslakiin säädettävät rakennusvalvonnan palvelujen tuottamisen vähimmäisedellytykset, voisivat kuitenkin halutessaan ottaa rakennusvalvonnan tehtävät hoitaakseen maakunnalta.

Kevään 2016 aikana kuntien lausuttavaksi tulevat esitykset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislainsäädännön ja itsehallintoaluelainsäädännön mukaisesti. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien tulee tässä yhteydessä ratkaista kantansa edellä kerrottuihin terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaisiin valvontatehtäviin sekä rakennusvalvontaan.

Itsehallintoalueiden rakenneuudistus yhdessä nopeasti muuttuvan substanssilainsäädännön ja lisääntyvien tehtävien kanssa tulevat työllistämään ympäristökeskuksen henkilöstöä seuraavan kolmen vuoden aikana.

TALOUS JA TIETOHALLINTO

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	68	0	68	22	32,5	-46	426	-94,8
Toimintakulut	-6 001	21	-5 980	-6 074	101,6	-94	-5 720	6,2
Toimintakate	-5 933	21	-5 912	-6 052	102,4	-140	-5 294	14,3
Henkilöstö 31.12.	19,4		19,4	17,6	90,7	-1,8	16,6	6,3

Talous ja tietohallinto -tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

- Taloushallinto ja taloussuunnittelu
- Strateginen suunnittelu ja kehittäminen
- Tietojärjestelmäpalvelut
- Konsernivalvonta ja omistajaohjaus
- Turvallisuuspalvelut

Taloushallinnon ja suunnittelun tulosityksikkö vastaa kunnan päätöksenteossa ja palvelutuotannossa tarvittavien kuntaa koskevien taloustietojen hankinnasta, ylläpidosta ja analysoinnista, talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta ja toteutuksen seurannasta, taloushallinnon järjestelmien kehittämisestä ja ylläpidosta, laskentatiedon kokoamisesta, rahoituksen suunnittelusta ja järjestämisestä. Toimialojen talousarvion valmistelua koordinoidaan ja johdetaan kunnanhallituksen talousarviokehyspäätöksen mukaisesti sekä seurataan kunnan talousarvion toteutumista ja rahoituksen riittävyyttä.

Strategisen suunnittelun ja kehittämisen tulosityksikkö vastaa kuntastrategian valmistelusta kunnanvaltuustoa varten sekä kuntatasoisten kehittämishankkeiden suunnittelusta ja koordinoinnista. Yksikössä kootaan tietoa ja valmistellaan selvityksiä kunnan päätöksenteon tueksi. Yksikössä huolehditaan kuntatason tilastotietojen ylläpidosta ja kokoamisesta. Tulosityksikkö huolehtii myös kuntakonsernin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan koordinoinnista ja raportoinnista.

Tietojärjestelmäpalvelut huolehtii keskitetysti tietoteknisten laitteistojen sekä tietoliikenteen hankinnasta, hallinnasta sekä käytettävyydestä. Tietojärjestelmäpalvelut koordinoi ja johtaa kunnan ICT-palveluiden kehittämistä sekä tukee toimialoja tietojärjestelmähankeissa sovitun työnjaon ja tehtyjen linjausten mukaisesti.

Konsernivalvonnan ja omistajaohjauksen tulosityksikössä huolehditaan kuntakonsernin konserniohjauksesta kunnanhallituksen antaman ohjeistuksen mukaisesti. Tulosityksikössä valvotaan kunnan määräysvallassa olevien yhtiöiden toimintaa ja tuloksen kehittymistä sekä seurataan niiden hallitustyöskentelyä ja tehdään tarvittaessa esityksiä toiminnan kehittämisestä. Kunnalla on 15 tytäryhtiötä ja 3 osakkuusyhtiötä. Lisäksi kunta on jäsenenä seitsemässä kuntayhtymässä. Kunnalla on myös kuntakonsernin ulkopuolisia osakeomistuksia ja tulosityksikössä valvotaan myös näitä omistajuuksia. Yksikkö vastaa erilaisista kuntayhtymien yhteistoimintasuuksista ja jäsenmaksuista.

Turvallisuuspalvelut-tulosityksikössä ylläpidetään kunnantalon pelastussuunnitelmaa ja konsultoidaan toimialoja jatkuvuus-, pelastus- ja turvallisuussuunnitelmien laadinnassa ja päivittämisessä. Yksikkö hankkii, ylläpitää ja kehittää kulunvalvontaa sekä kamera- ja rikosilmoitusvalvonnan laitteistoja kunnan palveluverkostossa turvallisuuden parantamiseksi.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

Tammikuun alussa kunnassa otettiin käyttöön KuntaPron toimintamallin mukaiset prosessit sekä uudet kirjanpidon ja taloussuunnittelun, raportoinnin ja sähköisen arkistoinnin tietojärjestelmät. Tilinpäätös saatettiin kunnanhallituksen hyväksyttäväksi vasta huhtikuussa osin uusien prosessien ja tietojärjestelmien käyttöönottoon ja osin vesihuoltoliikelaitoksen eriyttämiseen liittyvien haasteiden vuoksi. Tietojärjestelmien vaiheittainen käyttöönotto jatkui vuoden lopulle saakka.

Loppuvuodesta käynnistettiin taloushallinnon muutosprojekti myyntilaskutuksen, ostolaskujen käsittelyn sekä budjetoinnin ja raportoinnin prosessien kehittämiseksi.

Kunnan strategisten kehittämishankkeiden edistämistä jatkettiin toimialojen tukena. ICT-kehittämishankkeen osana otettiin käyttöön kuntatason sähköinen asiointialusta; sähköinen asiointialusta mahdollistaa tulevaisuudessa kuntalaisten kertakirjautumisen kehitteillä oleviin kuntatason ja valtakunnallisiin sähköisiin palveluihin.

Tulosalueella valmistettiin vuoden 2016 alussa tapahtuvaa kuntatasoisen projektimallin sekä -salkun käyttöönottoa. Tuusulan projektisalkua rakennettiin 2016 talousarvion laadinnan yhteydessä ja projektisalkun etenemisestä raportoidaan tulevissa osavuosikatsauksissa.

Uusi puhelinpalveluratkaisu otettiin käyttöön, joskin pieneltä osin päivityksiä jouduttiin siirtämään vuoden 2016 puolelle. Uuden ratkaisun myötä kunnan puhelinkustannukset laskevat vuositasolla arviolta noin 30 %. Kunnan tietoliikenneoperaattorin kilpailutus saatiin päätökseen joulukuussa, jolloin käynnistettiin uuden ratkaisun toteutus. Kilpailutuksella parannetaan toimintavarmuutta sekä saavutetaan merkittäviä kustannussäästöjä kunnan hankkimissa palomuuripalveluissa sekä toimipisteiden välisissä tietoliikenneyhteyksissä.

Kunnan tulostusympäristöä kartoitettiin touko-kesäkuussa, loppuraportti valmistui elokuussa. Kartoituksen perusteella kunnan tulostusympäristössä on paljon kehitystarpeita ja merkittävää kustannussäästöpotentiaalia; kehityssuunnitelma tehtiin valmiiksi syksyn aikana ja uuden toimintamallin käyttöönotto tapahtuu vaiheittain vuonna 2016.

Uudet kuntatasoiset riskienhallinnan ohjaus- ja valvontamenettelyt otettiin käyttöön vuoden 2015 alussa. Uusittuja menettelyitä sovellettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2015 ensimmäisen osavuosikatsauksen sekä talousarvion 2016 valmistelun yhteydessä. Kunnan turvallisuussuunnitelman sekä jatkuvuussuunnitelmien työstämistä jatkettiin.

Olellaiset määrärahan ylitykset

Tulosalueen toimintamenot ylittivät budjetin 94 030 euroa. Ylityksestä 48 865 euroa johtui KuntaPron budjetoitua suuremmasta veloituksista.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Taloushallinnon työprosessien läpikäynti ja optimointityö tulee jatkumaan seuraavan vuoden aikana yhteistyössä toimialojen kanssa. Uusi johdon raportointityökalu otetaan käyttöön. Talousjärjestelmien kehitystyö jatkuu ja KuntaPron seuraaville vuosille suunnitteleminen tietojärjestelmien vaihtumisesta aiheutuva määrittelytyö työllistää jatkossakin tulosalueen henkilöstöä. Yhteistyötä ja työnjakoa KuntaPron kanssa selkiinnytetään.

Kuntatasoisten riskienhallinta- ja projektimenetelmien käyttöönottoa jatketaan. Tavoitteena on varmistaa kunnan strategisten tavoitteiden toteutuminen, voimavarojen tehokas kohdentaminen sekä projektien tuloksekas toteutus.

Kunnan tietojärjestelmä ympäristön kehittämistä jatketaan. Painonopisteenä ovat mm. toiminnan jatkuvuuden varmentaminen, kyberturvallisuuden parantaminen, digitalisaation mahdollistamien uusien toimintatapojen tukeminen niin asiakaspinnassa kuin sisäisestikin. Kunnan jatkuvuudenhallinnan toimintatapoja sekä turvallisuussuunnitelman kehittämistä jatketaan.

KUNTAKEHITYS

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	1 481	0	1 481	1 642	110,9	161	1 525	7,7
Toimintakulut	-3 556	-111	-3 666	-3 434	93,7	232	-3 486	-1,5
Toimintakate	-2 075	-111	-2 185	-1 792	82,0	393	-1 962	-8,7
Henkilöstö 31.12.	45,7		45,7	40,3	88,2	-5,4	43	-6,3

Tuotoista vähennetty käyttöomaisuuden myyntivoitot.

Kuntakehityksen tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

- Maankäyttö- ja karttapalvelut
- Paikkatieto
- Kaavoitus
- Kuntakehityslautakunta
- Yrityspalvelut ja kehittämisprojektit

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kuntakehityslautakunnan tehtävänä on sille johtosääntöön kirjatun toiminta-ajatuksen mukaisesti edistää Tuusulan kunnan kilpailukykyä Helsingin seudulla. Kuntakehityksen tehtävänä taas on huolehtia tiiminä ja yhden palvelupisteen periaatteella kunnan maanhankinnasta ja luovutuksesta, maankäytön suunnittelusta ja kehittämishankkeista sekä yrityspalveluista ja markkinoinnista kunnan kasvun ja kehityksen varmistamiseksi.

Keskeinen toimintatapa, päivittäisen palvelutuotannon ohella, on kehityshankkeiden valmistelu ja toteuttaminen yhteistyössä kunnan oman organisaation ja seudullisten yhteistyötahojen kanssa. Jokaiselle hankkeelle nimetään vetäjä, joka vastaa hankkeen valmistelusta ja toteuttamisesta. Avainsanoja ovat yhden palvelupisteen periaate, tiimityö ja asiakaslähtöisyys.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Kuntakehityslautakunta kokoontui 16 kertaa ja käsitteli 151 asiaa. Kuntakehitys valmisteli useita osayleis- ja asemakaavoja lautakunnan päätettäväksi, ja kaavoja koskeva päätöksenteko eteni sujuvasti.

Kuntakehityslautakunnassa käsitellyt kaavat 2015

Yleiskaavat ja suunnittelu

Yleiskaava 2040:n ehdotusta on valmisteltu valitun kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella. Erityisesti liikennekysymyksiin on paneuduttu verkon mallinnuksen myötä. Sulan osayleiskaava on hyväksytty ja saanut lainvoiman. Focus -osayleiskaava on ELY:n tekemän oikaisukehotuksen jälkeen hyväksytty uudelleen valtuustossa, mutta päätöksestä on jätetty valituksia hallinto-oikeuteen. Tuomala II:n uusi kaavaehdotus on valmisteltu, mutta ei käsitelty. Ehdotus jouduttiin laatimaan uudestaan, koska kaupallinen ratkaisu on siinä määrin muuttunut maakuntakaavataso ohjeistuksesta johtuen, että ehdotus on asetettava uudelleen nähtäville. Hyrylän keskustan yleissuunnitelmaa on valmisteltu, mutta tähän liittyvän ydinkeskustaan sijoittuvan suunnitteluseminaarin jatkotoimenpiteistä ei ole vielä tehty päätöksiä.

Käsitellyt osayleiskaavat

1	Focus-alueen osayleiskaava (oikaisukehotus)
2	Sulan osayleiskaava, ehdotus
3	Tuomala II, osayleiskaavan tarkistus, ehdotus
4	Sulan osayleiskaava

Asemakaavat

Hyrylä

Rykmentinpuisto I –asemakaavaehdotusta on valmisteltu. Puustellinmetsän ehdotus oli nähtävillä. Kauppatie II -asemakaavaehdotuksen valmistelu odotti uusia autopaikkanormeja. Lahelanpelto II -ehdotus on valmisteltu ja on tähän liittyen käyty maanomistajien kanssa neuvotteluja maankäyttösopimusten solmimiseksi. Anttilanranta I hyväksyttiin vuoden 2015 lopussa. Aropellon asemakaavan maankäyttösopimusneuvottelut jatkuivat. Prijuutista on teetetty rakennushistoriallinen selvitys, jonka jälkeen alueen kaavoitustyö jatkuu. Moukarinkuja II -kaavamuutos (Sahakulma) on tullut vireille ja kaavaehdotuksen valmistelua on tehty, mutta ennen käsittelyä tulee linjata taajaman kaupallista verkostoa laajemmin. Kirkonkylän koulun ja Hirsitien asemakaavojen muutokset ovat tulleet vireille. Sulan työpaikka-alueen asemakaavoitus on tullut vireille ja kaavaluonnosta on valmisteltu selvittäen teknisiä rajoitteita ja yhteyksiä.

Jokela

Kartano I:n kaavaehdotus saatiin nähtäville vuoden lopussa. Maankäyttösopimusneuvottelut tähän liittyen on aloitettu. Vallun työpaikka-alueen asemakaava on saatu valmisteltua ripeästi ja se on hyväksytty ja saanut lainvoiman.

Kellokoski

Resurssien niukkuudesta johtuen Kellokosken keskustan eikä Linjapuisto II:n asemakaavoja ole edistetty kauden aikana. Joenranta-alueelle on sovittu tehtäväksi diplomityö tulevaisuuden asemakaavan pohjatyöksi..

Kehä IV

Focus-liikekeskuksen asemakaavaluonnos on hyväksytty julkisesti nähtäville. Maantiekylä II, Kulomäentie II ja Högberginmäen asemakaavat on hyväksytty ja saaneet lainvoiman. Focus-Gate -asemakaavaa Tuusulanväylän länsipuolella ei ole saatettu vielä vireille.

Käsitellyt asemakaavat ja -kaavamuutokset

5	Peurantie, asemakaavan muutosehdotus
6	Kulomäentie II, työpaikka-alue, asemakaavan luonnos
7	Focus-liikekeskus, asemakaava ja asemakaavan muutosluonnos
8	Paijalan hautausmaa, asemakaavan muutos
9	Vallun työpaikka-alue, asemakaava ja asemakaavan muutos
10	Högberginmäen asemakaavaehdotus
11	Maantiekylä II, asemakaava ja asemakaavan muutos
12	Kulomäentie II, työpaikka-alue, asemakaavaehdotus
13	Peurantie, asemakaavan muutos
14	Puustellinmetsä, asemakaavaehdotus
15	Kulomäentie II, työpaikka-alue, asemakaava
16	Vallun työpaikka-alue, asemakaava ja asemakaavan muutos (ELY:n oikaisukehotus)
17	Anttilanranta, asemakaava ja asemakaavan muutos
18	Högberginmäen asemakaava
19	Jokelan kartano I, asemakaavaehdotus

Vuonna 2015 voimaan tulleet asemakaavat

	Hyväksytty	Voimaantulo	p-ala ha	k-m2
Lottakoti, Rantatie	08.12.2014	28.01.2015	4,19	5530
Pajalan hautausmaa	11.05.2015	01.07.2015	16,2	1350
Maantiekylä II	08.06.2015	29.07.2015	4,00	14383
Peurantie	31.08.2015	21.10.2015	0,39	982
Kulomäentien työpaikka-alue II	12.10.2015	25.11.2015	15,24	62000
Vallun työpaikka-alue	12.10.2015	09.12.2015	22,37	66023
Yhteensä			62,39	150268

Lottakodin asemakaavamuutoksella mahdollistetaan Lottakoti -museon laajentaminen.

Pajalan hautausmaan kaavamuutoksella mahdollistetaan hautausmaan laajentuminen pohjoiseen ja parannetaan hautausmaan toiminnallisuutta.

Maantiekylä II:n kaavalla muodostetaan teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue. Kaavasuunnitelma mahdollistaa erityyppistä työpaikkatoimintojen sijoittumisen alueelle.

Peurantien kaavamuutoksella muutettiin puistoalue asuinalueeksi.

Kulomäentien työpaikka-alue II asemakaavalla laajennettiin olevaa työpaikka-aluetta.

Vallun työpaikka-alueen asemakaavalla laajennettiin Jokelan läntistä työpaikka-aluetta länteen.

Maankäyttö

AO-tonttien osalta seurantajaksolla on Peltokaaren asemakaava-alueelta myyty neljä tonttia. Klaavonkallion tarjoustonteista myytiin kuusi tonttia. Tontit on myyty 494.859 euron hinnalla. Vienolankujan tarjoustontti on myyty 150.000 euron kauppahinnalla. Stenbackan alueelta on tehty kaupat kahdesta tontista, joista myyntipäätökset oli tehty vuoden 2014 puolella. Alueen kaikki tontit on myyty. AO-tonttien myynneistä saadut kauppahinnat vuonna 2015 olivat yhteensä 1.325.755 euroa.

Kellokosken Linjapuiston kahden AP-tontin myynnistä allekirjoitettiin kauppakirja vuoden vaihteessa siten, että omistus ja hallintaoikeus siirtyvät Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy:lle 2016 puolella.

Riihikalliosta on kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö myynyt kaksi tonttia hintaan 848.766 €. Kauppahinta on maksettu ja omistusoikeus on siirtynyt.

Erityisesti asuntotonttien markkinointia on vuodesta 2014 lähtien tehostettu. Katsauskaudella 1-12/2015 mm. osallistuttiin markkinointitapahtumaan Vantaan asuntomessuilla ja tehtiin pilottihankkeena koeluonteinen valmiiden omakotitalojen esimarkkinointikampanja yhden rakennusliikkeen kanssa. Tuloksia ei ole vielä syntynyt.

Työpaikkatontteja on myyty katsauskaudella 1-12/2015 viisi, joista kaksi oli liiketontteja ja 3 työpaikkatontteja tai niiden osia. Niistä saatiin kauppahintaa yhteensä 5,18 milj. euroa. Neuvotteluja yritystonttikaupoista on käynnissä sekä Kulomäentien alueella että Jusslan alueen laajennuksen alueella. Lisäksi on saatu aikaan neuvottelutulos maanvaihdoista Kellokoskella, jonka tekeminen odottaa valtuuston päätöstä.

Maankäyttösopimusmaksuja maksettiin seurantakaudella kunnalle yhteensä 790 985 euroa.

Maantiekylä II asemakaava-alue on saanut lainvoiman ja maankäyttösopimuksessa sovitut aluevaihdot on tehty. Lahelanpelto II -alueella on tarvittavat maankäyttösopimukset allekirjoitettu sekä kunnanhallituksessa hyväksytty kuuden maanomistajan osalta, seitsemäs sopimus tehdään kun asemakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä.

Maata saatiin hankittua (allekirjoitettu kauppakirja) ajalla 1-12/2015 24,08 ha. Kaikki vuoden 2014 puolella allekirjoitetut kaupat saatettiin loppuun. Lunastuslupahakemuksen käsittely Anttilanrannan tulevalle asemakaava-alueella peruutettiin. Kiinteistölle, jota lunastuslupahakemus koski, myönnettiin lainhuuto Grönqvistin säätiölle ja Söderströmin perikunnalle ja kunta osti syksyllä 2015 ao. kiinteistön.

Talous

Toimintakuluissa syntyi säästöä 232 260 €, josta pääosa säästyi henkilöstön palkoista ja palkkioista.

Asuntotonttien myynnistä saatavaksi tuloksi oli budjetoitu 3 970 000 €, mutta tavoitteesta jäätin 1,9 miljoonaa. Toisaalta yritystonteista saatiin lähes 3,2 miljoonaa euroa budjetoitua enemmän. Tämä varmistui vasta joulukuussa, kun solmittiin merkittävä datakeskuskauppa Kulomäentien alueella. Maankäyttösopimustuotot ylittivät 205 000 € ollen yhteensä 791 000€.

Tunnuslukuja 2004–2015

Voimaan tulleet asemakaavat

Vuosi	Asuntoalueet		asuntoja	Työpaikka-alueet	
	p-a/ha	k-m2		p-a/ha	k-m2
2004	24,16	45942	215	8,20	27783
2005	110,42	128013	932	43,10	162410
2006	29,25	43140	281	41,64	92501
2007	31,80	41766	86	49,71	29130
2008	55,39	69882	601	60,76	108545
2009	8,98	8274	137	13,16	45174
2010	2,65	4961	50	11,37	36283
2011	22,25	82849	680	0	0
2012	71,47	83318	785	7,05	13432
2013	0	0	0	3,47	4590
2014	9,13	30068	325	13,67	31753
2015	2,88	4712	15	43,31	144206

Kiinteistönmuodostus

Vuosi	2011	2012	2013	2014	2015	5 v. ka.
Tontteja rekisteröity (kpl)	49	114	108	39	22	66
Tontin lohkomistoimituksen kesto ka. (vrk)	36	48	39	52	61	47
Yleisiä alueita rekisteröity (kpl)	22	8	30	14	31	21
Laadittuja tonttijakoja (tontteja kpl)	37	181	42	27	66	71

Maanhankinta

Vuosi	2011	2012	2013	2014	2015	5 v. ka.
Hankittu ha.	57,02	38,78	19,64	97,46	24,08	47,40
Hankittu milj. eur	2,95	2,08	0,84	5,14	1,17	2,44

Maanluovutus

Vuosi	2011	2012	2013	2014	2015	5 v. ka.
Omakotitonttien luovutus (kpl)	27	51	10	24	14	25

Erittely suurimmista projekteista

	<i>MTA 2015</i>	<i>Toteuma</i>
	€	€
FOCUS-projekti	20 000	22 697
Rykmentinpuisto	80 000	123 562
Yleis- ja asemakaavoitus	325 711	255 236

Talousarviossa kuntakehityksen asiantuntijapalveluihin varatut määrärahat vähenivät 130 000 euroa v. 2014 tasosta. Toisen osavuositarkastuksen yhteydessä määrärahaa lisättiin 100 000 eurolla. Lisäys kirjattiin yleis- ja asemakaavoitukseen.

Henkilöstöasiat

Merkittävin muutos liittyi uuden Kuntakehitys ja tekniikka (KETEK) -toimialan valmisteluun. Valmistelu eteni joutuisasti ja hyvässä hengessä. Kaikki toimialaa koskevat ratkaisut nimityksineen ja sääntömuutoksineen saatiin hoidettua joulukuuhun mennessä.

Yrityspalveluja ja maankäytön projekteja hoitanut projektikehittäjä siirtyi huhtikuun alussa muihin tehtäviin. Osa maankäytön selvityksistä on tämän johdosta viivästynyt ja yrityspalveluja ei kyetty hoitamaan aikaisempaan tapaan. Uusi maankäyttöneuvottelija aloitti määräaikaisen (31.12.2017 asti) työsuhteen 1.9.2015.

Kuntakehityksen tehtäväjärjestelyt ja nimikemuutokset hyväksyttiin kunnanhallituksessa. Ratkaisu merkitsee kuitenkin siirtymäajan jälkeen aikaisempaa suurempaa panostusta elinkeinopalveluihin. Elinkeinopäällikön tehtävä täytettiin marraskuussa hakumenettelyllä ja elinkeino- ja matkailusihteerin tehtävä sisäisin järjestelyin.

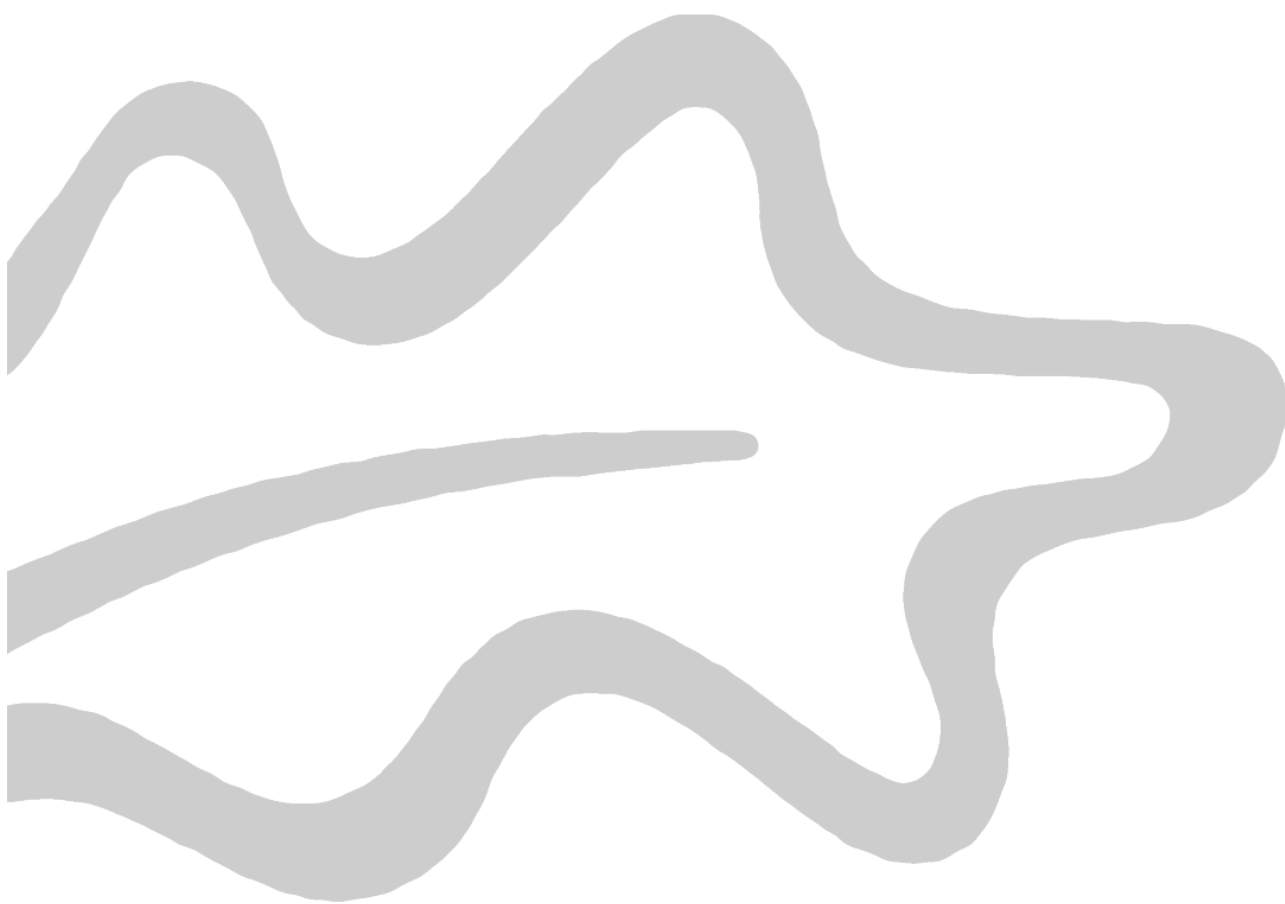
Tilapäisiä kesätyöntekijöitä on käytetty aiempina vuosina maastomittaustehtävissä paikkaamassa vakinaisen henkilöstön vuosilomista aiheutuvaa resurssipulaa. Vakinaisen henkilöstön lomautuksista ja määrärahakarsinnoista johtuen tilapäisen henkilöstön palkkaaminen on nyt estynyt. Tämä toi ison haasteen maastomittaustehtäviin ja työtehtäviä jouduttiin priorisoimaan.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vaikeasta taloustilanteesta huolimatta yritystontteja on saatu kaupaksi ja erityisesti logistiikkatonttien ja datakeskustonttien kysyntä jatkuu vilkkaana. Omakotitonttien markkinointia on tarkoitus edelleen tehostaa etsimällä siihen uusia keinoja.

Suurimpien asemakaavojen valmistuminen parantaa lähivuosina merkittävästi tonttivarantoa.

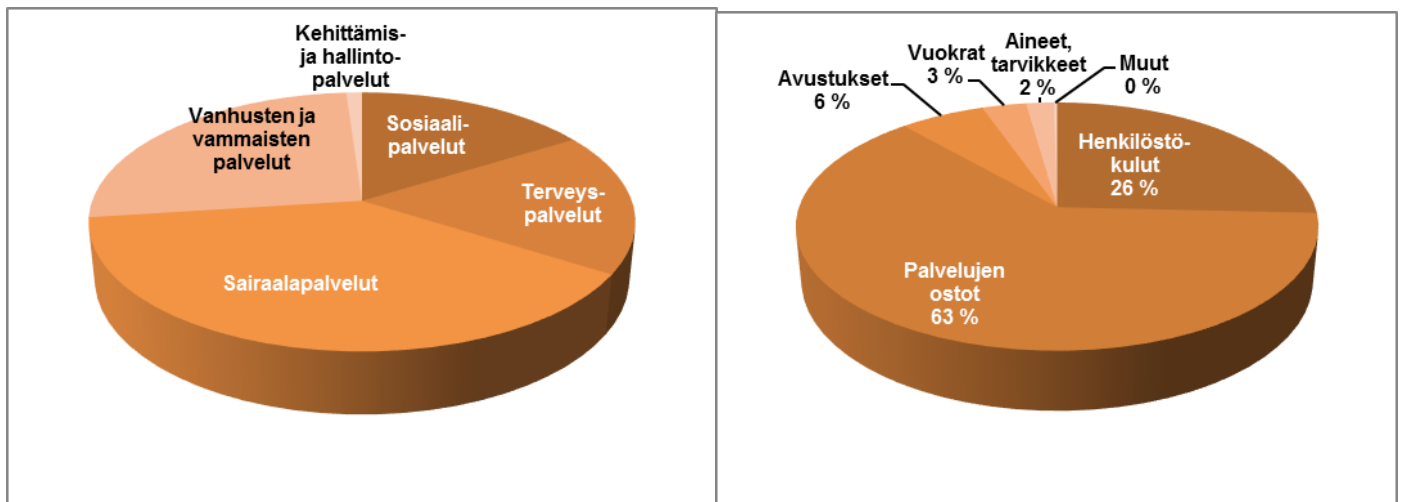
Sosiaali- ja terveystoimi

20 SOSIAALI- ja TERVEYSLAUTAKUNTA

Toimielin

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	9 978	0	9 978	10 480	105,0	502	11 364	-7,8
Toimintakulut	-110 417	-3 150	-113 567	-114 520	100,8	-947	-111 028	3,1
Toimintakate	-100 438	-3 150	-103 588	-104 040	100,4	-451	-99 665	4,4

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminnan kuvaus

Sosiaali- ja terveyslautakunta järjestää arvioidun tarpeen mukaiset asiakaslähtöiset sosiaali- ja terveyspalvelut ja huolehtii toimintaedellytyksistä ja tekee yhteistyötä eri tahojen kanssa. Toimialan palveluilla edistetään ja tuetaan kuntalaisten omatoimisuutta sekä vastuunottoa terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päämääränä on järjestää toiminta-ajatuksen mukaiset palvelut ammattitaitoisesti kuntalaisten kannalta tehokkaasti, taloudellisesti ja yhdenvertaisesti.

Toimielimen vastuulla olevat tulosalueet:

- Sosiaalipalvelut
- Terveyspalvelut
- Sairaalapalvelut
- Vanhus- ja vammaispalvelut
- Kehittämisen ja hallintopalvelut

2 SOSIAALI -JA TERVEYSTOIMI

Toimiala

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	9 978	0	9 978	10 480	105,0	502	11 364	-7,8
Toimintakulut	-110 417	-3 150	-113 567	-114 520	100,8	-947	-111 028	3,1
Toimintakate	-100 438	-3 150	-103 588	-104 040	100,4	-451	-99 665	4,4
Henkilöstö 31.12.	537,1	0,0	537,1	539,9	100,5	2,81	516,3	4,6

Olennaiset tapahtumat toimialalla

Sosiaali- ja terveystoimialan palveluorganisaatio muutettiin 1.6.2015 alkaen vastaamaan paremmin toteutunutta toiminta- ja palvelurakennetta.

Osana lastensuojelun rakenneuudistusta otettiin käyttöön uusia perheen kotiin vietäviä avopalveluja. Jälkihuollon palvelut omana toimintana aloitettiin tammikuussa. Lastensuojelun rakennemuutos näkyy sijaishuollon tarpeen ja kustannusten vähenemisenä.

Mielenterveyskuntoutujien kotona toteutetun tuetun asumisen kunnan tuottama palvelu aloitettiin. Kahden lähihoitajan asiakkuudessa oli 16 asiakasta. Omalla kotona toteutetulla tukipalvelulla vähennettiin kalliimpaa palveluasumisen ostopalvelua.

Terveyspalveluiden päivystys siirtyi 1.7.2015 alkaen Hyvinkään sairaalaan ympärivuorokautisesti. Sairaala vastaa myös tuusulalaisten virka-ajan ulkopuolisesta sairaanhoitajan puhelinneuvonnasta ja hoidon tarpeen arvioinnista.

Vastaanottopalveluissa lisättiin akuuttivastaanottotoimintaa erityisesti Hyrylän toimipisteessä. Lääkärin ja sairaanhoitajien vastaanottoaikoja tarjotaan 1-3 päivän ja 1-3 viikon kiireellisyyden perusteella. Lisäksi käytössä on hoitosuunnitelman mukaisia kiireettömiä määräaikaishoitoaikoja. Toiminnan painopistettä siirrettiin päiväaikaisen akuuttihoitoon pääsyn parantamiseen.

Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi 35 % edellisvuodesta. Kunnan kustannusosuus työmarkkinatuesta yli kaksinkertaistui. Pitkään työttömänä olleiden henkilöiden aktivointitoimenpiteet viivästyivät koska työntekijät yhteistoimintamenettelyn takia voitiin palkata vasta loppukeväästä. Työmarkkinatukilialta saatiin aktivointityöskentelyllä poistumaan 30 henkilöä.

Tuusulassa tehtiin syksyllä 2014 selvitys kalliiden asiakkaiden palveluista. Selvityksen perusteella saatiin toimenpide-ehdotukset

- Päihde- ja mielenterveyskuntoutujilla toiminnot yhdistetään ja lisätään matalan kynnyksen palveluja jotka ovat asiakkaan tavoitettavissa
- Lastensuojelussa lisätään ennaltaehkäiseviä avohuollon palveluja
- Vanhuspalveluissa enemmän omatoimista asumista ja muunneltavia asuntoja vanhuksille sekä erilaisia asumismuotoja sekä kotiin tuotettavan palvelun kohdentaminen

Toimialalla nämä toimenpidesuosituksset on toteutettu.

Mielenterveyskuntoutujien kotona toteutetun tuetun asumisen kunnan tuottama palvelu aloitettiin. Kahden lähihoitajan asiakkuudessa oli 16 asiakasta. Omalla kotona toteutetulla tukipalvelulla vähennettiin kalliimpaa palveluasumisen ostopalvelua.

Osana lastensuojelun rakenneuudistusta otettiin käyttöön uusia perheen kotiin vietäviä avopalveluja. Jälkihuollon palvelut omana toimintana aloitettiin tammikuussa. Lastensuojelun rakennemuutos näkyy sijaishuollon tarpeen ja kustannusten vähenemisenä.

Kotihoidon palveluiden myöntämiskriteerien tarkistuksella palvelu kohdennetaan enemmän apua tarvitseville asiakkaille ja siten siirretään ympärivuorokautisen palvelun piiriin siirtymistä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi ikäihmisten perhehoidon toimintaohjeen 9.12.2015 § 97.

Hyvinkään sairaanhoitopiirin kuntien kanssa valmisteltiin esitystä alueellisesti yhtenäisestä, potilaslähtöisestä, ja tehokkaasta psykiatristen ja päihdeasiakkaiden palvelujärjestelmästä, jossa pakkohoito, laitoshoido ja ympärivuorokautisesti tuettu palveluasuminen ovat oleellisesti lähtötilannetta harvinaisempia ja lyhytkestoisempia tapahtumia. Hoidon painopiste siirtyy avohoitoon, kotiin vietäviin palveluihin ja sähköisten tukipalvelujen käyttöön. Palveluun integroidaan perus- ja erikoissairaanhoidon palvelut, päihdepalvelut ja se toimii tiiviisti yhteistyössä sosiaalipalvelujen kanssa.

Terveyspalveluissa yhteydenotto- ja asiointimahdollisuuksien monipuolistamiseksi sairaanhoitajien vastaanottoaikojen sähköinen ajanvaraus otettiin käyttöön.

Suun terveydenhuolto osallistui Hyvä Vastaanotto/Hyvä Potku–hankkeeseen, jolla saatiin kohdennettua palveluita paremmin kysyntää vastaaviksi ja purettua hoitojonoja.

Tuusulan työterveyshuolto liittyi potilastiedon arkistoon syyskuussa 2015. Kansalliseen sosiaalihuollon tietovarantoon (KanSa) siirtymisen valmistelut aloitettiin ja osallistuttiin Terveiden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ASKO-hankkeessa palvelusetelin, kotipalvelun ja omaishoidon määrittelytyössä. Kotihoidossa käynnistyi mobiili toiminnanohjausjärjestelmä- ja sähköinen ovenavaus hankkeet. Hankkeiden toteutumisessa oli järjestelmän toimittajasta johtuvia etenemisvaikeuksia eikä järjestelmiä voitu ottaa suunnitellussa laajuudessa käyttöön. RAI arviointi ja -seurantajärjestelmien käyttöönotot toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmän (PSOP) hankinta tehtiin alkuvuodesta. Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti palvelusetelin toimintamallista, sisällöstä ja palveluntuottajien valintakriteereistä. PSOP:n käyttöönotto oli suunniteltua hitaampaa.

Riihikallion D-talon rakennushanke käynnistyi. Hyvinvointipalvelukeskushanke (HYPA) on kaavoitusvaiheessa. Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysaseman uudisrakennushanke ei edennyt. Nykyisten Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysaseman peruskorjaustyöt jatkuvat vuoden 2016 puolelle. Valtuusto päätti vuoden 2015 talousarvion käsittelyn yhteydessä että Tuusulaan perustetaan kehitysvammaisten ympärivuorokautinen asumispalveluyksikkö.

Kunnan yhteistoimintamenettely hidasti kaikkia toimialan täyttölupa-asioiden käsittelyä ja henkilöstön rekrytointeja. Aluehallintovirasto antoi huomautuksen kunnalle sekä toimeentulotuen että lastensuojelun määräaikojen ylittymisestä. Terveyspalveluissa sopeutus- ja säästötoimet vähensivät palvelutuotantoa ja aiheuttivat jonkin verran jonojen muodostumista (vastaanotto, neuvola, työterveys) kesän jälkeen. Syksyn aikana jonot saatiin pääosin purettua, mutta suorite- ja asiakasmäärät eivät yltäneet edellisen vuoden tasolle.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Valtakunnallinen sote-uudistus on suunniteltu toteutettavan 1.1.2019 alkaen. Vastuu sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille 1.1.2019.

Keski-Uudenmaan KUUMA-kunnista Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula ovat valtuustojen päätöksellä sitoutuneet yhteisen palvelutuotannon suunnittelun. Hankkeessa suunnitellaan malli, joka toteutuessaan yhdistää kuntien sosiaali- ja terveyspalvelutuotannon yhdeksi kokonaisuudeksi 1.1.2018 alkaen. Alueyksikön suunnittelussa tavoitellaan kokonaisuutta, joka on yhteen sovitettavissa tulevan sote- ja aluehallintouudistuksen kanssa.

Perustoimeentulotuki siirtyy Kelaan 1.1.2017 alkaen. Siirto voi Kuntaliiton arvion mukaan lisätä kunnan toimeentulotukimenoja 20 %. Muutos edellyttää henkilöstötarpeen arviointia ja lisää toimeentulotuen käsittelyn määräajoissa pysymisen riskiä loppuvuonna.

Tuusulassa käynnistettiin asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintaselvitys loppuvuodesta. Tuusulalla on mahdollisuus olla mukana Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän jäsenkuntien asiakas- ja potilastietojärjestelmän (Apotti) hankintayhteistyössä KL-Kuntahankinnat Oy:n kautta.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Hankkeet

ICT-hankkeet

Potilastiedon arkiston käyttöönotto
Sosiaalihuollon tietovaranto, asiakastietojärjestelmän määrittelytyö
Asiakas- ja potilastietojärjestelmän kilpailuttaminen
Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä, mobiilihanke
Sähköinen asiointialusta
Palvelusetelihanke

Kaikkia ICT hankkeita vietiin eteenpäin. Työterveyshuolto liittyi potilastiedon arkistoon. Omat potilastiedot ovat sekä potilaille itselleen että terveydenhuollolle tarvittaessa katsottavissa Kanta-palveluiden kautta. Sosiaalihuollon tietovaranto, asiakastietojärjestelmän määrittelytyötä tehtiin THL:n ASKO-hankkeessa. Sosiaalihuollon tiedonhallinnassa kehitetään asiakastietojärjestelmiä niin, että asiakasta koskevat tiedot ovat nykyistä paremmin hyödynnettävissä asiakastyössä. Toimiala käynnisti asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintaselvityksen. Tuusulan kunnan nykyinen sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuus on elinkaarensa päässä ja vaatii

uudistamista. Terveystietojärjestelmän Graafisen Finstarin (GFS) jatkokehitys ja tuki on loppumassa lähivuosina. Hankintaselvityksessä tavoitteena oli tunnistaa Apottiin liittymisen edellytykset, vaikutukset ja vaihtoehdot. Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä I. mobiilihanke käynnistyi ja jatkuu vuoden 2016 puolelle. Mobiili – hanke tarjoaa kotihoidolle toiminnallisuuksia, jotka ovat kattava palvelukokonaisuus kotihoidon palvelutarpeiden ja päätösten kirjaamiseen, palveluiden suunnitteluun ja antamiseen sekä toiminnan johtamiseen. Se auttaa kohdistamaan kotihoidon resurssit optimaalisesti sekä tarjoaa ajantasaiset tiedot kotihoidon ammattilaisten käyttöön. Toimialalla otettiin käyttöön sähköinen asiointialusta, Forsante. Tämä on uusi sähköinen asiointimahdollisuus Marevan-lääkitystä käyttäville henkilöille, heidän asiointia helpottamaan aloitettiin sähköinen palvelu, jossa INR-vastaus ja annosteluohje lähetetään sähköisen asiointin kautta tai tekstiviestinä omaan puhelimeen tai kirjeenä kotiin. Palvelusetelihankkeetta toteutettiin kaikilla tulosalueilla. Palveluseteli (PSOP) on verkkopalvelu, jolla voi hallinnoida palvelusetelinä järjestettäviä palveluita. Järjestelmän avulla asiakas voi vertailla palveluja mikä lisää asiakkaiden valinnanvapautta. Järjestelmä edistää palvelusetelien käytön laajenemista sekä vähentää niiden hallintoihin liittyvää manuaalista työtä.

Tilahankkeet

Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysaseman tilat, hankesuunnitelman päivittäminen
Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysaseman nykyisten tilojen kunnossapitohanke
Jokelan sosiaali- ja terveysasema, kunnossapitohanke
Kellokosken sosiaali- ja terveysasema, kunnossapitohanke
Riihikallion palvelukeskus, hankeyhteistyö rakennushankkeessa

Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysaseman hankesuunnitelmaa ei päivitetty vuonna 2015. Kyseisen kiinteistön nykyisten tilojen kunnossapitohanketta toteutettiin tarkennetun hankesuunnitelman mukaisesti. Kohteessa oli ennakoimattomia korjaustarpeita, joten suunnitelmien toteutusta jatketaan vielä vuoden 2016 puolella mm. suun terveydenhuollon tilojen osalta. Asiakaspalvelun näkökulmasta toistuvat tilojen sulut korjaustoimenpiteiden ajaksi ovat edellyttäneet lähes reaaliaikaista tiedottamista ja toiminnan uudelleen järjestelyjä.

Jokelan ja Kellokosken sosiaali- ja terveysasemien kunnossapitohankkeita ei käynnistetty. Kiinteistö Oy Tuusulan Riihikoto, hankeyhteistyö rakennushankkeessa eteni niin, että rakennuksen arvioitu valmistuminen ajoittuu loppuvuoteen 2016.

TALOUS

Tuotot ylitys 501 897 euroa

- Myyntituotot ylittyivät 183 000 euroa
  - Ylitys tulee pääosin työterveyshuollosta ja palveluasumisen ateriakorvauksista sekä valtiokonttorin korvauksista sotavammalain perusteella ja AVIn korvaukset lääkärinkoulutuksesta
- Maksutuotot ylittyivät 54 000 euroa
  - asiakasmaksutulot, vastaanotto, mielenterveyskuntoutujat
- Tuet ja avustukset 174 000
  - Toimeentulotuen valtionosuus, työllistämistuki ja kuntouttavan työtoiminnan valtionkorvaus
- Muut tuotot 90 000
  - Vuokratuotot ja perustoimeentulotuen takaisinperintä

Menot ylitys 953 497 euroa

- Henkilöstökulut alittuivat 731 000 euroa
  - YT-menettelyn viivästyminen aiheutti tehtävien täyttölupien viiveitä jolloin rekrytointien viivästyksiä
  - Työterveyshuollon lääkäripalvelut ostettiin, joten henkilöstömenoja jäi käyttämättä
- Palveluiden ostot ylittyivät 1,57 milj. euroa
  - HUS palvelusuunnitelman lisälasku 1,3 milj. euroa
  - Vuoden aikana HUS on palauttanut ennakkoja n. 1 milj. euroa
  - Kalliin hoidon tasausmaksu 0,7 milj. euroa
  - Muiden palveluiden ostot 0,6 milj. euroa
    - Josta asiantuntijapalvelut 0,27 milj.
    - ICT 0,3 milj. (käyttöoikeus- ja ylläpitomaksut, kuntax liittymät)
- Aineet ja tarvikkeet alittuivat 0,3 milj. euroa
  - Hoitotarvikkeet ja kalusto
- Avustukset ylittyivät 0,3 milj. euroa
  - Omaishoidontuki 0,1 milj. euroa
  - Vammaisten avustukset, sisältää henkilökohtaisen avun ylittyy 0,3 milj. euroa
  - Työmarkkinatuki alitus 0,1 milj. euroa
- Muut kulut ylittyivät 0,1 milj. euroa
  - Luottotappiot

SOSIAALIPALVELUT

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	2 469	0	2 469	2 388	96,7	-81	3 428	-30,3
Toimintakulut	-18 178	-850	-19 028	-18 525	97,4	503	-17 919	3,4
Toimintakate	-15 709	-850	-16 559	-16 137	97,5	422	-14 491	11,4
Henkilöstö 31.12.	74,4	0,0	74,4	73,0	98,1	-1,4	71,2	2,5

TOIMINNAN KUVAUS

Sosiaalipalveluiden tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

Toimeentulopalvelut
Perhepalvelut
Sosiaalinen kuntoutus

Toiminta-ajatus

Sosiaalipalveluiden tulosalue tuottaa sosiaalihuoltolain tarkoittamia sosiaalipalveluja sekä vastaa lastensuojelulain, toimeentulotukilain, päihdehuoltolain sekä kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukaisista palveluista ja tehtävistä. Palveluilla edistetään ja ylläpidetään yksityisen henkilön, perheen sekä yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Palveluiden avulla lisätään kuntalaisten hyvinvointia ja elämänhallintaa vaikuttamalla elinolojen muutoksen aikaansaamiseksi ongelmatilanteissa. Keinoina ovat sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen, varhainen puuttuminen, suunnitelmallinen asiakastyö sekä moniammatillinen yhteistyö.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

Lastensuojelun ja toimeentulotuen käsittelyn määräajat ylittyivät.

Lastensuojeluilmoituksista käsiteltiin lain edellyttämässä määräajassa 97 % (2014: 99 %), selvityksistä 87 % (2014: 96 %). Aluehallintovirasto antoi 2.10.2015 kunnalle huomautuksen lastensuojelun määräaikojen noudattamisen laiminlyönnistä.

Lisääntynyt asiakasmäärä pidensi toimeentulotuen käsittelyaikoja ja lakisääteinen määräaika on ylittynyt selvästi joulukuusta 2014 lähtien. Aluehallintovirasto antoi 18.11.2015 kunnalle huomautuksen toimeentulotuen määräaikojen ylittämisestä. Syksyn aikana käsittelyä saatiin tehostettua lisäresursseilla ja joulukuussa käsittelyaika ylittyi enää 5,7 prosentissa hakemuksista.

Määräaikojen ylittymiseen vaikutti osaltaan koko henkilöstön lomauttaminen.

Yhteistoimintamenettely aiheutti täyttölupien toimeenpanon viivästymisen. Näin ollen kolme avointa perheiden ja lastensuojelun sosiaalityöntekijän virkaa saatiin täytettyä vasta huhtikuussa ja aikuissosiaalityössä oli henkilöstövaihdoksia.

Toimeentulotukea saavia talouksia oli vuoden aikana 1175, eli 6 % enemmän kuin vuonna 2014 (1107). Tukea maksettiin keskimäärin 478 taloudelle/kuukausi, kasvua 3 % edellisvuodesta.

Pitkäaikaistyöttömiä oli vuoden lopussa 622, kasvua 35 % edellisvuodesta (444). Kunnan kustannusosuus työmarkkinatuesta kasvoi, kun maksuvelvoite alkoi jo 300 päivän jälkeen ja yli 1000 päivän jälkeen kunnan osuus on 70 %. Työmarkkinatukikustannukset (1,54 milj. euroa) kasvoivat 128,5 % edellisvuodesta (0,67milj.euroa). Joulukuussa yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita oli 236 sekä yli 1000 päivää saaneita 109. Joulukuussa oli työttömiä 8,9 %, edellisvuonna 8,0 %.

Valtuuston Sosiaaliseen kuntoutukseen vuodelle 2015 perustamat kaksi määräaikaista ohjaajan vakanssia saatiin täytettyä kunnan yhteistoimintamenettelyn vuoksi vasta toukokuussa. Työmarkkinatukilistalta saatiin aktiivintyöllä poistumaan 30 henkilöä. Samaan aikaan kuitenkin pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut. Näin ollen ennakoitu työmarkkinatukimenoja alentava vaikutus ei toteutunut suunnitellusti vuonna 2015. Ohjaajan tehtävät vakinaistettiin 2016 alkaen.

Työvoiman monialaisen yhteispalvelun (TYP) alueellinen järjestäminen organisoitiin työvoimahallinnon, Kelan ja Keski-Uudenmaan kuntien kanssa. Varsinainen toiminta käynnistyy 2016 kuntakehityksen ja tekniikan toimialan alaisuudessa.

Nuorten yhteiskuntatakuuta toteutettiin yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa. Starttipajan ohjaajat vastasivat tukea tarvitsevien nuorten kesätyöllistämisprosessista. 12 nuorelle saatiin kesätyöpaikka.

Päihdepalveluiden painopiste on avopalveluissa, ryhmätoimintaa muokattiin toiminnallisemmaksi ja laituskuntoutuksen määrä väheni edelleen.

Nuorisoaseman ikärajan nostaminen 21 vuoteen näkyy nuorten aikuisten määrän kasvavana osuutena. Lastensuojelu ja sosiaalipäivystys ohjasivat 40 (2014/78) asiakasta nuorisoasemalle.

Mielenterveyskuntoutujien ja muista sosiaalisista syistä ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuvien asiakkaiden määrä on edellisvuoden tasolla, asumispalveluvuorokausien (17.026) määrä kasvoi hieman. Kunnan asiakkaan kotona toteutetun asumisen palvelu aloitettiin vasta kesäkuussa kunnan yhteistoimintamenettelyn vuoksi. Kahden lähihoitajan asiakkuudessa oli 16 asiakasta. Omalla tukipalvelulla vähennettiin kalliimpaa palveluasumisen ostopalvelua ja erikoissairaanhoidon käyttöä, kun ensisijaisesti uusia asiakkaita otettiin kunnan omaan palveluun ostopalvelujen sijasta. Vuoden 2016 talousarviotavoitteissa tuetun asumisen asiakasmäärää kasvatettiin ja palveluasumisen tarve ei kasva.

Uuden sosiaalihuoltolain mukaisesti osa lastensuojelun avohuollon asiakkaista siirtyi sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin kuten perhetyö (vain tehostettu perhetyö enää lastensuojelussa), tukihenkilö- ja tukiperhepalvelu, vertaisryhmätoiminta ja päiväperhekuntoutus.

Lakimuutos muutti työkäytäntöjä ja tilastointia, muttei vähentänyt sosiaalipalveluiden tulosalueen työmäärää. Yhteistä toimintamallia moniammatillisen palvelutarpeen arvioimiseksi kunnassa kehitettiin toimialojen kanssa.

Perheiden sosiaalipalveluissa otettiin käyttöön uusina palveluina perhearviointi, kotiin tehtävä perhekuntoutus, päiväperhekuntoutus, kiireellinen avohuollon tukitoimi kotiin, valvotut ja tuetut tapaamiset sekä jälkihuolto omana toimintana. Lapsiperheiden tilapäisen kotipalvelun palveluseteli otettiin käyttöön syksyllä.

Lastensuojeluilmoitusten sekä sosiaalihuoltolainmukaisten yhteydenottojen määrä (1002) kasvoi 18 % edellisvuodesta (849). Lastensuojelutarpeen selvityksiä (110) aloitettiin puolestaan 57 % vähemmän kuin edellisvuonna. Määrän vähentyminen johtuu osaltaan lakimuutoksesta, koska sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään myös lastensuojelun tarve. Uusia asiakkuuksia (151) alkoi 53 % vähemmän kuin edellisvuonna (321).

Lastensuojelun asiakkaana oli 540 lasta ja nuorta, joista 87 % avo- ja jälkihuollossa ja 13 % huostaan otettuna (70). Sijoitettuna oli 134, joko avohuollon päätöksellä tai huostaan otettuna. Jälkihuollossa oli 74 nuorta, 13 % enemmän kuin edellisvuonna (2014:65). Jälkihuollon ostopalvelut vähenivät, samoin asiakaskohtainen kustannus, kun palvelua toteutettiin kunnan omana toimintana. Kotiin tehtävällä työskentelyllä kiireellisenä avohuollon tukitoimena voitiin ehkäistä 20 lapsen sijoitus ja nopeuttaa ja tukea 10 lapsen kotiin paluuta sijoituksesta.

Lastensuojelun palvelurakenteen muutos näkyy sijaishuollon tarpeen vähentymisenä. Hoitovuorokausien määrä (31610) oli 6 % pienempi kuin vuonna 2014 (33871). Perhehoidon hoitovuorokausien suhteellinen osuus sijaishuollon vuorokausista (36 %) nousi selvästi viime vuodesta (31 %).

Lastensuojelun asiakkuus päättyi 307 lapsen osalta, vuonna 2014 vastaavasti 347 lapsen osalta.

Tulosalueen palveluorganisaatio uudistettiin ja päihde- ja mielenterveyspalvelut yhdistettiin samaan tulosyksikköön. Myös tulosalueen johtamisjärjestelmää uudistettiin.

Kuntouttavan työtoiminnan palvelut tuotteistettiin. Lastensuojelun ja aikuissosiaalityön palvelujen tuotteistamista valmisteltiin Sosiaalitalo Oy:n johdolla lähikuntien kanssa. Järvenpään, Keravan ja Tuusulan perheoikeudellisen yksikön palvelujen tuotteistaminen alensi Tuusulan maksuosuutta.

Olellaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Sosiaalipalveluiden tulosalueen muutettu talousarvio alittui 0,5 milj. euroa

- Lastensuojelun määrärahat alittuivat 0,7 milj. euroa. Lastensuojelun palvelurakenteen muutoksella, kotiin vietävillä palveluilla, voitiin estää 20 lapsen sijoitus kodin ulkopuolelle ja nopeuttaa 10 lapsen laitoksesta kotiin paluuta. Sijaishuollon hoitovuorokausia kertyi 6 % vähemmän kuin edellisvuonna ja edullisemman perhehoidon suhteellinen osuus kasvoi 36 %:iin hoitovuorokausista (v. 2014: 31 %)

- Mielenterveyskuntoutujien palveluissa ostopalvelujen määräraha ylittyi 0,2 milj. euroa, kun kunnan yhteistoimintamenettelyn vuoksi kaksi määräaikaista lähihoitajaa voitiin rekrytoida vasta keväällä ja kunnan oma kotona toteutettu tuettu palvelu voitiin käynnistää vasta kesäkuussa.
- Toimeentulotuen määräraha ylittyi 50 000 euroa, tukea saavia talouksia oli 6 % enemmän kuin edellisvuonna,
- Työmarkkinatuen kuntaosuus alittui 0,1 milj. euroa, kun kahden määräaikaisen ohjaajan avulla saatiin työmarkkinatukilistalta 30 henkilöä aktivointitoimenpiteiden piiriin.

Sosiaalipalveluiden tulot alittuivat 0,1 milj. euroa

- Perhetukikeskuksen ympärivuorokautisia palveluja ei rakennemuutoksen takia myyty muille kunnille

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2016 talousarvioon sisältyy 10 mielenterveyskuntoutujan ympärivuorokautisen asumispalvelupaikan vähennys (0,6 milj. euroa). Kunnan omalla kotona toteutetulla tuetun asumisen palvelulla arvioidaan voitavan kattaa palvelutarve.

Vuoden 2016 talousarviossa vähennettiin 120.000 euroa lastensuojelun sijaishuollon ostopalveluista. Määrärahavähennys aiotaan kattaa lisäämällä perhehoidon osuutta 40 %:iin sijaishuollon hoitovuorokausista ja tarjoamalla perheille ensisijaisesti avohuollon palveluja.

Perustoimeentulotuen siirto Kelaan 1.1.2017 alkaen voi Kuntaliiton arvion mukaan lisätä kunnan toimeentulotukimenoja 20 %. Muutos edellyttää henkilöstötarpeen arviointia ja lisää toimeentulotuen käsittelyn määrärajoissa pysymisen riskiä loppuvuonna.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain toimeenpanoon valmistaudutaan valtakunnallisen Kansa-koulu hankkeen ja Sosiaalitaito Oy:n tuella yhdessä lähikuntien kanssa. Osallistuminen edellyttää resurssin osoittamista kirjaamisvalmentajiin ja koko asiakastyötä tekevän henkilöstön kouluttamiseen.

Tunnusluvut

	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
Toimeentulotuen asiakastaloudet lkm	973	951	985	1107	1000	1175
eur /asiakastalous	2 238	2 612	2 646	2 736	2 510	2 468
eur /asukas	57	65	66	72	64	75
Mielenterveysasumispalvelu-asiakkaat						
- kustannukset/euroa/asukas	41	49	58	65	54	68
Sosiaalinen kuntoutus						
- Pitkäaikaistyöttömät	238	241	335	444	380	622
- yli 500/300 pv työmarkkinatukea saaneet	112	125	161	187	200	1) 236
31.12. tilanne					190	109
- yli 1000 pv tm.tukea saaneet						
Lastensuojelu						
lastensuojeluilmoitukset lkm	750	748	867	849	870	2)1002
-ilmoitusten perusteella aloitetut asiakkuudet/ uudet asiakkaat	300	288	279	321	280	151
avohuollon asiakkaat vuoden aikana	531	569	533	614	550	540
päätyneet asiakkuudet	238	344	244	347		307
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset yhteensä vuoden aikana, sisältää jälkihuollon	137	128	134	142	132	134
Lastensuojelun hoitopäivien lkm yht/ vuoden aikana, josta	29885	30155	34051	33 871	32300	31610
- perhehoidossa %	28	32	29	31	40	36
- ostopalvelusijoituksessa %	61	56	58	55	46	54
- perhetukikeskuksessa %	11	12	13	14	14	10
Sijoitettujen lasten suhteellinen osuus ikäluokasta 0–17 vuotta	1,2	1,3	1,2	1,3	1,2	1,2
-valtakunnan keskimääräinen taso % 3)	1,4	1,4	1,4	1,4		
Lastensuojelun kustannukset/euroa/asukas/	203	137	225	212	182	4)212
Sosiaalipalvelut -euroa/asukas	374	432	463	469	448	482

1. v. 2015 alkaen kunnan maksuvastuu alkaa jo 300 päivän jälkeen, 1000 päivän jälkeen maksuosuus on 70 %
2. sisältää myös sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot 1.4.2015 voimaan tuleen sosiaalihuoltolain mukaisesti vuonna 2014 ja sitä ennen luvussa on vain lastensuojeluilmoitukset. Nyt niitä ei voi erottaa, kun tehdään ensisijaisesti pyyntö sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arvioimiseksi ja sen yhteydessä arvioidaan myös lastensuojelun tarve. Uusi sosiaalihuoltolaki muutti tilastointia.
3. vuoden 2015 tieto saadaan syksyllä 2016
4. Lastensuojelun kustannus sisältää perheiden ja lastensuojelun sosiaalityön kustannukset, joita ei ole aikaisempien vuosien luvuissa. Ilman henkilöstökustannuksia lastensuojelun kustannukset/asukas ovat 196 euroa

TERVEYSPALVELUT

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	3 406	0	3 406	3 822	112,2	416	3 835	-0,4
Toimintakulut	-20 518	-1 500	-22 018	-20 373	92,5	1 645	-20 889	-2,5
Toimintakate	-17 112	-1 500	-18 612	-16 551	88,9	2 061	-17 053	-2,9
Henkilöstö 31.12.	215,7	0	215,7	215,5	99,9	-0,2	215,8	-0,1

TOIMINNAN KUVAUS

Terveyspalveluiden tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

- Sairaanhoito
- Suun terveydenhuolto
- Perheiden terveyspalvelut
- Työterveyshuolto

Toiminta-ajatus

Terveyspalvelujen tulosalueen tehtävänä on edistää kuntalaisten terveyttä, ennaltaehkäistä ja hoitaa sairauksia sekä kuntouttaa. Toimintaa säätelevät monet terveydenhuoltoa koskevat lait ja asetukset, joiden puitteissa palvelut on järjestettävä.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella:

Ilta- ja viikonloppuaikojen päivystys siirtyi 1.7.2015 alkaen Hyvinkään sairaalaan. Vastaanottopalveluissa lisättiin akuuttivastaanottoa erityisesti Hyrylän toimipisteessä. Toiminnan painopistettä on siirretty päiväaikaisen akuuttihoitoon pääsyn parantamiseen. Hyvinkään sairaalassa on alkanut kuntia palveleva päivystysaikainen puhelinneuvonta

Sairaanhoitajien vastaanottoaikojen sähköinen ajanvaraus otettiin käyttöön. Vastaanotto toiminnassa välitön yhteydenpäänti puhelimitse toteutui siten, että saapuneista puhelusta 93 %:n vastattiin 5 minuutin sisään. Kunnassa käytössä olevan puhelinpalvelun jonotusjärjestelmään on liittynyt runsaasti ongelmia. Uuden, paremmin palvelevan puhelinjärjestelmän käyttöönotto lykkääntyi teknisistä syistä vuoden 2016 puolelle.

Suun terveydenhuolto on osallistunut Hyvä Vastaanotto/Hyvä Potku-hankkeeseen, jolla on saatu kohdennettua palveluita paremmin kysyntää vastaaviksi ja purettua hoitojonoja. Kesän sulkua ja lomautukset ovat ruuhkauttaneet palvelua.

Kellokosken uuden neuvola-alueen lisääntyneitä asiakasmääriä hoitamaan saatiin määräaikainen 0,5 terveydenhoitajan lisäresurssi. Ennaltaehkäisevien toimien ja systemaattisten toimintatapojen avulla pystytään puuttumaan ongelmiin ennen kuin ongelmat pääsevät kasautumaan ja mm. terapiajaksojen kestoa voidaan hallita paremmin.

Työterveyshuollossa vaikeudet Acute- tietojärjestelmän ja KuntaPro:n järjestelmien kesken työllistivät henkilöstöä kohtuuttomasti. Kunnan henkilöstöä ja esimiehiä tuettiin tiukan taloudenpidon aiheuttamissa paineissa.

Säästö- ja sopeutustoimet sekä niiden edellyttämät toiminnan muutokset ja henkilöstövähennykset työllistivät terveys- ja sairaalapalveluita runsaasti kuluneena vuonna ja vaikuttivat myös palvelutuotantoon.

Toiminnalliset muutokset toteutettu huolimatta tiukasta taloudenpidosta, ja henkilöstö on venynyt erinomaisiin suorituksiin mm. suun terveydenhuollossa tuottaessaan palveluita jopa edellistä vuotta enemmän. Vastaanottopalveluissa ja terveyskeskussairaalassa luvut eivät ole toiminnallisista muutoksista johtuen vertailukelpoisia.

Perheiden terveystalvissa viivästyneet rekrytoinnit ja lomautukset ovat viivästyttäneet ikäkausitarkastuksia.

	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
Sairaanhoito						
Käynnit lääkärin vastaanotolla a)akuutti b) kiireetön	47 509	44 456	42 802	40 365	50 000	36 287
Käynnit hoitajan vastaanotolla Hoitajakäynnit/lääkärikäynnit	29 188 0,61	31 070 0,56	31 596 0,74	30 258 0,75	35 000 0,70	27 387 0,75
Asiakkaiden määrä	18 102	20 500	18 734		21 000	19 160
Suun terveydenhuolto						
Hoidossa olevien lukumäärä	15 336	15 354	15 072	15 895	16 000	15 951
Käyntien lukumäärä	42 948	42 845	42 234	45 445	43 000	46 444
Kokonaismenot €/asiakas	301	308	304	287	274	312
Kokonaismenot €/käynti	108	110	108	100	101	107
Perheiden terveystalvut						
Käynnit terveydenhoitajalla Lääkärikäynnit neuvola-, koulu- ja opiskelu- terveydenhuolto		30 604	29 273	30 686	30 000	30 470
Eriyispalvelujen asiakkaat	1 782	1 753	1 756	1 748	2 000	1 796
Kasvatus- ja perheneuvolan asiakasparheet	286	266	244	242	260	276
Ostopalvelupuheterapiat	47	61	44	34	70	32
Ostopalvelupsykoterapiat	104	121	104	68	110	51

Perustelut poikkeamille

Lääkärin ja sairaanhoitajan vastaanottokäynnit vähenivät ilta- ja viikonloppupäivystyksen loppumisen myötä. Lomautukset vaikuttivat myös vastaanoton käyntimäärään. Suun terveydenhuollon puolella aiemmin toteutetut Hyvä vastaanotto/Hyvä potku-projektin vaikutukset näkyivät täysimääräisenä ja hoitoon pääsy koheni mm. työnjaon kehittämisen myötä. Käynnit lisääntyivät, vaikka lomautukset haittasivat myös suun terveydenhuollon toimintaa.

Olellaiset määrärahan ylitykset

Tulosalueen toteuma oli 1,6 milj. euroa alle muutetun talousarvion, pysyi alkuperäisessä talousarviossa ja toteuma oli alle tilinpäätöksen 2014. Osaltaan alitus johtui kustannusten kirjaamistavan muutoksesta

- Tulosalueen henkilöstömenot alittuivat 0,9 milj. euroa. Osa alituksesta johtuu siitä, että työterveyshuollon lääkärit ovat ostopalveluna ja määräraha on varattu henkilöstömenoihin. Kunnan yhteistoimintamenettely hidasti täyttölupien käsittelyä ja viivästytti henkilöstörekrytoiteja.
- Palveluiden ostot alittuivat 0,5 milj. euroa. Osaltaan alitus johtui siitä, että päivystyksen kustannukset (0,5 milj. euroa) samoin kuin erikoislääkäripalkkiot (0,3 milj. euroa) on kirjattu sairaalapalveluihin kun ne aikaisemmin kirjattiin terveystalouteen. Lisäksi vapaan hoitopaikan valintaoikeuden muille kunnille maksettavat kotikuntakustannukset eivät toteutuneet niin suurina kuin huhtikuun osavuositiedot osoittivat.
- Aineiden ja tarvikkeiden talousarvio alittui 0,4 milj. euroa, alitus tulee hoitotarvikkeista ja kalustosta. Hoitopaikan vapaan valinnan piiriin kuuluvat ilmaisjakelutuotteet on laskutettu suoraan kotikunnilta, eivätkä niiden kustannukset ole kirjautuneet terveystalouteen.
- Muut toimintakulut ylittivät 0,1 milj. euroa. Ylitys johtuu luottotappiokirjauksista ja tulosalueelle kohdistuneista vakuutuskorvauksista.

Tulosalueen tuloylitys on 0,4 milj. euroa

- myyntituotot ylittivät 0,2 milj. euroa, ylitys tulee muiden kuntien maksamista kotikuntakorvauksista sekä työterveyshuollosta
- maksutuotot ylittivät 0,2 milj. euroa, ylitys tulee asiakasmaksuista

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Palvelutarpeessa ei ole näköpiirissä vähenemistä väestön ikääntymisen ja valtakunnalliseen tiukkaan taloustilanteeseen liittyvien psykososiaalisten haittojen kasvun vuoksi.

SAIRAALAPALVELUT

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	821	-179	642	413	64,3	-230	690	-40,2
Toimintakulut	-43 234	426	-42 808	-44 644	104,3	-1 836	-44 219	1,0
Toimintakate	-42 413	247	-42 165	-44 231	104,9	-2 065	-43 529	1,6
Henkilöstö 31.12.	39	0	39	42,4	108,7	3	0	0,0

TOIMINNAN KUVAUS

Sairaalapalveluiden tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

Erikoissairaanhoito
Sairaalahoito

Toiminta-ajatus

Erikoissairaanhoidossa hoidetaan kuntalaisten sellaisia sairauksia, joiden tutkimus, hoito tai kuntoutus vaatii lääketieteen ja hammaslääketieteen erikoisalojen mukaista asiantuntemusta tai erityisiä laitteita. Lähtökohtana on, että kuntalaiset saavat tarvitsemansa hoidon ja palvelut sovitun hoidon porrastuksen mukaan. Palvelut ostetaan lääketieteellisesti arvioiden oikean hoidon porrastuksen mukaisesti Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriltä (HUS), Kiljavan sairaalasta, Rinnekodista ja yksityissektorilta.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

HUS:n erikoissairaanhoidon palvelusuunnitelma ylittyi laskutuksen osalta 4,1 % verrattuna edellisvuoden tilinpäätöksen ja 3,3 % tämän vuoden HUS:in oman talousarvioon. Kokonaislaskutus on 7,9 % yli viime vuotisen. Tuusulan muutettu talousarvio ylittyi 1,2 m€. Ylitys kertyi loppuvuoden lisääntyneen palveluiden käytön seurauksena, joulukuu oli kallein yksittäinen kuukausi viiden vuoden seuranta-aikana, myös marraskuun käyttö oli poikkeuksellisen runsasta. Kalliin hoidon tasausta kunta maksoi 734 000.

HUS:lle on kertynyt vuoden 2015 aikana ylijäämää 53 milj. euroa, josta Tuusulan osuus on 1,3 milj. HUS valtuusto äänesti 16.12.2015 ylijäämän palautuksesta ja päätti, että ylijäämää ei tässä vaiheessa palauteta vaan asia käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä kesäkuussa 2016.

Sairaalapalveluiden puolella HUS tuotti ennätysmäärän DRG-hoitojaksoja. Kalleimmat diagnosoiryhmät olivat komplisoituneet suolistoleikkaukset, lonkan tai polven tekonivelleikkaukset, synnytykset ja dialyysihoidot.

Psykiatrian vuodeosastopäivien määrä jatkoi vähenemistä..

Ns. YLE-päivystyksen käyttö lisääntyi odotetusti oman päivystyksen lakkautuksen myötä. Kustannuslisäys oli n. 173 000 €. Arvioitu Hyvinkään käyntien lisääntyminen oli 3-6 käyntiä/vrk, toteutunut 3,8. Kokonaisuudessaan päivystysmuutos vaikuttaa olleen melko

kustannusneutraali. Teoreettinen maksimisäästö vuositasolla oli 428 000 € henkilöstökulujen osalta. Oman päivystyksen muutosten myötä Hyvinkään sairaalan päivystyksen käyttö on lisääntynyt v. 2014 alkuun verrattuna n. 6,5 käynnillä/vrk. Tänä aikana viikoittaisen akuuttihoidon aukioloaika on vähentynyt 58 h! Oma päiväajan toiminta on vuorostaan lisääntynyt merkittävästi samaan aikaan. Tilastointimuutosten vuoksi käyntimäärien vertailu on vaikeaa.

Ensihoito toteutui HUS:n talousarvion mukaisena.

Hyvinkään sairaanhoitoalueen ja kuntien välinen yhteistyö jatkui tiiviinä. Terveydenhuollon järjestämissuunnitelman mukaisina toimina päivitettiin hoitoketjuja (mm. palliatiivinen hoito, verenpainetauti). Lisäksi aloitettiin alueellisen palvelutuotantojärjestelmän valmistelutyö (KUK-SOTE).

Kunnanjohtajan 7.5.2015 vahvistaman palveluorganisaation mukaisesti Sairaalahoito siirtyi Sairaalapalveluiden tulosalueen tulosityksiköksi.

Akuutti kotihoito (Kotiaku) aloitti toimintansa 6.7.2015. Tavoitteena on vähentää hoitopäiviä sekä erikoissairaanhoidossa että terveyskeskuksen osastolla. Potilaiden hoito kotona tukee itsenäistä kotona pärjäämistä.

Akuutti jatkohoito- ja kuntoutusosasto profiloitui nimensä mukaisesti tarjoamaan tehokasta kuntoutusta tai korkeatasoista jatkohoitoa. Hoitajaksot ovat lyhentyneet ja yhdessä akuuttikotihoidon kanssa toiminta muodostaa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden, jota Kiljavan sairaala osaltaan täydentää.

Kiljavan sairaalan käyttö toteutui palvelusuunnitelman mukaisena.

Omaishoitajien terveydentilan kartoittamisen myötä aloitettiin syksyllä Kiljavan sairaalassa järjestettävä omaishoitajille suunnatut laitoskuntoutusjaksot. Kiljavan Sairaalan raportointiprojekti on edennyt siihen pisteeseen, että aiempien kuntakohtaisten potilaspaikkakäyttötietojen lisäksi nyt saadaan tuotekohtaiset kuntaraportit sekä kotiutusseurantatietoja.

Tunnusluvut

HUS	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
Hoitopäivät yhteensä	23 297	19 846	19 396	19 132	20 000	18 109
josta psykiatriset	8 347	7 341	5 887	4 087	7 500	3 661
Nord-drg-hoitojaksot	13 300	13792	14 285	15 244	15 000	15 902
Käynnit (pkl, ei sama tilasto kuin edellisvuosina!)	46 533	44 781	45 283	46 944	47 400	60 766
Euroa/asukas	837	859	980	913	891	995

Terveyskeskussairaalahoido**	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
Akuuttiosaston hoitopäivät *					10 400	10 057
Hoidetut potilaat					700	617
Keskim. hoitjakson kesto 1.1–31.8					15	16
Keskim. hoitjakson kesto 1.9–31.12						9,45
Käyttöaste %					95 %	

Psykiatrian hoitopäivien väheneminen jatkuu jo useamman vuoden peräkkäin. Tämä on seurausta tietoisesta muutoksesta, jossa pitkäaikaishoitoa on siirretty avohoitoon.

* 30 hoitopaikkaa, tavoite n. 95% käyttöaste ja n. 15 vrk hoitjakson kesto

**Terveyskeskussairaalan jako akuuttisairaalahoittoon ja kotiuttamis- ja arviointiyksikköön, ei verrattavia suoritustietoja aikaisemmilta vuosilta. AKU:n käyttöaste 1.7.15 eteenpäin oli keskimäärin n. 75–80%. Tätä ennen mm. avo-i.v. potilaiden hoitopäivät osastolla sekoittivat tilastointia.

Olennaiset määrärahan ylitykset

Tulosalueen muutettu talousarvio ylittyy 1,8 milj. euroa.

- HUS palvelusuunnitelma ylittyy 1,2 milj. euroa (kalliin hoidon tasausta kunnan menoksi jää 0,733 milj. euroa).
- Päivystyksen kustannukset ovat 0,5 milj. euroa, määrärahavaraus on terveyspalveluissa.
- Akuutti kuntoutus- ja jatkohoito-osaston menot ylittyvät 0,7 milj. euroa. Vanhus- ja vammaispalveluiden tulosalueella olevan Kotiuttamis- ja arviointiyksikön sisäiset ruokahuollon menot ja vuokrat on kirjattu tälle kustannuspaikalle. Lisäksi laboratorio ja kuljetuspalvelut ylittyvät ja muilta kunnilta ostettu sairaalapalvelu
- Kiljavan sairaalan kustannukset alittuvat 0,3 milj. euroa (käyttö sopimuksen mukainen 14,4 paikkaa/kk)
- Varahenkilöstön kustannukset alittuvat 0,3 milj. euroa, koska kaikki vakanssit eivät olleet täytettynä

Tulosalueen tulot alittuvat 0,2 milj. euroa

- terveyskeskussairaalan tulot alittuvat

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Akuutti jatkohoito- ja kuntoutusosasto (AKU) profiloitui nimensä mukaisesti tarjoamaan tehokasta kuntoutusta tai korkeatasoista jatkohoitoa. Hoitjaksoit ovat lyhentyneet selvästi ja yhdessä akuuttikotihoidon kanssa toiminta muodostaa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden, jota Kiljavan sairaala osaltaan täydentää.

Akuutti kotihoidon (Kotiaku) toiminnan tavoitteena on vähentää sairaalan hoitopäiviä sekä erikoissairaanhoidossa että terveystieteiden osastolla. Potilaiden hoito kotona tukee itsenäistä kotona pärjäämistä. Palvelua tarjotaan koko kunnan alueella.

211 Vanhusten ja vammaisten palvelut

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	3 280	179	3 459	3 854	111,4	394	3 402	13,3
Toimintakulut	-27 227	-1 226	-28 454	-29 730	104,5	-1 270	-26 849	10,7
Toimintakate	-23 947	-1 047	-24 995	-25 876	103,5	-882	-23 448	10,4
Henkilöstö 31.12.	192	0	192	193	100,5	1	212,3	-9,1

TOIMINNAN KUVAUS

Vanhusten ja vammaisten palveluiden tulosalue sisältää seuraavat tulosyksiköt:

Vammaispalvelut

Vanhuspalvelut

Toiminta-ajatus

Vanhusten- ja vammaisten palveluiden tulosalueen palveluilla edistetään hyvinvointia, terveyttä ja itsenäistä suoriutumista vanhuksille, vammaisille ja sairaille. Avopalveluissa järjestetään asiakkaiden tarpeista lähtevää oikea-aikaista palvelua ja arjen tukea vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja ikääntyneiden asiakkaiden omaan elämänympäristöön. Oikea-aikaisilla ja oikein mitoitetuilla palveluilla edistetään asiakkaan omia voimavaroja. Pitkäaikaishoitoa järjestetään kunnassa raskasta hoivaa ja hoitoa tarvitseville kuntalaisille. Kotiutus- ja arviointiyksikössä hoidetaan 65 vuotta täyttäneitä asiakkaita, joilla ei ole akuuttia sairaanhoidon tarvetta, mutta he tarvitsevat kuntoutusta, arviointia tai palveluiden selvittelyä. Lyhytaikaishoidon jakson tavoitteena on kotiutuminen tai palveluasumiseen siirtyminen.

Palvelujen ja hoidon suunnittelu ja toteutus perustuvat valtakunnallisiin suosituksiin ja näyttöön perustuviin hyviin hoitokäytäntöihin.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

Sosiaali- ja terveystoimen palveluorganisaatiota muutettiin 1.6.2015 alkaen vastaamaan paremmin muuttunutta toimintaa ja palvelurakennetta. Koti- ja laitoshoidon tulosalue muutettiin vanhus- ja vammaispalvelun tulosalueeksi.

Vanhusten palvelujen kehittämisen painopisteen siirtämistä kotona asumista tukeviin palveluihin jatkettiin. Kotihoidon lisäksi vanhustenhuollon palvelujärjestelmän muuttuminen avohoitopainotteisemmaksi näkyi laitoshoidon vähentymisenä ja uuden kotiutus- ja arviointiyksikön toiminnassa.

Sosiaali- ja terveystoimen lautakunta hyväksyi kesäkuussa palvelusetelin yleisen sääntökirjan, tilapäisen kotihoidon, omaishoidon vapaan ja vanhusten tehostetun palveluasumisen sääntökirjat sekä palvelusetelien arvot. Asiakaskäyttöön palvelusetelit tulivat vuoden loppuun mennessä.

Kiljavan sairaalan kanssa toteutettiin ensimmäinen omaishoitajien kuntoutuskurssi lokakuussa. Omaishoidon tuen sijaisapupalvelun toimintamalli hyväksyttiin sosiaali- ja

terveyslautakunnassa lokakuussa. Omaishoitajan lyhytaikaisten poissaolojen sijaistamiseen tähtäävä palvelu pääsee käynnistymään vuonna 2016.

Kotihoidossa kertyi vuonna 2015 säännöllisen kotihoidon käyntejä 119 836 (123 590 v. 2014) ja tilapäishoidon käyntejä 1 393 (1 823 v. 2014). Myös asiakkaiden lukumäärä väheni edellisvuodesta. Säännöllisen kotihoidon piirissä asiakkaita oli marraskuussa 270 (283 v. 2014), joista 75 vuotta täyttäneitä 201 (221 v. 2014). Vuonna 2014 kevään ajan käytössä oli vielä vanhat kotihoidon myöntämiskriteerit. Uudet myöntämiskriteerit kohdensivat palvelua enemmän eniten apua tarvitseville ja säännöllisen kotihoidon piirissä olevien asiakkaiden määrä aleni. Kotihoidon käyntejä kertyi edellisvuotta vähemmän, koska kotihoidon asiakkaat olivat entistä hoidollisempia ja keskimääräinen käyntiaika asiakkaiden luona pidentyi.

Kotihoidon mobiili toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto viivästyi potilastietojärjestelmään tehtävän liittymäkehityksen vuoksi. Kotihoidon mobiili otetaan käyttöön kahdessa vaiheessa, ensin suppeammalla ja myöhemmin laajemmalla integraatiolla. Kotihoidon mobiilin ensimmäisen vaiheen pilotoinnin alku siirtyi syyskuulle ja tuotantokäyttö aloitettiin joulukuussa Kieverin tiimissä.

Vanhusten yksityisten tehostetun palveluasumisen ostojen ja kotikuntakorvausostojen asiakasmäärä lisääntyi yhteensä 8:lla. Määrä kasvoi 5 asiakkaalla syys-joulukuun aikana. Ostopalveluina hankitussa vanhusten tehostetussa palveluasumisessa oli joulukuun lopussa 82 asiakasta (75 v. 2014). Lisäksi kunta maksoi kotikuntakorvauksia 4 asiakkaasta (3 v. 2014), jotka ovat muuttaneet muihin kuntiin. Hoitopäiviä ostopalveluna hankitussa tehostetussa palveluasumisessa kertyi vuoden aikana 28 909. Kasvua edellisvuoteen nähden oli yhteensä 17,9 % (24 527 v. 2014). Hoitopäivien suureen lisäykseen vaikutti vuoden 2015 aikana tapahtuneen asiakasmäärän lisäyksen lisäksi vuoden 2014 syksyn aikana tapahtunut asiakasmäärän kasvu (5 asiakasta loka-marraskuun 2014 aikana). Asiakasmäärän lisäyksen syynä oli se, että ympärivuorokautisen hoidon tarpeessa olevien asiakkaiden määrä lisääntyi enemmän kuin hoitopaikkoja vapautui.

Jonotusaika ympärivuorokautisiin vanhusten hoitopaikkoihin on saatu pidettyä alle kolmen kuukauden pituisena. Keskimääräinen jonotusaika asumispalveluihin oli vuoden aikana 27 vuorokautta ja pitkäaikaiseen laitoshoitoon 15 vuorokautta. Joulukuun 2015 lopussa tehostetun palveluasumisen jonossa oli 7 asiakasta (3 v. 2014 lopussa). Pitkäaikaisen laitoshoidon jonossa oli 1 asiakas (0 v. 2014 lopussa).

Toimintavuonna valmistauduttiin Palvelukeskus Tuuskodon toiminnan siirtymiseen Riihikallioon. Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi hankkeen luonnospiirustukset tammikuussa. Henkilökunta oli mukana vaikuttamassa uuden rakennuksen pohjapiirustukseen. Muutoksen tueksi käynnistettiin työterveyshuollon ohjaama Tuuskodon henkilöstön työhyvinvointihanke, joka päättyi syyskuussa. Hankkeessa henkilökunta sai työkaluja työnhallinnan ja muutoksen tukemiseen. Uuden kiinteistön kalustamissuunnitelman laadinta aloitettiin Tuuskodon olemassa olevan kaluston inventoinnin pohjalta. Lisäksi suunniteltiin ennen siirtymistä toteutettavat henkilöstön täydennyskoulutukset.

Terveyskeskussairaala jaettiin vuoden alussa kahdeksi erilliseksi toimintayksiköksi ja paikkaluku väheni 10 hoitopaikalla. Akuutti kuntoutus- ja jatkohoidon 30-paikkainen yksikkö siirrettiin terveystalouden tulosalueelle ja 14-paikkaisen kotiutus- ja

arviointiyksikön toiminta käynnistyi vuoden alusta. Kotiutus- ja arviointiyksikön uuden toimintamallin kehittämistyöhön osallistui koko toimintayksikön henkilöstö ja keskeisiä yhteistyökumppaneita. Kotiutus- ja arviointiyksikön perustehtävä on vanhusten toimintakyvyn ja hoidontarpeen arviointi, kuntoutuksen tukeminen sekä kotiutus ja jatkohoitopaikan järjestäminen.

Henkilökohtaista apua myönnettiin aikaisempaa enemmän mm. asumisyksiköissä asuville kehitysvammaisille henkilöille kodin ulkopuolista toimintaa ja osallistumista varten. Henkilökohtaisen avun päätös oli joulukuussa 96 henkilöllä (80 v. 2014). Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti lokakuussa osallistumisesta yhdessä viiden muun Kuuma-kunnan kanssa henkilökohtaisen avun ostopalvelujen kilpailutukseen. Kilpailutus toteutetaan keväällä 2016.

Kunnan omalle kehitysvammaisten ympärivuorokautiselle asumispalveluyksikölle varattiin tontti Neitoperhontieltä. Rakennushankkeen toteuttamisedellytyksiä valmisteltiin toimintavuonna siten, että yhteistyösopimus käsiteltiin kunnanhallituksessa 23.11.2015 § 509. Rakennushankkeen toimijana on Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy.

Kehitysvammaisten asumispalveluyksiköissä oli joulukuussa 76 asukasta (72 v. 2014). Tuetun asumisen piirissä oli 14 henkilöä (10 v. 2014). Laitoshoidossa oli 7 asiakasta (6 v. 2014).

Olellaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Vanhusten ja vammaisten palvelujen tulosalueen muutettu talousarvio ylittyi sekä menojen että tulojen osalta. Menojen ylitys oli 1,3 milj. euroa ja tulojen ylitys 0,4 milj. euroa.

- Vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa määrärahaylitys on 0,3 milj. euroa, ylitys tuli vammaisten henkilökohtaisen avun kustannuksista. Avustajien määrä lisääntyi 16 vuoden aikana.
- Kehitysvammahuollossa määrärahaylitys oli 0,2 milj. euroa, ylitys tuli kehitysvammaisten laitoshoidon ostopalveluista. Laitostasaisen hoidon tarpeen kasvu alkoi vuonna 2014.
- Vanhuspalveluissa omien ympärivuorokautisten yksiköiden määrärahat ylittyivät 0,2 milj. euroa johtuen henkilöstökulujen ylityksistä kun sijaisia on pitänyt palkata.
- Vanhusten yksityisen tehostetun palveluasumisen menot ylittyivät 0,6 milj. euroa. Vanhusten yksityisen tehostetun palveluasumisen asiakasmäärä kasvoi vuoden 2014 loka-joulukuussa viidellä asiakkaalla ja vuoden 2015 aikana seitsemällä asiakkaalla, joista viisi tuli palvelun piiriin syys-joulukuun aikana. Lisäksi kotikuntalain mukaisen tehostetun palveluasumisen piiriin on tullut yksi asiakas vuoden aikana lisää.

Vanhuspalvelujen tuloyksikön tulot ylittyivät 0,3 milj. eurolla ja vammaispalvelujen tuloyksikön tulot 0,1 milj. eurolla.

- Tulojen ylitys kertyi tehostetun palveluasumisen asiakasmaksujen ja vuokratulojen ylityksistä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vanhusten tehostetun palveluasumisen määrärahaa ei korotettu vuodelle 2016. Kun perhehoidon arvioitiin hillitsevän ympärivuorokautisen hoidon kustannuksia, ei perhehoitoon erikseen varattu määrärahaa, vaan sitä katetaan yksityisen palveluasumisen kustannuksista. Ikäihmisten palvelutarpeen ja mm. ympärivuorokautisen hoidon tarpeen kasvun vuoksi on todennäköistä niin, menot kasvavat yli budjetoidun määrärahan vuonna 2016 siitäkin huolimatta että osa palvelun käyttäjien lisäyksestä siirtyy loppuvuonna ikäihmisten perhehoitoon. Ikäihmisten perhehoidon menokehitystä hidastava vaikutus näkyy suuremmissa määrin vasta vuodesta 2017 alkaen.

Vammaispalveluissa henkilökohtaisen avun kustannukset nousivat huomattavasti ja vammaisten henkilökohtaiseen apuun on varattu 0,5 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015 kului. Kehitysvammaisten laitoshoidon osalta vaje on 0,3 milj. euroa. Henkilökohtaisen avun ennakoidaan edelleen lisääntyvän. Kehitysvammaisten laitoshoidon osalta menojen ennakoidaan pysyvän viime vuoden tasolla.

Tuuskodon toiminnan Riihikallioon siirtymisen vaikutukset näkyvät toiminnassa käytännössä vasta vuonna 2017. Kokonaisuutena menojen arvioidaan olevan Tuuskodon osalta tuolloin nykytasoa alhaisempina. Yksikön vuokratkustannukset laskevat ja muuten oman toiminnan menot vähentyvät paikkamäärän alentuessa ja ostopalvelut vastaavasti lisääntyvät.

Tuloja arvioidaan todennäköisesti kertyvän vuotta 2015 enemmän. Vuoden 2015 tulokertymää suurempaa tulomäärää nostaa asiakasmäärän lisääntyminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korotukset.

Tunnusluvut

	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
Terveyskeskussairaala¹						
Hoitopaikat	70	70	70	54	akuuttisairaala lahoito	akuuttisairaalahoito
Hoitopäivät yhteensä	23 795	23 530	24 109	19 444	terveyspalve luissa	terveyspalveluissa
- siitä 75 vuotta täyttäneiden hoitopäivät	16 880	17 197	17 669	14 629		
Bruttomenot:						
euroa/hoitopäivä	209	211	214	222		
Käyttöaste %	93,1	92,1	94,4	91,9		
Kotiutus- ja arviointiyksikkö						
Hoitopaikat					14	14
Hoitopäivät					4 800	4 901
- siitä 75 vuotta täyttäneiden hoitopäivät					3 900	3 599
Käyttöaste					95	95,9
Tuuskodon hoivapalvelut²						
Hoitopaikat	64	64/71	71	71/41	41	41
Hoitopäivät yhteensä	24 510	24 614 ²	25 677	17 440	14 800	14 575
- siitä 85 vuotta täyttäneiden hoitopäivät	10 833	8 315 ²	9 241	6 416	5 600	6 198
Bruttomenot:						
euroa/hoitopäivä	168	178	185	189	159	165
Käyttöaste %	103	101	98	97	99	97,4
	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
Vanhusten palveluasuminen³						
Tehostetun palveluasumisen						
Hoitopaikat						
- Tuuskodon						
asumispalvelut	27	27/28	28	28/54	54	54
- Riihikallion						
asumispalvelut 1				0/23	23	23
- Riihikallion						
asumispalvelut Tuuskodon						
siirto						
- Ostopalvelut	59	61	69	71	71	86
Hoitopäivät yhteensä	28 804	32 033 ³	33 608	47 503	40 000	56 092
- siitä 75-vuotta täyttäneiden hoitopäivät	-	26 078	27 859	41 011	28 740	49 039
kaikista hoitopäivistä						
- Tuuskodon						
asumispalvelut	9 583	9 823	10 038	16 830	19 300	19 349
- Riihikallion						
asumispalvelut 1				6 146	8 200	8 199
- Riihikallion						
asumispalvelut Tuuskodon						
siirto						
- Ostopalvelut (sis. palveluasumisen)	19 221	22 210	23 570	24 527	27 000	28 909
Kotihoito	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
Kotihoidon käynnit						
yhteensä	133 834	132 804	127 584	126 603	132 000	122 320
Säännöllisen kotihoidon						
piirissä asiakkaita 30.11.						
yhteensä	327	325	329	283	315	270
- joista 75-v täyttäneitä	232	239	250	218	240	201

	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
Omaishoidon tuki						
Asiakkaat omaishoidontuen piirissä vuoden aikana yhteensä	171	184	193	213	200	228
- joista 75-v täyttäneitä	58	73	65	76	75	82
Valtakunnalliset vanhustenhuollon palveluindikaattorit*	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
%-osuus 75-vuotta täyttäneistä kuntalaisista Pitkäaikaisessa laitoshoidossa 31.12.	3,9	3,6	3,4	1,4	2,2	1,1
Tehostetussa palveluasumisessa 31.12.	4,1	4,4	4,2	6,7	5,9	6,5
Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11.	13,6	13,4	13,3	10,7	12,5	9,5
Omaishoidon tuen piirissä vuoden aikana yhteensä	3,5	4,3	3,5	3,8	3,5	3,9
Vammaispalvelut	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	31.12.2015
Kuljetuspalvelun saajia vuoden aikana yhteensä	-	396	406	463	410	497
Kehitysvammahuolto						
Ympärivuorokautisen autetun asumisen asiakkaiden hoitopäivät	18 608	22 265	23 824	23 743	25 100	24 356

- 1) Vuodesta 2015 alkaen terveystieteiden keskuslaitoksen toimintana jatkaa terveyspalveluiden tulosalueelle siirtyvä akuuttisairaanhoidon osasto, jonka paikkaluku vähenee 35 hoitopaikasta 30 hoitopaikkaan. Koti- ja laitoshoidon tulos-alueelle jäävä 19-paikkainen terveystieteiden keskuslaitoksen pitkäaikaishoidon osasto muutetaan vuonna 2015 14- paikkaiseksi kotiutumisen- ja arviointiyksiköksi
- 2) Tuuskodon hoivapalvelujen hoitopaikkamäärä on lisääntynyt 1.10.2012 alkaen 64 paikasta 71 paikkaan ja vähentynyt 1.4.2014 alkaen 41 paikkaan. Vuonna 2017 Tuuskodon hoivapalvelut korvataan tehostetulla palveluasumisella.
- 3) Tuuskodon palveluasumisen asukaspaikkamäärä on lisääntynyt 27 paikasta 28 paikkaan 1.4.2012 ja 1.4.2014 alkaen 54 paikkaan. 23 lisäpaikkaa tuli Riihikallion palvelukeskukseen 1.4.2014 alkaen. Ostopalvelupaikkoja on lisätty/lisätään vuosittain. Vuonna 2017 Tuuskodon hoiva- ja asumispalvelujen 95 hoitopaikkaa korvataan Riihikallioon siirtyvällä uudella Tuuskodon tehostetulla palveluasumisella, taulukossa arvioitu paikkaluvuksi 88. Vuonna 2017 Tuuskodon puuttuvat 7 hoivapaikkaa korvataan ostopalvelupaikoilla.

* Vuoden 2014 luvut on päivitetty. Valtakunnallisessa suosituksessa 8/2013 vuodelle 2017 on asetettu valtakunnalliset vanhustenhuollon palveluindikaattoreille seuraavat tavoitteet: Pitkäaikaisessa laitoshoidossa 2–3 %, Tehostetun ja vaativan tehostetun palveluasumisen piirissä 6–7 %, Säännöllisen kotihoidon piirissä 13–14 %, Omaishoidon tuen piirissä 6–7 %.

KEHITTÄMIS- JA HALLINTOPALVELUT

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	2	0	2	4	202,4	2	9	-55
Toimintakulut	-1 260	0	-1 260	-1 249	99,1	11	-1 152	8
Toimintakate	-1 258	0	-1 258	-1 245	99,0	13	-1 143	9
Henkilöstö 31.12.	16,0	0,0	16,0	16	100		17	-5,9

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminta-ajatus

Kehittämisen ja hallintopalveluiden tehtävänä on tuottaa hallinto- ja talouspalveluita sisäisille ja ulkoisille asiakkaille. Kehittämisen ja hallintopalvelut vastaa hanketoiminnasta ja kehittämistyöstä.

Kehittämisen ja hallintopalveluiden tulosalue sisältää toimialajohdon ja talous- ja hallintopalvelut sekä järjestöavustukset ja kuntalaisvaikuttamisen. Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintamäärärahat ovat tällä tulosalueella.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella:

Taloussuunnitelman toteutumisen seuranta säännöllisesti kuukausittain toimialan johtoryhmässä sekä sosiaali- ja terveyslautakunnassa toteutui sen jälkeen kun taloushallinnon seurantiedot olivat käytössä huhtikuussa 2015. Taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon järjestelmämuutokset ovat työllistäneet toimialaa.

Tulosalue ohjasi toimialan tuotteistamisen toteuttamista.

Toimintavuoden aikana käynnistyi Riihikallion D-talon rakennushanke. Hyvinvointipalvelukeskushanke (HYPA) on kaavoitusvaiheessa. Kaavoituksen osalta edetään siten, että liikekeskus sijoitetaan ns. alkuperäiselle paikalle rykmentinpuiston alueelle. Tavoitteena päästä nopeasti yhteisymmärrykseen HYPA – korttelin kaavoitusperiaatteista. Neuvottelut Senaatin ja toteuttaja tahojen kanssa ovat edenneet. Nykyisten Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysaseman tilojen peruskorjaustyöt jatkuvat vuoden 2016 puolelle. Valtuusto päätti vuoden 2015 talousarvion käsittelyn yhteydessä, että Tuusulaan perustetaan kunnan omana toimintana ylläpidettävä kehitysvammaisten asumisyksikkö.

Työterveyshuolto liittyi potilastiedon arkistoon syyskuussa 2015. Kansalliseen sosiaalihuollon tietovarantoon (KanSa) siirtymisen valmistelut aloitettiin ja osallistuttiin Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ASKO-hankkeessa palvelusetelin, kotipalvelun ja omaishoidon määrittelytyössä. Osallistuminen tarkoitti konkreettista sosiaalihuollon asiakastietomalliin sisältyvien asiakasasiakirjojen arviointia ja katselmointia. Asiakasasiakirjat tullaan tallentamaan vaiheittain sosiaalihuollon valtakunnalliseen tietovarantoon KanSaan. Järjestelmien välinen viestintä edellyttää yhtenäisiä

tietomäärityksiä. Kotihoidossa käynnistyi mobiili toiminnanohjausjärjestelmä- ja sähköinen ovenavaus hankkeet. Hankkeiden toteutumisessa oli järjestelmän toimittajasta johtuvia etenemisvaikeuksia eikä järjestelmiä voitu ottaa suunnitellussa laajuudessa käyttöön. RAI arviointi ja -seurantajärjestelmien käyttöönotot toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmän (PSOP) hankinta tehtiin alkuvuodesta. Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti palvelusetelin toimintamallista, sisällöstä ja palveluntuottajien valintakriteereistä. PSOP:n käyttöönotto oli suunniteltua hitaampaa.

Tuusulassa käynnistettiin asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintaselvitys loppuvuodesta. Tuusulalla on mahdollisuus olla mukana Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän jäsenkuntien asiakas- ja potilastietojärjestelmän (Apotti) hankintayhteistyössä KL-Kuntahankinnat Oy:n kautta

Investointisuunnitelma 2015 – 2019

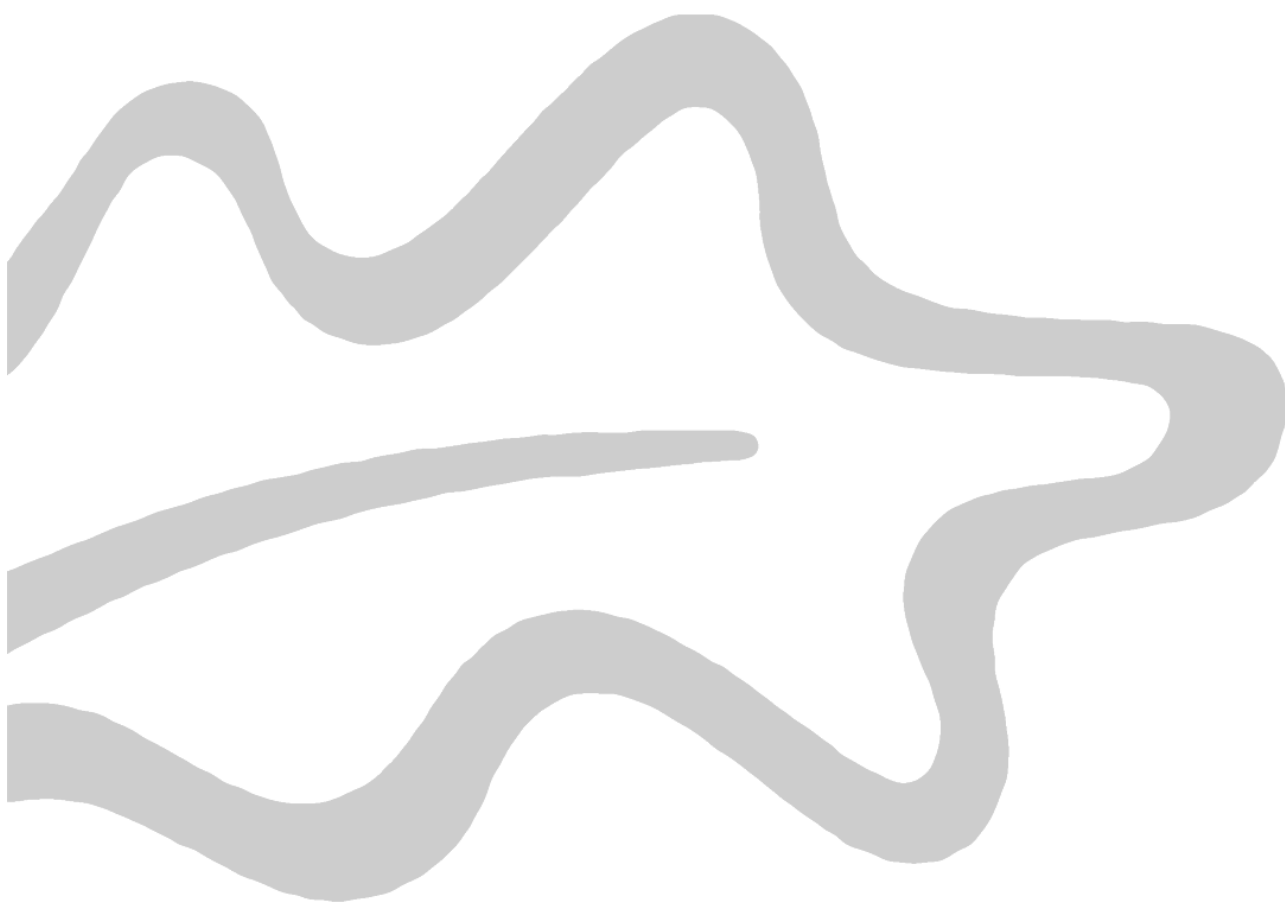
Investointi	Perustelut	Käyttöönottoaika
1. Tilojen toiminnallisuuden parantaminen ja tilankäytön tehostaminen, muutosinvestoinnit	Toimialan käytössä olevien tilojen ennakoimattomat kustannukset.	2015
2. Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasema, muutos- ja perusparannustöitä	Teknisten selvitysten ja kuntokartoitusten mukaiset korjaustyöt tilojen toiminnallisuuden ylläpitämiseksi	2015
3. Jokelan sosiaali- ja terveysasema, muutos- ja perusparannustöitä	Teknisen selvityksen mukaisesti IV korjauksia	2015
4. Kellokosken sosiaali- ja terveysasema	Teknisen selvityksen mukaisia perusparannuskorjauksia	2015
5. Varmennepalvelun laajentaminen	Asiakas- ja potilastietoja varmennekäytännön mukaisesti käsittelevien määrä nousee.	2015
6. KanTa, eArkisto ja eKatselu	Kunta liittynyt potilastiedon arkistoon, auditoinnin mukaisten toimintojen laajeneminen v.2016 mennessä toteutetaan vaiheittain.	2015
7. Pienkehityshankkeet	Toimialan käytössä olevien asiakas- ja potilastietojärjestelmien lainsäädännön muutoksista johtuvat ennakoimattomat kehitystarpeet,	2015
8. Sähköinen asiointipalvelu	Sähköisen asiointin lisääminen kuntastrategian mukaisesti	2015
9. KanSa, sähköinen arkisto	Kansallisen sosiaalihuollon tietovarannon valmistelutyöt	2015
10. Palvelusetelijärjestelmä	Palvelusetelin ja ostopalvelujen sähköisen asiointi- ja seurantajärjestelmän käyttöönotto	2015
11. RAI - arviointijärjestelmä	RAI järjestelmän käyttöönoton laajentaminen	2015
12. Mobiili-toiminnanohjausjärjestelmä ja sähköinen oven avaus	Mobiilin käyttöönottohanke	2015
13. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja	Hankintayhteistyösopimus HUS:n kanssa. Nykyisten järjestelmien	2015

<i>Investointi</i>	<i>Perustelut</i>	<i>Käyttöönottoaika</i>
potilastietojärjestelmän hankinta	elinkaari loppuu 2013–2014 mennessä.	
14. HUS - Apuvälinehanke	Kunto-Apu tietojärjestelmän käyttöönotto apuvälinelainauksen seurantaan, HUSin alueellinen palvelu kaikissa yksiköissä	2016

Perustelut poikkeamille

1. Toimialan käytössä olevien tilojen ennakoimattomat kustannukset kohdistuivat Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysaseman korjauksiin.
2. Teknisten selvitysten ja kuntokartoitusten mukaiset korjaustyöt tilojen toiminnallisuuden ylläpitämiseksi tuottivat kohteeseen yllättäviä menoeriä, joita katettiin ennakoimattomiin kustannuksiin varatulla määrärahalta.
3. Jokelan sosiaali- ja terveysasemalla ei tehty muutos- ja perusparannustöitä.
4. Kellokosken sosiaali- ja terveysasemalla ei tehty perusparannuskorjauksia.
5. Varmennepalvelun laajentuminen siirtyy lainsäädännöllisistä tekijöistä johtuen vuoteen 2017, jolloin sosiaalihuollon henkilöstö lisätään palveluun.
6. Potilastiedon arkistoon laajenemiseen lisääaikaa (STM:n päätös), potilastiedon arkiston II vaihetta on myöhennetty. Työterveyshuolto liittyi Kantaan syksyllä 2016.
7. Toimialan käytössä oleviin asiakas- ja potilastietojärjestelmiin ei tullut merkittäviä lainsäädännön muutoksista johtuvia ennakoimattomia kehitystarpeita.
8. Terveyspalveluissa otettiin Forsante käyttöön
9. Kansaan liittyen ei toimialalla ollut investointitarvetta.
10. Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmän (PSOP) hankinta tehtiin alkuvuodesta.
11. RAI arviointi ja -seurantajärjestelmien käyttöönotot toteutuivat suunnitelmien mukaisesti.
12. Kotihoidossa käynnistyi mobiili toiminnanohjausjärjestelmä- ja sähköinen ovenavaus hankkeet. Hankkeiden toteutumisessa oli järjestelmän toimittajasta johtuvia etenemisvaikeuksia eikä järjestelmiä voitu ottaa suunnitellussa laajuudessa käyttöön, mutta mobiili ja sähköinen ovenavaus toiminnot pilotoitiin
13. Tuusulassa käynnistettiin asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintaselvitys loppuvuodesta.
14. HUS apuvälinekeskuksesta ei ole tullut kuntaan tietoja.

Kasvatus- ja sivistystoimi

KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMI

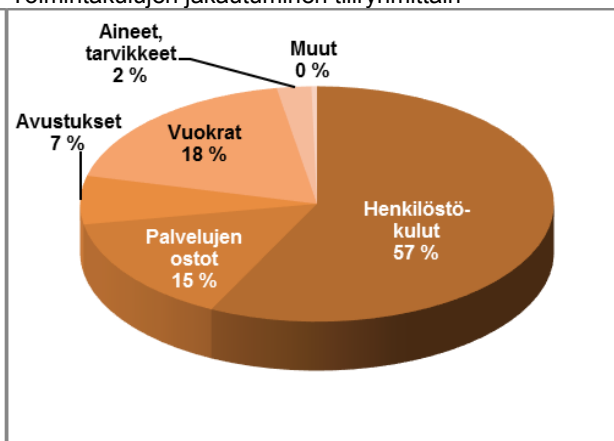
Toimiala

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	6003	630	6633	6 897	104,0	264	7 220	-4,5
Toimintakulut	-85117	-674	-85791	-85 326	99,5	465	-85 246	0,1
Toimintakate	-79114	-44	-79158	-78 429	99,1	729	-78 026	0,5
Henkilöstö 31.12.	1058		1058	1018,5	96,3	-39,5	1026,1	-0,7

Toimintakulujen jakautuminen tulosalueittain

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

TOIMINNAN KUVAUS

Toimialan toimielimet:

- kasvatusta ja koulutuslautakunta
- kulttuurilautakunta
- liikuntalautakunta
- nuorisolautakunta

Toimialan tulosalueet:

- kasvun ja oppimisen palvelut
- kasvatusta ja sivistystoimen kehittämis- ja hallintoyksikkö
- kulttuuripalvelut
- liikuntapalvelut
- nuorisopalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kasvatusta ja sivistystoimi järjestää, tuottaa ja kehittää peruspalveluita sekä elämän laatua parantavia palveluita läpi elämänkaaren.

Toimiala tukee omaehtoisen toiminnan kehittämistä ja yhteisöllisyyden rakentumista laadukaiden palveluiden ja kuntalaisten kanssa tehtävän monipuolisen yhteistyön avulla.

Olellaiset tapahtumat toimialalla

Toimialalla keskityttiin kunnan keskeisten strategisten hankkeiden mukaisesti erityisesti talouden tasapainottamiseen, palveluverkkosuunnitteluun, johtamisjärjestelyiden kehittämiseen ja sähköisen asioinnin kehittämiseen. Hallinnon työpanoksesta merkittävä osuus suun-

tautui henkilöstösäästöjen valmisteluun ja uusien henkilöstö- ja taloushallinnon ohjelmistojen käyttöönottoon.

Päivähoitopaikat pystyttiin tarjoamaan lakisääteisesti kaikille päivähoitopaikkaa hakeneille. Huonokuntoisista kiinteistöistä luopumisen myötä 75 lasta uudelleen sijoitettiin alueiden päiväkoteihin ja esiopetusyksiköihin. Asiakaskysely varhaiskasvatuspalveluiden laadusta ja toiminnasta tehtiin keväällä.

Tunti/hoitoaikaperusteisen päivähoitomaksun kokeilua päätettiin jatkaa perhepäivähoidossa ja vuorohoitoyksiköissä 31.7.2016 asti. Uusi varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä otettiin käyttöön joulukuussa.

Elokuussa voimaan tullut varhaiskasvatuslaki rajasi, että lapsiryhmässä voi olla samanikäisesti läsnä kolmen kasvattajan verran lapsia. Myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen kuntalisten myöntämisperusteisiin tuli muutoksia. 1.8.2015 alkaen kotihoidon kuntalisen ikärajana on 2 -vuotta.

Opetussuunnitelmatyö 2016 eteni aikataulussa suunnitelman mukaisesti. Oppilaan tuen organisoinnin muutosta valmisteltiin kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Opetukseen saatiin hankerahoitusta lukuvuodelle 2015 - 2016 ryhmäkokojen pienentämiseen, esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämiseen ja erityisopetuksen kehittämiseen

Kellokosken yhtenäiskoulu aloitti toimintansa 1.8.2015. Kouluyhteistyötä valmisteltiin Mäntsälän kunnan kanssa. Tavoitteena on ottaa lukuvuoden 2017 alusta alkaen yhteensä n. 150 mäntsäläläistä oppilasta Kellokosken kouluun. Oppilaita otettiin koulun oppilaaksi jo lukuvuoden 2015 - 2016 alusta alkaen.

Virallinen lukioiden yhdistäminen Tuusulan lukioksi tapahtui 1.8.2015. Sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin valmistautumista jatkettiin. Lukiotilojen tieto- ja viestintätekniikan tasoa nostettiin ottamalla käyttöön Kuuma-kuntien yhteinen Edison-oppimisympäristö sekä pilvipalvelut.

Entistä useampia Kansalaisopiston opintopaketteja markkinoitiin Tuusulan lukion opiskelijoille. Kansalaisopiston lasten ja nuorten kuvataidekoulun arviointikäytäntöjä sekä opiston strategiatyötä tehtiin Opetushallituksen rahoittamina hankkeina.

Niin kulttuuritoimessa kuin koko toimialalla toimintaa leimasi SHG 150 (Sibelius, Halonen, Gallen-Kallela) juhluvuoden tapahtumat. Sibeliuksen musiikki näkyi koko vuoden myös Keskinen Uudenmaan Musiikkiopiston konserteissa.

Riihikallion kirjasto korvattiin koulun tiloihin sijoitetulla itsepalvelupisteellä, taidekeskus Kasarmin toimintaa supistettiin ja luovuttiin näyttelytila Aunelasta. Uuden kirjastoauton hankinnasta tehtiin päätös toukokuussa ja auto valmistuu alkuvuodesta 2016.

Liikuntapalvelujen ja kansalaisopiston liikunnanohjaustoiminnasta suoritettiin maaliskuussa palveluja vertaileva asiakaskysely. Syksyllä kartoitettiin myös kuntalaisten liikuntatottumuksia kyselytutkimuksella. Kirkonkylän koulun lähiliikuntapaikka valmistui syyskuussa. Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto valitsi marraskuussa Tuusulan uimahallin vuoden uimahalliksi.

Lahelan tertun monitoimitalon 10 -vuotisjuhlat pidettiin helmikuussa. Nuorisotakuun kunta-

kokeilu -hanke käynnistyi kahdeksan kunnan yhteistyönä. Valtiolta saatiin avustusta etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan. Tuettu kesätyöllistäminen hoidettiin yhdessä sosiaalitoimen kanssa. Nuorisovaltuuston vaalit pidettiin syksyllä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2016. Oppilaan tuen järjestelyitä lähikoulussa kehitetään tulevina lukuvuosina. Yläkoulujen oppilasmäärä kasvaa alakoulusta siirtyvien suurempien ikäluokkien sekä kuntayhteistyön seurauksena.

Tämän hetkisellä tiedolla näyttää sille, että päivähoidossa olevien lasten määrä olisi kasvussa. Määrän kasvu edellyttää myös päivähoitopaikkojen määrän lisäämistä. Tukea tarvitsevien lasten määrä tulee kaikella todennäköisyydellä kasvamaan niin varhaiskasvatuksessa kuin esiopetuksessa myös tulevina vuosina.

1.8.2016 voimaan tuleva varhaiskasvatuslaki edellyttää uudistuvia palvelurakenteita ja joustavia järjestelyjä.

Uusi liikuntalaki tuo velvoitteita kunnalle mm. hyvinvointiin ja terveyteen liittyvien tukipalvelujen järjestämiseen yhteistyössä eri toimialojen välillä.

Tulevaisuudessa kuntarakenteen uudistaminen ja sote -uudistus vaikuttavat siihen, että kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden rooli kasvaa kunnan toiminnassa.

Suomi 100 -juhlavuoden valmistelu on käynnistynyt.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Kellokosken yhtenäiskoulun sekä Paijalan koulun investoinnit tukevat uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa kyseisissä kouluissa. Hyökkälän alakoulun remontin jälkeen tilojen kunto on hyvällä tasolla. Monion suunnittelun yhteydessä tarkastellaan Etelä-Tuusulan koulujen palveluverkon kehittämisen vaihtoehtoja ja sitä kautta varaudutaan Rykmentinpuiston rakentamiseen.

Toteutuneet investoinnin Notkokuiston päiväkodin laajennus Jokelan alueella ja Roinilanpellon päiväkotiki Kellokoskella antavat riittävät edellytykset laadukkaiden ja kustannustehokkaiden palveluiden tuottamiselle ko. kuntakeskuksissa. Päiväkotien valmistuttua 2016 luovutetaan huonokuntoisista päiväkotikiinteistöistä.

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA

Toimielin

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	4 735	600	5 335	5 507	103,2	173	5 876	-6,3
Toimintakulut	-76 908	-436	-77 344	-77 041	99,6	303	-76 647	0,5
Toimintakate	-72 174	164	-72 009	-71 533	99,3	475	-70 771	1,1

Toimielimen tulosalueet:

Kasvatus- ja sivistystoimen kehittämis- ja hallintoyksikkö

Kasvun ja oppimisen palvelut

490 KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMEN KEHITTÄMIS- JA HALLINTOYKSIKKÖ

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot				7		7		
Toimintakulut	-913	4	-909	-853	93,8	57	-928	-8,1
Toimintakate	-913	4	-909	-845	93,0	64	-928	-8,9
Henkilöstö 31.12.	12		12	10	83,3	-2	12	-16,7

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminta-ajatus

Kehittämis- ja hallintoyksikkö tukee hyvässä ja sujuvassa yhteistyössä sisäisten ja ulkoisten asiakkaiden kanssa kaikkien toimialan tulosalueiden sekä koko kunnan palvelutoimintaa.

Yksikön vastuulla on talousarvio- ja toimintasuunnitelmien valmistelu ja niiden toteutumisen seuranta, henkilöstöasiat, kasvatus- ja sivistystoimen kirjanpidon ja kustannusten seuranta sekä toimialan tila-asiat. Lisäksi yksikön henkilöstön vastuualueina on muita tulosalueita tukevia toimintoja, kuten koulukuljetusasiat, oppivelvollisuusasiat, päivähoitomaksut, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuet, sekä koululaisten iltapäivätoiminta.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

Vuoden 2015 aikana yksikön toiminnan uudelleen organisointia jatkettiin osana koko kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden kehittämistä. Uudelleen organisoinnilla tavoitellaan yksikön toiminnan tehostamista ja kehittämis- ja hallintoyksikön tehtävien selkeyttämistä osana kunnan toimintojen ohjausjärjestelmää.

Kehittämis- ja hallintoyksikön osalta keskityttiin kunnan keskeisten strategisten hankkeiden mukaisesti erityisesti talouden tasapainottamiseen, palveluverkkosuunnitteluun, johtamisjärjestelyiden kehittämiseen ja sähköisen asioinnin kehittämiseen. Painopistettä siirrettiin toimialakohtaisista kehittämistoimenpiteistä koko kunnan yhteisten tavoitteiden eteenpäin vie-

miseen. Toimintojen ja työtehtävien uudelleen organisoimista suunniteltiin ja toteutettiin ohjelmistomuutosten yhteydessä henkilöstö- ja taloushallinnon ohjelmien vaihtuessa.

Edellä mainitun lisäksi yksikkö hoiti tavanomaisesti järjestelyjä ja asiakaspalvelua liittyen mm. toimialan tilajärjestelyihin, hankintoihin, koulukuljetuksiin, oppivelvollisuusasioihin, lasten hoidon tukiin, koululaisten iltapäivätoimintaan ja päivähoitomaksuihin

Avustukset

	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Käsityökoulu Helmi	19.400	20.100	20.100	20.100	17.085
Käsityökeskukset	16.000	16.000	16.600	16.600	14.110
Jokelan kansalaisopisto	51.900	53.700	53.700	53.700	45.645

Olelliset määrärahan ylitykset

Yksikön talousarvioon varattu määräraha alittui. Toimintoja ja työtehtäviä uudelleen organisoimalla ja luonnollista henkilöstön vaihtuvuutta hyödyntämällä yksikön henkilöstökuluissa saavutettiin talousarvioon 2015 verrattuna n. 40.000 euron ja toimintakuluissa kokonaisuudessaan n. 60.000 euronsäästövaikutus.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Toimintakuluissa ei arvioida tapahtuvan merkittäviä muutoksia seuraavien vuosien aikana.

Kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon uudistamisprojektit jatkuvat vuonna 2016. Tietojärjestelmien vaihtumisesta aiheutuva määrittelytyö työllistää jatkossakin yksikön henkilöstöä.

KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUT

Tulosalue

1 000 €	1)			Toteuma	Tot-%	2)		Muutos-% 2014/2015
	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos			Poikkeama	Tot. 2014	
Toimintatuotot	4 735	600	5 335	5 500	103,1	165	5 876	-6,4
Toimintakulut	-75 995	-439	-76 435	-76 188	99,7	246	-75 719	0,6
Toimintakate	-71 261	161	-71 100	-70 688	99,4	412	-69 843	1,2
Henkilöstö 31.12.	966		966	925,4	95,8	-40,6	930,2	-0,5

TOIMINNAN KUVAUS

Kasvun ja oppimisen tulosalue sisältää seuraavat tulosyksiköt:

Opetus

Lukio

Musiikkikoulutus

Kansalaisopisto

Varhaiskasvatuspalvelut (päivähoitopalvelut, esiopetus, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuet)

Toiminta-ajatus

Kasvun ja oppimisen tulosalue järjestää, tuottaa ja kehittää peruspalveluita sekä elämän laatua parantavia palveluita läpi elämänkaaren. Tulosalue järjestää tämän päivän ja tulevaisuuden toimijoiden kasvatus-, opetus- ja oppimispalveluja kodin kasvatustehtävää tukien. Tavoitteena on terveelliseen elämään ja yhteisöllisyyteen kykenevä, aktiivinen, itsensä tunteva, elinikäinen oppija. Tulosalue tukee omaehtoisen toiminnan kehittymistä ja yhteisöllisyyden rakentamista laadukkaiden palveluiden ja kuntalaisten kanssa tehtävän monipuolisen yhteistyön avulla.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Toimintavuoden alku oli hyvin kiireinen uusien talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmien käyttöönoton sekä lomautussuunnittelun vuoksi. Ohjelmien käyttöönotossa oli suuria haasteita, joka näkyi työkuorman lisääntymisenä. Talouden seurantajärjestelmästä saatiin ajantasainen toteuma vasta huhti-toukokuun vaihteessa. Talousarvio kuitenkin toteutui suunnitellusti.

Päivähoitopaikat pystyttiin tarjoamaan lakisääteisesti kaikille päivähoitopaikkaa hakeneille. 1.8.2015 voimaan tullut varhaiskasvatustalain rajasi, että lapsiryhmässä voi olla samanaikaisesti läsnä kolmen kasvattajan verran. Muutos edellytti ryhmäkokojen ja rakenteiden muutosta.

Keväällä tehtiin asiakaskysely varhaiskasvatustalain laadusta ja toiminnasta.

Varhaiskasvatustalain osallistuivat Kestävä-johtajuus hankkeeseen yhdessä Turun kaupungin kanssa.

Anttilan päiväkodista sekä Tenava Puiston päiväkodin tilasta päätettiin luopua 1.6.2015 alkaen tilojen huonokuntoisuuden vuoksi. Anttilan alueen lapset aloittivat esiopetuksen ja täydentävän päivähoiton Paijalan koulun yhteydessä toimivassa esiopetusyksikössä. Tenava Puiston lapsille korvaavat tilat löytyivät toisista yksityisistä ja kunnallisista päiväkodeista sekä Kirkonkylän kouluun perustetusta esiopetusryhmästä. Roinilanpellon ja Notkokuiston kotien rakentaminen käynnistyi syksyllä.

Esiopetuksen ostopalvelukorvauksen rakenteita muutettiin siirtymällä päivämaksusta kuukausittaiseen korvaukseen. Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen kuntalisien myöntämisperusteet muuttuivat 1.8.2015 alkaen siten, että kotihoidon tuen kuntalisää myönnetään alle 2v. lapsille ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää kohdennetaan erityisesti alle 3v. lapsiin aiempaa voimakkaammin tuen määrän muutoksella. Loppuvuodesta käynnistettiin Nummenharjun päiväkodin ostopalvelusopimuksen kilpailuttaminen sekä Tenava Kummun päiväkodin myyminen nykyiselle palvelutuottajalle.

Lautakunta päätti jatkaa tunti/hoitoaikaperusteisen päivähoitomaksun kokeilua perhepäivähoidossa ja vuorohoitoyksiköissä 31.7.2016 asti. Varhaiskasvatustalain asiakastietojärjestelmä kilpailutettiin. Sähköinen asiointipalvelu ja päivähoiton hallinnollinen ohjelma hankittiin WhileOnTheMove Oy:ltä. Järjestelmä otettiin käyttöön joulukuun alussa.

Opetussuunnitelmatyö 2016 eteni aikataulussa ja suunnitelman mukaisesti. Oppiainetyöryhmät sekä arviointityöryhmät työskentelivät vuonna 2015 ja saivat esityksensä vuoden aikana valmiiksi. Oppilaan tuen organisoinnin muutosta valmisteltiin kasvatustalain ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman tavoitteiden mukaisesti siten, että tuen resurssi olisi n. 100 oppilasta yhtä erityisopettajaa kohden ja tuki olisi suunnattu oppilaan lähikouluun.

Talousarvioon varattiin 200 000 € ICT-laitteikannan monipuolistamiseen. Hankintaa valmistettiin kokeilemalla kolmella koululla eri käyttöjärjestelmällä toimivia tablet-tietokoneita. Samalla hankittiin näkemystä laitteiden ylläpidon vaihtoehdoista ja kustannuksista.

Mäntsälän kunnan kanssa valmisteltiin koulu yhteistyötä. Tavoitteena on ottaa lukuvuoden 2017 alusta alkaen yhteensä n. 150 mäntsäläläistä oppilasta Kellokosken koulukeskukseen. Oppilaita otettiin koulun oppilaaksi vähitellen jo lukuvuoden 2015 - 2016 alusta alkaen. Kellokosken yläkoulu, Ruukin koulu sekä Linjamäen koulu yhdistettiin Kellokosken kouluksi. Koulu toimii yhtenäiskouluna. Tulevina vuosina ylä- ja alakoulun tilat rakennetaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Kellokosken yhtenäiskoulu aloitti toimintansa 1.8.2015.

Perusopetuksessa aloitti lukuvuoden alussa 77 oppilasta edellistä lukuvuotta enemmän. Lisäksi tuntiresurssia kasvatti oman äidinkielen opettamisen aloittaminen viron ja venäjän kielen osalta.

Hankerahoitusta saatiin lukuvuodelle 2015 - 2016 ryhmäkokojen pienentämiseen, esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämiseen ja erityisopetuksen kehittämiseen.

Hyrylän, Jokelan ja Kellokosken lukiot yhdistyivät Tuusulan lukioksi virallisesti 1.8.2015. Koko vuoden 2015 ajan tehtiin yhdessä toimipisteiden kanssa suunnitelmia Tuusulan lukion yhteisen toimintakulttuurin luomiseksi. Tarkoituksena on ollut luoda Tuusulan lukiosta vahva, laadukas ja houkutteleva kokonaisuus, jossa toimipisteiden vahvuudet otetaan esiin.

Sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin valmistautumista jatkettiin järjestämällä opettajille koulutusmahdollisuuksia ja sähköisiä kokeita järjestettiin toimipisteissä Abitti-järjestelmän avulla. Lukutilojen tieto- ja viestintäteknikan tasoa on nostettu ottamalla käyttöön Kuuma-kuntien yhteinen Edison-oppimisympäristö sekä Google Apps For Education-pilvipalvelut. Opettajat suunnittelivat ensi lukuvuodeksi useita verkkokursseja, joista ensimmäiset järjestetään keväällä 2016. Lukion sähköistä tiedotusta on edelleen kehitetty; kotisivuja päivitettiin ja sosiaalisen median välineiden käyttöä tehostettiin.

Hyrylän toimipisteessä aloitti syksyllä 2015 urheiluvalmennusryhmä yhteistyössä paikallisten urheiluseurojen kanssa. Jokelassa jatketaan jalkapallopainotteista opinto-ohjelmaa.

Lokakuun lopussa 2015 julkaistiin lukion opetussuunnitelman perusteet. Uudet lukiokoulutuksen opetussuunnitelmat otetaan käyttöön syksyllä 2016.

Keskisen Uudenmaan musiikkiopiston toimintaa väritti v. 2015 vahvasti Sibeliuksen 150-vuotijuhlavuoden vietto. Koulumusikantit-toiminnan suosio kasvoi entisestään yhteistyökoulujen ollessa 18. Syyslukukaudella 2015 koulumusikantit toimintaan ilmoittautui yli 300 oppilasta ja oppilasmäärä vakiintui 280 lapseen ja nuoreen.

Kansalaisopistossa opetusta annettiin opetussuunnitelmaa seuraten. Talouden säästöt vaikuttivat Kansalaisopiston toimintaan edellisvuosia enemmän. Opetustuntimäärä alentui 7% verrattuna edelliseen vuoteen. Lyhytkurssien ja viikonloppukurssien osuutta opintojaksoista lisättiin, koska niiden suosio on kasvanut ja ne ovat toteutettavissa suhteellisen vähin oppitunnein ja kustannuksin. Entistä useampia Kansalaisopiston opintojaksoja markkinoitiin Tuusulan lukion opiskelijoille. Kielten alkeiskurssien ja taidekurssien lisäksi osaksi lukion opintoja voi jatkossa hyväksyä useiden kielten keskustelukursseja ja kädentaitokursseja. Rykmentinpuiston Monio-rakennuksen suunnittelun kautta yhteistyö lukion ja paikallisten vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa on tiivistymässä entisestään.

Opetushallituksen rahoittamana kehitettiin Lasten ja nuorten kuvataidekoulun arviointikäytäntöjä ns. Virvatuli-mallin mukaisesti sekä kansalaisopiston strategiaa. Kuvataidekoulu

oli mukana myös Osaava-ohjelman Saga-jatkohankkeessa, jossa kehitetään pienten lasten taidepedagogiikkaa.

Olellaiset määrärahan ylitykset

Tulosalueen talousarvioon varattu määräraha alittui. Poikkeama syntyi pääosin siitä, että päivähoidon ja tukien piirissä oli vähemmän lapsia kuin talousarviossa oli arvioitu.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Esi- ja perusopetuksessa otetaan 1.8.2016 käyttöön uudet opetussuunnitelmat. Toimintaa kehitetään jatkossakin opetussuunnitelman ja kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Uuden opetussuunnitelman käyttöönoton yhteydessä tulee panostaa henkilöstön koulutukseen ja uusien toimintamallien kokeiluihin. Tavoitteena on kehittää oppimisympäristöjä lisäämällä mm. tieto- ja viestintäteknikan käyttöä opetuksessa sekä lisäämällä mahdollisuuksia tilojen joustavaan käyttöön, jolloin ne tukevat paremmin mm. yhteisopettajuutta sekä samanaikaisopetusta.

Myös oppilaan tuen järjestelyitä lähikoulussa kehitetään tulevina lukuvuosina. Tulevien vuosien talousarvioissa pyritään saamaan erityisopetuksen resurssit sellaiselle tasolle, että kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelmaan kirjattu tavoite 100 oppilasta/erityisopettaja toteutuu kaikissa kouluissa.

Yläkoulujen oppilasmäärä kasvaa alakoulusta siirtyvien suurempien ikäluokkien sekä kuntayhteistyön seurauksena. Tämä muutos kasvattaa opetuksen tuntiresurssia tulevaisuudessa ja lisää henkilöstömenoja opetuksen tulosityksikössä. Kasvu vaikuttaa myös erityisopetuksen ja oppilashuollon sekä muiden tukipalveluiden (esim. ruokapalvelut) tarpeeseen.

Monion hankesuunnittelua jatketaan vuonna 2016. Hankkeen toteutuessa voidaan luopua huonokuntoisista tiloista ja saada toiminnallista hyötyä toimintojen keskittämisen sekä tilankäytön tehostamisen muodossa mm. tilojen yhteiskäytöllä.

Palvelurakenteen ja -sisältöjen muutokset sekä uudelleen organisointitoimenpiteet, joita on tehty viime vuosina, tuottavat kustannussäästöä, mutta tulevaisuus tuo lisää haasteita, joihin on vastattava. Tämän hetkellä tiedolla näyttää sille, että päivähoidossa olevien lasten määrä olisi kasvussa. Määrän kasvu edellyttää myös päivähoitopaikkojen määrän lisäämistä.

Tukea tarvitsevien lasten määrä tulee kaikella todennäköisyydellä kasvamaan niin varhaiskasvatuksessa kuin esiopetuksessa myös tulevina vuosina.

1.8.2016 voimaan tuleva varhaiskasvatustalain edellyttää uudistuvia palvelurakenteita ja joustavia järjestelyjä erityisesti 20h/viikossa toteutettavan varhaiskasvatuksen osalta. Tuusulan kunnanvaltuusto on päättänyt, että Tuusulassa ei oteta käyttöön lain mahdollistamaa suhdeluvun lisäystä, vaan vuosi 2016 mennään nykyisellä henkilöstömitoituksella.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Kellokosken yhtenäiskoulun sekä Paijalan koulun investoinnit tukevat uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa kyseisissä kouluissa. Hyökkälän alakoulun remontin jälkeen tilojen kunto on hyvällä tasolla. Investointi ei kuitenkaan tuo lisää oppilaspaikkoja kouluun. Projektin aikana on tärkeää suunnitella miten Hyökkälän koulun yläkoulun opetustilojen saneeraus tulevaisuudessa toteutetaan. Samalla tarkastellaan alueen päiväkotiverkkoa.

Toteutuneet investoinnin Notkokuiston päiväkodin laajennus Jokelan alueella ja Roinilanpelion päiväkotikiellokoskella antavat riittävät edellytykset laadukkaiden ja kustannustehokkaiden palveluiden tuottamiselle ko. kuntakeskuksissa. Päiväkotien valmistuttua 2016 luovutaan myös huonokuntoisista kiinteistöistä: Jokelan pk, Kellokosken pk ja Impilinnan pk.

Etelä-Tuusulan kasvava palvelutarve edellyttää investointihankkeiden käynnistämistä. Monion suunnittelun yhteydessä tarkastellaan Etelä-Tuusulan koulujen palveluverkon kehittämisen vaihtoehtoja ja sitä kautta varaudutaan Rykmentinpuiston rakentumiseen.

Tunnusluvut:

Perusopetus	Seuranta					
	Tunnusluvut	tot2011	tot2012	tot 2013	tot 2014	ta 2015
Oppilasmäärä	5 086	5 114	5 069	5 010	5 000	5 016
Nettomenot €/oppilas	-7 447	-7 612	-7 982	-8 111	-8 125	-8 226
Nettomenot €/oppilas *	-6 300	-6 482	-6 731	-6 940	-6 984	-7 098
* ilman pääomavuokraa, kotikuntakorvauksia ja ilta- ja iltapäivätoimintaa						
Esiopetus	Seuranta					
Tunnusluvut	tot2011	tot2012	tot 2013	tot 2014	ta 2015	tot 2015
Koulujen esiopetuksen oppilaat						
Oppilasmäärä	87	85	77	73	80	66
Nettomenot €/oppilas	-5 348	-5 457	-6 163	-6 434	-6 178	-5 559
Nettomenot €/oppilas ilman kiinteistön pääomavuokraa, Nettomenot eivät sisällä esiopetuksen ostoja yksityisiltä päiväkodeilta	-5 105	-5 162	-5 751	-5 937	-5 840	-5 149
Kunnallisten ja ostopalvelupäiväkotien esiopetuksen lapset	366	356	366	362	370	393
Yksityisissä päiväkodeissa olevat esiopetusikäiset lapset			78	96		96
Lukio	Seuranta					
Tunnusluvut	tot2011	tot 2012	tot 2013	tot 2014	ta 2015	tot 2015
Opiskelijamäärä	572	541	546	560	590	561
Nettomenot €/oppilas	-6 482	-7 143	-6 974	-6 810	-7 530	-7 441
Nettomenot €/oppilas ilman kiinteistön pääomavuokraa	-6 042	-6 675	-6 481	-6 351	-6 606	-6 469
Musiikkikoulutus	Seuranta					
Tunnusluvut	tot2011	tot 2012	tot 2013	tot 2014	ta 2015	tot 2015
Varsinaiset oppilaat	217	217	217	217	217	217
Bruttomenot €/oppilas	-1 286	-1 346	-1 566	-1 520	-1 567	-1 520
Kansalaisopisto	Seuranta					
Tunnusluvut	tot2011	tot2012	tot 2013	tot 2014	ta 2015	tot 2015
Bruttomenot €/asukas	-22	-23	-22	-23	-22	-22
Oppituntien määrä	10 480	10 588	10 509	10 191	10 250	9 498
Kurssiopiskelijat	7 003	6 910	6 707	6 947	7 000	6 589

Varhaiskasvatuspalvelut Tunnusluvut, lapsimäärä 31.12.	Seuranta					
	tot2011	tot 2012	tot 2013	tot 2014	ta 2015	tot 2015
Kunnallinen päiväkotihoido	1249	1304	1341	1308	1377	1337
Kunnallinen perhepäivähoito	184	193	174	165	180	137
Kunnallinen ryhmäperhepäivähoito	37					
Joista:						
- varhaiskasvatuksen esiopetuksessa			349	343		394
- iltahoitoa tarvitsevia lapsia klo 18-22			82	68		58
- Vuorohoitoa käyttäviä lapsia (yö- ja viikonloppu)			56	60		67
Tuetun varhaiskasvatuksen piirissä olevia lapsia			268	304		331
- joista varh.tuki veo-palvelut ja erityisen ja tehostetun tuen lapsia			127	136		182
			141	149		149
Kunnallinen päivähoito yhteensä	1470	1497	1515	1473	1 557	1474
Nettomeno euroa/lapsi/vuosi (sis. ilt-, vuoro-, tuetun varhaiskasvatuksen ja kunnallisen esiopetuksen)	-11 408	-11 491	-11 428	-11 570		-11 571
Perhekeskustoiminta / Avoin varhaiskasvatus			78	78	90	80
- Perhekeskuksissa käyntejä				7 159		
Nettomeno euroa/lapsi/vuosi			-4 540	-4 198		-4 753
Ostopalvelusopimukset			89	105		
- joista esiopetuksessa			17	19		
Muut ostot ja myynnit kunnilta						
- Tuusula ostaa			3	14		
- Tuusula myy			3	16		
Ostopalvelupäiväkotihoido yhteensä	82	83	92	119	90	88
Nettomeno euroa/lapsi/vuosi (ei sis. hallinnon kuluja)	-5 738	-7 912	-7 076	-5 638		-8 482
Yksityinen päiväkotihoido	347	338	402	430	424	412
- joista esiopetuksessa			78	96		96
Yksityinen perhepäivähoito	101	100	93	92	100	90
Yksityinen päivähoito yhteensä	448	438	495	522	524	502
Euroa/lapsi/vuosi (ei sis. hallinnon kuluja)	-5 245	-5 575	-4 926	-5 160		-5 366
Varhaiskasvatuksen piirissä yhteensä lapsia			2180	2192		2144
Lakisääteinen kotihoidon tuki	816	766	684	651	800	636
3-6-vuotiaiden Tuusulan kotihoidon tuki	62	50	30	0		
Kotihoidon tuki yhteensä	878	816	714	651	800	636
Euroa/lapsi/vuosi (ei sis. hallinnon kuluja)	-3 773	-4 012	-4 301	-4 412		-4 214
Kaikki hoitomuodot yhteensä (ph + tuet)	2878	2834	2894	2843	3 061	2780
Nettomeno euroa/lapsi/vuosi	-7 958	-8 319	-8 462	-8 303		-8 474
Alle 3- kuntalaisä ja sen sisaruslisä (saavat lisäksi lakisääteistä kotihoidontukea)	455	407	398	315	450	243

hoidetut lapset = kokopv+osapv

KULTTUURILAUTAKUNTA

Toimielin ja tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	270	0	270	308	114,0	38	243	26,7
Toimintakulut	-3 416	-9	-3 425	-3 314	96,8	111	-3 487	-5,0
Toimintakate	-3 147	-9	-3 155	-3 006	95,3	149	-3 245	-7,3
Henkilöstö 31.12.	44,7		44,7	40,1	89,7	-4,6	42,4	-5,4

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminta-ajatus

Kulttuuripalvelut tuottaa ja kehittää kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluita. Kulttuuripalvelut tukee omaehtoisen toiminnan kehittymistä ja yhteisöllisyyden rakentumista laadukkaiden palveluiden ja asukkaiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla.

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on

- tuottaa ja auttaa järjestämään helposti saavutettavia, elämänlaatua parantavia palveluita
- luoda kattava ja monipuolinen palveluverkosto
- vaikuttaa asukkaiden hyvinvointiin ennalta ehkäisevän toiminnan kautta
- koordinoida ja syventää yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa
- vaalia ja hyödyntää kulttuuriperinnettä

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Palvelutoiminnassa kärkihankkeena oli SHG 150 juhlavuosi. Samaan aikaan käynnistettiin Suomi 100 -juhlavuoden suunnittelu hyödyntäen SHG-juhlavuoden toteutuksessa saatuja kokemuksia.

Tulosalueen toimintaan vaikutti kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden kehittäminen ja uusien järjestelmien käyttöönotto sekä kunnan talouden sopeuttamis- ja säästötavoitteet. Sopeuttamisen vuoksi korvattiin Riihikallion kirjasto koulun tiloihin sijoitetulla itsepalvelusteellä, taidekeskus Kasarmin toimintaa supistettiin ja luovuttiin näyttelytila Aunelasta.

Sopeuttamistoimista ja käynnistyneestä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden ja organisaation kehittämisestä johtuen tulosalueella jäi toimia ja virkoja täyttämättä. Kirjastotoimenjohtaja Antti Karhos menehtyi 4.9.2015 ja kulttuuri- ja museotoimenjohtaja Marke Naski-Multanen jäi eläkkeelle 1.10.2015 alkaen.

Olennaiset määrärahan ylitykset

Tulosalueen henkilöstömenojen säästöt johtuvat siitä, että toimia ja virkoja jätettiin täyttämättä tai hoidettiin halvemmilla sijaisjärjestelyillä sekä lomautuksista. Yleisen kulttuuritoimen henkilöstökulujen ylitys taas johtuu siitä, että myös eri tuotannoissa esiintyvien taiteilijoiden verokortilla maksetut palkat ja palkkiot kirjautuvat henkilöstökuluihin.

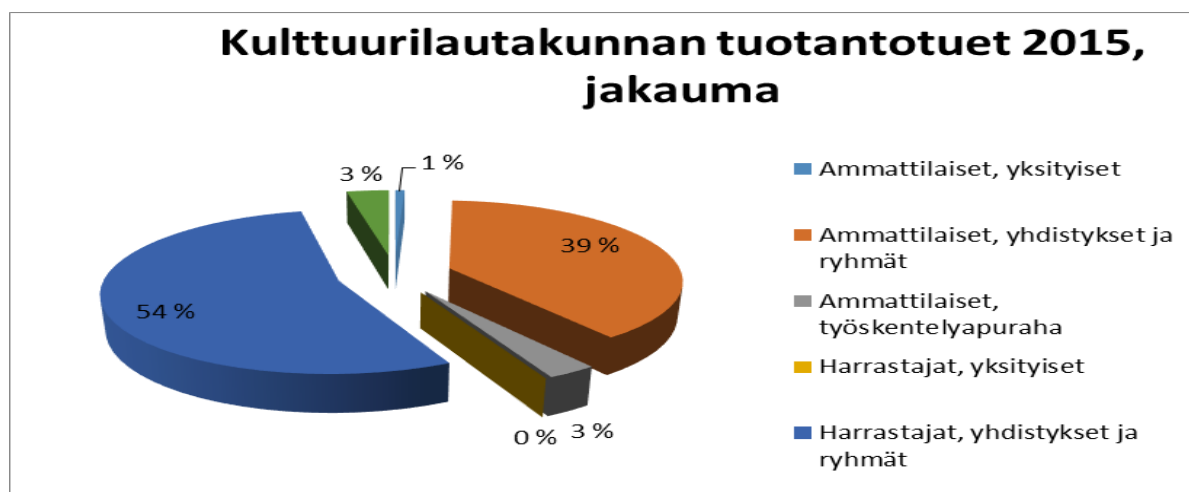
Toimintatuottojen kasvu johtui kirjastossa AVI:lta saatujen hankerahojen suuresta määrästä. Museossa tuottoja kasvatti kasvanut kävijämäärä ja museokaupan hyvä myyntitulos.

Tuotantotuet

TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015
82 400	113 400	113 889	112 600	100 980

Vuonna 2015 tuotantotuet suunnattiin tuotantoihin, jotka toteuttivat SHG150-teemaa. Hakemuksia saapui yhteensä 46 kpl ja haun määrä oli yhteensä 210 282. Tuotantotuen sai 33 hakijaa ja myönnetyn tuen määrä oli yhteensä 100 980.

Ammattilaiset, yksityiset	750
Ammattilaiset, yhdistykset ja ryhmät	39 400
Ammattilaiset, työskentelyapuraha	3 000
Harrastajat, yksityiset	0
Harrastajat, yhdistykset ja ryhmät	54 380
Yksityinen museotoiminta ja kotiseututyö	3 450
Yhteensä:	100 980

Arvio todennäköisestä kehityksestä

Vuoden 2015 palvelutoimintaa leimasi henkilöstömenojen sopeuttamisen suunnittelu ja toteutus. Se vei voimavaroja varsinaisesta palvelutoiminnasta ja sen kehittamisestä.

Tulevaisuudessa kuntarakenteen uudistaminen ja sote-uudistus vaikuttavat siihen, että kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden rooli kasvaa kunnan toiminnassa. Ne ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistäjiä ja muodostavat keskeisen vetovoimatekijän, kun kunnan identiteettiä ja imagoa vahvistetaan.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden ja organisaation kehittämishanke antaa mahdollisuudet kehittää tulosalueen toimintaa ja tehdä pysyviä ratkaisuja eikä enää va. vt. -ratkaisuja.

Suomi 100 -juhlavuoden suunnittelua ja verkoston innostamista sekä viestintää tehdään kuluvan vuoden palvelutoiminnan toteuttamisen ohessa.

Tunnusluvut:

Yleinen kulttuuritoimi	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Tapahtumat ja projektit (yht., ei last. kulttuuri)	14 446	16 347	18 380	14 214	15 399
joista oma tuotanto	1 642	1 465	4 382	2 891	1 599
joista verkostoyhteistyö	12 804	14 882	13 998	11 323	13 800
Lastenkulttuuri (yht.)	8 114	7599	7 164	5 904	8 016
joista oma tuotanto			6279	4 389	6 066
joista verkostoyhteistyö			885	1 515	1 410
Kävijät yhteensä	22 560	23 946	25 544	20 118	23 415

Museo	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Opetuspalveluiden kävijämäärä	4 506	4009	2 700	4 294	4 447
Opetustapahtumien määrä	219	201	162	211	212
Näyttelykävijämäärä	39 390	39 807	49 800	44 042	54 604

Kirjasto	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Lainat kpl	614 621	587 747	566 890	540 643	510 606
Käyntien määrä					
• fyysinen	350 759	343 142	311 452	300 221	283 944

LIIKUNTALAUTAKUNTA

Tulosalue ja toimielin

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	907	0	907	984	108,5	77	1 007	-2,2
Toimintakulut	-3 427	-78	-3 505	-3 521	100,4	-15	-3 521	0,0
Toimintakate	-2 520	-78	-2 598	-2 536	97,6	62	-2 514	0,9
Henkilöstö 31.12.	19,5		19,5	20,6	105,6	-1,1	19,1	7,9

Toiminta-ajatus

Liikuntapalvelut järjestää ja tuottaa monipuolisia liikuntapalveluita kaiken ikäisille kuntalaisille. Liikuntapalvelut tukee omaehtoisen toiminnan kehittymistä ylläpitämällä ja kehittämällä liikunnan olosuhteita yhteistyössä kuntalaisten kanssa.

Toiminnan kuvaus ja tehtävät

Liikuntalautakunta vastaa osaltaan kunnassa noudatettavasta liikuntapolitiikasta, toimintaedellytysten luomisesta sen toteuttamiselle sekä yhteistyöstä liikuntatoimintaa järjestävien tahojen kanssa. Lautakunta huolehtii toimialansa tavoitteiden asettamisesta, toiminnan voimavarojen ja organisaation kehittamisestä sekä tulosten seurannasta. Lautakunta ohjaa ja valvoo toimialansa palvelutoiminnan suunnittelua ja toteutusta sekä tukee toimintojen verkottumista. Urheiluseurojen ja yhteisöjen järjestämää toimintaa tuetaan luomalla olosuhteita ja jakamalla avustuksia, joissa painopisteenä on nuorille järjestetty ohjaustoiminta.

Liikuntapalvelut järjestää ja ylläpitää kuntalaisille uimahallipalveluja, keskustaajamissa olevia urheilukeskuksia, varustaa ja kehittää liikuntapaikkoja, liikuntatiloja ja uimarantoja sekä hoitaa ulkoilureittejä. Tulosalueen järjestämässä ohjaustoiminnassa painotetaan erityisryhmiä, joille liikunnalla on erityistä terveydellistä ja kuntouttavaa merkitystä. Liikuntapalvelut luo lisäksi edellytykset lasten uimataidon oppimiselle yhdessä opetustoimen henkilöstön kanssa. Palveluita tuotetaan kuntalaisille yhteistyössä liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kanssa sekä kuntayhteistyön avulla.

Liikuntapalvelut kehittää kasvatus- ja sivistustoimen ja muiden lautakuntien välistä yhteistoimintaa. Toimintasuunnitelmien toteutumista seurataan pääasiassa palvelujen ja asiakkaiden määrää kuvaavilla mittareilla. Palveluiden laatua kehitetään asukaskyselyiden ja palauttejärjestelmän avulla. Palveluja kohdennetaan valtakunnallisten suositusten mukaisesti paikalliset palvelutarpeet huomioiden.

Tulosalue tuottaa palveluja seuraavissa tulosityksiköissä: liikuntapalvelut, liikuntapaikat, uimahalli ja liikunnanohjaus.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

Uimahallin kesähuollon yhteydessä mm. asennettiin terapia-altaan ovet, uusittiin kahvion linjasto ja asiakaspalvelutiski sekä tehtiin allasosaston laatoitustöitä. Ilmastoinnin muutostyöt jatkuivat koko syksyn ja automatiikan ohjelmisto vaihdettiin vuoden vaihteessa. Työt aiheuttivat jonkin verran tilapäisiä lämpötilojen vaihteluja mutta parantavat jatkossa energia- ja viihtyvyyttä hallissa. Erityisuimakortin myöntämisperusteita muutettiin siten, että ulkopaikkakuntalaisten ja paikkakunnalla tilapäisesti asuvilla on siihen oikeus.

Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto valitsi marraskuussa Tuusulan uimahallin vuoden uimahalliksi. Valinnassa korostui erityisesti henkilöstön koulutus ja osaaminen hallin toimintaan liittyvissä tehtävissä.

Ulkojääkenttien kausi onnistui kohtalaisesti, matkaluistelu-ura oli käytössä Tuusulanjärvellä vain 3 päivää tammikuun lopulla. Tuusulanjärven ylläpidosta laadittiin periaate yhdessä Järvenpään kaupungin liikuntatoimen kanssa. Hiihtolatukausi jäi melko lyhyeksi vähäisen lumen takia.

Hyrylän urheilukeskuksen huoltorakennuksen kunnostustyö tehtiin kesällä. Urheilukeskuksessa tehtiin ulkoilureittien ja valaistuksen muutostöitä. Valaisinverkon korjaustyöt toteutettiin suunniteltua laajempaan johtuen sähkötolppien ja laitteiden odotettua heikommasta kunnosta. Jokelan ja Kellokosken huoltorakennuksissa tehtiin kunnostustöitä, samalla uusittiin mm. voimailutilojen välineistöä.

Kirkonkylän koulun lähiliikuntapaikka valmistui syyskuussa. Pertun koulun lähiliikuntapaikan suunnittelu aloitettiin, toteutus vuonna 2016.

Tuusulan liikuntapalveluilla oli kertomusvuonna 52 ohjausryhmää viikossa. Tyky / Kunto- ja terveysliikunnan ryhmien yhdistäminen ja paikkakiintiöt lisäsivät ja monipuolistivat ohjauspalveluiden tarjontaa syyskaudella.

Liikuntapalvelujen ja kansalaisopiston liikunnanohjaustoiminnasta suoritettiin maaliskuussa palveluja vertaileva asiakaskysely. Kyselyn perusteella osallistujat ovat hyvin tyytyväisiä Tuusulan kunnan liikuntapalvelujen ohjausryhmiin. Kyselyn tuloksia on hyödynnetty ohjaustoiminnan tulevien sisältöjen ja ohjelman suunnittelussa.

Liikuntapalvelut kartoitti syksyllä eri ikäisten kuntalaisten liikuntatottumuksia ja liikuntaaktiivisuutta. Kyselytutkimus suoritettiin samanaikaisesti Järvenpään ja Keravan kaupungin liikuntapalveluiden kanssa. Liikuntapalveluihin ja – mahdollisuuksiin oltiin eri-ikäisten vastaajien keskuudessa pääasiassa tyytyväisiä mutta palveluista tiedottamiseen haluttiin parantettavan enemmän.

Olellaiset määrärahan ylitykset

Ei merkittäviä ylityksiä tulosalueella eikä tulosyksiköissä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Uusi liikuntalaki tuo velvoitteita kunnalle mm. hyvinvointiin ja terveyteen liittyvien tukipalvelujen järjestämiseen yhteistyössä eri hallintokuntien välillä. Yhteistyö lisää järjestämistä riippuen resurssitarvetta mm. liikuntaneuvonnan, ohjauspalveluiden ja ennaltaehkäisevän terveysliikunnan kuntatasoisen koordinoinnin osalta. Tätä työtä on aloitettu tulosalueella mm. liikunnanohjauspalveluiden tulevan kauden suunnittelussa ja kehittämistyössä sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa toteutettavassa palvelumuotoiluprosjektissa. Koska terveyden edistäminen jää kuntien järjestettäväksi, yhteistyötä ja osaamisen jakamista on tehtävä myös ylikunnallisesti ja lisättävä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Liikuntapalvelut sitoutuu kuntalaisia hyödyttävään kuntayhteistyöhön ja suhtautuu myönteisesti laitoksissa ja mm. urheiluyhtiöissä esiin tuleviin tarpeisiin olosuhteiden kehittämiseksi. Tätä kehitystyötä tulee tehdä tiedostamalla, että harrastamisen kustannukset tulee säilyttää siedettävällä tasolla niissä päätöksissä, joihin kunta voi itse vaikuttaa. Vastaavasti maksuttomia palveluja liikunnan olosuhteiden osalta tulee jatkossakin kehittää ja rakentaa.

Liikuntapalvelujen tulosalueen toimintaan merkittävästi vaikuttavat tekijät ovat sääolosuhteet ja laitosympäristö. Lumisina talvina polttoaineen kulutus, kaluston käyttö ja niiden kerrannaisvaikutukset vähentävät tulosalueen liikkumavaraa ja reagointikykyä kun taas vähälumiset olosuhteet tuovat säästöjä automaattisesti ilman merkittäviä ulkoisia toimenpiteitä. Laitosympäristön kustannukset ovat paremmin ennakoitavissa ja ne kattavat tulosalueen kokonaiskustannuksista merkittävän osan. Lähes koko tulosalueen henkilöstö on sidottu laitoksien ylläpitoon, mikä vaikuttaa palveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen niiden ulkopuolella.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

- Kuntovälineiden asentaminen
Toteutettiin loppuvuodesta 2015. Alueen pinta sovittiin asennettavaksi keväällä 2016. Alue sijaitsee jäähallien vieressä ja liikuntareittien yhteydessä. Paikka soveltuu kaiken ikäisille. Kustannus 19 495 euroa.
- Urheilukeskuksen kuntoradan valaisimet
Toteutettiin syksyllä 2015 suunniteltua laajempaan. Ylitys katettiin myöhemmin toteutettavasta, Kellokosken skeittipaikkaan varatusta määrärahasta. Valaisinverkko oli paikoin erittäin huonossa kunnossa, mikä tehti välttämättömiä lisätöitä ja kustannuksia. Kustannus 80 454 euroa.

Tunnusluvut:

	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Nettomenot €/asukas	-70,48	-71,77	-65,78	-65,95
Avustettavat seurat ja yhteisöt (kpl)	31	32	32	32
Maksetut avustukset (€/%)	81053/100	84750/100,9	83 100/98,1	71 420/100
Seurojen ilmoittamat nuorisoliikunnan ohjaukset (kpl)	38 631	38 330	40 048	41 866
Alakoulujen uimakoulut (kpl), eskarit ilmoitettu v. 2012 saakka	170	132	135	139
Lasten kesäuimakoulut (kpl/osallistujat)	40/403	37/392	39/406	39/390
Ohjatun liikunnan ryhmät, syys/kevät (kpl)	51/55	50/51	52/51	54/54
Ohjatun liikunnan osallistujamäärä	20 762	19 979	20 886	22 235
Kunnossapidettävät kuntoreitit (km)	11	11	11*	11*
Kunnossapidettävät ladut (km)	32	38	38*	38*
Hiihtolajien hoito-osuma ka. (omat reitit)		4,2	-	-
Ostopalveluna kunnossapidettävät ladut (km)	42	42	42*	42*
Kunnossapidettävät kentät (kpl)	28	28	28	28
Kunnossapidettävät luonnonjääkentät (kpl)	19	17	17	17
Jäähallin käyttötunnit/viikko	96	96	96	97
Jäähallin aukiolopäivät/vuosi	252	252	256	256
Jäähallin kävijämäärät (elo-toukokuu)*sis. koululaiskäytön	47 345*	45 480*	42 200*	37 644
Uimahallin aukiolopäivät/vuosi	320	315	320	320
Uimahallin kävijämäärät/vuosi, sis. seurakäytön	250 000	250 000	250 000	238 845
Uimahallin alakerran kävijämäärät/vuosi	10 300	10 100	10 250	11 611
Perustetut lähiliikuntapaikat kpl	4	2	2	2

* Vähäisen lumen vuoksi lajien ylläpito oli vähäistä talvella 2014 - 2015. Kilometrit ja reittien määrä kuvaavat ylläpidettävän verkon laajuutta

NUORISOLAUTAKUNTA

Tulosalue ja toimielin

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	92	30	122	98	80,5	-24	94	3,9
Toimintakulut	-1 365	-151	-1 516	-1 451	95,7	66	-1 591	-8,8
Toimintakate	-1 274	-121	-1 395	-1 353	97,0	42	-1 497	-9,6
Henkilöstö 31.12.	15,8		15,8	22,4	141,8	6,6	22,9	-2,2

TOIMINNAN KUVAUS

Toimielimen vastuulla on nuorisopalveluiden tulosalue. Tulosalue tuottaa palveluja seuraavissa tulosyksiköissä: nuorisopalvelut, alueellinen nuorisotyö ja kohdennettu nuorisotyö.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Nuorisopalvelut tuottaa ja kehittää yhteisöllisyyttä lujittavia, osallistavia ja sosiaalisesti vahvistavia toimintoja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Nuoriso työ tukee nuorten kasvua itsenäisiksi ja vastuullisiksi aikuisiksi.

Päämääränä on saada aikaan nuorten henkistä ja fyysistä hyvinvointia tukevaa ja kasvattavaa toimintaa. Toiminnallisena tavoitteena on luoda edellytyksiä nuorten, seurojen, yhdistysten ja järjestöjen omalle toiminnalle.

Nuorisolautakunta huolehtii toimialansa tavoitteiden asettamisesta, toiminnan voimavarojen ja organisaation kehittämisestä sekä tulosten seurannasta, ohjaa ja valvoo toimialansa palvelutoiminnan suunnittelua ja toteutusta. Toimintojen verkottumista edistetään ja tuetaan.

Palvelujen laadun kehittäminen on tärkein kehittämiskohde ja sitä arvioidaan asiakaspalautteella (kysely) sekä seuraamalla suoritetta €/asukas.

Olellaiset tapahtumat tulosalueella

Etsivään nuorisotyöhön myönnettiin valtionavustusta 30 000 euroa ajalle 1.1.- 31.12.2015. Tämä kirjaus tehtiin sekä tulo- että menoarvioon muutettuna talousarviona. Avustusrahan käyttö on rajattu niin, että se tulee käyttää henkilöstökuluihin. Nuorten työpajatoiminnalle myönnettiin valtionavustusta 42 000 euroa ajalle 1.6.2015- 31.5.2016. Tämä muutos kirjattiin muutettuna menoarvioon. Tätä avustusrahaa tulee käyttää pääosin henkilöstökuluihin, mutta sitä saa ja on suotavaa käyttää myös pajatoimintaan.

Mestän toiminnan tulevaisuudesta järjestettiin keskusteluilta nuorille 22.4.2015 Mestalla. Tämä toimi omalta osaltaan palvelumuotoiluidean pohjalta osallistaen nuoret mukaan palveluiden kehittämiseen ja suunnitteluun. Illan tuloksia käytetään hyväksi suunniteltaessa talousarviota 2016 ja myös suunniteltaessa korvaavia toimintoja Mestän tilalle. Hyrylän alueen nuorisotyön uutta muotoilua on jatkettu syksyllä nuoria osallistaen. Kuulemista on laajennettu myös alakouluikäisiin. Lahelan tertun 10 -vuotisjuhlat pidettiin helmikuussa. Esiintymässä oli Olavi Uusivirta. Tapahtuma toimi osana SHG150 juhlavuotta.

Vapaaehtoistyöhön panostettiin kouluttamalla vapaaehtoisia Kellokoskella keväällä ja Lahelessa syksyllä. Vapaaehtoisia on mukana eri tapahtumissa ja nuorisotalotoiminnassa, sekä kesätoiminnoissa.

Nuorisotakuun kuntakokeilu -hanke käynnistyi kahdeksan kunnan yhteistyönä. Tuusula on yhtenä kuntana mukana hankkeessa. Tämän lisäksi on käynnistynyt Ohjaamo-hanke, jossa Tuusula on myös mukana yhtenä kahdeksasta kunnasta. Näiden kokeiluiden osana on käynnistynyt NT-typ järjestelmän käyttö, pajatoiminnan kehittämishanke, Duunipysäkki mallin kokeilut sekä OTus (Ohjaamo Tuusula) käynnistäminen. Nämä kaikki hankkeet ja toiminnot tehdään yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa ja osassa on mukana myös TE-toimisto ja Kela.

Päihdevalistusta on toteutettu yhteistyössä poliisin ja nuorisoaseman kanssa. Kohderyhmänä ovat kuudesluokkalaiset ja yläkoulut. Tämä näkyy tilastoissa kohdattujen nuorten määränä. Kohdattujen nuorten määrää nostaa myös 7-luokkalaisten ryhmätykset, jotka tehtiin nuorisopalveluiden, seurakunnan ja koulujen yhteisinä toimintoina. Nuorisopalvelut oli mukana myös kutsuttuna osan kouluista 7-luokkalaisten vanhempainilloissa.

Kesäkuussa järjestettiin lasten päiväleiritoimintaa Metsäpirtillä ja Lepolan koululla. Tämän lisäksi järjestettiin SummerPower toimintaa nuorille eri puolella Tuusulaa.

Tuetun kesätyön prosessi hoidettiin viime vuotiseen tapaan yhdessä sosiaalitoimen kanssa. Läheteitä kesätyöhön tuli 27, joista haastatteluihin saapui 23 nuorta. Kesätyöpaikan sai 9 nuorta. Tämän lisäksi kesätyöpaikka olisi ollut tarjolla 2 nuorelle, jotka eivät paikkaan saaneet. Prosessi oli tänä vuonna hankala, ja kesätyöpaikkojen löytäminen oli todella hankalaa. Suurin peruste jolla kesätyöntekijästä kieltäydyttiin, oli lomautukset ja niiden aiheuttama pula työntekijöistä jotka nuoria voisi opastaa työhön.

Vuoden 2015 alusta otettiin PARTY –järjestelmä Starttipajalla ja PARENt – järjestelmä etsivässä nuorisotyössä. Nämä ovat valtakunnallisia tilastointi ja asiakastietojärjestelmiä. Etsivä nuorisotyö oli mukana kutsunnoissa joulukuussa, ja kohtasi siellä kaikki kutsunnoissa kävijät.

Nuorisovaltuuston vaalit pidettiin syksyllä, ja uudet valitut nuorisovaltuustolaiset aloittavat työnsä vuoden 2016 alussa

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kohdennetun nuorisotyön asiakasmäärien kasvu ja erilaiset pajamallit tuovat tarpeen erilaiseen toimitilaan.

Alueellisen nuorisotyön osalta Mesta-tilasta luopuminen syksyllä 2016 luo tavoitteidensa mukaan lisää käyntikertoja, ja voi vaikuttaa myös muiden nuorisotilojen kävijämääriin

Tunnusluvut:

Nuorisopalvelut	TP 2014	TA 2015	TP 2015
Alueellinen nuorisotyö			
Alueellisen nuorisotyön toimintatunnit	3 913	3 000	3 986
Nuorten käyntikerrat nuorisotiloilla	24 921	26 000	20 990
Yli 29-vuotiaat käyttäjät	977		1 054
Kohdennettu nuorisotyö			
Oppitunneilla ja ryhmissä kohdatut nuoret (sisältää myös kutsunnat)	1514	400	2 137
Erilaisissa tukisuhteissa olevat nuoret	248		210
Starttipajan asiakkuudet (jaksojen määrä)		60	80
Nuorisopalvelut			
Metsäpirtin käyttöaste		85 %	

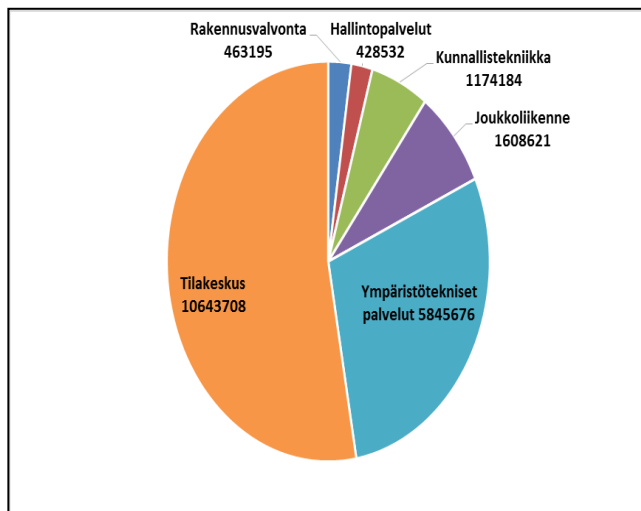
Tekninen toimi

5 TEKINEN TOIMI

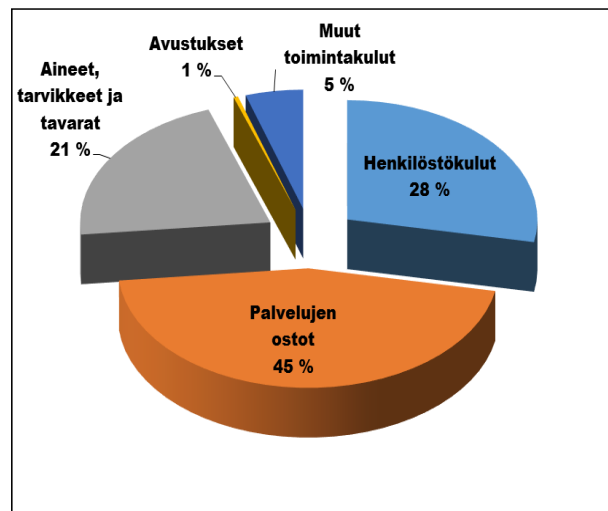
Toimiala

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	25 763	-62	25 702	26 215	102,0	513	27 124	-3,4
Toimintakulut	-20 854	-261	-21 116	-20 164	95,5	952	-21 507	-6,2
Toimintakate	4 909	-323	4 586	6 051	131,9	1 465	5 617	7,7
Henkilöstö 31.12.	138		138	121,2	87,8	-16,8	131,8	-8,0

Toimintakulujen jakautuminen tulosalueittain

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tekniseen toimeen kuuluu kaksi erilaista kunnan toimintoa: rakennuslautakunnan alainen rakennusvalvonta ja teknisen lautakunnan alainen teknisen toimen osa.

Rakennuslautakunta toimii kunnan rakennusvalvonta-, maisematyölupa- ja julkisen ulkotilan valvontaviranomaisena.

Tekninen lautakunta huolehtii kunnan yhdyskuntateknisten palvelujen tuottamisesta sekä kunnan omista tilatarpeista.

Olellaiset tapahtumat toimialalla

Tekninen johtaja irtisanoutui maaliskuussa 2015, jonka jälkeen tehtävää hoidettiin suunnittelupäällikön toimesta otona vuoden 2015 loppuun, jolloin virka lakkautettiin.

Teknisen toimen ja kuntakehityksen yhdistymistä yhdeksi toimialaksi alettiin valmistella kesälä 2015. Yhdistymisneuvottelujen päätteeksi valtuusto vahvisti vuodelle 2016 uuden kuntakehityksen ja tekniikan toimialan organisaation tulosalueineen, tavoitteineen ja määrärahoineen.

Rakennusvalvonnan sähköinen asiointi Lupapiste otettiin käyttöön 9.2.2015.

Kunnallistekniikassa kilpailutettiin seuraavat urakkakohteet: Peltokaaren meluste, Tuusulanjoentien silta, Mt 152 parannus Haarakaaren/Pakkasraitin liittymässä, päällystystöiden urakka vuodelle 2015 ja Paloaseman alue. Koskenmäen-Vaunukankaan tiesuunnitelman suunnitelmaosio valmistui elokuussa 2015. Osa vuoden 2015 rakentamistöistä jouduttiin siirtämään lomautusten vuoksi vuodelle 2016.

Lokakuussa 2014 aloitettiin kunnan joukkoliikennestrategian laadinta. Työ valmistui helmikuussa 2015. Strategia hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 16.3.2015. Lopulliset joukkoliikenteen lipputulot pienensivät arvioitua enemmän kunnan maksuja. Joukkoliikenteen bussivuorojen valitut tarjoajat olivat arvioitua edullisempia. Hankinnat saatiin toteutumaan arvioitua pienemmin kustannuksin, joten valtuuston kesken vuotta myöntämä lisämääräraha jäi tarpeettomaksi.

Ympäristötekniisten palvelujen toimintoja hoidettiin vajain henkilöresurssein, osittain lomautusten takia sekä osittain tiemestarin irtisanouduttua syksyllä 2015 ja uuden rekrytoinnin siirryttyä 2016 vuoden puolelle. Samoin kunnallistekniikan suunnittelussa oli henkilöstövajausta yhden suunnittelijan irtisanouduttua joulukuussa 2015.

Kunnallistekniikassa ja ympäristötekniisissä palveluissa otettiin Lupapiste käyttöön kaivuu- ja sijoituspaikkalupien sähköiseksi asiointikanavaksi 1.9.2015 alkaen.

Elohopealampullisia valaisimia vaihdettiin uusiin, vähemmän energiaa kuluttaviin valaisimiin n. 1250 kpl

Aurausta ja lumenajoa oli hieman tavanomaista vähemmän, mutta katujen rakenteellista rikkoutumista tavanomaista runsaammin, joten kustannussäästö vähälumisesta talvesta jäi melko pieneksi. Kuntalaisille järjestettiin kaksi ongelmajätteen ja rautaromun keräyskierrosta.

Sisäilmaan liittyvien selvitys- ja korjaustarpeiden määrä työllisti tasaisesti. Sisäilmaongelmien syntymistä olisi mahdollista hallita ennakoivilla ja oikein ajoitetuilla ja mitoitetuilla perusparannuksilla. Perusparannusten ohjelmointi, tarkoituksenmukainen kohdentaminen ja suorittaminen edellyttäisivät yhteisesti sovitun palveluverkon määrittelyä.

Teknisessä toimessa koettiin merkittäviksi ongelmat liittyen uuteen käytössä olevaan talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmään, johon liittyvät tukipalvelut ontuivat liian pitkinä vastaus- ja reagointiaikoina.

Toimialan tehtävä- ja kehittämistavoitteita ei täysin saavutettu johtuen täyttämättömistä henkilöstövakansseista, pitkäaikaisista sairauspoissaoloista sekä lomautuksista ja sen aiheuttamasta ostopalveluiden hankintakiellosta.

KÄYTTÖTALOUS TP 2015

Teknisen toimen toimintatuottojen toteutuma 26 214 888 € poikkesi verrattuna muutettuun talousarvioon (MTA) tulosalueittain seuraavasti:

YHTEENVETO / €		
Toimintatuotot	ylitys	alitus
Rakennusvalvonta	79 483	
Kunnallistekniikka		10 631
Joukkoliikenne		35 643
Ympäristötekniset palvelut	398 651	
Tilakeskus	80 941	
Hallintopalvelut	931	
Yhteensä	560 006	46 274
	513 732	

Teknisen toimen toimintakulujen toteutuma 20 166 294 € poikkesi verrattuna muutettuun talousarvioon (MTA) tulosalueittain seuraavasti:

YHTEENVETO / €		
Toimintakulut	ylitys	alitus
Rakennusvalvonta		27 387
Kunnallistekniikka	66 679	
Joukkoliikenne		301 432
Ympäristötekniset palvelut	106 676	
Tilakeskus		767 292
Hallintopalvelut		28 152
Yhteensä	173 355	1 124 263
		950 908

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen / Olennaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Toimintatuotot

Rakennusvalvonnan tuotot ylittyivät ennakoitua suuremmista lupamaksutuloista johtuen vajaa 80 000 €.

Ympäristötekniisten palvelujen tuotot ylittyivät vajaa 400 000 €, josta 315 000 € oli ennakoitua suurempia jätehuollon ja maankaatopaikan maksuja. Puistometsien hoidosta ja metsän myyntituotot ylittyivät 85 000 €.

Tilakeskuksen toimintatuotot ylittyivät 80 000 € johtuen kunnan saamasta vahinkokorvauksesta.

Toimintakulut

Joukkoliikenteen edulliset seudullisen liikenteen hankintahinnat, ennakoitua parempi matkailippitulo sekä joukkoliikenteen kustannusindeksin olematon nousu johtivat siihen, että han-

kinnat toteutuivat selvästi arvioitua pienemmin kustannuksin. Määrärahasta säästyi noin 300 000 €.

Tilakeskuksen budjetti toteutui vajaa 800 000 € budjetoitua pienempänä. Tilahallinnan osalta osittain vuokrista johtuen menot alittuivat 120 000 €, rakentamisyksikön menot ylittivät 70 000 €, kiinteistönhoidon kulut alittuivat 530 000 € (energia ja palvelujen ostot mm. lumityöt) ja siivouksen kulut alittuivat 180 000 €.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tulevana vuonna pientalorakentamisen määrä pysynee vuoden 2015 tasoisena (alle 100 asuntoa). Kunnan tonttien tarjonta vaikuttaa pientalojen rakentamiseen olennaisesti. Tärkeää olisi, että tontteja olisi tarjolla Tuusulan kaikkien kolmen keskusten tuntumassa.

Hallintopalvelut-yksikkö tulee vuoden 2016 alussa kasvamaan kahdeksasta henkilöstä 14 henkilöön. Yksikön nimi muuttuu hallinto- ja asiakaspalveluyksiköksi ja vastuualue laajenee aiempien tehtävien lisäksi toimialan keskitettyihin asiakaspalvelutoimintoihin.

Kunnallistekniikan suunnittelun henkilöstöresurssit ovat äärimmäiset pienet vähintään kevään 2016 ajan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että uusia suunnittelukohteita ei voi ottaa keväen aikana työn alle. Ostopalveluina voidaan korvata ainoastaan kaavoitusta palvelevat kunnallistekniset selvitystyöt, kun töitä ohjaa ja valvoo kaavoittaja.

Joukkoliikenteessä v. 2015 tehdyistä seutuliikenteen ostoliikennesopimuksista merkittävä osa päättyy kesään 2016. Jatkohankinnat tehdään keväällä 2016. Kustannustaso saattaa hieman nousta, jos tarjoushintojen hajonta vähenee. Junaliikenne Purolan ja Nuppulinnan asemilta päättyy maaliskuun 2016 lopussa. Korvaava joukkoliikennepalvelu jää kunnan hankittavaksi ja kustannettavaksi.

Palveluverkon kehittämistyöskentelyä on jatkettava ja harkittua omaisuuden hallintaa on te-rävöitettävä mm. kiinteistöjen salkutuksen kautta. Rakennusten pienempiä korjaushankkeita toteutetaan PTS- ja LVIS-ohjelmien mukaisesti vuosittain saadun määrärahan turvin. Ener-giatehokkuustyötä kehitetään osaksi jokapäiväistä toimintaa

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Mt 152 parannus Haarakaaren/Pakkasraitin liittymässä lisäsi liittymän turvallisuutta. Pelto-kaaren meluesteen yhdistettynä puistojen rakentamiseen toivotaan lisäävän alueen houkuttelevuutta.

Uuden Haukanpuiston leikkipuiston rakentaminen ja vanhojen leikkipuistojen kunnostaminen paransi palvelutuotantoa.

Valaisimien vaihto nykyaikaisiin paransi palvelutuotantoa sekä toi säästöä energiakuluissa.

Palveluverkko- ja sote-päätösten ollessa vielä lopullisia päätöksiä vaille oli välttämätöntä kohdentaa voimakkaammin määrärahoja koulujen, päiväkotien sekä sote-asemien rakennus-tekniikan kunnossapitotoimiin ja elinkaaren jatkamiseen. Mm. Etelä-Tuusulan sote-aseman välttämättömiä kunnossapitotoimia ja toiminnallisia muutoksia toteutettiin normaalia tehokkaammin myös palveluiden tarjoamisen näkökulmasta.

Uusinvestoinnit lisäävät kunnossapidettävän omaisuuden määrää, mutta samalla pyritään myös tehokkaasti luopumaan vanhoista kiinteistöistä mm. elinkaarensa päässä olevia purkamalla.

INVESTOINNIT TP 2015

Talonrakennus

Talonrakennuksen rakentamishjelmaan oli vuodelle 2015 varattu valtuuston muuttamassa talousarviossa (MTA) yhteensä 10 860 000 euroa.

Summassa on rakennuksiin ja piharakenteisiin liittyvät investoinnit. Määrärahan käyttöaste jäi alhaiseksi suhteessa talousarvioon johtuen Roinilanpellon ja Notkokuiston päiväkotien rakennushankkeiden aloittamisen viivästymisistä. Notkokuiston päiväkodille tehtiin valtuustossa määrärahalisäys 16.3.2015 1,85 M€.

Palveluverkkoon liittyviin suunnitelmiin oli talousarviossa kohdennettu yhteensä 300 000 €. Suunnittelua on viety eteenpäin, mutta määrärahan käyttöaste jäi alhaiseksi (14 %).

Etelä-Tuusulan sote-aseman muutostyöhankkeessa toteutettiin fysioterapian tiloissa perusparannusta ilmanvaihdon ja tilojen toiminnan osalta. Lisäksi hankittiin terveysasemalle oma varavoimakone. Hankkeelle MTA 2015:ssä varattu määräraha 0,8 M€ ylittyi vajaa 0,5 M€ arvioitua suuremman peruskorjaustarpeen vuoksi. Ylitys katettiin kokonaismäärärahan puitteissa.

Hyrylän koulukeskukseen (lukio ja yläaste) asennettiin paloilmoinjärjestelmä parantamaan oppilasturvallisuutta.

LVIS-parannustyöt, PTS-peruskorjausinvestoinnit sekä piharakenteiden korjaus- ja uudisinvestoinnit toteutuivat kokonaisuutena suunnitellulla tavalla.

Koulujen ja päiväkotien leikkivälineiden kunnan osalta kahden vuoden tehokkaalla panostamisella saavuttiin hyvä taso.

Energiatehokkuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet kiinteistöissä etenivät myös määrärahojen puitteissa (KETS).

Kunnallistekniikka

Maarakenteisiin ja johtoverkostoihin oli vuodelle 2015 varattu valtuuston muuttamassa talousarviossa (MTA) yhteensä 9 435 000 €, josta teihin ja liikenneväyliin yhteensä 7 500 000 €, puistoihin ja pihoihin 1 030 000 €, vesistöihin 170 000 €, jätehuoltoon 70 000 € ja koneisiin ja kalusteisiin 25 000 €. Kunnan kustannusosuuksiin varattiin yhteensä 640 000 euroa.

Kunnallistekniikan rakentamiseen käytettiin 7 776 457 € eli 82,4 % ko. investointeihin varattua määrärahasta. Merkittävimmät tekijät investointitason arvioita pienempään tasoon olivat Paloaseman kaava-alueen aloituksen lykkääntyminen ja Kaarnatien saneeraustyömaan seisokki lomautusten vuoksi sekä ennakoitua edullisempi meluesteurakka Peltokaarella.

Kunnan kustannusosuuksista käytettiin yhteensä 56,7 %. Suurin yksittäinen säästö, n. 250 000 €, kunnan kustannusosuuksista tuli ennakoitua huomattavasti halvemmasta korkeusjärjestelmän muuntoprosessista.

Merkittävimpiä vuoden 2015 rakentamiskohteita olivat Jokelassa Peltokaaren kaava-alueen II vaiheen jatkorakentaminen, Peltokaaren melusuojan rakentaminen ja Huikontien siirto. Etelä-Tuusulassa rakennuskohteina olivat Pajjalannummentien perusparannuksen jatkorakentaminen, Kaarnatien perusparannuksen jatkorakentaminen, Kantotien rakentaminen, Stenbackan kaava-alueella Tuusulanjoentien jatkorakentaminen ja sillan rakentaminen ja Tuuliviirinkujan pistoteiden rakentaminen. Kellokoskella kohteina ovat olleet Torpparintien perusparannuksen jatkorakentaminen, Linjapuisto I katujen rakentaminen ja Linjapuisto II runkovesihuoltolinjan rakentaminen. Päälystys- ja valaistusurakoita tehtiin rakentamishjelman mukaisesti.

Kunnan kustannusosuudet varoilla rakennettiin Kulomäentien–Haarakaaren–Pakkasraitin liittymää, laadittiin Koskenmäki–Vaunukangas tiesuunnitelma ja uusittiin kunnan pohjakartta-aineisto ja korkeuskiintopisteverkosto uuteen N2000-korkeusjärjestelmään siirtymisen vuoksi.

Puistoista rakennettiin Haukanpuistoa, Peltokaaren puistoalueita, ja pienempiä yksittäisiä puistokohteita.

INVESTOINNIT	TA 2015	MTA 2015	TP 2015	Poikkeama
Talonrakennus	8 460 000	10 310 000	7 860 097	2 449 903
Tiet ja liikenneväylät	7 500 000	7 500 000	6 163 644	1 336 356
Pihat	550 000	550 000	546 657	3 343
Puistot ja leikkialueet	580 000	480 000	397 640	82 360
Vesistöt	170 000	170 000	273 841	-103 841
Jätehuolto	70 000	70 000	5 210	64 790
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet				
Koneet ja kalusto	25 000	25 000	26 900	-1 900
Muut pitkäv. menot / Kunnan kust. osuudet	900 000	640 000	362 565	277 435
Kiinteistöjen liittymismaksut				
Yhteensä	18 255 000	19 745 000	15 636 554	4 108 446
Tulot/avustukset			292 960	

50 RAKENNUSLAUTAKUNTA

Toimielin

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	390	0	390	469	120,4	79	573	-18,1
Toimintakulut	-501	10	-491	-463	94,3	28	-468	-1,0
Toimintakate	-111	10	-101	6	-6,3	107	106	-93,9

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Rakennuslautakunta toimii kunnan rakennusvalvontaviranomaisena, maisematyölupaviranomaisena sekä julkisen ulkotilan valvontaviranomaisena. Rakennuslautakunnan alaisuudessa toimii kolmejäseninen tiejaosto yksityistielain mukaisena tielautakuntana.

Päämäärä

Rakennuslautakunnan päämääränä on omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että Tuusulassa on terveellinen, turvallinen ja viihtyisä sekä sosiaalisesti toimiva elinympäristö.

502 RAKENNUSVALVONTA

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	390	0	390	469	120,4	79	573	-18,1
Toimintakulut	-501	10	-491	-463	94,3	28	-468	-1,0
Toimintakate	-111		-101	6	-6,3	107	106	-93,9
Henkilöstö 31.12.	7		7	6	85,7	-1	7	-14,3

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Rakennuslautakunta huolehtii rakennusvalvonnan sekä osasta tielautakunnan tehtävistä.

Rakennusvalvonnan toiminta-ajatuksena on yhteiskunnan päämäärien mukaisesti olla myötävaikuttamassa kaavojen toteutumiseen sekä siihen, että rakentaminen täyttää yleisesti hyväksytyt normit terveellisuuden, turvallisuuden ja teknisen laadun suhteen ja että rakennettu ympäristö muodostuu turvalliseksi, toimivaksi, virikkeelliseksi ja esteettisesti tyydyttäväksi.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Sähköinen asiointi Lupapiste.fi otettiin käyttöön 9.2.2015. Vuonna 2015 joka viides lupapäätös tehtiin tämän sähköisen asioinnin kautta.

Valtakunnallinen pysyvä rakennustunnus (VTJ-PRT) otettiin Tuusulassa käyttöön kesäkuussa 2015. Tuusulan kaikki rakennukset saivat pysyvän rakennustunnuksen.

Rakennusvalvonta osallistui *Lupapiste-arkiston* pilotointiin. Pilotointityö kestää 30.9.2016 saakka. Tässä kokeilussa Lupapisteen kautta tulleet asiakirjat arkistoitii sähköisesti.

Rakennusvalvonnan sekä maankäyttö- ja karttapalveluiden yhteinen asiakaspalvelupiste aloitti toimintansa joulukuussa 2015.

Rakennusvalvonnan henkilöstö väheni yhdellä henkilöllä, kun toimistosihteeri siirtyi teknisen toimen hallintoon.

Suurimpia ja merkittävimpiä rakennuslupia olivat:

- Roinilanpellon päiväkotii, Kellokoski
- Riihikallion hoivakoti
- Hyrylän keskustan asuinkerrostalo (Upseerinhovi)
- Focus alueen varastorakennus
- Tenniskeskuksen liikuntahalli

Suurimpia ja merkittävimpiä valmistuneita kohteita olivat:

- Bostonin alueen rivitalot
- Bostonin alueen kerrostalot
- Logistiikkavarasto (Stockman)
- Hyökkälän pienkerrostalot

Olenaiset määrärahan ylitykset

Tuloarvio ylittyi noin 79 000 €. Tämä johtuu muutamasta isohkosta hankkeesta, joita ei ollut tiedossa arviota tehtäessä. Menot alittuivat noin 32 000 €. Menoja säästyi eri osa-alueilta.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tulevana vuonna pientalorakentamisen määrä pysynee vuoden 2015 tasoisena (alle 100 asuntoa). Kunnan tonttien tarjonta vaikuttaa pientalojen rakentamiseen olennaisesti. Tärkeää olisi, että tontteja olisi tarjolla Tuusulan kaikkien kolmen keskustan tuntumassa. Kerrostalorakentamista on odotettavissa muutaman vuoden tauon jälkeen Jokelaan. Kellokosken koulun laajentaminen on myös näköpiirissä kuten iso Data-keskus Etelä-Tuusulaan. Pienteollisuusrakentaminen näyttää hiljentyvän reilusti menneistä vuosista.

Rakennusvalvonnassa tavoitteena on aloittaa olevan paperisen arkiston sähköistäminen kuluun vuoden 2016 aikana. Tavoitteena on myös, että vuoden 2016 loppuun mennessä kaikki lupahakemukset tehdään sähköisesti Lupapisteen kautta.

Rakennusvalvonta tulee vuoden 2016 aikana hakemaan Arkistolaitokselta sähköistä pysyvää säilytyslupaa sähköisesti vireille tulleiden lupien dokumenteille. Tämä liittyy Lupapisteen arkistopilottiin, jossa Tuusula on mukana noin kymmenen muun kunnan kanssa.

Rakennusvalvonnan tunnusluvut vuosilta 2012 – 2015 (sisältävät vyörytyserät)

Lupapalveluihin on laskettu 70 % kuluista ja katselmuspalveluihin 30 %

RAKENNUSVALVONTA	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 31.12.2015
Lupapalvelut, kpl	742	692	680	599	600	588
€/lupa	468	516	525	593	630	588
Katselmuspalvelut, kpl	1 205	1 071	1 013	1 008	1 000	878
€/katselmuspalvelu	123	143	151	151	162	169

52 TEKNINEN LAUTAKUNTA

Toimielin

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	25 373	-62	25 312	25 745	101,7	434	26 551	-3,0
Toimintakulut	-20 354	-271	-20 625	-19 701	95,5	924	-21 039	-6,4
Toimintakate	5 020	-333	4 687	6 045	129,0	1 358	5 512	9,7

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Teknisen lautakunnan johtosäännön mukaisesti teknisen lautakunnan toiminta-ajatus on: yhdyskuntatekniikan ja teknisten palvelujen tuottaminen kuntalaisille sekä kunnan omasta toimintatarpeesta huolehtiminen.”

Päämäärä: ” Teknisen lautakunnan päämääränä on, että toiminta-ajatuksen mukaiset tehtävät tulevat hoidetuiksi kunnan ja kuntalaisten kannalta tehokkaasti, taloudellisesti ja tasapuolisesti sekä uudistumiskelpoisesti ottaen huomioon ympäristön laatu ja arvot.”

Vaikka johtosäännössä ei mainita rakennetusta omaisuudesta huolehtimista, on se yhä tärkeämpi osa teknisen toimen tehtäviä. Kunnan rakennetun omaisuuden jälleenhankinta-arvo on arviolta luokkaa 500 miljoonaa euroa. Erityisesti pitkällä tähtäimellä on tärkeää huolehtia siitä, että omaisuus säilyy riittävässä kunnossa ja tukee kunnan toimintoja parhaalla mahdollisella tavalla.

590 TEKNISEN TOIMEN HALLINTOPALVELUT

Tulosalue

1 000 €	1)	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2)	Tot. 2014	Muutos-
	TALOUS- ARVIO					Poikkeama		% 2014/2015
Toimintatuotot	30	-30	0	1		1	3	-65,9
Toimintakulut	-566	109	-457	-429	93,8	28	-530	-19,2
Toimintakate	-536	79	-457	-428	93,6	29	-528	-18,9
Henkilöstö 31.12.	9		9	11	122,2	2	7,6	44,7

TOIMINNAN KUVAUS

Teknisen toimen palveluketjun osana Hallintopalvelut vastaa teknisen toimen tulosalueiden ja -yksiköiden taloushallinnosta, henkilöstöhallinnon koordinoinnista sekä sisäisistä muista hallinnollisista tukipalveluista. Lisäksi hallintopalvelut vastaa teknisen lautakunnan valmisteluun, asiakirjatuotantoon ja päätöksentekoon liittyvistä palveluista.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Teknisen johtajan irtisanouduttua 1.3.2015 lähtien suunnittelupäällikkö toimi oman työnsä ohella toimialan johtajana.

Uuden kuntakehitys ja tekniikka – toimialan organisaatiouudistus käynnistyi kesällä 2015. Valmisteluprosessi uuden organisaation luomiseksi 1.1.2016 alkaen sitoi toimialan johtoryhmän työaika teknisessä toimessa alkaen yhdistymisneuvotteluista ja YT-menettelyn toteuttamisesta. Uuden budjettijaon vaatimat esivalmistelut valtuuston hyväksymän vastuualuejaon mukaisesti työllistivät merkittävässä määrin loppuvuonna.

Teknisessä toimessa koettiin merkittäviksi ongelmat liittyen uuteen käytössä olevaan talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmään, johon liittyvät tukipalvelut ontuivat liian pitkinä vastaus- ja reagointiaikoina. Käytössä olevat raportointimenetelmät eivät vastanneet teknisen toimen tarpeita mm. investointien osalta, joten toimialan omaa seurantajärjestelmää kehitettiin edelleen.

Kuluneena vuonna tapahtui henkilövaihdoksia ja jouduttiin käyttämään tilapäistyövoimaa töiden hoitamiseksi.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hallintopalvelut-yksikkö tulee vuoden 2016 alussa kasvamaan kahdeksasta henkilöstä 14 henkilöön. Yksikön nimi muuttuu hallinto- ja asiakaspalveluyksiköksi ja vastuualue laajenee aiempien tehtävien lisäksi toimialan keskitettyihin asiakaspalvelutoimintoihin. Lisäksi yksiköön kuuluu toimialajohtaja sekä kiinteistötaloussuunnittelija, jonka varsinainen tehtävä sijoittuu osittain tilakeskukseen.

Olennaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Budjettiin kirjattu 30 000 €:n tuloarvio ei toteutunut, koska pysäköintimaksujärjestelmää ei käynnistetty kuluneena vuonna. Asian valmistelu siirtyi vuodelle 2016. Tuloarvion muutos toteutettiin jo I osavuositarkastuksen yhteydessä. Toimintakulut alittuivat noin 28 000 €:lla johtuen palvelujen ostojen alittumisesta verrattuna määrärahavaraukseen.

541 KUNNALLISTEKNIikka

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	30	115	145	134	0,0	-11	1	9601,7
Toimintakulut	-998	-109,5	-1107	-1 174	106,0	-67	-992	18,3
Toimintakate	-968	5,5	-962	-1 040	108,1	-78	-991	4,9
Henkilöstö 31.12.	20		21,2	18,0	84,9	-3,2	20,2	-10,9

Kunnallistekniikan tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

Kunnallistekniikan suunnittelu, mittauspalvelut ja vesistöjen kunnostus

Kunnallistekniikan rakentaminen

TOIMINNAN KUVAUS

Kunnallistekniikan tulosalue tuottaa kunnallistekniset suunnitelmat ja mittaukset sekä vastaa kunnallistekniikan rakentamisesta ja vesistöjen kunnostamisesta. Lisäksi tulosalue avustaa maankäytön suunnittelua tuottamalla tarvittavaa tietoa mm. kaava-alueen rakennettavuudesta, kunnallistekniikan tarvitsemista tilavarouksista ja sen rakentamiskustannuksista kaava-hankkeissa. Tulosalue vastaa pilaantuneiden alueiden kunnostamisesta yhteistyössä kunnan muiden organisaatioiden ja sidosryhmien kanssa.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Teknisen johtajan irtisanoutuminen ja tehtävien siirto suunnittelupäällikölle vei resursseja suunnittelu- ja rakennushankkeiden edistämisestä sekä toiminnan kehittämisestä. Yksi tekninen avustaja poistui tulosalueen vahvuudesta syksyllä tapahtuvan eläkkeelle siirtymisen johdosta. Tehtävät jaettiin kahdelle jäljelle jäävälle tekniselle avustajalle. Joulukuussa irtisanoutui yksi kunnallistekniikan suunnittelija. Rekrytointi uuden suunnittelijan palkkaamiseksi käynnistettiin välittömästi.

Kunnallistekniikassa kilpailutettiin seuraavat rakennusurakkakohteet: Peltokaaren melueste, Tuusulanjoentien silta, Mt 152 parannus Haarakaaren/Pakkasraitin liittymässä, päällystystöiden urakka vuodelle 2015 ja Paloaseman alue. Kunnallistekniikan suunnittelussa pääpaino oli kaavoitusta palvelevissa yleissuunnitteluhankkeissa. Detaljisuunnittelussa painopiste oli liikenneturvallisuushankkeissa ja vanhojen kohteiden saneeraushankkeissa. Koskenmäen-Vaunukankaan tiesuunnitelman suunnitelmaosio valmistui elokuussa 2015. Suunnittelun puitesopimukset kilpailutettiin kevään-kesän aikana ja puitesopimukset tehtiin joulukuussa 2014. Puitesopimuksen pohjalta käynnistettiin neuvottelut Puustellinmetsän kunnallisteknisestä suunnittelusta.

Olennaiset määrärahan ylitykset

Kunnallistekniikan henkilöstömääräraha ylittyi johtuen tuntipalkkaisten pitkistä sairauspoissaoloista, jotka kirjataan investointien sijaista käyttötalouteen. Lisäksi yksikölle kirjautui huomattava määrä ennakoiduttomia jaksotettuja palkkoja.

Uusien kaava-alueiden suunnittelua ei voitu aloittaa suunnittelussa aikataulussa johtuen kaavoitusprosessien pitkittymisestä.

Henkilöstöressurssien puutteen vuoksi katujen kuntokartoitusta ei voitu jatkaa suunnitellun aikataulun mukaisesti.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suunnittelun henkilöstöressurssit ovat äärimmäiset pienet vähintään kevään 2016 ajan. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että uusia suunnittelukohteita ei voi ottaa kevään aikana työn alle. Suunnittelijan resurssit ovat käytettävissä vain jo käynnissä olevien hankkeiden läpiviemiseen ja lakisääteisiin viranomaispalveluihin. Suunnitteluresurssien odotetaan normalisoituvan kesän-syksyn 2016 aikana. Ostopalveluina voidaan korvata ainoastaan kaavoitusta palvelevat kunnallistekniset selvitystyöt, kun töitä ohjaa ja valvoo kaavoittaja. Suunnitteluresurssien niukkuus voi näkyä myös rakentamisen määrässä tänä ja ensi vuonna, koska suunnitelmia ei ennätetä tuottaa varastoon.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Mt 152 parannus Haarakaaren/Pakkasraitin liittymässä on lisännyt liittymän turvallisuutta. Peltokaaren meluesteen yhdistettynä puistojen rakentamiseen toivotaan lisäävän alueen houkuttelevuutta.

Tunnusluvut

KUNN.TEKNIIKAN RAKENTAMINEN	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 31.12.2015
Investoinnit € (tekn.toimi)	4 872 363	5 141 303	5 982 421	10 484 361	8 320 000	6 810 966
Investoinnit € (vh-liikelaitos)					2 250 000	1 572 918
					10 570 000	8 383 884
€/asukas	129	136	157	275	274	217
Päällystyöt m ²	79 854	59 685	78 700	116 000	50 000	70 600

542 JOUKKOLIIKENNE

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	180	-30	150	114	76,2	-36	211	-45,8
Toimintakulut	-1 560	-350	-1 910	-1 609	84,2	301	-1 738	-7,4
Toimintakate	-1 380	-380	-1 760	-1 494	84,9	266	-1 527	-2,1
Henkilöstö 31.12.	1		1	1	100,0	0	1	0,0

TOIMINNAN KUVAUS

Joukkoliikenne huolehtii itsekannattavan joukkoliikenteen toimintaedellytysten säilymisestä kunnan osalta sekä hankkii itsekannattavan palvelun ulkopuolella palveluja Uudenmaan ELY –keskuksen vahvistaman tavoitteellisen joukkoliikenteen palvelutason mukaisesti. Lisäksi yksikkö osallistuu koko seudun joukkoliikenteen koordinointiin ja lippuyhteistyön laajentamiseen tähtäävään yhteistyöhön.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Lokakuussa 2014 aloitettiin kunnan joukkoliikennestrategian laadinta. Työ valmistui helmikuussa 2015. Strategia tuotiin helmikuun lopussa tekniseen lautakuntaan ja maaliskuussa kunnanhallitukseen. Strategia hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 16.3.2015.

Tekninen toimi totesi vuoden 2015 budjetoinnin yhteydessä, ettei raamin mukainen määrärahalisäys riitä kasvavien joukkoliikenteen kustannusten kattamiseen. Aihetta käsiteltiin teknisessä lautakunnassa vuoden 2014 lopulla. Määrärahapuutteen vaikutusten konkretisoiduttua alkuvuodesta 2015 seutuliikennetarjonnan heikkenemisenä sekä liikenteen ELY-kunta – yhteishankintojen kevätkauden hätäratkaisuina, lisämäärärahaesitys käsiteltiin uudelleen teknisessä lautakunnassa helmikuun lopussa. Asia eteni kunnanhallitukseen maaliskuun alussa sekä valtuustoon maaliskuun puolivälissä. Valtuusto päätti myöntää tekniselle toimelle talousarvion 2015 ylitse 600 000 euron määrärahan, jolla ylläpidetään Tuusulan joukkoliikenteen palvelutasoa ja hankitaan uusia linja-autoliikennevuoroja Hyrylän ja Kehäradan/Aviapoliksens välille. Lisämääräraha käytettiin kesästä 2015 alkavien hankintojen rahoittamiseen. Vuoden poikkeuksellisista rahoitusjärjestelyistä johtuen kunnan joukkoliikennebudjetin käyttö painottui loppuvuoteen. Vuosibudjetista noin 55 % kului kuukausien 8-12 aikana.

Tekninen toimi teki tiivistä yhteistyötä Uudenmaan ELY- keskuksen kanssa seutuliikenteen järjestämiseksi alkuvuoden vaikeassa määrärahatilanteessa sekä kesäkaudesta alkaneen liikenteen hankintojen valmistelussa ja liikenteen käynnistämisessä.

Olennaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa tehtyjen liikenteen käyttöoikeussopimushankintojen sekä bruttohankinnan osalta lipputulot määrä osoittautui vaikeaksi arvioitavaksi. Lipputulo vaikuttaa kunnan maksettavaksi jäävään palveluoston kuukausikorvaukseen. Ennakoarvio osoittautui pessimistiseksi ja lipputulot pienensivät arvioitua enemmän kunnan maksuja. Samoin ennen tarjouskilpailuja tehty liikennehankintojen kustannusten arviointi ei tällä kerralla

onnistunut erityisen hyvin. Tarjousten hintahaitari oli melko suuri. Valitut tarjoajat olivat arvioitua edullisempia. Hankinnat saatiin toteutumaan arvioitua pienemmin kustannuksin.

Edulliset seudullisen liikenteen hankintahinnat, ennakoitua parempi matkalipputulo sekä joukkoliikenteen kustannusindeksin olematon nousu johtivat siihen, että hankinnat toteutuivat selvästi arvioitua pienemmin kustannuksin. Lipputukipuolella keskeisten kunnan tukemien matkalipputuotteiden (mm. Tuusulalippu 3: Etelä-Tuusula – Helsinki) menekki väheni ja lipputuen tarve jäi arvioitua alhaisemmaksi. Budjetti sisältäen lisämäärärahan alittui selvästi.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuonna 2015 tehdystä seutuliikenteen ostoliikennesopimuksista merkittävä osa päättyy keuhään 2016. Jatkohankinnat tehdään keuhäällä 2016. Kustannustaso saattaa hieman nousta, jos tarjoushintojen hajonta vähenee. Junaliikenne Purolan ja Nuppulinnan asemilta päättyy maaliskuun 2016 lopussa. Korvaava joukkoliikennepalvelu jää kunnan hankittavaksi ja kustannettavaksi. Työllisyyden kehitys vaikuttaa kausilipputuotteiden menekkiin ja sitä kautta lipputuen määrään. Suurta muutosta vuonna 2015 toteutuneeseen tasoon ei odoteta.

Tunnusluvut

JOUKKOLIIKENNE	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 31.12.2015
Matkojen lukumäärä	566 262	565 218	567 684	557 000	585 000	540 700
Tuusula-lippu						
- matkojen määrä	319 130	314 931	298 271	279 000	320 700	256 900
Keski-Uudenmaan seutulippu						
- matkojen määrä	37 328	17 349	9 908	6 400	8 400	5 900
Tuusula-Järvenpää-lippu						
matkojen määrä	2 620	33 117	55 782	66 100	67 000	62 800
Liityntälippu						
- matkojen määrä	105 038	96 740	102 900	109 000	120 600	130 100
Sampo-kuljetus	22 155	22 033	22 680	22 900	20 000	14 600
Muut ostettu/yhteisostettu jkl						
matkojen määrä	80 026	81 048	78 143	73 500	48 300	146 200
käyttötalouskulut	1 414 040	1 562 853	1 658 656	1 737 992	1 560 075	1 608 621
lisämääräraha valt. 38/16.3.2015					600 000	
vyörytykset	6 400	9 702	7 700	9 900	9 900	7 700
€/asukas	37,72	41,46	43,70	45,85	40,71	41,91

543 YMPÄRISTÖTEKNISET PALVELUT

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	2 186	0	2 186	2 585	118,2	399	2 658	-2,8
Toimintakulut	-5 769	31	-5 739	-5 846	101,9	-107	-5 947	-1,7
Toimintakate	-3 583	31	-3 553	-3 261	91,8	291	-3 288	-0,8
Henkilöstö 31.12.	23		23	20,0	87,0	-3	22,0	-9,1

Tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

Teiden ja yleisten alueiden kunnossapito

Puistot

Jätehuolto

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Ympäristötekniiset palvelut ylläpitää kunnan teknisiä peruspalveluita, tuottaen kuntalaisille turvallisen, viihtyisän ja toimivan elinympäristön. Tulosalue vastaa kunnan katu- ja viheromaisuuden ylläpidosta sekä kattavien jätehuoltopalvelujen hankkimisesta.

Kuntalaisia informoidaan mm. kausiluontoisten töiden etenemisestä ja muista toimialan ajankohtaisista asioista lähinnä kunnan www-sivujen kautta tapahtuvalla tiedottamisella.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Ympäristötekniisten palvelujen toimintoja hoidettiin vajain henkilöresurssein, osittain lomautusten takia sekä tiemestarin irtisanouduttua syksyllä 2015 ja uuden rekrytoinnin siirryttyä 2016 vuoden puolelle.

Katujen pintauksia ja peruskorjauksia tehtiin yhteensä n. 6 500 m² ja viisi leikkipuistoa peruskunnostettiin vuoden 2015 aikana

Elohopealampullisia valaisimia vaihdettiin uusiin, vähemmän energiaa kuluttaviin valaisimiin yhteensä n. 1250 kpl.

Sähköiset palvelut otettiin käyttöön kaivuuluovissa sekä päätettiin otettavaksi yksityisteiden hoitoavustuksissa jaettaessa vuoden 2016 avustuksia.

Olennaiset määrärahan ylitykset

Budjetin toimintakulut toteutuivat 102% (-100 000€) ja toimintatuotot 118 % (+400 000€)

Jätehuollon ja maankaatopaikan volyymin oltua hieman ennakoitua suurempia tulosalueen tulot ja kulut ylittyivät +315 000 € / -10 000 €.

Puistometsien hoidosta ja metsän myynnistä aiheutuneet tulot ja kulut aiheuttivat +85 000 € / -50 000€ ylitykset budjettiin.

Tulosalueelle virheellisesti määritetty pääoma- ja ylläpitovuokra 30 739 € vuodelle 2015 Jokelan varikosta oikaistiin I osavuositarkastuksen yhteydessä. Jokelan varikon käytöstä luovuttiin jo v. 2014.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Uuden Haukanpuiston leikkipuiston rakentaminen ja vanhojen leikkipuistojen kunnostaminen on parantanut palvelutuotantoa.

Valaisimien vaihto nykyaikaisiin on parantanut palvelutuotantoa sekä tuonut säästöä energiakuluissa

Tunnusluvut

TEIDEN KUNNOSSAPITO	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 31.12.2015
Liikennealuesäilytysalue m ²	2 360 000	2 123 690	1 692 115	1 696 881	1 696 881	1 702 576
Päällysteaste %	87	87	87	87	87	87
Valaistusaste %	89	89	89	89	89	89
Kunnossapidettävät tiet km	214	221	221	222	223	224
Kp. kevyen liik. väylät km	120	133	133	134	133	133
Kunnan hoidossa ol. yksityistiet km	20	20	20	20	20	20
Käyttötalousmenot	3 814 061	3 439 188	3 249 047	3 111 826	2 979 046	2 999 046
Tiet ja liik.väylät	334	354	354	356	356	357
€/km (sis. poistot ja vyörytykset)	18 680	17 458	17 049	16 114	15 501	15 193

YL. ALUEIDEN VALAISTUS	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 31.12.2015
sähkö €	770 798	549 271	700 893	646 637	643 311	623 830

VIHERALUEET	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 31.12.2015
kunnossapid. rak. puistot ha	118	119	79	79	80	80
käyttötalousmenot	1 060 692	1 004 061	1 046 720	919 118	880 024	931 370
€/ha (sis. poistot ja vyörytykset)	12 636	12 729	16 590	16 144	15 126	16 013
luonnonvar. ja metsäpuistot ha	382	383	383	383	383	393
leikkipuistot kpl	66	65	56	52	52	53

JÄTEHUOLTO	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 31.12.2015
kunnan järj. jätteenkulj. Tn	8 025	8 290	7 673	7 750	7 700	7 471
kunnan järj. jk €/tonni	184,59	190,05	249	211	215	216
käyttötalousmenot	1 434 721	1 901 446	1 604 839	1 915 723	1 910 362	1 914 452
€/asukas (sis. poistot ja vyörytykset)	39,85	52,74	50,04	52,68	51,95	52,18

550 TILAKESKUS

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	22 947	-117	22 830	22 911	100,4	81	23 677	-3,2
Toimintakulut	-11 461	50	-11 411	-10 644	93,3	767	-11 832	-10,0
Toimintakate	11 487	-68	11 419	12 267	107,4	848	11 845	3,6
Henkilöstö 31.12.	76		76	65,2	85,8	-10,8	74	-11,9

Tilakeskuksen tulosalue sisältää seuraavat tulosyksiköt:

Tilahallinta

Suunnittelu

Rakentaminen

Kiinteistöhoito

Siivous

TOIMINNAN KUVAUS

Tilakeskuksen tehtävänä on tuottaa kunnan tarvitsemat tilapalvelut, joihin sisältyy mm. tilojen hankinta ja hallinta, rakennuttaminen, rakentaminen ja perusparantaminen, kiinteistöjen huolto ja hoito sekä siivous.

Toimintamme tavoitteena ovat tyytyväiset asiakkaat ja käyttäjät, tarkoituksenmukaiset ja turvalliset tilat, kiinteistöomaisuuden kehittäminen tarpeita vastaavaksi ja omaisuuden arvon säilyttäminen sekä tilojen tuottava ja tehokas käyttö.

Toimitilojen hankinta ja vuokraus, korjaus- ja uudisinvestointien toteuttaminen sekä kiinteistöpalveluiden järjestäminen muodostavat palvelujemme perustan.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Kesäkuussa irtisanoutuneiden tilakeskuksen päällikön ja isännöitsijän virkoja ei saatu täytettyä kuluvan vuoden aikana. Isännöitsijän virkaan ei myönnetty täyttölupaakaan. Em. tehtävät hoidettiin sijaisjärjestelyin omien toimien ohella rakennuspäällikön ja kiinteistötyönjohtajan toimesta. Avoimet virat tulisi täyttää mahdollisimman nopealla aikataululla.

Merkittävimmät ongelmat ja haasteet liittyivät työnjohtoa työllistävään uuden talous- ja henkilöstöhallintojärjestelmän käyttöön (mm. tuntipalkkaisten tunti- ja vuorokauspalkkatilastat jne.). Kirjanpidon toteutumattomat tiedot eivät olleet täysimääräisesti käytössämme ja talouden toteutuman arviointi ei onnistunut odotetusti. Haasteet jatkuvat.

Verottajalle kuukausittain tehtävät harmaantalouden ilmoitukset lisäsivät henkilökunnan tehtäviä.

Sisäilmaan liittyvien selvitys- ja korjaustarpeiden määrä työllisti tasaisen varmasti. Sisäilma-ongelmien syntymistä olisi mahdollista hallita ennakoivilla ja oikein ajoitetuilla ja mitoitetuilla perusparannuksilla. Perusparannusten ohjelmointi, tarkoituksenmukainen kohdentaminen ja suorittaminen edellyttäisivät yhteisesti sovitun palveluverkon määrittelyä.

Anttilan päiväkodin käytöstä luovuttiin sisäilmaan liittyvien epäkohtien sekä rakennusteknisen elinkaaren päättymisen johdosta.

Tenavapuiston päiväkodin rakennuksen käytöstä luovuttiin rakennuksen tultua rakennusteknisen elinkaarensa päähän.

Paijalan koulun laajennuksen rakentaminen käynnistyi toukokuussa 2015 ja valmistuu 15.7.2016 mennessä.

Roinilanpellon päiväkodin rakentaminen käynnistyi lokakuun alussa 2015 ja valmistuu 7.10.2016.

Notkokuiston päiväkodin laajentaminen käynnistyi KVR-hankkeena kesäkuussa ja valmistuu 30.7.2016.

Kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) mukaisia katselmuksia tehtiin 10 kohteessa vuoden 2015 aikana ja keväällä 2016 katselmoidaan viimeiset 10 kohdetta.

Siivouksessa kilpailutettiin siivousliikkeiden toimesta hoidettavat kohteet. Kilpailutuksen perusteella uusi yritys (RTK Oy) sai hoidettavakseen 95 % kohteista. Toiminnan käynnistämässä oli normaalia enemmän reklamoitavaa, joka työllisti siivouksen työnjohtoa.

Ulkoisia vuokria siirtyi suoraan toimialojen maksettavaksi 680 t €.

Sisäisiä vuokria laskutettiin toimialoilta seuraavasti:

Pääomavuokraa	11 614 557 €
Ylläpitovuokraa	7 137 146€
yhteensä	18 751 703 €

- Pääomavuokra koostuu korjausvastikkeesta ja kiinteistöjen teknisen arvon perusteella laskettavasta korkotuotosta. Korjausvastike on vahvistettu laskettavaksi 2 % jälleenhankinta-arvosta JHA. Korjausvastikkeella 5,6 M€ Tilakeskuksen olisi tarkoitus investoida kiinteistöomaisuuteen, jotta rakennukset saadaan pidettyä käyttökelpoisessa kunnossa. Vuonna 2015 korjausinvestointeihin käytettiin noin 4,18 M€. Korkotuotto on vahvistettu laskettavaksi 3,25 %:n mukaan teknisestä arvosta. Korkotuotto 6 M€:n tulo siirtyi toimialoilta kunnan käytettäväksi.
- Ylläpitovuokria laskutettiin toimialoilta 7,2 M€. Tähän vuokraosuuteen sisältyvät mm. energia-, korjaus- ja muutuskustannukset, joista tilakeskus vastaa.

Olellaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Sisäisten vuokrien osalta oikaistiin OVK1 yhteydessä eräiden tilojen osalta vuokranmaksuperusteita ja OVK2 yhteydessä Tenavapuiston, Tenavakummun ja Anttilan päiväkotien vuokranmaksuperusteita tästä johtuen vuoden 2015 sisäiset vuokrat laskivat yhteensä 117 t €.

Steiner-päiväkodin öljyvahingon (öljysäiliö vioittunut) aiheuttamien kustannusten vakuutuskorvaukset näkyvät tuloarvion ylityksenä 81 t €.

Kiinteistöhoidon toimintakulut alittuivat vähälumisen ja lämpimän talven sekä energiakatselmusten perusteella tehtyjen toimenpiteiden johdosta seuraavasti:

- lumityöt 145 t €
- lämmitys 200 t €, johon sisältyy energiakatselmusten perusteella toteutetuista toimenpiteistä arvioitu laskennallinen säästö 58 t €.

- sähkö 85 t €, johon sisältyy energiakatselmusten perusteella toteutetuista toimenpiteistä arvioitu laskennallinen säästö 41 t €, sekä energian hinnan laskusta johtuva säästö 40 t €.

Siivousyksikössä henkilöstökuluissa säästettiin noin 150 t €. Säästöä syntyi henkilöstön palkattomista vapaista (opinto- ja hoitovapaa) ja täyttämättömien tehtävien takia.

Palvelujen ostot eivät ylittyneet. Palvelujen ostossa tuli säästöä päiväkotien ja terveyskeskusten pitempien kiinnilojen takia, ja ostopalveluiden arvioitua pienemmästä hinnan noususta, lisäksi osa ostopalvelun perussiivoustöistä jäi tekemättä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Palveluverkon kehittämistyöskentelyä on jatkettava ja harkittua omaisuuden hallintaa on te-rävöitettävä mm. kiinteistöjen salkutuksen kautta. Oletettavasti myös sote-ratkaisu tuo myös kiinteistömäärän hallintaan omat muutostarpeensa.

Rakennusten pienempiä korjaushankkeita toteutetaan PTS- ja LVIS-ohjelmien mukaisesti vuosittain saadun määrärahan turvin.

Energiatehokkuustyötä kehitetään osaksi jokapäiväistä toimintaa.

Kiinteistönhoidossa mitoitetaan toiminnot ajantasaisiksi.

Sähkön siirtohinnan nousu aiheuttaa arviolta n. 250 000 €:n euron menolisäyksen.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Palveluverkko- ja sote-päätösten ollessa vielä lopullisia päätöksiä vaille on ollut välttämätöntä kohdentaa voimakkaammin määrärahoja koulujen, päiväkotien sekä sote-asemien rakennus- teknisen kunnon ylläpitoon ja elinkaaren jatkamiseen. Mm. Etelä-Tuusulan sote-aseman välttämättömiä kunnossapitotoimia ja toiminnallisia muutoksia on toteutettu normaalia tehokkaammin myös palveluiden tarjoamisen näkökulmasta.

Uusinvestoinnit lisäävät kunnossapidettävän omaisuuden määrää, mutta samalla pyritään myös tehokkaasti luopumaan vanhoista kiinteistöistä mm. elinkaarensa päässä olevia purkamalla.

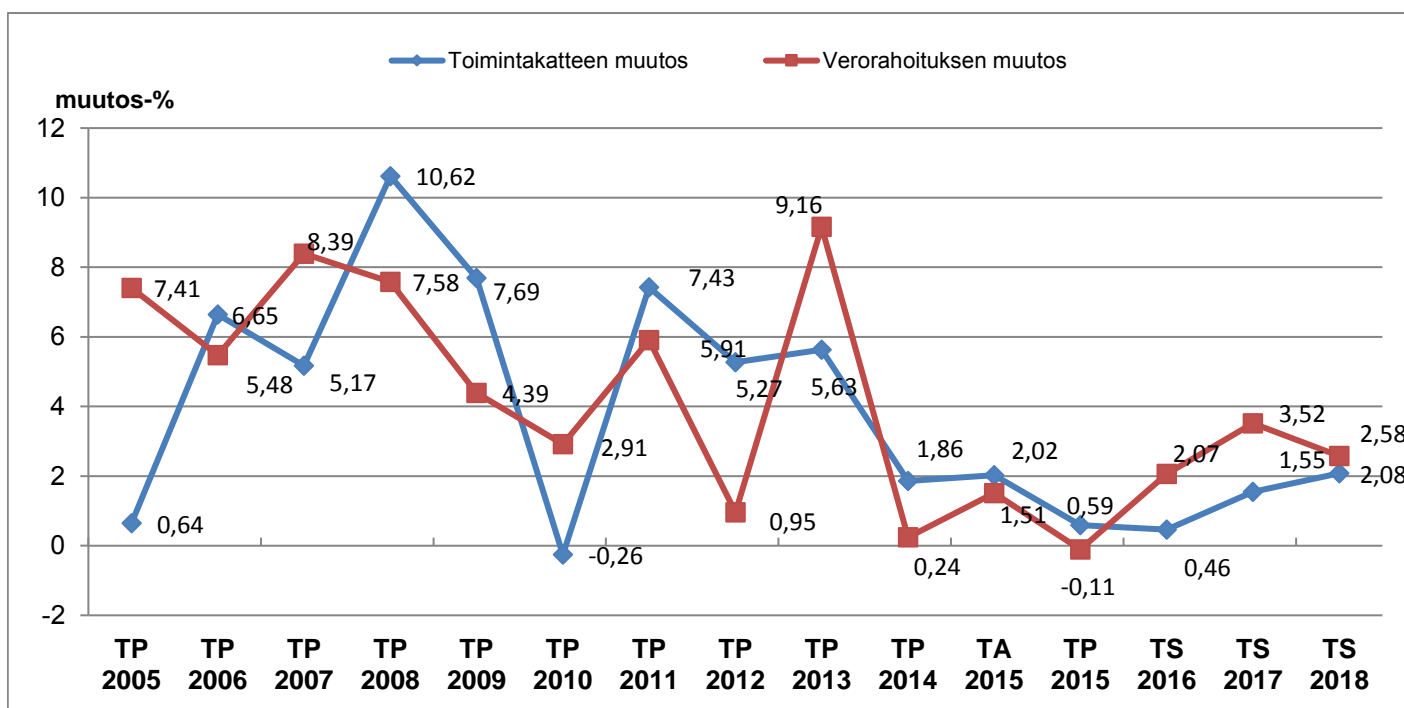
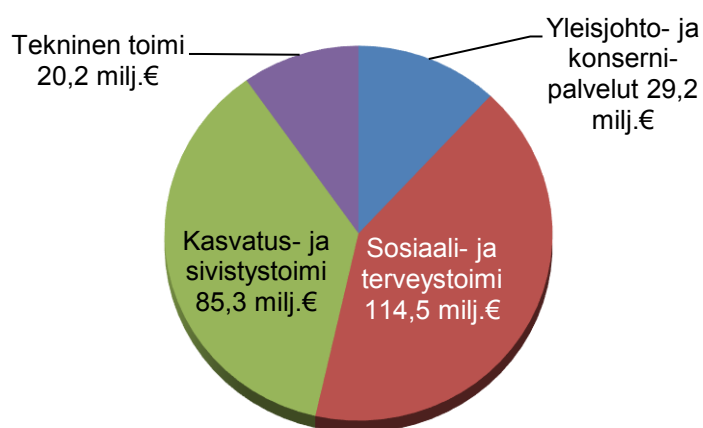
Tunnusluvut

KIINTEISTÖNHOITO	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
m ²	166 594	165 669	167 024	166 030	166 030	166 030
<i>muutos %</i>	1,2	-0,6	0,8	-0,6	0,0	0,0
<i>käyttötalousmenot</i>	6 002 884	6 068 878	5 747 287	5 805 442	6 032 292	5 499 696
€/m ² (sis. vyörytykset)	42,03	42,35	40,28	37,83	58,66	35,34
<i>muutos %</i>	12,2	0,8	-4,9	-6,1	55,1	-6,6
Lämmitys €/v.	1 817 391	2 071 490	2 017 234	2 020 444	2 050 000	1 854 829
Sähkö €/v.	1 374 965	1 103 910	1 124 890	1 092 164	1 157 000	1 071 094
Vesi €/v.	313 988	299 093	268 007	293 563	320 000	324 000
Lumityöt €/v.	439 035	507 788	267 189	91 108	233 437	87 045
	3 945 379	3 982 281	3 677 320	3 497 279	3 760 437	3 336 968

SIIVOUS	TP 2011	TA 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
m ²	109 300	112 400	113 444	113 072	113 087	113 087
<i>muutos %</i>	1,7	2,8	0,9	-0,3	0,0	0,0
<i>käyttötalousmenot</i>	3 086 522	3 134 662	3 155 311	3 181 196	3 111 811	2 879 815
<i>muutos %</i>	7,7	1,6	0,7	0,8	-2,2	-9,5
€/m² (sis. vyörytykset)	29,97	29,91	30,03	30,45	29,83	27,17
<i>muutos %</i>	5,8	-0,2	0,4	1,4	-2,0	-10,8

Toimialojen toimintamenot 2015 249,2 milj. € (ulkoiset ja sisäiset menot)

Vesiliikelaitoksen luvut esitetty v.2014 alkaen erillään kunnan luvuista. Tästä syystä vuodet 2005-2013 eivät ole vertailukelpoisia toimintakatteen osalta v.2015 kanssa.

YHTEENVETO INVESTOINTIEN TOTEUMISESTA TOIMIELIMITTÄIN

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.2015	Tot- %	Poikkeama
KUNNANHALLITUS						
Menot	-3 688 000	0	-3 688 000	-1 345 364		2 342 636
Tulot	7 475 000	0	7 475 000	7 421 242	99,3	-53 758
Nettomeno	3 787 000	0	3 787 000	6 075 878	160,4	2 288 878
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA						
Menot	-1 120 000	100 000	-1 020 000	-339 876	33,3	680 124
Tulot	0	0	0	0	0,0	0
Nettomeno	-1 120 000	100 000	-1 020 000	-339 876	33,3	680 124
KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA						
Menot	-700 000	0	-700 000	-425 075	60,7	274 925
Tulot	0	0	0	0	0,0	0
Nettomeno	-700 000	0	-700 000	-425 075	60,7	274 925
LIIKUNTALAUTAKUNTA						
Menot	-110 000	0	-110 000	-99 950	90,9	10 050
Tulot	0	0	0	0	0,0	0
Nettomeno	-110 000	0	-110 000	-99 950	90,9	10 050
NUORISOLAUTAKUNTA						
Menot	-10 000	0	-10 000	-29 935	299,4	-19 935
Tulot	0	0	0	0	0,0	0
Nettomeno	-10 000	0	-10 000	-29 935	299,4	-19 935
KULTTUURILAUTAKUNTA						
Menot	-400 000	0	-400 000	-38 947	9,7	361 053
Tulot	0	0	0	0	0,0	0
Nettomeno	-400 000	0	-400 000	-38 947	0,0	0
RAKENNUSLAUTAKUNTA						
Menot	-50 000	0	-50 000	-10 000	0,0	-40 000
Tulot	0	0	0	0	0,0	0
Nettomeno	-50 000	0	-50 000	-10 000	0,0	-40 000
TEKNINEN LAUTAKUNTA						
Menot	-18 255 000	-1 490 000	-19 745 000	-15 636 554	79,2	4 108 446
Tulot	0	0	0	292 960	0,0	292 960
Nettomeno	-18 255 000	-1 490 000	-19 745 000	-15 343 594	77,7	4 401 406
YHTEENVETO						
Menot	-24 333 000	-1 390 000	-25 723 000	-17 925 701	69,7	7 717 299
Tulot	7 475 000	0	7 475 000	7 714 202	103,2	239 202
Nettomeno	-16 858 000	-1 390 000	-18 248 000	-10 211 499	56,0	7 956 501

Vesihuoltoliikelaitos

Menot	-2 250 000		-2 250 000	-1 557 186	69,2	692 815
Tulot		0	0			
Nettomeno	-2 250 000	0	-2 250 000	-1 557 186	69,2	692 815

Yhteensä kunta ja vesihuoltoliikelaitos

Menot	-26 583 000	-1 390 000	-27 973 000	-19 482 886	69,6	8 490 114
Tulot	7 475 000	0	7 475 000	7 714 202	103,2	239 202
Nettomeno	-19 108 000	-1 390 000	-20 498 000	-11 768 685	57,4	8 729 315

TA-muutos sisältää seuraavan valtuuston päättämän lisämäärärahan osavuosisikatsauksen 131 § /12.10.2015 lisäksi:

Valt § 31/16.3.2015 päätös, lisämääräraha 1850 t euroa Notkokuiston päiväkodin laajennusta varten.

KUNNANHALLITUS
INVESTOINNIT 2015

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.	Poikkeama
RAKENNUKSET					
Menot		0	0	0	0
Tulot	500 000		500 000		-500 000
Nettomeno		0	500 000	0	-500 000
TIETOKONEOHJELMISTOT					
Menot	-413 000	0	-413 000	-113 136	299 864
Tulot					
Nettomeno	-413 000		-413 000	-113 136	299 864
Menot					
* Atk- ja puhelinverkot ¹⁾				-8 193	-8 193
* Microsot lisenssit ja Office 365 AD integraatio	-60 000		-60 000	-30 188	29 812
* Sähköinen asiointialusta	-50 000		-50 000		50 000
* Sähköiset lomakkeet	-50 000		-50 000		50 000
* Tiedon siirron automatisoinnit järjestelmien välillä	-50 000		-50 000		50 000
* Talous- ja HR-järjestelmät	-50 000		-50 000	-18 880	31 120
* Ympäristökeskuksen asiakasjärjestelmä	-60 000		-60 000		60 000
* Intranetin uusiminen	-10 000		-10 000	-14 000	-4 000
* Extranet	-20 000		-20 000		20 000
* Triplan/kuntatoimiston kehittäminen	-10 000		-10 000		10 000
* Raki-hanke	-40 000		-40 000	-28 048	11 952
* Lupapiste.fi-hanke	-13 000		-13 000	-13 828	-828
MAA- JA VESIALUEET					
Menot	-3 000 000		-3 000 000	-1 168 507	1 831 493
Tulot	5 475 000		5 475 000	7 289 387	1 814 387
Nettomeno	2 475 000		2 475 000	6 120 880	3 645 880
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET					
Menot	-50 000		-50 000	0	50 000
Tulot					
Nettomeno					
* Atk- ja puhelinverkot	-50 000		-50 000		50 000
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ					
Menot	-125 000	0	-125 000	-63 721	61 279
Tulot					
Nettomeno	-125 000		-125 000	-63 721	61 279
Menot					
Kalusto					
* Kunnantilojen valvontakamerat	-60 000		-60 000	-11 410	60 000
* Maastopakettiauto	-50 000		-50 000	-41 573	8 427
* Rykmentinpuiston keittiön yhdistelmäuuni	-15 000		-15 000	-10 738	4 262
Tulot					
* Vanhan maastopakettiauton hyvitys				6 855	
OSAKKEET JA OSUUDET					
Menot	-100 000	0	-100 000	0	100 000
* Kiinteistöyhtiö Tuusulan kunnantalo	-100 000		-100 000	0	100 000
Tulot	1 500 000		1 500 000	125 000	-1 375 000
* As Oy Ykköstörmä				125 000	
Nettomeno	1 400 000		1 400 000	125 000	-1 175 000
YHTEENVETO					
Menot	-3 688 000	0	-3 688 000	-1 345 364	2 342 636
Tulot	7 475 000	0	7 475 000	7 421 242	-53 758
Nettomeno	3 787 000	0	3 787 000	6 075 878	2 288 878

¹⁾ Atk- ja puhelinverkkoihin varatut eurot ovat talousarviossa ryhmässä kiinteät rakenteet ja laitteet.

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

INVESTOINNIT 2015

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.	Poikkeama
TIETOKONEOHJELMISTOT					
Menot	-865 000	0	-865 000	-247 195	617 805
Tulot					
Nettomeno				-247 195	617 805
Menot					
* Varmennepalvelun laajentaminen	-100 000		-100 000		100 000
* KanTa eArkisto	-100 000		-100 000	-20 629	79 371
*eKatselu	-100 000		-100 000		100 000
* Pienkehityshankkeet	-200 000		-200 000	-15 823	184 178
*Sähköinen asiointipalvelu	-40 000		-40 000	-14 947	25 053
*KanSa sähköinen arkisto, sosiaalipalvelut	-100 000		-100 000		100 000
*Palvelusetelijärjestelmä	-40 000		-40 000	-59 933	-19 933
*RAI arviointijärjestelmä	-35 000		-35 000	-29 444	5 556
*Mobiili-toiminnanohjausjärjestelmä ja sähköinen oven avaus	-150 000		-150 000	-106 420	43 580
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ					
Menot	-255 000	100 000	-155 000	-92 681	62 319
Tulot					
Nettomeno	-255 000	0	-155 000	-92 681	62 319
Menot					
Koneet ja kalusto					
* Hammaslääkärin työyksiköt	-30 000		-30 000	-24 198	5 802
* DigiEKG laitteisto	-100 000	100 000	0		0
* Välinehuollon koneet ja laitteet (autoklaavi)	-35 000		-35 000	-28 983	6 017
* Gastroskooppi, Kerava maksaa puolet	-40 000		-40 000	-39 500	500
* Henkilö-, turva- ja kameravalvonta	-50 000		-50 000		50 000
YHTEENVETO					
Menot	-1 120 000	100 000	-1 020 000	-339 876	680 124
Tulot	0	0	0	0	0
Nettomeno	-1 120 000	100 000	-1 020 000	-339 876	680 124

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA

INVESTOINNIT 2015

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.	Poikkeama
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET					
Menot	-200 000		-200 000	-60 708	139 292
Tulot					
Nettomeno					
* Koulujen atk- ja puhelinverkot/koulujen verkko-oppimisympäristön suunnittelu ja toteutus	-100 000		-100 000	-38 972	61 028
* Sähköisten yo-kirjoitusten verkko- oppimisympäristön rakentaminen	-100 000		-100 000	-21 736	78 264
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ					
Menot	-350 000	0	-350 000	-287 830	62 170
Tulot					
Nettomeno	-350 000		-350 000	-287 830	62 170
Menot					
Kalusto					
* Koulujen ja päiväkotien irtaimisto, hanke > 10	-150 000		-150 000	-118 310	31 690
* Tablettien hankinta	-200 000		-200 000	-169 520	30 480
TIETOKONEOHJELMISTOT					
Menot	-150 000	0	-150 000	-76 537	73 463
* Päivähoidon asiakastietojärjestelmän uusiminen ja sähköisen asioinnin kehittäminen	-100 000		-100 000	-76 537	23 463
* Toiminnanohjausjärjestelmä päiväkodeille ja kouluille	-50 000		-50 000		50 000
YHTEENVETO					
Menot	-700 000		-700 000	-425 075	-274 925
Tulot	0		0	0	0
Nettomeno	-700 000		-700 000	-425 075	-274 925

LIIKUNTALAUTAKUNTA

INVESTOINNIT 2015

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.	Poikkeama
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET					
Menot	-110 000	0	-110 000	-99 950	10 050
Tulot					
Nettomeno	-110 000		-110 000	-99 950	10 050
Menot					
* Kuntovälinepuistot ja varustaminen	-20 000		-20 000	-19 495	505
* Hyrylän urheilukeskuksen reitin vala	-20 000		-20 000	-80 455	-60 455
* Kellokosken skeittipuisto laajennus	-70 000		-70 000		70 000
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ					
Menot	0	0	0	0	0
Tulot					
Nettomeno	0	0	0	0	0
YHTEENVETO					
Menot	-110 000	0	-110 000	-99 950	10 050
Tulot					
Nettomeno	-110 000		-110 000	-99 950	10 050

NUORISOLAUTAKUNTA

INVESTOINNIT 2015

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.	Poikkeama
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET					
Menot	-10 000		-10 000	-29 935	-19 935
Tulot					
Nettomeno	-10 000		-10 000	-29 935	-19 935
Menot					
* Jokelan graffittiseinä	-10 000		-10 000	-29 935	-19 935
YHTEENVETO					
Menot	-10 000		-10 000	-29 935	-19 935
Tulot					
Nettomeno	-10 000		-10 000	-29 935	-19 935

KULTTUURILAUTAKUNTA

INVESTOINNIT 2015

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.	Poikkeama
TIETOKONEOHJELMISTOT					
Menot	-50 000	0	-50 000	-12 077	37 923
Tulot					
Nettomeno	-50 000		-50 000	-12 077	37 923
Menot					
* Kirjastojärjestelmän kilpailutus	-50 000		-50 000	-12 077	37 923
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ					
Menot	-350 000	0	-350 000	-26 870	323 130
Tulot					
Nettomeno	-350 000	0	-350 000	-26 870	323 130
Menot					
* Kirjastoauto	-350 000		-350 000	-26 870	323 130
YHTEENVETO					
Menot	-400 000	0	-400 000	-38 947	361 053
Tulot					
Nettomeno	-400 000		-400 000	-38 947	361 053

RAKENNUSLAUTAKUNTA

INVESTOINNIT 2015

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.	Poikkeama
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
Menot	-50 000	0	-50 000	-10 000	40 000
Tulot					
Nettomeno	-50 000		-50 000	-10 000	40 000
Menot					
* Sähköinen asiointi; CGI-integrointi ja käyttöarkisto	-50 000		-50 000	-10 000	40 000
YHTEENVETO					
Menot	-50 000	0	-50 000	-10 000	40 000
Tulot					
Nettomeno	-50 000		-50 000	-10 000	40 000

TEKNINEN LAUTAKUNTA 2015

	Talousarvio	TA-muutos Valt. 16.3.2015/ 31 § Valt. 12.10.2015/ 131 §	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.2015	%	TP 2015
TALONRAKENNUS						
Menot	-8 460 000	-1 850 000	-10 310 000	-7 860 097	76,2	-7 860 097
Tulot				182 960		182 960
Nettomeno	-8 460 000	-1 850 000	-10 310 000	7 677 137	-74,5	7 677 137
Menojen erittely						
				0		
Rykm. keskuskeittiön kylmätuotantoon sähköovi	-30 000		-30 000	-26 942	89,8	-26 942
Hyökkälän koulukeskuksen ruokasalin linjaston uus	-50 000		-50 000	-56 256	112,5	-56 256
Sote, tilojen toiminnallisuuden parantaminen ja tilar	-150 000		-150 000	0	0,0	0
Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasema, muutos-	-500 000	-300 000	-800 000	-1 258 793	157,3	-1 258 793
Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasema, hankesu	-50 000		-50 000	0	0,0	0
Jokelan sosiaali- ja terveysasema, muutos- ja peru	-200 000	200 000	0	-8 450		-8 450
Kellokosken sosiaali- ja terveysasema	-100 000	100 000	0	0		0
KasSi, Toiminnan tehostamisen edellyttämät muoto	-150 000		-150 000	-217 197	144,8	-217 197
Roinilanpellon päiväkotii, uudisrakennus	-2 000 000		-2 000 000	-1 246 353	62,3	-1 246 353
Kellokosken yhtenäiskoulu, laajennus ja muutos	-200 000		-200 000	-103 278	51,6	-103 278
Paijalan koulun laajennus	-1 400 000		-1 400 000	-1 508 090	107,7	-1 508 090
Jokelan palveluverkon suunnittelu	-150 000		-150 000	-19 319	12,9	-19 319
Etelä-Tuusulan palveluverkon suunnittelu	-150 000		-150 000	-23 036	15,4	-23 036
Etelä-Tuusulan lukio/monitoimirakennus, hankesuu	-50 000		-50 000	-16 331	32,7	-16 331
Notkokuiston päiväkodin laajennus		-1 850 000	-1 850 000	-345 766	18,7	-345 766
Talonrakennuksen peruskorjaus ja perusparannusinvestoinnit - erillisen työohjelman mukaisesti			0			0
Hyökkälän koulukeskus, peruskorj.	-200 000		-200 000	-207 422	103,7	-207 422
Hyrylän kouluk. Korjauksia, vesik.	-800 000		-800 000	-255 878	32,0	-255 878
Riihikallion koul. Liikuntas. Tarvesels.	-60 000		-60 000	-12 134	20,2	-12 134
Kellokosekn paloas.kuntot. ja hankes	-100 000		-100 000	-20 863	20,9	-20 863
Jokelan paloas.kuntot. Ja hankes.	-80 000		-80 000	-8 329	10,4	-8 329
Varikon korv. Tilojen hankes. tai nyk. tilojen elinkaar	-70 000		-70 000	-16 103	23,0	-16 103
LVIS-parannustyöt	-250 000		-250 000	-198 944	79,6	-198 944
PTS:n mukaiset työt	-800 000		-800 000	-1 125 653	140,7	-1 125 653
Rakennusautomaatio	-100 000		-100 000	-102 485	102,5	-102 485
Anttilan alueen rakennukset	-200 000		-200 000	-159 770	79,9	-159 770
Viranomaismääräysten aiheutt. Muutosinv.	-50 000		-50 000	-72 036	144,1	-72 036
Jokela-Talo(Monari), käyttövesip, kaukoval. ja lämo	-170 000		-170 000	-308 748	181,6	-308 748
Hyrylän urheilukesk. Jokelan ja K:koskenurheiluk.h	-180 000		-180 000	-364 824	202,7	-364 824
Sisäilmatutk. ja sisäilm. parant. liitt. invest.	-70 000		-70 000	-51 531	73,6	-51 531
Energiatehokk. parant. tähtäv. Toimnepiteet (KETS)	-150 000		-150 000	-125 565	83,7	-125 565
Paijalan koulun laajennus, valtion avustus				182 960		182 960
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET						
Menot	-8 870 000	100 000	-8 770 000	-7 386 992	84,2	-7 386 995
Tulot	0	0	0	0		0
Nettomeno	-8 870 000	0	-8 770 000	-7 386 992	84,2	-7 386 995
Tiet ja liikenneväylät sekä vesi- ja viemäriverkosto alueittain						
Tiet ja liikenneväylät						
* Etelä-Tuusula	-2 810 000		-2 810 000	-2 616 478	93,1	-2 616 478
* Jokela	-3 690 000		-3 690 000	-2 458 728	66,6	-2 458 728
* Kellokoski	-240 000		-240 000	-770 491	321,0	-770 491
* Muut alueet ja kohteet	-760 000		-760 000	-317 947	41,8	-317 947
Avustukset						
yht.	-7 500 000	0	-7 500 000	-6 163 644	82,2	-6 163 644

TEKNINEN LAUTAKUNTA 2015

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.2015	%	TP 2015
		Valt. 16.3.2015/ 31 §				
		<i>Valt. 12.10.2015/ 131 §</i>				
Vesi- ja viemäriverkosto HUOM! Vain informatiivinen tieto!						
* Etelä-Tuusula	-500 000		-500 000	-223 785	44,8	-223 785
* Jokela	-640 000		-640 000	-29 569	4,6	-29 569
* Kellokoski	-60 000		-60 000	-790 041	1316,7	-790 041
* Saneeraus	-600 000		-600 000	-94 847	15,8	-94 847
* Muut kohteet	-450 000		-450 000	-395 861	88,0	-395 861
yht.	-2 250 000	0	-2 250 000	-1 534 103	68,2	-1 534 103
Yhteensä	-9 750 000	0	-9 750 000	-7 697 747	79,0	-7 697 747
Menot	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio	Toteuma	%	TP 2015
Pihat						
Rakennusten pihat erillisen työohjelman mukaise	-300 000		-300 000		0,0	0
Koulujen ja pvk pihat lähiliikunta-al.	-150 000		-150 000	-389 354	259,6	-389 354
– Kirkonkylän koulun piha						0
Pvk pihaleikkiv ja aidat säännösten muk.	-100 000		-100 000	-157 303	157,3	-157 303
Avustukset; Kirkonkylän koulun lähiliikuntapaikka; Et-Suomi AVI				110 000		110 000
yht.	-550 000	0	-550 000	-546 657	99,4	-546 657
Puistot ja leikkialueet alueittain						
* Etelä-Tuusula	-230 000	100 000	-130 000	-249 342	191,8	-249 342
* Jokela	-180 000		-180 000	-94 761	52,6	-94 761
* Kellokoski	-110 000		-110 000	-19 704	17,9	-19 704
* Muut alueet ja kohteet	-60 000		-60 000	-33 833	56,4	-33 833
Avustukset						
yht.	-580 000	100 000	-480 000	-397 640	82,8	-397 640
Yhteensä	-1 130 000	100 000	-1 030 000	-944 297	91,7	-944 297
Tulot						
* Etelä-Tuusula	0		0			0
Yhteensä	0	0	0	0		0
Vesistöt, urheilu- ja ulkoilualueet	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio	Toteuma	%	TP 2015
Menot						
* Vesistöjen kunnostus	-170 000		-170 000	-273 841	161,1	-273 843
* Uimapaikat			0			0
Yhteensä	-170 000	0	-170 000	-273 841	161,1	-273 843
Jätehuolto						
Menot						
* Ylijäämämaan käsittely	-70 000		-70 000	-5 210		-5 210
Yhteensä	-70 000	0	-70 000	-5 210	7,4	-5 210
KONEET JA KALUSTO						
Menot	-25 000	0	-25 000	-26 900	107,6	-26 900
Robottitakymetri	-25 000		-25 000	-26 900	107,6	-26 900
Nettomeno						

TEKNINEN LAUTAKUNTA 2015

	Talousarvio	TA-muutos Valt. 16.3.2015/ 31 § Valt. 12.10.2015/ 131 §	Talousarvio + muutos	Toteuma 31.12.2015	%	TP 2015
Muut pitkävaikutteiset menot						
Menot	-900 000	260 000	-640 000	-362 565	56,7	-361 801
Tiehallinnon ja ratahallintokeskuksen hankkeet						
Koskenmäen liittymä	-100 000	100 000	0	-5 970		-5 970
Nahkelantie - Lahelantie	-50 000	20 000	-30 000	-26 592	88,6	-26 592
Kulomäentie - Haaraakaan-Pakkasraitin lii	-300 000		-300 000	-285 765	95,3	-285 765
N2000-korkeusjärjestelmän luonti ja pohjaka	-300 000		-300 000	-43 247	14,4	-43 247
Kulloontien tiesuunnittelu			0			0
Rykmentinpuiston kaava / Kulloontien I.	-50 000	40 000	-10 000	-228	2,3	-228
Rykmentinpuiston kaava /Tuusulanväylän I.	-50 000	50 000	0			0
Rusutjärven kevyen liik.väylä	-50 000	50 000	0			0
Muut ELY:n ja RHK:n hankkeet	0	0	0	-764		-764
MAA- JA VESIALUEET						
Menot	0	0	0	0		0
Tulot	0	0	0	0		0
Nettomeno	0	0	0	0		0
Menot						
* Kiinteistöjen liittymismaksut	0		0			0
YHTEENVETO						
Menot	-18 255 000	-1 490 000	-19 745 000	-15 636 554	79,2	-15 635 793
Tulot	0	0	0	292 960		0
Nettomeno	-18 255 000	-1 490 000	-19 745 000	-15 343 594	77,7	-15 635 793

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUMAVERTAILU

KUNNAN SISÄINEN TULOSLASKELMA ILMAN VESILIIKELAITOSTA v.2015.

Toimintatulot ja -menot sisältävät kunnan sisäisen laskutuksen.

	Talousarvio	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma 2 015	Poikkeama	Toteuma 2 014	Muutos-% 2014/-15
Toimintatulot	63 909 048	282 000	63 627 048	65 944 477	2 317 429	67 977 106	-3,0 %
Myyntitulot	18 358 488	-115 000	18 473 488	19 235 485	761 997	19 729 093	-2,5 %
Maksutulot	12 884 324	0	12 884 324	13 059 771	175 447	14 411 918	-9,4 %
Tuet ja avustukset	1 886 000	-600 000	2 486 000	2 905 695	419 695	2 891 779	0,5 %
Muut toimintatulot	30 780 236	997 000	29 783 236	30 743 527	960 291	30 944 316	-0,6 %
Toimintamenot	-246 013 416	3 981 398	-249 994 814	-249 230 102	764 712	-246 468 968	1,1 %
Valmistus omaan käyttöön				100 235			
Henkilöstömenot	-96 659 757	411 398	-97 071 155	-95 148 591	1 922 564	-96 630 029	-1,5 %
Palkat ja palkkiot	-73 959 548	268 308	-74 227 856	-73 468 675	759 181	-74 337 627	-1,2 %
Eläkekulut	-18 427 509	151 650	-18 579 159	-17 710 175	868 985	-18 188 319	-2,6 %
Muut henkilöstösivukulut	-4 272 700	-8 560	-4 264 140	-3 969 741	294 399	-4 104 083	-3,3 %
Palvelujen ostot	-101 477 700	2 650 000	-104 127 700	-105 944 327	-1 816 627	-102 363 780	3,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 974 665	500 000	-11 474 665	-10 384 301	1 090 364	-10 850 399	-4,3 %
Avustukset muille	-12 333 040	450 000	-12 783 040	-12 896 360	-113 320	-11 746 909	9,8 %
Muut toimintamenot	-24 568 254	-30 000	-24 538 254	-24 856 524	-318 270	-24 877 851	-0,1 %
Toimintakate	-182 104 368	4 263 398	-186 367 766	-183 185 390	3 082 141	-178 491 862	2,6 %
Verotulot	172 238 000	0	172 238 000	171 442 771	-795 229	167 317 909	2,5 %
Valtionosuudet	18 503 055	102 447	18 400 608	19 096 294	695 686	20 589 219	-7,3 %
Rahoitustulot ja menot:							
Korkotulot	150 000		150 000	245 939	95 939	245 874	0,0 %
Muut rahoitustulot	358 345		358 345	320 997	-37 348	353 161	-9,1 %
Korvaus peruspääomasta liike	487 000		487 000	487 500	500	487 500	0,0 %
Korkomenot	-652 854	0	-652 854	-294 680	358 175	-332 817	-11,5 %
Muut rahoitusmenot	0		0	-17 528	-17 528	-150 840	-88,4 %
Vuosikate	8 979 178	4 365 845	4 613 333	8 095 903	3 382 335	10 018 145	-19,2 %
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 218 900		-12 218 900	-10 627 073	1 591 828	-9 994 526	6,3 %
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tulot							
Satunnaiset menot							
Tilikauden tulos	-3 239 722	4 365 845	-7 605 567	-2 531 170	4 974 162	23 619	-10816,8 %
VEROTULOJEN ERITTELY							
Verotulot	172 238 000	0	172 238 000	171 442 771	-795 229	167 317 909	2,5 %
Kunnan tulovero	157 463 000	0	157 463 000	155 825 494	-1 637 507	153 553 870	1,5 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	6 454 000		6 454 000	7 299 652	845 652	6 417 019	13,8 %
Kiinteistövero	8 321 000		8 321 000	8 317 626	-3 374	7 347 020	13,2 %
Muut verotulot	0		0				
VALTION OSUUKSIEN ERITTELY							
Valtionosuudet	18 503 055	102 447	18 400 608	19 096 294	695 686	20 589 219	-7,3 %
Peruspalvelujen valtionosuus	33 426 201	102 447	33 323 754	34 019 482	695 728	40 549 824	
Verotulotasaus	-9 196 072		-9 196 072	-9 196 072	0	-12 687 095	
Opetus ja kulttuuri muut	-5 727 074		-5 727 074	-5 727 116	-42	-7 273 509	
Yleinen valtionosuus							
Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuus							
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus							

TOIMINTATULOT JA -MENOT (1 000 €) 2014-2015

Sisältävät kunnan sisäisen laskutuksen.

Vesihuoltoliikelaitoksen luvut eivät sisälly tietoihin.

	Toteuma 2014	Toteuma 2015	2014-15 Kasvu %	Talousarvio 2015	Tot.%	Muutettu talousarvio 2015	Tot.%
TOIMINTATULOT	67 977,1	65 944,5	-3,0	63 909,0	103,2	63 627,0	103,6
Myyntitulot	19 729,1	19 235,5	-2,5	18 358,5	104,8	18 473,5	104,1
Maksutuotot	14 411,9	13 059,8	-9,4	12 884,3	101,4	12 884,3	101,4
Tuet ja avustukset	2 891,8	2 905,7	0,5	1 886,0	154,1	2 486,0	116,9
Vuokrat	23 110,3	22 873,9	-1,0	22 625,6	101,1	22 508,6	101,6
Käyttöomaisuuden myyntivoitto	6 893,1	6 685,0	-3,0	7 428,0	90,0	6 578,0	101,6
Muut tuotot	940,9	1 184,6	25,9	726,6	163,0	696,6	170,1
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN		100,2					
TOIMINTAMENOT	246 469,0	249 230,1	1,1	246 013,4	101,3	249 994,8	99,7
Henkilöstömenot yhteensä	96 630,0	95 148,6	-1,5	96 659,8	98,4	97 071,2	83,2
Palkat ja palkkiot	74 337,6	73 468,7	-1,2	73 959,5	99,3	74 227,9	99,0
Eläkekulut	18 188,3	17 710,2	-2,6	18 427,5	96,1	18 579,2	95,3
Muut henkilöstösivukulut	4 104,1	3 969,7	-3,3	4 272,7	92,9	4 264,1	93,1
Palveluiden ostot							
Asiakaspalvelujen ostot	61 337,3	65 941,3	7,5	62 617,2	105,3	64 617,2	102,0
Muiden palvelujen ostot	41 026,4	40 003,0	-2,5	38 860,5	102,9	39 510,5	101,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				0,0			
Ostot tilikauden aikana	10 850,4	10 384,3	-4,3	10 974,7	94,6	11 474,7	90,5
Varastojen lisäys/vähennys							
Avustukset	11 746,9	12 896,4	9,8	12 333,0	104,6	12 783,0	100,9
Vuokrat	23 625,9	23 620,0	0,0	23 481,8	100,6	23 451,8	100,7
Muut kulut	1 252,0	1 236,5	-1,2	1 086,5	113,8	1 086,5	113,8
TOIMINTAKATE (Tulot-menot)	-178 491,9	-183 185,4	2,6	-182 104,4	100,6	-186 367,8	98,3

SISÄINEN TULOSLASKELMA TP 2009 - (1 000 €)

Toimintatulot ja -menot sisältävät sisäisen laskituksen. Ei sisällä liikelaitoksen lukuja v.2014-2015.

Tasejatkuvuuden vuoksi v.2009- v.2013 tietoja ei ole muutettu vertailukelpoisiksi v.2015 kanssa.

09.03.2016	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	MTA 2015	TP 2015	Poik- keama	TA 2016
Verotuloprosentti	18,00	18,25	18,25	18,25	19,25	19,25	19,25	19,25	19,50		19,50
Varsinainen toiminta											
Myyntivoitot	5 316	6 174	7 091	5 777	2 709	6 893	7 428	6 578	6 685	107	6 248
Toimintatulot	54 300	58 030	58 934	63 210	64 600	61 084	56 481	57 049	59 259	2 210	58 068
Valmistus omaan käyttöön									100		
Toimintamenot	206 678	210 887	223 600	234 871	242 540	246 469	246 013	249 995	249 230	-765	253 076
TOIMINTAKATE	-147 062	-146 684	-157 575	-165 884	-175 231	-178 492	-182 104	-186 368	-183 185	1 553	-188 760
T-katemuutos-%	7,69	-0,26	7,42	5,27	5,63	1,86	2,02	4,41	2,63		3,04
T-menomuutos-%	6,64	2,04	6,03	5,04	3,26	1,62	-0,18	1,43	1,12		1,54
Verotulot muutos-%	134 895 4,30	138 530 2,70	145 878 5,30	148 165 1,57	164 691 11,15	167 318 1,59	172 238 2,94	172 238 2,94	171 443 2,47	-795	174 366 1,71
Valtionosuudet muutos-%	21 176 4,98	22 087 4,30	24 225 9,68	23 562 -2,74	22 770 -3,36	20 589 -9,58	18 503 -10,13	18 401 -10,63	19 096 -7,25	696	22 058 15,51
ALV-takaisinperintä	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Rahoitustulot ja -menot yhteensä	235	339	181	560	357	115	342	-145	255	399	269
Korkotulot	166	188	234	224	249	246	150	150	246	96	150
Muut rahoitustulot	431	400	621	477	336	353	845	358	321	-37	450
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta							488	487	488	1	488
Korkomenot	349	207	359	129	140	333	653	653	295	358	719
Muut rahoitusmenot	13	43	315	12	88	151	0	0	18	-18	100
VUOSIKATE muutos-%	9 243 -26,24	14 272 54,41	12 709 -10,95	6 403 -49,62	12 587 96,59	9 531 -24,28	8 979 -5,79	4 613 -51,59	8 096 -15,05	1 852	7 933 -2,01
Verorahoitus (verot+valtionosuudet) muutos-%	156 070 4,39	160 617 2,91	170 103 5,91	171 727 0,95	187 461 9,16	187 907 0,24	190 741 1,51	190 639 1,45	190 539 1,40	-100	196 424 3,09
Vuosikate % verorahoituksesta	5,92	8,89	7,47	3,73	6,71	5,07	4,71	2,42	4,25		4,04
Vuosikate euro/asukas	251	383	338	169	330	249	233	120	211		205
Vuosikate % poistoista	93	137	122	59	113	95	73	38	76		65
Suunnitelmapoistot (SuMu) Satunnaiset tulot Satunnaiset menot	9 973 486 702	10 397	10 382	10 810	11 173	9 995	12 219	12 219	10 627	-1 592	12 270
TILIKAUDEN TULOS	-945	3 875	2 328	-4 408	1 413	-464	-3 240	-7 606	-2 531	3 444	-4 337
Poistoeron lisäys (-) tai vähen- nys (+)	277	277	277	277	281	281			100		
Varausten vähennys (+) = investointeihin											
Siirrot rahastoihin	87	186	97		703	6	0	0	0		6
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ ilman lask.korkoja	-755	3 966	2 507	-4 131	992	-189	-3 240	-7 606	-2 431		-4 343
Asukkaat 31.12. kasvu-%	36 753 1,06	37 216 1,26	37 655 1,18	37 926 0,72	38 130 0,54	38 213 0,22	38 565 0,92	38 565 0,92	38 451 0,62		38 785 0,87

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUMISVERTAILUSTA

Tulosalueiden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia bruttoperiaatteen mukaisesti

Ei sisällä liikelaitoksen lukuja.

Toimielin Tulosalue/hankeryhmä	Määrärahat					Tuloarviot				
	TALOUS- ARVIO	TA:n muutos	TA + muutos	Toteu- ma	Poik- keama	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + muutos	Toteu- ma	Poik- keama
KAYTTOTALOUSOSA										
Kunnanhallitus										
Kunnanviraston johto	582	-7	575	637	-62				3	
Henkilöstö- ja tukipalvelut	9 510	-20	9 491	9 278	213	8 011		8 011	8 552	541
Hallinto	6 612	-167	6 445	6 579	-133	1 811		1 811	2 229	418
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	3 365		3 365	3 218	147	3 365		3 365	3 218	-147
Talous ja tietohallinto	6 001	-21	5 980	6 074	-94	68		68	22	-46
Kuntakehitys	3 556	111	3 666	3 434	232	895		895	851	-44
Sosiaali- ja terveyslautakunta										
Sosiaalipalvelut	18 178	850	19 028	18 525	503	2 469		2 469	2 388	-81
Terveyspalvelut	20 518	1 500	22 018	20 373	1 645	3 406		3 406	3 822	416
Sairaalapalvelut	43 234	-426	42 808	44 644	-1 836	821	-179	642	413	-229
Vanhus- ja vammaispalvelut	27 227	1 226	28 453	29 727	-1 274	3 280	179	3 459	3 854	395
Kehittämisen- ja hallintopalvelut	1 260		1 260	1 249	11	2		2	4	2
Kasvatus- ja koulutuslautakunta										
Kasvun ja oppimisen palvelut	75 995	439	76 435	76 188	246	4 735	600	5 335	5 500	165
Kehittämisen- ja hallintoyksikkö	913	-4	909	853	56				7	
Kulttuurilautakunta										
Kulttuuripalvelut	3 416	9	3 425	3 314	111	270		270	308	38
Liikuntalautakunta										
Liikuntapalvelut	3 427	78	3 505	3 521	-15	907		907	985	78
Nuorisolautakunta										
Nuorisopalvelut	1 365	151	1 516	1 451	66	92	30	122	98	-24
Rakennuslautakunta										
Rakennusvalvonta	501		491	463	27	390		390	469	79
Tekninen lautakunta										
Kunnallistekniikka	998		1 108	1 174	-67	30	115	145	134	-11
Joukkoliikenne	1 560		1 910	1 609	301	180	-30	150	114	-36
Ympäristötekniset palvelut	5 769		5 739	5 846	-107	2 186		2 186	2 585	399
Tilakeskus	11 461		11 411	10 646	765	22 947	-117	22 830	22 911	81
Teknisen toimen hallintopalvelut	566		457	429	28	30	-30	0	1	1
Kunnanhallitus										
Myyntivoitot						7 428	-850	6 578	6 685	107
Maankäyttösopimukset						586		586	791	
yhteensä	246 013	3 720	249 995	249 230	764	63 909	-282	63 627	65 944	2 102
TULOSLASKELMAOSA										
Verotulot						172 238		172 238	171 443	-795
Valtionosuudet						18 503	-102	18 401	19 096	696
Korkotulot						150		150	246	96
Muut rahoitustulot						358		358	321	-37
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta						487		487	488	1
Korkomenot	653	0	653	295	358					
Muut rahoitusmenot				18						

Toimielin Tulosalue/hankeryhmä	Määrärahat					Tuloarviot				
	TALOUS- ARVIO	TA:n muutos	TA + muutos	Toteu- ma	Poik- keama	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + muutos	Toteu- ma	Poik- keama
INVESTOINTIOSA										
Kunnanhallitus										
Rakennukset	80		80		80	500		500		-500
Aineettomat hyödykkeet										
Maa- ja vesialueet	3 000		3 000	1 169	1 831	5 475		5 475	7 289	1 814
Kiinteät rakenteet ja laitteet	50		50		50					
Koneet ja kalusto	125		125	64	61				7	
Osakkeet ja osuudet	100		100		100	1 500		1 500	125	-1 375
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	413		413	113	300					
Ennakkomaksut ja keskeneräiset										
Sosiaali- ja terveyslautakunta										
Aineettomat hyödykkeet										
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	865		865	247	618					
Osakkeet ja osuudet										
Kiinteät rakenteet ja laitteet										
Koneet ja kalusto	255	-100	155	93	62					
Muut pitkävaikutteiset menot										
Kasvatus- ja koulutuslautakunta										
Aineettomat hyödykkeet										
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	150		150	77	73					
Kiinteät rakenteet ja laitteet	200		200	61	139					
Koneet ja kalusto	350		350	288	62					
Kulttuurilautakunta										
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	50		50	12	38					
Koneet ja kalusto	350		350	27	323					
Liikuntalautakunta										
Kiinteät rakenteet ja laitteet	110		110	100	10					
Nuorisolautakunta										
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10		10	30	-20					
Rakennuslautakunta										
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	50		50	10	40					
Tekninen lautakunta										
Talorakennus	8 380	1 850	10 230	7 860	2 370				183	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 870	-100	8 770	7 387	1 383				110	
Aineettomat hyödykkeet										
Muut pitkävaikutteiset menot	900	-260	640	363	277					
Maa- ja vesialueet										
Koneet ja kalusto	25		25	27	-2					
Investoinnit yhteensä	24 333	1 390	25 723	17 926	7 797	7 475	0	7 475	7 714	-61
RAHOITUSOSA										
Antolainauksen muutokset										
Antolainasaamisten lisäykset				722						
Antolainasaamisten vähennykset				11						
Lainakannan muutokset										
Pitkäaikaiseten lainojen lisäys										
Pitkäaikaisten lainojen vähennys										
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 163	6 895	20 058	8 580	11 478					
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 474		1 474	2 472	-998					
Yhteensä	308 495	13 395	322 151	294 808	28 195	270 596	-384	270 211	272 966	1 940

RAHOITUSOSAN TOTEUMAVERTAILU (1 000 €)

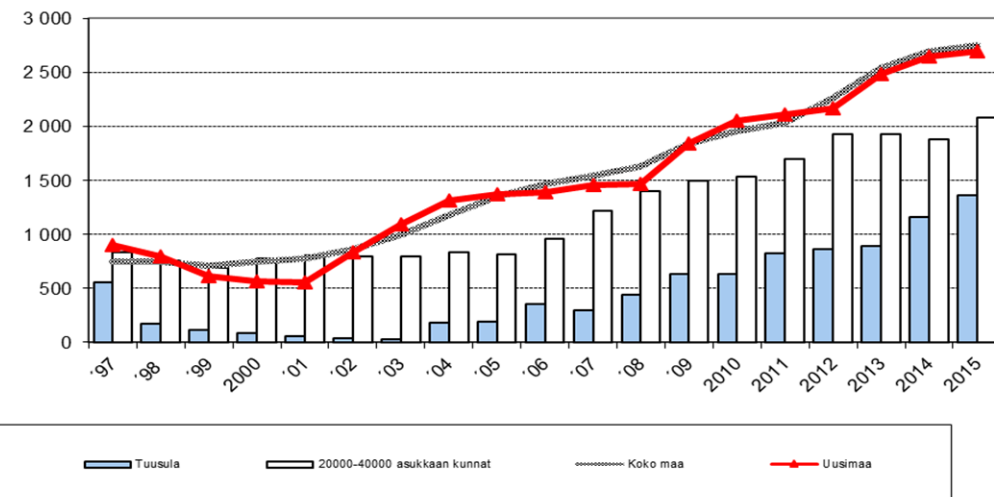
Ei sisällä vesiliikelaitoksen lukuja.

	Talousarvio	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma 2 015	Poikkeama	Toteuma 2 014	Muutoksen kasvu ed. vuoteen %
Tulorahoitus							
Vuosikate	8 979,2	-4 366,2	4 613,0	8 095,9	3 482,9	10 018,1	-19,2 %
Satunnaiset erät				0,0		0,0	
Tulorahoituksen korjauserät	-7 428,0	850,0	-6 578,0	-6 713,3	-135,3	-7 480,1	-10,3 %
Investoinnit							
Investointimenot	-24 333,0	-1 390,0	-25 723,0	-17 997,5	7 725,5	-19 276,7	-6,6 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	155,0		155,0	293,0	138,0	539,0	-45,6 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 475,0		7 475,0	7 421,2	-53,8	7 892,9	-6,0 %
Nettoinvestoinnit	-16 703,0	-1 390,0	-18 093,0	-10 283,3	7 809,7	-10 844,8	-5,2 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-15 151,8	-4 906,2	-20 058,0	-8 900,7	11 157,3	-8 306,7	7,1 %
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäys	0,0	0,0	0,0	-722,5	-722,5	0,0	
Antolainasaamisten vähennys	0,0	0,0	0,0	11,0	11,0	-241,6	
Lainakannan muutokset	13 162,9	6 895,1	20 058,0	8 580,2	-11 477,8	12 245,6	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13 162,9	6 895,1	20 058,0	8 580,2	-11 477,8	12 245,6	
Vesihuollon liittymismaksut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Oman pääoman muutos							
Palautuskelpoiset liittymismaksut	0,0		0,0	0,0		0,0	
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 473,6		1 473,6	2 472,4	998,8	1 797,3	
Rahoituksen rahavirta	-515,3	1 988,9	1 473,6	1 440,5	-33,1	5 494,5	

Nettoinvestoinnit ja vuosikate

Lainat / asukas

Tilinpäätöslaskelmat

LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN
Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Kunnan tuloslaskelma- osa toteutumis- vertailuissa	Liikelaitoksen tuloslaskelma- osa	Eliminointi- ja oikaisukirjaukset		Kunnan tuloslaskelma tilinpäätöksessä
			kunta	liikelaitos	
Toimintatuotot	36 553 242,86	6 568 322,55	-195 714,49	-384 235,44	42 661 674,98
Myyntituotot					
Ulkoiset	8 771 837,99	6 172 927,78			14 944 765,77
Sisäiset	124 398,84	353 959,69	1) 2)	-124 398,84 -353 959,69	0,00
Maksutuotot					0,00
Ulkoiset	12 967 225,69	42 079,27			13 009 304,96
Sisäiset	0,00	0,00			0,00
Tuet ja avustukset	2 905 694,73	0,00			2 905 694,73
Sisäiset (kunnalta)		0,00			0,00
Vuokratuotot					0,00
Ulkoiset	4 052 095,59	-54 590,38			3 997 505,21
Sisäiset	70 061,00	0,00	4)	-70 061,00	0,00
Muut toimintatuotot					0,00
Ulkoiset	7 660 674,37	23 670,44			7 684 344,81
Sisäiset	1 254,65	30 275,75	1)	-1 254,65 -30 275,75	0,00
Valmistus omaan käyttöön	100 235,28	19 824,22			120 059,50
Toimintakulut	-219 838 868,56	-3 202 594,03	355 851,62	224 098,31	-222 461 512,66
Henkilöstökulut					0,00
Palkat ja palkkiot	-73 468 675,06	-701 321,84			-74 169 996,90
Henkilösivukulut					0,00
Eläkekulut	-17 710 174,56	-159 485,98			-17 869 660,54
Muut henkilösivukulut	-3 969 741,27	-36 350,59			-4 006 091,86
Palvelujen ostot					0,00
Ulkoiset	-95 278 574,95	-1 023 789,64			-96 302 364,59
Sisäiset	-204 277,85	-124 910,29	2)	204 277,85 124 910,28	-0,01
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					0,00
Ulkoiset	-10 045 263,47				-10 045 263,47
Sisäiset	-148 014,32	-29 065,69	1)	148 014,32 29 065,69	0,00
Ostot tilikauden aikana		-1 020 437,84			-1 020 437,84
Varaston muutos	-21 213,44	18,92			-21 194,52
Avustukset	-12 896 360,20	0,00			-12 896 360,20
Sisäiset (liikelaitokselle)	0,00				0,00
Vuokrat					0,00
Ulkoiset	-4 868 277,90	-13 734,75			-4 882 012,65
Sisäiset		-70 061,00	4)		70 061,00
Muut toimintakulut					0,00
Ulkoiset	-1 224 736,09	-23 393,99			-1 248 130,08
Sisäiset	-3 559,45	-61,34		3 559,45 61,34	0,00
Toimintakate	-183 185 390,42	3 385 552,74	160 137,13	-160 137,13	-179 799 837,68
Verotulot	171 442 771,05				171 442 771,05
Valtionosuudet	19 096 293,96				19 096 293,96
Rahoitustuotot ja -kulut					0,00
Korkotuotot	245 939,36	8,30			245 947,66
Sisäiset (liikelaitokselta)					0,00
Muut rahoitustuotot	320 996,62	5 840,15			326 836,77
Sisäiset (liikelaitoksen korvaus peruspääomasta)	487 500,00		3)	-487 500,00	0,00
Korkokulut					0,00
Ulkoiset	-294 679,64				-294 679,64
Sisäiset		0,00			0,00
Korvaus peruspääomasta		-487 500,00	3)	487 500,00	0,00
Muut rahoituskulut	-17 528,23	-282,77			-17 811,00
Vuosikate	8 095 902,70	2 903 618,42	-327 362,87	327 362,87	10 999 521,12
Poistot ja arvonalentumiset					0,00
Suunnitelman muk. poistot	-10 627 072,54	-1 526 985,80			-12 154 058,34
Arvonalentumiset	0,00	0,00			0,00
Satunnaiset erät					0,00
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00			0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00			0,00
Tilikauden tulos	-2 531 169,84	1 376 632,62			-1 154 537,22
Poistoeron vähennys	99 979,98	0,00			99 979,98
Rahastojen lisäys	-180,77	0,00			-180,77
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 431 370,63	1 376 632,62	-327 362,87	327 362,87	-1 054 738,01

Vientiselitteet:

1) Eliminoidaan liikelaitoksen ja kunnan muiden yksiköiden välinen sisäinen myynti ja sisäiset ostot.

2) Eliminoidaan sisäisten palvelujen ostot ja myynnit

3) Eliminoidaan liikelaitoksen peruspääoman korkotuotto

4) Eliminoidaan sisäiset vuokrat

Tuusulan vesihuoltoliikelaitoksen eliminoitu tulos ilman kuntaa 1 049 269,75

Tuusulan kunnan eliminoitu tulos ilman vesihuoltoliikelaitosta -2 104 007,76

Eliminoitu tulos yhteensä -1 054 738,01

RAHOITUSLASKELMA -YHDISTELY
Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoilikelaitos

	Kunnan osa-		Liikelaitoksen rahoituslaskelma	Eliminoitikirjaukset		Kunnan kokonaisrahoituslaskelma
	rahoituslaskelma	Liikelaitoksen rahoituslaskelma		kunta	liikelaitos	
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus	1 382 613,69	2 903 618,42				4 286 232,11
Vuosikate	8 095 902,70	2 903 618,42 ¹⁾		-327 362,87		10 999 521,12
Satunnaiset erät	0,00	0,00				0,00
Tulorahoituksen korjaukset	-6 713 289,01	0,00				-6 713 289,01
Investointien rahavirta	-10 283 274,20	-1 557 185,50				-11 768 684,58
Investointimenot	-17 997 476,04	-1 557 185,50 ²⁾		71 775,12		-19 482 886,42
Rahoitusosuudet investointeihin	292 960,00	0,00				292 960,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 421 241,84	0,00				7 421 241,84
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 900 660,51	1 346 432,92		-255 587,75		-7 482 452,47
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	-711 453,25	0,00				-676 588,38
Antolainasaamisten lisäykset/vähennykset	-711 453,25	0,00 ²⁾		34 864,87		-676 588,38
Lainakannan muutokset	8 580 214,43	-283 127,01				7 839 489,43
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00				0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00				0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 580 214,43	-283 127,01 ³⁾		-740 725,00		7 839 489,43
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00				0,00
Muut maksuvaimiuden muutokset	2 472 442,06	-504 030,79				2 319 369,27
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	5 834,22	0,00				5 834,22
Vaihto-omaisuuden muutos	3 234,27	-2 848,37				385,90
Saamisten muutos	2 006 356,26	-853 730,60 ^{3) 4) 5)}		-283 127,01		1 680 206,21
Korottomien velkojen muutos	457 017,31	352 548,18 ^{2) 4) 5)}		-69 982,56		632 942,94
Rahoituksen rahavirta / Vaikutus	10 341 203,24	-787 157,80		-1 058 969,70		9 482 270,32
Rahavarojen muutos	1 440 542,73	559 275,12		-1 314 557,45		1 999 817,85
Rahavarat 31.12., €	10 082 371,61					10 082 371,61
Rahavarat 1.1., €	8 082 553,76	0,00 ⁵⁾				8 082 553,76
	1 999 817,85	0,00				1 999 817,85

1) Eliminoidaan sisäisten erien vaikutus vuosikatteeseen

2) Eliminoidaan käyttöomaisuuden arvoon sisällyvät sisäiset liittymismaksut

3) Eliminoidaan sisäiset lainat

4) Eliminoidaan liikelaitoksen peruspääoman korkotuoto

TASE-YHDISTELY

Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Kunnan osatase 31.12.2015	Liikelaitoksen tase 31.12.2015	Eliminointikirjaukset		Kunnan kokonaistase 31.12.2015
			kunta	liikelaitos	
VASTAAVAA					
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	239 417 948,50	22 534 938,41			254 346 246,92
I Aineettomat hyödykkeet	598 583,68	0,00			598 583,68
Aineettomat oikeudet	571 605,87	0,00			571 605,87
Muut pitkävaik menot	26 977,81	0,00			26 977,81
II Aineelliset hyödykkeet	193 738 008,18	22 534 938,41			216 201 171,47
Maa- ja vesialueet	44 821 418,98	0,00			44 821 418,98
Kiinteistöjen liittymismaksut	115 533,25	0,00 ¹⁾	-71 775,12		43 758,13
Rakennukset	98 314 956,16	1 543 472,70			99 858 428,86
Kiinteät rakenteet ja laitteet	42 892 303,68	20 969 344,46			63 861 648,14
Koneet ja kalusto	2 067 000,18	22 121,25			2 089 121,43
Muut aineelliset hyödykkeet	266 955,11	0,00			266 955,11
Ennakkomaksu ja keskeneräis.	5 259 840,82	0,00			5 259 840,82
III Sijoitukset	45 081 356,64	0,00			37 546 491,77
Osakkeet ja osuudet	38 520 128,49	0,00 ³⁾	-7 500 000,00		31 020 128,49
Muut lainasaamiset	6 500 063,28	0,00			6 500 063,28
Muut saamiset	61 164,87	0,00 ¹⁾	-34 864,87		26 300,00
B. TOIMEKSIANTOJEN VARAT	95 131,74	0,00			95 131,74
Valtion toimeksiannot	65 821,22	0,00			65 821,22
Lahjoitusrahastojen erityiskatt.	29 310,52	0,00			29 310,52
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 614 429,41	4 001 223,50			18 980 733,40
I Vaihto-omaisuus	870 632,93	171 160,75			1 041 793,68
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	870 632,93	171 160,75			1 041 793,68
II Saamiset	6 661 424,87	3 830 062,75			7 856 568,11
Pitkäaikaiset saamiset	387 076,65	0,00			387 076,65
lainasaamiset	77 806,65	0,00			77 806,65
muut saamiset	309 270,00	0,00			309 270,00
muut siirtosaamiset	0,00	0,00			0,00
Lyhytaikaiset saamiset	6 274 348,22	3 830 062,75			7 469 491,46
myyntisaamiset	3 089 426,47	714 585,83			3 804 012,30
lainasaamiset	-13 880,45	2 564 936,95 ²⁾	-2 564 936,95		-13 880,45
muut saamiset	1 356 598,73	1 712,61			1 358 311,34
siirtosaamiset	1 842 203,47	548 827,36 ^{4) 5)}		-69 982,56	2 321 048,27
III Rahoitusarvopaperit	0,00	0,00			0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00			0,00
IV Rahat ja pankkisaamiset	10 082 371,61	0,00⁵⁾			10 082 371,61
VASTAAVAA YHTEENSÄ	257 127 509,65	26 536 161,91	-7 606 639,99	-2 634 919,51	273 422 112,06
VASTATTAVAA					
A. OMA PÄÄOMA	171 491 853,48	17 437 614,05			181 429 467,53
I Peruspääoma	127 515 526,38	7 500 000,00 ³⁾		-7 500 000,00	127 515 526,38
IV Muut omat rahastot	4 531 028,27	3 047 237,52			7 578 265,79
V Ed. tilikausien yli-/ alijäämä	41 876 669,46	5 513 743,91			47 390 413,37
VI tilikauden yli- / alijäämä	-2 431 370,63	1 376 632,62			-1 054 738,01
B. POISTOERO JA VAPAAHT. VARAUKSET	0,00	0,00			0,00
Poistoero	0,00	0,00			0,00
C. PAKOLLISET VARAUKSET	1 730 911,63	0,00			1 730 911,63
Muut pakolliset varaukset	1 730 911,63	0,00			1 730 911,63

D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	665 241,34	0,00		665 241,34
Valtion toimeksiannot	3 297,05	0,00		3 297,05
Lahjoitusrahastojen pääomat	661 944,29	0,00		661 944,29
Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	0,00		0,00
E. VIERAS PÄÄOMA	83 239 503,20	9 098 547,86		89 596 491,56
I Pitkäaikainen	15 101 014,03	8 487 098,62		23 481 472,66
Lainat rah ja vak.laitoksilta	15 000 000,00	0,00		15 000 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00		0,00
Muut velat	0,00	0,00		0,00
Liittymismaksut	101 014,03	8 487 098,62 ¹⁾	-106 639,99	8 481 472,66
II Lyhytaikainen	68 138 489,17	611 449,24		66 115 018,90
Lainat rah ja vak.laitoksilta	34 000 000,00	0,00		34 000 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00		0,00
Lainat muilta luotonantajilta	5 860 517,79	0,00 ²⁾	-2 564 936,95	3 295 580,84
Saadut ennakot	824 438,96	7 396,19		831 835,15
Ostovelat	8 913 694,75	276 888,76		9 190 583,51
Muut velat	2 021 460,10	61 685,35		2 083 145,45
Siirtovelat	16 518 377,57	265 478,94 ^{4) 5)}	-69 982,56	16 713 873,95
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	257 127 509,65	26 536 161,91	-2 634 919,51	-7 606 639,99
				273 422 112,06

1) Eliminoidaan käyttöomaisuuden arvoon sisältyvät sisäiset liittymismaksut

2) Eliminoidaan sisäiset lainat

3) Eliminoidaan peruspääomasijoitus liikelaitokseen

4) Eliminoidaan liikelaitoksen peruspääoman korkotuotto

5) Kuntaliiton suosituksen mukaisesti siirretty yhdystilin saldot rahavarasta saamisiin ja velkoihin

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014
	1 000 €		1 000 €
Toimintatuotot	103 812		102 341
Toimintakulut	-289 250		-284 761
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	300		11
Toimintakate	-185 137		-182 408
Verotulot	171 443		167 318
Valtionosuudet	35 440		36 919
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	256	49	
Muut rahoitustuotot	346	423	
Korkokulut	-1 574	-1 435	
Muut rahoituskulut	-449	-441	-1 404
Vuosikate	20 324		20 425
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 353	-18 144	
Tilikauden yli- ja alipariarvot		-5	
Arvonalentumiset	-7	-5	
Satunnaiset erät	0	-19 360	-18 154
Tilikauden tulos	965		2 271
Tilinpäätössiirrot	-3		-658
Tilikauden verot	-29		
Laskennalliset verot	-114		
Vähemmistöosuudet	10		10
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	829		1 624

TUUSULAN KUNTAKONSERNI

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2 015	2 014
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	20 324	20 425
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	-29	
Tulorahoituksen korjauserät	-6 897	-7 302
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-31 736	-29 466
Rahoitusosuudet investointimenoihin	382	554
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 994	7 964
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>-7 962</u>	<u>-7 825</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset-/vähennykset+	4	3
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 714	2 163
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 113	-1 469
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7 020	7 830
Oman pääoman muutokset	36	-41
Muut maksuvalmiuden muutokset	904	3 881
Rahoituksen rahavirta	<u>11 565</u>	<u>12 366</u>
Rahavarojen muutos	3 603	4 541
Rahavarat 31.12., 1000 €	17 519	13 916
Rahavarat 1.1., 1000 €	13 916	9 375

KONSERNITASE

	31.12.2015	31.12.2014		31.12.2015	31.12.2014
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	321 178	312 347	A. OMA PÄÄOMA	193 058	192 262
I Aineettomat hyödykkeet	3 846	3 886	I Peruspääoma	127 516	127 516
Aineettomat oikeudet	2 468	2 524	III Arvonkorotusrahasasto	0	0
Muut pitkävaik menot	1 105	1 282	IV Muut omat rahastot	9 263	9 282
Ennakkomaksut	273	80	V Ed. tilikausien yli-/ alijäämä	55 450	53 840
II Aineelliset hyödykkeet	313 032	304 366	VI tilikauden yli- / alijäämä	829	1 624
Maa- ja vesialueet	48 578	48 691	B. VÄHEMMISTÖOSUUDET	2 416	2 385
Rakennukset	177 392	173 771	C. PAKOLLISET VARAUKSET	3 012	3 075
Kiinteät rakenteet ja laitteet	70 469	67 244	Eläkevaraukset	37	57
Koneet ja kalusto	6 268	6 442	Muut pakolliset varaukset	2 975	3 018
Muut aineelliset hyödykkeet	736	853	D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	939	878
Ennakkomaksu ja keskeneräis.	9 589	7 364	Valtion toimeksiannot	84	79
III Sijoitukset	4 300	4 096	Lahjoitusrahastojen pääomat	853	789
Osakkuusyhteisöosuudet	827	574	Muut toimeksiantojen pääomat	3	9
Osakkeet ja osuudet	3 246	3 292	E. VIERAS PÄÄOMA	156 551	145 820
Muut lainasaamiset	4	88	I Pitkäaikainen	78 826	75 052
Muut saamiset	222	142	Lainat rah ja vak.laitoksilta	65 732	50 539
B. TOIMEKSIANTOJEN VARAT	321	269	Lainat julkisyhteisöiltä	165	15 953
Valtion toimeksiannot	109	104	Saadut ennakot	0	0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	175	159	Lainat muilta luotonantajilta	4 913	706
Muut toimeksiantojen varat	37	6	Ostovelat	4	4
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT	34 476	31 803	Muut velat/Liittymismaksut	7 971	7 850
I Vaihto-omaisuus	1 896	1 973	Siirtovelat	6	0
Aineet ja tarvikkeet	1 582	1 604	Laskennalliset verovelat	35	
Keskeneräiset tuotteet	313	365	II Lyhytaikainen	77 725	70 768
Valmiit tuotteet / tavarat		2	Lainat rah ja vak.laitoksilta	35 487	28 448
Ennakkomaksut	1	2	Lainat julkisyhteisöiltä	411	400
II Saamiset	15 061	15 914	Lainat muilta luotonantajilta	45	87
Pitkäaikaiset saamiset	3 190	3 458	Saadut ennakot	1 430	1 552
myyntisaamiset	0	5	Ostovelat	12 146	12 305
lainasaamiset	2 872	2 872	Muut velat	3 045	2 779
muut saamiset	315	582	Siirtovelat	24 592	24 740
siirtosaamiset	3	0	Laskennalliset verovelat	568	457
Lyhytaikaiset saamiset	11 871	12 456	III Rahoitusarvopaperit	721	430
myyntisaamiset	6 542	5 603	Osakkeet ja osuudet	17	17
lainasaamiset	2	-72	Sij. Rahamarkkina-instrumentteir	689	398
muut saamiset	2 306	2 517	Muut arvopaperit	15	15
siirtosaamiset	3 021	4 407	IV Rahat ja pankkisaamiset	16 797	13 486
VASTAAVAA YHTEENSÄ	355 975	344 420	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	355 975	344 420

Liitetiedot

1. Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Liite 1

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen varastokohtaisesti joko varaston keskimääräisellä hankintahinnalla tai viimeisen hankintahinnan mukaisena.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutos

Liite 2

Tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta (KPA 2:2.1 § 2-kohta) tai kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamista ohjeista poikkeavaksi.

Oikaisu edellisen tilikauden tietoihin

Liite 3

Konsernitilinpäätösjärjestelmän vaihdosta johtuen vertailutiedoissa on muutoksia tase ryhmien välillä

Edellisen tilikauden tietoja on oikaistu liitteiden 28, 37, 52 ja 53 osalta.

Liite 28 – oikaistu konsernin edellisten tilikausien yli/alijäämä vastaamaan kirjanpitolautakunnan antamaa uutta yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta (22.12.2015)

Liite 37 – oikaistu konsernin lyhytaikaisten siirtovelkojen jaottelua

Liitteet 52 ja 53 – oikaistu edellisen vuoden taseen ja rahoituslaskelman esittämistapa vastaamaan kirjanpitolaian suositusta

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Liite 4

Edellistä tilikautta koskevat tiedot ovat vertailukelpoiset päättyneen tilikauden tietojen kanssa (KPA 2:2.1 § 4-kohta).

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Liite 5

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuviin tuottoihin ja kuluihin ei ole tehty merkittäviä oikaisuja (KPA 2:2.1 § 5-kohta).

Yksittäiseen tase-erään sisältyvät osat, jotka koskevat useaa tase-erää

Liite 6

Yksittäiseen tase-erään ei sisälly osia, jotka koskevat useaa tase-erää (KPA 2:2.1 § 6-kohta).

Valuuttamääräiset erät

Liite 7

Tilinpäätökseen ei sisälly ulkomaanrahan määräisiä saamisia, velkoja tai muita sitoumuksia (KPA 2:2.1. § 7-kohta).

3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 8

TOIMINTATUOTOT TOIMIALOITTAIN VUONNA 2015

toimiala	ulkoiset (€)	sisäiset (€)	yhteensä (€)
yleisjohto ja konsernipalvelut	9 030 989,82	6 635 876,14	15 666 865,96
sosiaali- ja terveystoimi	9 749 198,61	731 178,70	10 480 377,31
kasvatus- ja sivistystoimi	6 861 188,54	36 138,40	6 897 326,94
tekninen toimi	4 031 132,55	22 183 755,44	26 214 887,99
toimialat yhteensä	29 672 509,52	29 586 948,68	59 259 458,20
liikelaitos	6 184 087,11	384 235,44	6 568 322,55
Kiinteistöjen ja asuntojen myyntivoitot	6 685 018,85	0,00	6 685 018,85
Maksutuotot	0,00	0,00	0,00
Muut tuotot	0,00	0,00	0,00
yhteensä	42 541 615,48	29 971 184,12	72 512 799,60

KONSERNIN TOIMINTATUOTOT

	Konserni	
	2015	2014
Kunta	42 541 615	44 071 848
Tytäryhtiöt	9 707 711	9 781 007
Kuntayhtymät	54 833 108	51 511 270
Yhteensä	107 082 434	105 364 125
- keskinäiset ostot ja myynnit	-3 270 216	-3 023 428
Konserni yhteensä	103 812 219	102 340 697

Liite 9

VEROTULOT

	Kunta	
	2015	2014
Kunnan tulovero	155 825 493,59	153 553 869,55
Osuus yhteisöveron tuotosta	7 299 651,83	7 347 020,48
Kiinteistövero	8 317 625,63	6 417 019,04
Yhteensä	171 442 771,05	167 317 909,07

Liite 10

VALTIONOSUJEDET

	Kunta	
	2015	2014
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-5 727 116,08	-7 273 509,12
Peruspalvelujen valtionosuus	34 019 482,00	40 549 824,00
Verotuloihin perustuva valtionos.tasaus	-9 196 071,96	-12 687 095,40
Järjestelmämuutoksen tasaus	0,00	0,00
Yhteensä	19 096 293,96	20 589 219,48

SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

	Konserni		Kunta ja liikelaitos	
	2015	2014	2015	2014
Satunnaiset tuotot	0	444	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0	-42	0,00	0,00

PYSYVIEN VASTAAVIEN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

(Valt 27.1.2014, § 9)

	31.12.2012 MENNESSÄ VALMISTUNEET KOHTEET		1.1.2013 JÄLKEEN VALMISTUNEET KOHTEET		KIRJANPITOLAUTA- KUNNAN KUNTAJAOS: POISTOAIKASUOSITUS
	POISTOAIKA	POISTOTAPA	POISTOAIKA	POISTOTAPA	
Aineettomat hyödykkeet					
kehittämismenot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 20 vuotta
Liikearvo			2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot					
Atk-ohjelmistot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Muut	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat					
Betonirunkoiset					
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset			30 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Talousrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta
Muut kuin betonirunkoiset					
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	20 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Talousrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Kadut, tiet, torit ja puistot	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 30 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 30 vuotta
Vedenjakeluverkosto	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta
Viemäriverkko	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta
Kaukolämpöverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaalaistuslaitteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Puhelinverkko, keskussema ja alakeskukset			10 vuotta	tasapoisto	10 - 12 vuotta
Maakaasuverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 25 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	12 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Koneet ja kalusto					
Rautaiset alukset			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet			8 vuotta	tasapoisto	8 - 15 vuotta
Muut kuljetusvälineet	7 vuotta	tasapoisto	4 vuotta	tasapoisto	4 - 7 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta
Muut raskaat koneet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Muut kevyet koneet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto, yms. laitteet	10 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 15 vuotta
Atk-laitteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet					
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet			ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa

**SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN JA POISTONALAISTEN
INVESTOINTIEN VASTAAVUUDESTA KUNNAN JA LIIKELAITOKSEN
TILINPÄÄTÖKSESSÄ 2015**

Vuosina 2014-2018

1 000 €

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot, kunta ja liikelaitos**14 010**

Poistot yhteensä		kunta	liikelaitos	yhteensä
TP 2014		9 995	1 505	11 500
TP 2015		10 627	1 527	12 154
TA 2016		12 270	1 584	13 854
TS 2017		13 770	1 765	15 535
TS 2018		15 270	1 738	17 008
Yht.		61 932	8 119	70 051

Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno, kunta ja liikelaitos**21 920**

Omahankintamenot		kunta	liikelaitos	yhteensä
TP 2014		11 379	1 532	12 911
TP 2015		17 633	1 557	19 190
TA 2016		24 623	2 378	27 001
TS 2017		21 485	3 364	24 849
TS 2018		21 045	4 605	25 650
Yht.		96 165	13 436	109 601

Ero (€) -7 910

Ero (%) -36 %

Investointi- ja poistotason poikkeama johtuu siitä, että kunnan kasvusta ja uusien alueiden rakentamisesta johtuen investointitason suunnitellaan kasvavan voimakkaasti tarkastelujaksolla.

TUOTTOIHIN JA KULUIHIN SISÄLTYVÄT PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Eläkevastuu 1.1.	57 094	57 094	Kunnan henkilökunnan	
Lisäykset tilikaudella	0	0	eläkevastuu on hoidettu	
Vähennykset tilikaudella	-20 161	0	Kuntien Eläkevakuutuksen	
Eläkevastuu 31.12.	36 933	57 094	kautta.	
Pilaantuneiden maiden puhdistusvaraus 1.1.	1 759 182	2 343 255	1 759 181,79	2 343 255,24
Lisäykset tilikaudella	20 440	0	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-28 270	-584 073	-28 270,16	-584 073,45
Pilaantuneiden maiden puhdistusvaraus 31.12.	1 751 352	1 759 182	1 730 911,63	1 759 181,79
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	987 618	987 618	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	194 840	0	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0	0	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	1 182 458	987 618	0,00	0,00
Muut varaukset 1.1.	32 076	32 076	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	9 505	0	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0	0	0,00	0,00
Muut varaukset 31.12.	41 581	32 076	0,00	0,00
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12.	3 012 323	3 420 044	1 730 911,63	2 343 255,24

Liite 15

**MUIHIN TOIMINTATUOTTOIHIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT**

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	6 570 185	6 893 086	6 570 185	6 893 086
Rakennusten myyntivoitot	0	0	0,00	0,00
Muut myyntivoitot	114 834	0	114 834,22	0,00
Myyntivoitot yhteensä	6 685 019	6 893 086	6 685 018,85	6 893 086,26
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen myyntitappiot	0	0	0,00	8 258,47
Muut myyntitappiot	0	0	0,00	0,00
Myyntitappiot yhteensä	0	0	0,00	0,00

Liite 15 a

**VALTUUSTORYHMIEN TOIMINTAEDELLYTYSTEN TUKEMISEKSI
ANNETUT TUET VALTUUSTORYHMITÄIN ERITELTYINÄ**

	Kunta 2015
Kokoomuksen valtuustoryhmä	0,00
Tuusulan Puolesta valtuustoryhmä	0,00
Tuusulan Sosiaalidemokraattien (SDP ry) valtuustoryhmä	0,00
Keskiryhmän (Kesk, RKP, KD) valtuustoryhmä	0,00
Tuusulan Perussuomalaiset valtuustoryhmä	0,00
Vihreiden valtuustoryhmä	0,00
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	0,00
Rehti Tuusula valtuustoryhmä	0,00
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	0,00

Liite 16

**YHTEISMÄÄRÄT MUIHIN RAHOITUSTUOTTOIHIN SISÄLTYVISTÄ TUOTOISTA,
JOTKA ON SAATU OSUUKSISTA MUISSA YRITYKSISSÄ, MIKÄLI NE OVAT
OLENNAISIA**

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Osinkotulot yrityksistä	0	0	25 280,00	25 831,81

Liite 17

ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA

Tilinpäätökseen ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa.

4. Tasetta koskevat liitetiedot

4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

KULUKSI KIRJAAMATTOMAT MENOT JA PÄÄOMA-ALENNUKSET

(KPA 2:4.1 § 5-kohta)

Kunnan ja konsernin tilinpäätökseen ei sisälly lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneita kuluksi kirjaamattomia menoja ja pääoma-alennuksia.

Liite 18

ARVONKOROTUKSET

Kunnan ja konsernin tilinpäätöksiin ei sisälly olennaisia arvonkorotuksia.

Liite 19

AKTIVOIDUT KORKOMENOT

(KPA 2:4.1 § 8-kohta)

Korkomenoja ei ole aktivoitu hyödykkeiden hankintameno.

Liite 20

KUNTA JA LIIKELAITOS

PYSYVÄT VASTAAVAT
KÄYTTÖMAISUUS

Liite 21

	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet				Yhteensä	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Kiinteistöjen liittymismaksut	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto			
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	478 367,99	126 476,14	604 844,13	44 372 114,25	115 533,25	102 242 762,87	60 194 438,30	2 636 817,53	266 955,11	121 399,12	209 950 020,43
Lisäykset tilikauden aikana	458 946,72	0,00	458 946,72	1 168 507,10	0,00	2 494 804,13	9 451 064,97	5 774 411,77	0,00	5 332 151,70	19 023 939,67
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-110 000,00	0,00	0,00	-182 960,00	-292 960,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	-719 202,37	-71 775,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-790 977,49
Siirto erien välillä	10 750,00	0,00	10 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 125 107,87	0,00	-10 750,00	-10 750,00
Tilikauden poisto	-376 458,84	-99 498,33	-475 957,17	0,00	0,00	-4 879 138,17	-5 673 855,13	0,00	0,00	0,00	-11 678 101,17
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintam. 31.12.2015	571 605,87	26 977,81	598 583,68	44 821 418,98	43 758,13	99 858 428,83	63 861 648,14	2 089 121,43	266 955,11	5 259 840,82	216 201 171,44
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	571 605,87	26 977,81	598 583,68	44 821 418,98	43 758,13	99 858 428,83	63 861 648,14	2 089 121,43	266 955,11	5 259 840,82	216 201 171,44

PYSYVÄT VASTAAVAT
SIJOITUKSET

	Osakkeet ja osuudet				Muut lainasaamiset ja muut saamiset				Yhteensä	Yhteensä
	Tytäryhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Osakkuus- ja yhteisyhteisö osakkeet ja os.	Liikelaitosten peruspääomaosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhtäryhteisöt	Osakkuus- ja yhteisyhteisöt	Muut saamiset		
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	6 553 273,34	22 181 018,36	125 423,00	14 768 587,88	2 177 434,41	5 820 885,68	0,00	28 889,22	5 849 774,90	
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	687 587,00	0,00	0,00	687 587,00	
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	-17 020,62	-8 409,40	0,00	-2 589,22	-8 409,40	
Siirto erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Hankintameno 31.12.2015	6 553 273,34	22 181 018,36	125 423,00	14 768 587,88	2 160 413,79	45 788 716,37	6 500 063,28	26 300,00	6 526 363,28	
Arvonlennukset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	6 553 273,34	22 181 018,36	125 423,00	14 768 587,88	2 160 413,79	45 788 716,37	6 500 063,28	26 300,00	6 526 363,28	

Liite 22

TYTÄRYHTEISÖT

Tytäryhtiöt	omistus- osuus %	oma pääoma €	osuus €	vieras pääoma €	osuus €	tilikauden tulos €	osuus €
Tuusula	100,00	827 904,79	827 904,79	44 120 834,98	44 120 834,98	27,68	27,68
Tuusula	100,00	50 765,77	50 765,77	6 988 183,01	6 988 183,01	118 815,18	118 815,18
Tuusula	100,00	342 017,41	342 017,41	4 225 253,09	4 225 253,09	-122 849,00	-122 849,00
Tuusula	84,70	935 019,26	792 003,39	67 495,18	57 171,45	105 574,46	89 426,32
Tuusula	84,00	83 110,27	69 812,63	622 543,77	522 936,77	0,00	0,00
Tuusula	74,29	489 863,01	363 919,23	11 257,20	8 362,97	20 138,14	14 960,62
Tuusula	66,98	628 222,93	420 783,72	3 374,09	2 259,97	11 393,69	7 631,49
Tuusula	61,98	3 167 757,95	1 963 376,38	5 091,31	3 155,59	18,33	11,36
Tuusula	60,66	666 479,88	404 286,70	7 337,59	4 450,98	0,00	0,00
Tuusula	90,15	2 424 507,92	2 185 693,89	11 375,11	10 254,66	-139 713,33	-125 951,57
Tuusula	52,58	399 755,16	210 179,27	157 747,17	82 938,73	42 989,46	22 602,57
Tuusula	51,47	617 853,82	318 009,36	162 304,23	83 537,99	3 641,19	1 874,12
Tuusula	51,00	42 957,71	21 908,43	123 460,85	62 965,03	11 688,95	5 961,36
Tuusula	51,00	5 491,97	2 800,90	117 541,50	59 946,17	-1 784,21	-909,95
Tuusula	60,00	73 930,16	44 358,10	570 968,43	342 581,06	-26 069,84	-15 641,90
yhteensä			8 017 819,96		56 574 832,45		-4 041,71

* Osakeomistus 3%, mutta osuus äänivallasta 51 %

Liite 23

KUNTAYHTYMÄT

Kuntayhtymät	kotipaikka	omistus- osuus %	oma pääoma €	osuus €	vieras pääoma €	osuus €	tiikauden tulos €	osuus €
Helsingin ja Uudenmaan sair.hoitop. ky	Helsinki	2,301800	453 409 378,43	10 436 577,07	615 537 616,55	14 168 444,86	53 358 062,80	1 228 195,89
Eteva ky	Mäntsälä	3,490000	14 084 269,90	491 541,02	51 876 877,60	1 810 503,03	2 387 722,32	83 331,51
Uudenmaan liitto	Helsinki	2,680000	1 823 908,00	48 880,73	1 510 329,00	40 476,82	180 873,00	4 847,40
Keski-Uudenmaan koulutus.y.	Järvenpää	31,247410	27 203 707,45	8 500 454,00	8 967 848,26	2 802 220,31	3 684 002,39	1 151 155,33
Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky	Kerava	16,813000	24 366 736,64	4 096 779,43	1 241 232,25	208 688,38	-658 601,85	-110 730,73
Tuusulan seudun vesilaitos ky	Tuusula	24,806000	16 664 900,68	4 133 895,26	4 476 316,01	1 110 394,95	249 549,87	61 903,34
Uudenmaan päihdehuollon ky	Hyväkää	3,160910	1 638 985,00	51 806,84	442 805,00	13 996,67	185 012,00	5 848,06
yhteensä				27 759 934,36		20 154 725,01		2 424 550,80

OSAKKUUS- JA MUUT YHTEISYHTEISÖT

Liite 24

	kotipaikka	omistus- osuus %	oma pääoma €	osuus €	vieras pääoma €	osuus €	tilikauden tulos €	osuus €
Osakkuusyhteisöt								
KOy Tuusulan Virasto- ja Seurakuntakeskus	Tuusula	46,47	4 581,37	2 128,88	35 966,46	16 712,93	0,00	0,00
As Oy Kallioliinankuja 2	Tuusula	33,33	220 769,77	73 589,92	121 807,61	40 602,53	0,00	0,00
As Oy Vesitominpuisto	Tuusula	26,48	354 659,05	93 903,15	123 461,83	32 689,01	1,36	0,36
Yhteisyhteisö								
Koy Impilinna	Tuusula	50,00	19 501,62	9 750,81	797 868,36	398 934,18	0,00	0,00
yhteensä			599 511,81	179 372,75	1 079 104,26	488 938,65	1,36	0,36

KUNTA JA LIIKELAITOS
PITKÄ- JA LYHYTAIKAiset SAAMISET

	2015		2014	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	92 235,91	0,00	139 463,17
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	30 000,00
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	287,77
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	19 504,48
Yhteensä	0,00	92 235,91	0,00	189 255,42
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	1 971,48	0,00	40 532,95
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	33 329,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	3 710 070,25
Yhteensä	0,00	1 971,48	0,00	3 783 932,20
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	3 709 804,91	0,00	3 733 166,34
Lainasaamiset	0,00	-13 880,45	62 254,58	1 824 212,30
Muut saamiset	387 076,65	1 358 311,34	463 905,00	1 250 386,03
Siirtosaamiset	0,00	2 430 349,06	0,00	541 374,40
Yhteensä	387 076,65	7 484 584,86	526 159,58	7 349 139,07
Saamiset yhteensä	387 076,65	7 578 792,25	526 159,58	11 322 326,69

Kunta	Konserni		Kunta ja liikelaitos	
	2015	2014	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Muut siirtosaamiset:				
L&T Jätteenkuljetus			474 484,62	570 198,36
KELA korvaus TTH v2014			411 435,14	350 000,00
Kela korvaus TTH v2015			400 000,00	
Päämieslaskutusten ALV palautus			110 991,98	
Tapaturmavakuutus			109 300,79	
KU ympäristökeskuksen kuntalaskutus			49 903,25	66 492,28
OPM v 2015 valtionosuustarkistukset			49 730,00	220 685,00
KELA korvaukset sairauspäivärahoista			49 191,56	53 060,66
Uudenmaan ELY keskus			47 545,45	
Perheoikeudellisen yksikön ennakkomaksut			31 294,84	
Työttömyys vakuutus			25 011,90	
KU ympäristökeskuksen laskutus			24 231,50	
Novum Oy			21 934,57	
L&T			19 866,76	
Varhemaksun palautus v.2015			19 705,69	
HPK kuntalaskutus palautus			18 621,36	
ELY/työllistämistuki			13 500,42	7 617,86
Vuokra Riihikoti			10 768,45	
KU ympäristökeskus			10 738,15	
Muut pienet erät			53 247,83	
Yhteensä			1 951 504,26	
HUS yhtymähallinto 01/2015				2 998 505,00
HUS yhtymähallinto 01/2015				1 067 500,00
HUS hyvityslasku				909 942,85
Työttömyysvakuutuslasku				375 205,58
IF-vahinkovakuutusmaksut				167 844,43
Joukkoliikenteen siirtosaamiset				103 986,00
ETEVA-hyvityslasku				101 700,00
Nordea Rahoitus				92 375,93
UMP				75 993,24
Danske Finance				30 101,26
Smartum- liikunta ja kulttuurisetelit				26 186,00
ELY-avustukset kiinteistöhuolto				24 000,00
Käteiskassojen tilitykset joulukuu				17 581,03
Maanmittauslaitos				7 929,99
Pohjola vakuutukset				5 542,61
If- laskutetut vakuutuskorvaukset				4 746,37
Kuntouttava työtoiminta 11/2014				4 661,58
Epassi Paymenta				3 250,60
Maaseutuhallinnon hyvityslasku				2 829,96
Eläinlääkärien saatavat				1 459,91
Muut pienet erät				494 272,84
Liikelaitos				
Lyhyta Vesi- ja jätevesimaksut			478 844,80	546 868,47
Talletuskorko				21,00
Yhteensä			478 844,80	

Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä

HUS loppulasku		358 940		
Kela-korvauksia	1 006 814	81 346		
Avustukset	50 433	36 861		
Muut tulojäämät	1 963 393	2 540 457		
Tulojäämät yhteensä	3 020 640	3 017 604	2 430 349,06	8 330 558,81
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	3 020 640	3 017 604	2 430 349,06	8 330 558,81

**KUNNAN RAHOITUSARVOPAPEREIDEN JÄLLEENHANKINTAHINTOJEN
JA AKTIVOITUJEN HANKINTAMENOJEN EROTUS**

	Kunta	
	2015	2014
Osakkeet ja osuudet		
Markkina-arvo	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00
Erotus	0,00	0,00

4.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot
**TASE-ERÄKOHTAINEN ERITTELY OMAN PÄÄOMAN ERIEN LISÄYKSISTÄ
JA VÄHENNYKSISTÄ SEKÄ SIIRROISTA NÄIDEN ERIEN VÄLILLÄ
TILIKAUDEN AIKANA (KPA 2:5 § 1- kohta)**

	Konserni		Kunta ja liikelaitos	
	2015	2014	2015	2014
Peruspääoma 1.1.	127 515 527	122 894 918	127 515 526,38	122 894 917,87
Lisäykset tilikaudella	0	4 620 609	0,00	4 620 608,51
Vähennykset tilikaudella	0	0	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	127 515 527	127 515 527	127 515 526,38	127 515 526,38
Arvonkorotusrahasto 1.1.	463	463	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0	0	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0	0	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	463	463	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	4 764 219	6 353 313	3 047 237,52	4 620 608,51
Lisäykset tilikaudella	1 511	3 051 830	0,00	3 047 237,52
Vähennykset tilikaudella	-33 522	-4 640 924	0,00	-4 620 608,51
Muut omat rahastot 31.12.	4 732 207	4 764 219	3 047 237,52	3 047 237,52
Vuokra-asuntorahasto 1.1.	4 530 848	4 524 962	4 530 847,50	4 524 961,59
Lisäykset tilikaudella	181	5 886,00	180,77	5 885,91
Vähennykset tilikaudella	0	0,00	0,00	0,00
Vuokra-asuntorahasto 31.12.	4 531 029	4 530 848	4 531 028,27	4 530 847,50
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	55 464 067	53 933 947	47 390 413,37	44 786 820,36
Lisäykset tilikaudella	8 846	175 741	0,00	991 760,36
Vähennykset tilikaudella	-23 362	-269 575	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	55 449 551	53 840 113	47 390 413,37	45 778 580,72
Tilikauden yli-/alijäämä	828 779	1 623 954	-1 054 738,01	1 611 832,65
Oma pääoma 31.12.	193 057 556	192 275 124	181 429 467,53	182 484 024,77

Liite 29

ERITTELY VEROTUSSYISTÄ TEHDYN POISTOERON MUUTOKSESTA

Kunnan tilinpäätöksen poistoeroon ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa (evl 54 §).

Liite 30

PITKÄAIKAISET VELAT

Velat, jotka erääntyvät 5 vuoden kuluttua (1.1.2020 tai sen jälkeen)

(KPA 2:5 § 2-kohta)

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	65 732 009	15 477 906	10 000 000,00	10 000 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	165 345	0	0,00	0,00
Yhteensä	65 897 355	15 477 906	10 000 000,00	10 000 000,00

Liite 31

JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

Joukkovelkakirjalainoja ei ole laskettu liikkeelle.

Liite 32

OLENNAISET PAKOLLISIIN VARAUKSIIN MERKITYT ERÄT

	Konserni		Kunta ja liikelaitos	
	2015	2014	2015	2014
Muut pakolliset varaukset				
Pilaantuneiden maiden puhdistusvaraus	1 751 352	1 759 182	1 730 911,63	1 759 181,79
Potilasvakuutus	1 182 457	1 203 353	0,00	0,00
Muu pakollinen varaus	41 582	112 795	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	2 975 391	3 075 330	1 730 911,63	1 759 181,79

**PITKÄ- JA LYHYTAIKAiset VELAT
TUUSULAN KUNTA JA LIIKELAITOS**

	2015		2014	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0,00	80,00	0,00	3 365,00
Ostovelat	0,00	359 856,00	0,00	0,00
Lainat	0,00	3 295 580,84	0,00	2 456 091,06
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	3 655 516,84	0,00	2 459 456,06
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	575 000,00
Ostovelat	0,00	1 891 899,55	0,00	165 054,82
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	2876353,27
Yhteensä	0,00	1 891 899,55	0,00	3 616 408,09
Velat osakkuus- sekä yhteisyhteisöille				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	92 776,29
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	92 776,29
Velat muille				
Saadut ennakot	0,00	831 755,15	0,00	279 975,01
Ostovelat	0,00	6 938 827,96	0,00	9 075 470,89
Lainat	15 000 000,00	34 000 000,00	15 000 000,00	27 000 000,00
Muut velat	8 481 472,66	2 083 145,45	8 283 997,94	1 843 911,94
Siirtovelat	0,00	16 713 873,95	0,00	13 472 062,62
Yhteensä	23 481 472,66	60 567 602,51	23 283 997,94	51 671 420,46
Velat yhteensä	23 481 472,66	66 115 018,90	23 283 997,94	57 840 060,90

MAKSUVALMIUDEN KANNALTA MERKITTÄVÄT TILILIMIITIT

	Kunta	
	2015	2014
Luotollisen shekkitilin limiitti, josta käytössä 31.12.	2 000 000,00	2 000 000,00
Rahoituslimiitti, josta käytössä 31.12.	0,00	0,00
	5 000 000,00	5 000 000,00
	0,00	0,00

Liite 35

VUOKRAKOHTTEEN LUNASTUSVELKA

Vuokraohtteen lunastusvelkaa ei sisälly kunnan tilinpäätökseen.

Liite 36

MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

	Konserni		Kunta ja liikelaitos	
	2015	2014	2015	2014
Muut velat				
Liittymismaksut	7 824 072	7 198 899	8 380 458,63	7 614 080,55
Muut velat	146 509	651 111	101 014,03	669 917,39
Muut velat yhteensä	7 970 581	7 850 010	8 481 472,66	8 283 997,94

Liite 37

SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta ja liikelaitos	
	2015	2014	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	392 063	398 753	0,00	0,00
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaks.	19 154 354	16 770 707	12 573 150,04	11 893 232,86
Korkojaksotukset	324 148	15 266	94 103,89	96 978,64
Potilasvakuutus	237 770	225 580	0,00	0,00
Muut menojäämät	4 479 406	7 329 492	3 952 516,13	4 450 980,68
Menojäämät yhteensä	24 195 677	24 341 045	16 619 770,06	16 441 192,18
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	24 587 740	24 739 798	16 619 770,06	16 441 192,18

Liite 38

HUOLLETTAVIEN VARAT

Huollettavien varat

Kunta	
2015	2014
159 119,80	104 435,23

Liite 39

**ELATUSTUEN TAKAUTUMISSAATAVIEN (Elatusturvalaki 671/1988)
KUNNAN OMAN SAATAVAN KOKONAISMÄÄRÄ**

Elatustukisaamiset 1.1.
Perinnästä poistettu tilikauden aikana
Elatustukisaamiset 31.12.
Rahoitusomaisuuden muihin saamisiin kirjattu määrä

Kunta	
2015	2014
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00

5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liite 40

VELAT, JOISTA KUNTA ON PANTANNUT, KIINNITTÄNYT TAI MUULLA TAVALLA ANTANUT VAKUUDEKSI OMAISUUTTAAN

Kunta ei ole antanut omaisuuttaan vakuudeksi.

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta
Vakuudeksi annetut kiinnitykset
Vakuudeksi annetut osakkeet

Konserni	
2015	2014
168 593	190 913
737 873	747 422
0	0

Liite 41

VAKUUDET, JOTKA KUNTA ON ANTANUT MUIDEN SITOUJUSTEN KUIN VELKOJEN VAKUUDEKSI

Kunta tai kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt evät ole antaneet vakuuksia muiden sitoumusten kuin velkojen vakuudeksi.

Liite 42

VAKUUDET, JOTKA KUNTA ON ANTANUT SEN KANSSA SAMAA KONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN PUOLESTA

Kunta ei ole antanut vakuuksia.

Liite 43

YHTEENLASKETTU ARVO KUNNAN ANTAMISTA MUISTA KUIN EDELLÄ 40-42 KOHDISSA TARKOITETUISTA VAKUUKSISTA LAJEITTAIN

Kunta ei ole antanut vakuuksia.

Liite 44

LEASINGVUOKRASOPIMUSTEN MUKAISTEN VUOKRIEN JÄLJELLÄ OLEVIEN MÄÄRIEN YHTEISSUMMA

(KPA 2:7.2 § 2-kohta)

	Konserni		Kunta ja liikelaitos	
	2015	2014	2015	2014
Leasingvastuiden yhteismäärä	2 779 621	5 593 724	1 616 008,43	2 744 001,40
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 122 790	2 259 279	644 067,19	1 110 984,30
Myöhemmin maksettavat	1 656 832	3 334 445	971 941,24	1 633 017,10

**KUNNAN ANTAMAT VASTUUSITOUMUKSET SEN KANSSA SAMAAN
KONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN PUOLESTA**

(KPA 2:7.2 § 3-kohta)

Tytäryhteisöjen puolesta annetut:

Alkuperäinen pääoma

Jäljellä oleva pääoma

Konserni		Kunta	
2015	2014	2015	2014
61 072 766	53 433 824	60 689 514,71	52 959 014,71
47 985 062	46 079 266	47 689 110,96	45 670 621,15

MUUT KUNNAN ANTAMAT VASTUUSITOUMUKSET (KPA 2:7.2 § 4-kohta)

Alkuperäinen pääoma

Jäljellä oleva pääoma

Konserni		Kunta	
2015	2014	2015	2014
2 158 758	1 556 152	2 032 000,00	1 532 000,00
1 518 406	1 101 359	1 410 284,73	1 083 694,82

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Kunnan osuus

Takauskeskuksen takausvastuista

Kattamattomista takausvastuista

Mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta

Kunta	
2015	2014
182 162 413,50	173 976 817,73
0,00	0,00
129 809,99	120 282,64

**MUUT KUNTA KOSKEVAT TALOUDELLISET VASTUUT,
JOITA EI OLE MERKITYT TASEESEEN**

	Konserni		Kunta	
	2015	2014	2015	2014
Sopimusvastuut				
Vuokravastuut	9 299 547	6 819 141	0,00	0,00
Sähköjohdannaissopimusten arvo	0	0	0,00	0,00
Sop. vedesiirron varayht. kustannuksista	0	0	0,00	0,00
Maankäyttösopimukset	418 972	108 224	418 972,00	108 223,50
Sopimusvastuut yhteensä	9 718 519	6 927 365	0,00	0,00
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset				
Käypä arvo	-65 852	-136 224	0,00	0,00
Kohde-etuuden arvo	712 651	230 180	0,00	0,00
Sähköjohdannaiset				
Käypä arvo	-75 625	0	0,00	0,00
Keski-Uudenmaan Vesiensuojelun ky:n kertyneen alijäämän kattamisvastuu	2 628 064	2 400 337	2 628 063,99	2 400 336,79
Eteva ky:n kertyneen alijäämän kattamisvastuu	77 111	160 368	77 111,43	160 368,40
Muut vastuut	150 000	150 000	150 000,00	150 000,00
Arvonlisäveron palautusvastuu	5 807 477	5 849 848	5 464 401,49	5 587 616,88
Valtionosuuksien palautusvastuu	6 510 258	6 090 883	5 448 438,00	6 085 320,00

Korkoriskit

Konsernilla on vaihtuvakorkoisin lainoihin liittyvää korkorisikiä.

Sopimusriskit

Kunnalla on maankäyttösopimuksiin liittyvää sopimusriskiä. Maankäyttösopimusten sopimuskorvauksia on tuloutettu kirjanpitoon kaavoitettavien alueiden valmistumisasteen perusteella.

Oikeudenkäynteihin liittyvät riskit

Kunnalla on keskenäisiin oikeudenkäynteihin liittyvää riskiä oikeudenkäyntikulujen korvausvastuusta.

Konserniyhteisöjen kertyneeseen alijäämään liittyvät riskit**Keski-Uudenmaan Vesiensuojelun kuntayhtymä**

Tuusulan kunta kuuluu jäsenenä Keski-uudenmaan Vesiensuojelun kuntayhtymään. Kuntayhtymällä on kertynyttä alijäämää 15 631 142,5 milj. euroa 31.12.2015. Tuusulan omistusosuus on 16,81%, jolloin kunnan osuus kertyneestä alijäämästä on n. 2,6 milj. euroa.

Kunnan tilinpäätökseen ei ole tehty pakollista varausta osuudesta kuntayhtymälle kertyneestä aikaisempien vuosien alijäämästä, eikä tilikaudelle 2015 kertyneestä osuudesta. Tuusulan kunta katsoo, ettei kuntayhtymän alijäämä täytä pakollisen varauksen tekemisen edellytyksiä.

Kuntayhtymän yhtiökokous on 20.1.2016, §9, päättänyt hyväksyä vuoden 2014 loppuun mennessä kertyneen alijäämän, 14 972 540,65 euroa, kattamisen osittain tai kokonaan peruspääomasta vuoden 2017 ja/tai 2018 tilinpäätöksessä. Kuntayhtymän maksuvalmiustilanne on tilinpäätösten 31.12.2014 ja 31.12.2015 perusteella ollut hyvä. Tilinpäätöksen 31.12.2014 mukaan rahoitusarvopaperien ja pankkisaamisten yhteismäärä oli n. 1,9 milj. euroa ja lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä n. 0,8 milj. euroa. Kuntayhtymällä ei ole vuodesta 2007 lähtien ollut korollista velkaa. 2000-luvulla toteutuneiden suhteellisen pienten investointien vuoksi jäsenyhteisöjen suorittamat vuosimaksut eivät ole kattaneet poistoja. Tämä on ollut suunnitelmallista toimintaa, sillä puhdistamon ja viemärin poistoja ei ole ollut tarkoituksenmukaista kerätä korkeammilla vuosimaksuilla kuntayhtymän kassavaroihin. Koska suuret perusinvestoinnit puhdistamoon sekä viemärinleihin on tehty hyvin pitkän aikavälin tarpeita varten, arvoidaan korvausinvestointien tarpeen olevan myös tulevaisuudessa suhteellisen pieniä verrattuna perusinvestointien tasoon. Kuntayhtymän taloussuunnitelman mukaan kuntayhtymän vuosien 2016-2020 kumulatiivinen tulos nousee selkeästi ylijäämäiseksi.

Eteva kuntayhtymä

Tuusulan kunta kuuluu jäsenenä Eteva kuntayhtymään, jossa Tuusulan kunnan omistusosuus on 3,49%. Kuntayhtymän taseeseen on 31.12.2015 kertynyt alijäämää 2 211 474,92 euroa. Tuusulan kunnan osuus kertyneestä alijäämästä on 77 111,43 euroa. Tuusulan kunta ei ole tehnyt tilinpäätökseen 2015 pakollista varausta kertyneestä alijäämästä, sillä kuntayhtymä on edellisten tilikausien aikana kohentanut tulostaan. Kahden edellisen tilikauden tulos on ollut selvästi positiivinen ja kuntayhtymä on voinut merkittävästi kattaa kertyneitä alijäämiään. Tuusulan osuus kertyneistä alijäämistä ei ole tilinpäätöksessä 2015 merkittävä.

Ympäristövastuut (KILA 14.1.2003 ympäristöyleisohje)

Tilinpäätöksessä on varauduttu 1 730 911,63 eurolla pilaantuneiden maa-alueiden kunnostukseen. Alueita ei ole toistaiseksi kokonaisuudessaan tutkittu. Tarvittaessa varausta kasvatetaan tulevissa tilinpäätöksissä.

Kunnalla on puhdistusvelvollisuus seuraavista maa-alueista:

Seuraavan vuoden aikana toteutettavat, arvioidut kustannukset 50 000 euroa:

Högbergin haaran haulikkorata, Haaratie, Linjapuisto I, Kelatie.

Myöhemmin toteutettavat, arvioidut kustannukset 1 680 000 euroa:

Kellokosken kaatopaikka, Jokelan kaatopaikka, Terrisuon kaatopaikka. Kunnostusten aloitus riippuu kaavojen etenemisestä ja lisätutkimusten tuloksista.

6. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liite 48

HENKILÖKUNTA TOIMIALOITTAIN 31.12.2015

toimiala	määräi- kaiset ja oppisopi-			työllistetyt	yhteensä	yhteensä ilman työllistettyjä
	vakinaiset	sijaiset	muskoul.			
Yleisjohto- ja konsernipalvelut	185	19	1	1	206	205
Sosiaali- ja terveystoimi	443	129		3	575	572
Kasvatus- ja sivistystoimi	804	255	5		1064	1064
Tekninen toimi	121	2			123	123
Vesihuoltoliikelaitos	16				16	16
Yhteensä	1569	405	6	4	1984	1980

Liite 49

TILIKAUDEN PALKAT, PALKKIOT, ELÄKEKULUT JA MUUT HENKILÖ- SIVUKULUT ELLEI NIITÄ OLE ERITELTY TULOSLASKELMASSA

	Kunta ja liikelaitos	
	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	73 307 191,02	75 081 080,15
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	17 683 203,20	18 358 843,64
Muut henkilösivukulut	3 961 440,22	4 144 813,96
Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelman mukaan	94 951 834,44	97 584 737,75
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen		
Palkat ja palkkiot	161 484,04	213 472,53
Henkilösivukulut	35 272,41	47 291,36
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen yhteensä	196 756,45	260 763,89
Yhteensä henkilöstökulut	95 148 590,89	97 845 501,64

Liite 49 a

LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA PUOLUEELLE TAI PUOLUEYHDISTYKSELLE TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT (Kuntalaki 82.3 §)

	Kunta ja liikelaitos 2015
Kansallinen Kokoomus rp	8 792,88
Kristillisdemokraatit rp	1 384,57
Perussuomalaiset rp	2 577,53
Suomen Keskusta rp	3 000,88
Suomen Ruotsalainen Kansanpuolue rp	809,51
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue rp	15 215,60
Tuusulan puolesta ry	11 514,28
Vasemmistoliitto rp	1 543,20
Viherä liitto rp	1 855,80
Yhteensä	46 694,25

TILINTARKASTUSPALKKIOT

Lakisääteistä tilintarkastusta suorittava tarkastusyhteisö:

BDO Audiator Oy

Tilintarkastuspalkkiot, lakisääteinen tilintarkastus

Tilintarkastajan lausunnot

Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät

Muut palkkiot

Palkkiot yhteensä

Kunta	
2015	2014
45 789,25	34 664,40
10 207,50	0,00
7 261,70	8 066,00
1 900,00	268,00
65 158,45	42 998,40

**TUUSULAN KUNTA
TILAKESKUS**

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
	€	€
LIKEVAIHTO	22 769 603,80	23 551 251,78
Myyntituotot (ulkoiset)	32 679,38	30 198,21
Myyntituotot (sisäiset)	3 106 262,26	3 311 764,20
Vuokratuotot (ulkoiset)	808 898,96	947 185,97
Vuokratuotot (sisäiset)	18 821 763,20	19 262 103,40
Liiketoiminnan muut tuotot	141 493,47	125 995,97
Valmistus omaan käyttöön	22 468,87	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 321 213,09	-3 598 170,76
Palvelujen ostot	-3 627 815,22	-4 561 119,46
Palvelujen ostot (ulkoiset)	-3 375 643,50	-4 216 568,80
Palvelujen ostot (sisäiset)	-252 171,72	-344 550,66
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-2 305 175,97	-2 440 534,95
Henkilösivukulut	-671 874,86	-775 496,29
Eläkekulut	-546 168,96	-638 996,84
Muut henkilösivukulut	-125 705,90	-136 499,45
Poistot ja arvonalennukset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 108 543,65	-4 986 205,80
Liiketoiminnan muut kulut	-717 628,50	-1 391 940,97
LIKEYLIJÄÄMÄ	7 181 314,85	5 923 779,52
Rahoitustuotot ja -kulut	-48,12	-263,13
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	-48,12	-263,13
Korvaus jäännöspääomasta	0,00	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	7 181 266,73	5 923 516,39

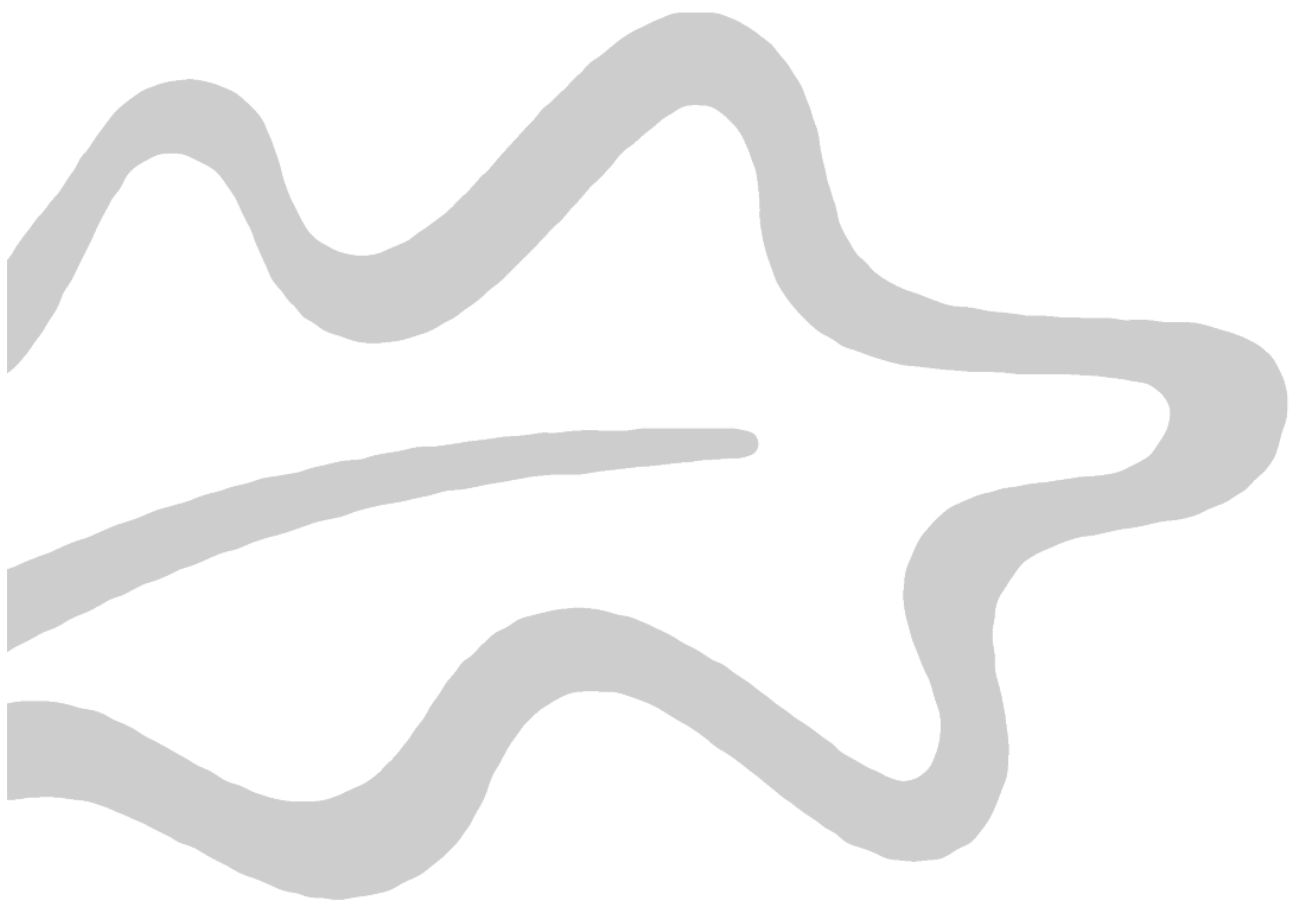
**TUUSULAN KUNTA
TILAKESKUS**

TASE	31.12.2015	31.12.2014
	€	€
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	106 548 845,47	103 488 295,58
Aineettomat hyödykkeet	7 160,88	40 373,65
Muut pitkävaikutteiset menot	7 160,88	40 373,65
Aineelliset hyödykkeet	106 515 384,59	103 419 032,71
Ei pal. kelp. liittymismaksut	115 533,25	115 533,25
Rakennukset	98 314 956,16	100 626 432,96
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 757 110,99	2 570 693,45
Koneet ja kalusto	112 517,87	13 428,43
Keskeneräiset hankinnat	5 215 266,32	92 944,62
Sijoitukset	26 300,00	28 889,22
Liittymismaksut	26 300,00	28 889,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT	34 864,87	165 034,06
Vaihto-omaisuus	0,00	33 594,75
Aineet ja tarvikkeet	0,00	33 594,75
Saamiset	34 864,87	131 439,31
Lyhytaikaiset saamiset	34 864,87	131 439,31
Myyntisaamiset	0,00	97 651,36
Muut saamiset	34 864,87	33 787,95
VASTAAVAA YHTEENSÄ	106 583 710,34	103 653 329,64
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	80 908 182,14	78 839 427,66
Jäännöspääoma	73 726 915,41	72 915 911,27
Tilikauden yli-/alijäämä	7 181 266,73	5 923 516,39
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	0,00	99 979,98
Poistoero	0,00	99 979,98
VIERAS PÄÄOMA	25 675 528,20	24 713 922,00
Pitkäaikainen	7 677 976,13	8 070 976,14
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 662 000,00	8 055 000,00
Liittymismaksut	15 976,13	15 976,14
Lyhytaikainen	17 997 552,07	16 642 945,86
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 367 200,00	14 499 000,00
Ostovelat	0,00	1 412 243,87
Siirtovelat	630 352,07	731 701,99
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	106 583 710,34	103 653 329,64
	0,00	0,00

**TUUSULAN KUNTA
TILAKESKUS**

RAHOITUSLASKELMA	31.12.2015	31.12.2014
	€	€
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus	33 965 664,12	33 139 039,13
Liikelyijäämä	7 181 314,85	5 923 779,52
Poistot ja arvonalentumiset	5 108 543,65	4 986 205,80
Rahoitustuotot ja -kulut	-48,12	-263,13
Muut tulorahoituksen korjauserät		
Sisäiset tuotot	21 928 025,46	22 573 867,60
Sisäiset kulut	-252 171,72	-344 550,66
Investointien rahavirta	-8 169 093,54	-4 462 501,24
Investointimenot	-8 462 053,54	-4 462 501,24
Rahoitusosuudet investointimenoihin	292 960,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	25 796 570,58	28 676 537,89
Rahoituksen rahavirta	1 091 775,39	6 789 657,11
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-393 000,00	480 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 868 200,00	5 661 500,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	33 594,75	48 336,91
Lyhytaikaisten saamisten muutos	96 574,44	-90 383,47
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen lisäys	-1 513 593,80	690 203,67
Vaikutus kunnan kassavaroihin	26 888 345,97	35 466 195,00

Tytäryhtiöt

TUUSULAN KUNNAN KIINTEISTÖT OY

Perustettu vuonna 1989, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy on asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja suunnitelmallisesti toimiva vuokralaloyhtiö. Palveluhenkisyys ja kehitysmuotoisuus sekä kiinteistöomaisuuden hyvä hoito takaavat tyytyväiset asukkaat ja pitkäaikaiset asiakassuhteet.

Yhtiön toimiala on omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä ja maa-alueita samoin kuin omistaa osakkeita ja arvopapereita sekä käydä sanotulla omaisuudella kauppaa. Yhtiö voi myös harjoittaa rakennuttamista, vuokraustoimintaa sekä isännöintiä.

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy tuottaa asiakkailleen kohtuuhintaisia, laadukkaita ja turvallisia asumispalveluja omarahoitteisesti ja kannattavasti. Yhtiön arvoja ovat asiakaslähtöisyys, taloudellisuus, yhteisöllisyys, ympäristövastuu ja kehitysmuotoisuus.

Tavoitteet 2015 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

1. Asiakaslähtöisyys

- Yhtiön asuntokannasta vapautuu arviolta 220 asuntoa: *vapautui 169 asuntoa.*
- Uusia vuokralohankkeita toteutetaan tonttiohjelman mukaisesti. Jokelaan valmistuu vuokralalo Luontolankuja (19 as) ja Kellokoskella aloitetaan vuokralalo Kustaan (12 as) rakennustyöt: *Vuokralalo Kustaan rakennustyöt aloitettu huhtikuussa ja vuokralalo Luontolankujan elokuussa.*
- Hissien rakentamisprojekti – varsinainen rakentaminen alkaa: *Vuokralalojen Kievarinmutka ja Kievarintie 36 osalta hissien rakennustyöt aloitettu syyskuussa.*
- Kiinteistöjen korjaushankkeita toteutetaan suunnitellusta ja ennakoimattomiin korjauksiin varaudutaan riittävästi: *Korjaushankkeita toteutettu ohjelman mukaisesti ja ennakoimattomiin korjauksiin varauduttu talousarviokäsittelyssä.*
- Leikkipaikkojen kehittämistoimet jatkuvat (Aliverstaankuja): *Toteuttamatta.*
- Maalauspaketti –toiminta jatkuu asukkaiden omatoimisuutta tukien: *Toteutui arviolta 25 omatoimista maalausremonttia.*
- Asukasillat / asukaskyselyt elo-syyskuussa: *Toteutui 1.-3.9.2015.*

2. Taloudellisuus

- Vuokrajäämien määrä enintään vuodenvaihteen 2014 tasolla: *Vuokrajäämät vuodenvaihteessa ennen luottotappiokirjauksia olivat 48 283,35 euroa ja vuoden 2014 lopussa 55 011,91 euroa.*
- Maksuvalmius taataan ja kassa pääsääntöisesti 1,5 x kuukauden vuokratuotot: *Toteutui.*
- Uudis- ja korjaushankkeisiin haetaan mahdollisia valtion avustuksia: *Vt Kustalle saatu käynnistysavustusta 120 000 euroa ja vt Luontolankujalle 190 000 euroa. Hissiavustuksia Kievarinmutkalle ja Kievarintie 36:lle saatu yhteensä 285 240 euroa.*
- Toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta seurataan erilaisin taloudellisin ja toiminnallisin tunnusluvuin

Kiinteistöpidon tunnuslukutavoitteita:

- käyttöaste vähintään 98 %: toteutui 99,5 %
- vaihtuvuus max 30 %: toteutui 20,6 %
- tyhjänäolo max 0,05 €/m²/kk: toteutui 0,06 €/m²/kk
- vuokrasaatavat 31.12.2015 max 1,10 €/m²: toteutui 1,11 €/m²
- luottotappiot 31.12.2015 max 15 000 €: toteutui 15 906,59 €
- korjauskulut €/m²: 42,68 €/m²
- lainamäärä € / asm²: 991 €/m²

Kiinteistönpidon tunnusluvut	2015	2014	2013	2012	2011
Käyttöaste %	99,5	99,5	99,2	98,9	99,5
Vaihtuvuus %	20,6	19,9	22,2	24,3	25,9
Tyhjänäolo €/m ² /kk	0,06	0,06	0,09	0,11	0,04
Vuokrasaatavat per 31.12. €/m ²	1,11	1,29	1,48	1,59	1,19
Luottotappiot € per 31.12.	15 907,-	12.205,-	18.578,-	24.018,-	16.854,-
Korjauskulut €/m ²	42,68	25,86	34,89	28,27	20,56
Lainamäärä €/asm ²	991	943	913	929	956

3. Yhteisöllisyys

- Asuintalojen esteettömyyttä parannetaan hissiprojektein - hissiavustusten haku / toteutus jos avustusta saadaan (erillinen ohjelma): *Projektin ensimmäiset kohteet Kievarinmutka ja Kievarintie 36 saaneet avustukset ja rakennustyöt alkoivat syyskuussa.*
- Kiinteistöjen leikkipaikkojen uudistaminen jatkuu koko strategiakauden: *Kuluvan vuoden hanke toteutuu myöhemmin.*
- Energiatehokkuustietoutta asukkaille eri keinoin: *Uusille asukkaille annettu Energia ja koti –opas sekä yhtiön oma asumisopas. Asukaskokousten infot.*
- Asumisneuvontaa tehostetaan vuokranmaksuongelmien ja häiriötilanteiden minimoimiseksi: *Lisätty henkilökohtaisia asukastapaamisia.*

4. Ympäristövastuu / kestävä kehitys

- Kiinteistöjen korjausohjelman toteutus, seuranta ja dokumentointi: *Korjausohjelmaa toteutetaan, seuranta huoneistokorjauksista lisätty. Ohjelma 2016-2020 tehdään v.2016.*
- Energiansäästö- ja sisäilmaprojektia jatketaan: *Elysator -vedenparannuslaitteita lämmitysjärjestelmiin tilattiin 7:lle vuokralolle. Käytössä ennestään jo 7:ssä kohteessa, saatu myönteisiä tuloksia. Bauerilta pyydettiin tarjoukset vedenkäsittelylaitteista 4:lle vuokralolle. Oumanin lämpövahtitoiminta viidessä kiinteistössä lopetettiin. Sisäilmatutkimuksia teetetään tarpeen mukaan.*
- Taloteknisten järjestelmien säätöjen ja optimointien avulla saavutettua energiansäästöä seurataan: *seuranta jatkuvaa.*
- Kiinteistöjen energian (lämpö, vesi) ominaiskulutusta pienennetty 10 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2015 mennessä: *Veden kulutus pieneni 5,51 % ja lämpö 1,75 %. V.2007 jälkeen valmistuneet kohteet vertailussa eliminoitu, lähtöarvot olleet alun alkaen hyvin kohtuulliset.*
- Uudet energiatodistukset käytössä: *Käytössä vanhemmat energiatodistukset.*

5. Kehitysmuutos

- Aloitetaan vuokratonttien lunastaminen omaksi asteittain: *Ei toteudu.*
- Saneeraushankkeiden priorisointi ja korjauksiin varautuminen eri keinoin: *Priorisointia toteutetaan ja korjauksiin varaudutaan tulorahoituksella sekä asuintalovarauksia hyödyntäen.*
- Riskienhallinta vahvistettujen periaatteiden mukaisesti: *Yhtiöllä on riskienhallintasuunnitelma, jonka mukaan toimittu. Riskien näkökulmasta yhtiön toiminta on ollut taloudellisesti ja toiminnallisesti tasapainossa. Osallistuttu kunnan tytäryhtiölle järjestettyyn riskienhallintatilaisuuteen sekä konsernitapaamiseen.*
- Asiakaslähtöisten palveluprosessien kehittäminen: *Kehitystyö jatkuu edelleen.*
- Raportointi konsernijohdolle (osavuositarkastukset, tilinpäätös, yhtiön strategian seuranta): *Toteutunut*
- Teemakokouskäytäntöä jatketaan: *Teemakokouksissa käsitelty aiheita Tukukin 25 vuotta sekä Helsingin seudun asuntorakentamisen tavoitteet.*

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	106,5	108,3
Liiketulos/poistot %	116,3	123,1
Omavaraisuusaste %	2,9	2,7
Suhteellinen velkaantuneisuus %	682,0	659,0
Lainamäärä/asukas €	1122	1050

Kiinteistö Oy Riihikallion Lähipalvelukeskus

Perustettu 1976, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö omistaa KOy Riihikallion palvelukeskuksen osakkeita, jotka oikeuttavat hallitsemaan ko. palvelukeskuksessa sijaitsevia liiketiloja. Lisäksi yhtiö omistaa KOy Riihikallion Palvelukeskuksen korttelialueella tontteja. Yhtiön toiminta-ajatuksena on omistaa ja hallita kyseistä tonttiomaisuutta sekä omistaa ja vuokrata kyseisiä liiketiloja kannattavasti.

Tavoitteet 2015

KOy Riihikallion Palvelukeskuksessa sijaitsevien uusien liiketilojen osto on rasittanut yhtiön taloutta merkittävästi. Kyseisten liiketilojen ulosvuokraus on tässä taloustilanteessa osoittautunut vaikeaksi. Tämä on lisännyt yhtiön taloudellista raskautta, mutta yhtiön maksuvalmius on edelleen hyvä. Yhtiö ennustaa kannattavuutensa olevan lähivuosina heikon. Yhtiö myi toimintavuoden 2015 aikana kaksi tonttia (KT: 858-8-8500-8 ja 9 yhteishintaan 848.766 €).

KOy:n ensisijaisena tavoitteena vuonna 2016 on löytää keinot yhtiön toiminnan tappioiden minimoimiseksi ja pitää yhtiön rahoitusasema hallittuna. Yhtiö on sopinut myyvänsä yhden tontin Yrjö ja Hanna Säätiölle tai määräämälleen 489.000 €:n hintaan, mikä on voimassa olevan sopimuksen mukainen ARA- hinta. Se parantaa yhtiön taloudellista asemaa ja antaa aikaa etsiä vuokralaisia liiketiloihin.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	31	119,1
Liiketulos/poistot %	81	816,1
Omavaraisuusaste %	14,5	10,1
Suhteellinen velkaantuneisuus %	116,2	972,1
Lainamäärä/asukas €	108,6	99,7

Kiinteistö Oy Riihikallion Päiväkotikeskus

Perustettu vuonna 2011, kunnan omistusosuus 100,0 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Koy Riihikallion Päiväkotikeskuksen toiminta-ajatuksena on vuokrata ja hallinnoida omistamansa kiinteistön toimitiloja päiväkotia Pellavan, perhekeskuksen, nuorisotilan ja Tuusulan seurakunnan tarpeisiin. Tehtävänä on huolehtia käytönaikaisesta ylläpidosta, kiinteistönhuollosta ja kunnossapitotoiminnasta käyttäjien tarpeet, energiatehokkuus-, ympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat huomioiden.

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Huolehdittiin kiinteistön käyttäjän tarpeista, käytönaikaisesta huollosta ja ylläpidosta energiatehokkuus-, ympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat huomioiden.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	513,9	432,7
Liiketulos/poistot %	100,0	100,5
Omavaraisuusaste %	0,7	2,2
Suhteellinen velkaantuneisuus %	969,5	1147,8
Lainamäärä/asukas €	178,4	213,9

Tuusulan Kansanopiston Oy

Yhtiö on perustettu vuonna 1908 ja kunnan omistusosuus 84,7 %.

Kunnan ja yksityisten henkilöiden omistama yhtiö on vuokrannut tilansa Keudan Pekka Halosen akatemialle. Vuokratuloilla yhtiö pitää huolta omistamistaan rakennuksista (historiallinen puinen päärakennus rakennettu vuonna 1908).

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Paloilmoitusjärjestelmä päivitettiin. Edelleen korjattiin terveyshaittoja aiheuttavia kohteita. Asuntolan toimivuutta parannettiin. Päivityksiin ja korjauksiin käytettiin yhteensä noin 116.000 euroa.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %		312,9
Liiketulos/poistot %		135,0
Omavaraisuusaste %	93,3	90,3
Suhteellinen velkaantuneisuus %		17,5
Lainamäärä/asukas €		1,57

Kiinteistö Oy Haukkamäki

Perustettu vuonna 1972, kunnan omistusosuus 84 %

Visio 2016

KOY Haukkamäki on asukaslähtöisesti toimiva vuokrataloyhtiö. Yhtiön visiona on tarjota ja ylläpitää hyväkuntoisia ja kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja tuusulalaisille perheille. Yhtiö jatkaa laaditun kunnossapito-ohjelman mukaisia peruskorjaus- ja kunnossapitotoimenpiteitä kiinteistöllä, säilyttäen näin kiinteistöomaisuuden arvon ja luoden asumisviihtyvyyttä alueella.

Yhtiön toimiala

Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Tuusulan kunnan Hyrylän kylässä sijaitsevia Haukkamäki Rn:o 2:169 sekä Haukkamäki II Rn:o 2:178 nimisiä tiloja ja tiloilla olevia vuokrakerrostoja.

Missio ja arvot

KOY Haukkamäki tuottaa asukkailleen kohtuuhintaisia ja toimivia asumispalveluja hyväkuntoisessa kiinteistössä. Yhtiön arvoja ovat asukaslähtöisyys, yhteisöllisyys ja kiinteistön kunnosta huolehtiminen.

Tavoitteet 2016

KOY Haukkamäen toiminta suunnitellaan 9,30 euron neliövuokran tuoton mukaan. Asumisviihtyvyyttä kehitetään toteuttamalla asunto- ja kiinteistöremontit oikea-aikaisesti ja kunnossapito-ohjelman mukaisesti. Maalauspaketti – toimintaa jatketaan. Yhtiön tekninen dokumentointi on siirretty sähköiseen korjausrekisteriin. Energiansäästötoimenpiteitä jatketaan. Asumisurvallisuutta parannetaan viranomaistarkastuksissa esitettyjen toimenpidesuosituksen mukaisesti ja mm. yhtiön lukitus päivitetään.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	131,8	179,4
Liiketulos/poistot %	200,2	294,9
Omavaraisuusaste %	74,8	
Suhteellinen velkaantuneisuus %	88,5	136,9
Lainamäärä/asukas €	14,3	24,2

Kiinteistö Oy Tuusulan Vanha Kunnantalo

Perustettu vuonna 1995, kunnan omistusosuus 67 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön pääosakkaat ovat Tuusulan kunta ja Tuusulan seudun vesilaitoskuntayhtymä. Vuonna 1995 perustettu yhtiö omistaa ja hallitsee Wanhaa kunnantaloa, jossa toimii vesilaitoskuntayhtymä ja Keski-Uudenmaan Musiikkiopisto.

Tavoitteet vuonna 2015 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuun

Rakennuksen tekninen taso pidetään hyvänä. Kiinteistönhoitoa seurataan ja huollon kanssa järjestetään vuosipalaveri. Toimitaan hyvässä yhteistyössä kunnan ja kiinteistössä toimivien tahojen kanssa. Asiakaspalaute käsitellään viipymättä.

Kiinteistön sadevesijärjestelmä rakennetaan laadittujen suunnitelmien pohjalta. Ennakoimattomiin korjauksiin varaudutaan.

Hallitus käsitellyt sadevesijärjestelmän toteutusvaihtoehdot. Toteutettiin rajojen aukaisu ja piha-asfaltin vedenohjaus. Kiinteistön korjaustyöt hoidettu tarpeen mukaisesti. Ennakoimattomiin korjauksiin varauduttu talousarviossa. Asiakaspalautteet käsitelty viipymättä. Yhteistyö kunnan ja kiinteistössä toimivien tahojen kanssa ollut sujuvaa.

Yleinen palotarkastus kiinteistössä suoritettu maaliskuussa. Poistumisreittien merkinnät ja valaistus sekä pikapalopostien toiminta on testattu. Riskien näkökulmasta yhtiön toiminta on ollut taloudellisesti ja toiminnallisesti tasapainossa. Yhtiö on velaton.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	170,5	118,3
Liiketulos/poistot %	50,1	32,6
Omavaraisuusaste %	99,5	95,1
Suhteellinen velkaantuneisuus %	4,1	41,3
Lainamäärä/asukas €	0	0

Kiinteistö Oy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo

Perustettu vuonna 2003, kunnan omistusosuus 62 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan ja seurakunnan yhteinen keskinäinen kiinteistöyhtiö omistaa ja hallitsee Lahelankankaan toimitaloa rakennuksineen. Toimitalossa ovat kunnallinen päiväkotikerhotilat, seurakunnan toimitilat ja seurakuntasali sekä kunnan ja seurakunnan yhteiskäytössä olevat nuorisotilat.

Tavoitteet vuonna 2015 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Rakennusten tekninen ja toiminnallinen taso pidetään hyvänä

- kiinteistöhoidon sopimustavoitteita ja niiden toteutumista seurataan ja vuosittain tehdään kiinteistökierrös sekä pidetään yhteispalaverit

- kiinteistöhuollon, siivouksen ja eri toimijoiden kesken
- kunnossapitotyö painottuu ennakoivaan huoltoon taloteknisten järjestelmien ja rakenteiden käyttökunnan varmistamiseksi
- asiakaspalaute käsitellään välittömästi

Jatketaan ja kehitetään yhteistyötä yhtiön ja kunnan / seurakunnan välillä

- toimitaan yhteistyössä kunnan ja seurakunnan kanssa käyttäen hyväksi kunkin osapuolen resursseja ja kumppanuuksia
- kiinteistöhuolto kilpailutetaan yhteistyössä kunnan kanssa
- vihertöiden kilpailutus tai päätös optiovuoden käytöstä
- toimitaan julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantaminen –hankkeen tavoitteiden mukaisesti. Yhtiön isännöitsijä jatkaa toimintaansa energia- tehokkuustyöryhmässä ja Lahelan tertun päiväkodin johtaja ekotukihenkilönä.

Huollon omavalvonta sopimuksen mukaisesti kolmen kuukauden välein. Huoltoyhtiönä jatkaa ISS Palvelut. Yhtiön, seurakunnan ja tilakeskuksen kanssa neuvoteltu siivous- ja pihanhoitorajukset uusiksi. Tilakeskuksen ja seurakunnan kesken tehty palvelusopimus 1.1.2016 lukien koskien nuorisotilojen ja ulkorakennus 2:n ylläpito- ja perussiivouspalveluita. Asiakaspalautteet käsitelty viivytyksettä.

Kiinteistön turvallisuuspäällikkönä jatkanut seurakunnan kiinteistöpäällikkö. Väestönsuoja on tarkastettu ja pelastussuunnitelma päivitetty. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos on helmikuussa suorittanut toimitalolla yleisen palotarkastuksen. Lahelan tertun päiväkodin energian kulutus-tiedot toimitettu kuukausittain kunnan energia-asiantuntijalle KETS-sopimuksen mukaisesti. Yhtiön isännöitsijä on jäsenenä kunnan energiatehokkuustyöryhmässä ja päiväkodin johtaja toimii edelleen ekotukihenkilönä.

Isännöitsijä on osallistunut kunnan tytäryhtiöille järjestettyyn konsernitapaamiseen ja riskienhallintatilaisuuteen. Riskien näkökulmasta yhtiön toiminta on ollut taloudellisesti ja toiminnallisesti tasapainossa. Vuokrien hintakehitys on vakaata ja yhtiö on velaton.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	128,8	99,9
Liiketulos/poistot %	0,1	0,1
Omavaraisuusaste %	99,8	99,4
Suhteellinen velkaantuneisuus %	3,7	9,9
Lainamäärä/asukas €	0	0

Kiinteistö Oy Hyrylän Ostoskeskus

Perustettu vuonna 1983, kunnan omistusosuus 90,15 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön pääosakas on Tuusulan kunta. Yhtiö omistaa kunnantaloa vastapäätä olevan liike- ja toimistokiinteistön. Kunta on lisännyt omistusosuuttaan vuosien varrella.

Tavoitteet vuonna 2015

Korjauksia tehty hallituksen hyväksymän kunnossapitotarveselvityksen mukaisesti.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	116,1	117,1
Liiketulos/poistot %	11,7	99,9
Omavaraisuusaste %	100,0	99,4
Suhteellinen velkaantuneisuus %	8,0	13,2
Lainamäärä/asukas €	0,1	0,2

Tuusulan Tenniskeskus Oy

Perustettu vuonna 1979, kunnan omistusosuus 52,6 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tenniskeskuksen tarkoituksena on järjestää Tuusulassa hyvät ja edulliset harrastusolosuhteet tenniksen, sulkapallon, squashin ja salibandyn pelaajille.

Vuoden 2015 tavoitteiden toteutuminen

Pelituntihinnat pystyttiin vuonna 2015 edelleen pitämään edullisina ja kilpailukykyisinä. Pelituntien markkinoinnissa vapaille ajoille kuitenkin onnistuttiin hyvin ja liikevaihdossa oli yli kahdeksan prosentin kasvu. Tämä heijastui myös hyvään tulokseen. Hallin laajennuksen suunnittelua jatkettiin intensiivisesti ja lopullisia päätöksiä asiassa pyritään tekemään alkuvuodesta 2016.

Yhtiö ei jaa osinkoa omistajilleen ja noudattaa Tuusulan kunnan antamia konserniohjeita

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	113,7	101,5
Liiketulos/poistot %	156,7	24,6
Omavaraisuusaste %	71,7	74,0
Suhteellinen velkaantuneisuus %	43,9	37,7
Lainamäärä/asukas €	2,1	2,3

Kellokosken Jäähalli Oy

Perustettu vuonna 1998, kunnan omistusosuus 74,3 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö tarjoaa mahdollisuuden harjoittaa jääurheilutoimintaa monipuolisesti ja monille erilaisille harrastajille Tuusulan Kellokoskella sisältäen runsaan koulu- ja yleisöliikunnan.

Tavoitteet vuonna 2015

Yhtiön talousarvio vuodelle 2016 tehtiin marraskuussa. Toiminta ja talous säilyvät vuoden 2015 tasolla.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	108	115
Liiketulos/poistot %	67	23
Omavaraisuusaste %	100	92
Suhteellinen velkaantuneisuus %	0	24
Lainamäärä/asukas €	0	0,5

Tuusulan Jäähalli Oy

Perustettu vuonna 1996, kunnan omistusosuus 51,5 %.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön osakkaat ovat Tuusulan kunta, Tuuskiekko ry, Tuusula Ringette ry ja Tuusulan Luistelijat ry.

Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita jäähallia ja tuottaa jääurheiluseuroille hyvää ja laadukasta jääaikaa. Yhtiö tuottaa käyttäjilleen laadukasta jääaikaa ja pyrkii olemaan kannattava ja omarahoitteinen

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön osakkaat ovat Tuusulan kunta, Tuuskiekko ry, Tuusula Ringette ry ja Tuusulan Luistelijat ry.

Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita jäähallia ja tuottaa jääurheiluseuroille hyvää ja laadukasta jääaikaa. Yhtiö tuottaa käyttäjilleen laadukasta jääaikaa ja pyrkii olemaan kannattava ja omarahoitteinen

Tavoitteet vuonna 2015

- Jäähalli antaa mahdollisuuden laadukkaaseen jääurheiluharrastustoimintaan Tuusulassa. Jäähalli vahvistaa erityisesti nuorison liikunta- ja urheilutoiminnan edellytyksiä.
Pääasiallinen päiväkäyttäjärhmä on ollut Tuusulan kunnan koululais- ja päiväkotiryhmät. Ilta- ja viikonloppun "prime-time" vuorot ovat jakautuneet pääasiassa tuusulalaisten jääurheiluseurojen käyttöön.
- Käyttöastetavoite vähintään 97 % ja jäämaksut pidetään kilpailukykyisinä alueen muihin vastaaviin jäähalleihin verrattuna.
Käyttöastetavoite on ollut osakassopimuksen mukaisesti 53 viikkotuntia. Myytyjä viikkotunteja on ollut noin 70 ja tähän vielä lisättyä kunnan ostamat viikkotunnit koululaisille, jolloin päästään 90 viikkotuntiin.
- Jäähalli pidetään hyvässä toimintakunnossa ja tarvittavat huollot sekä korjaukset suoritetaan ajallaan.
Kesäseisokin aikana suoritettiin jäähallin suursiivoukset ja tarvittavat korjaukset. Esille tulleet viat ja muut pienet korjaukset suoritettiin aina mahdollisimman nopeasti.
- Selvitetään touko-kesäkuun osalta käyttöasteen nostoa
Touko- kesäkuun jäiden osalta saatiin lisättyä kesäkuun käyttöä sekä toukokuun osalta viikonloppukäyttöä.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	101,2	117,1
Liiketulos/poistot %	6,7	139,7
Omavaraisuusaste %	79,2	91,3
Suhteellinen velkaantuneisuus %	41	14,7
Lainamäärä/asukas €	3,6	0,6

Jokelan Tekonurmi Oy

Perustettu vuonna 2011, kunnan omistusosuus 51 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Jokelan Tekonurmi Oy on vuonna 2011 perustettu osakeyhtiö, jonka omistavat Tuusulan kunta ja Jokelan Kisa ry. Yhtiön osake-enemmistö on Tuusulan kunnalla. Yhtiön toimialana on jalkapallokenttien ja niillä käytettävien laitteiden ja rakenteiden rakentaminen, omistaminen ja hallinta sekä kenttävuorojen myynti ja markkinointi, mainosten myynti ja tapahtumien järjestäminen, myynti ja markkinointi. Yhtiön asiakkaita ovat alueella toimivat jalkapalloseurat.

Tavoitteet vuonna 2015

Vuosi 2015 on neljäs täysi vuosi, jolloin kenttä on käytössä. Yhtiön toiminnan yleisenä tavoitteena on vuonna 2015 saada liiketoiminta selkeästi voitolliseksi sekä kentän perustamisinvestoinnin takaisinmaksu lainan maksusuunnitelman mukaisesti ja juoksevien hoito- ja ylläpitokulujen kattaminen. Vuonna 2015 Jokelan Tekonurmi Oy jatkaa kentän käyttövuorojen myyntiä ja yhtiön myyntitavoite talvikaudella (lokakuu 2014 - huhtikuu 2015, pois lukien tammi- ja helmikuu) on noin 32 viikkotunnin (60 % käyttöaste) myynti. Myyntitavoite kesäkuukausina (toukokuu – syyskuu) on keskimäärin 30 viikkotuntia.

- *Koko vuoden käyttöaste oli yhteensä 47,6 % kun se viime vuonna 2014 oli 49,8 % (käyttövuoroissa laskua -5 %). Rahaksi muutettuna vuorojen myynti oli 56 381 €, kun se viime vuonna oli 60 314 € (laskua -6,5 %).*
  - *Viikkotunneiksi muutettuna myynti oli keskimäärin 24 -28/h viikossa.*
- *Mainostuotot vuonna 2015 oli 900€, viime vuonna mainostuotot olivat 450€.*

Koko vuoden tulos on -1 220,71€ tappiollinen. Vuonna 2014 tulos oli 1707,20€ voitollinen.

Yhtiö toimii yhteistyössä Tuusulan kunnan kentänhoitohenkilökunnan kanssa kentän ylläpidossa, mm. lumenauraus, ja pyrkii minimoimaan lumisateesta tms. seikoista aiheutuvat käyttövuorojen peruutukset.

- *Kentän käytettävyyttä oli tammi- ja helmikuussa lähes 100 % (vuonna 2014, 90 %)*
- *Kentän ylläpito- ja huoltokulut olivat 26 251€ (vuonna 2014, 24 173€).*

Kentällä olevien vaihtoitoiden ja katsomorakenteiden sekä välineiden ja laitteiden hankintaa ja ylläpitoa jatketaan yhtiön taloudellisten resurssien ja asiakkaiden käyttötarpeen mukaisesti.

- *Vuonna 2015 kentälle rakennettiin vaihtopelaajakatokset sekä kahvio-/laitesuojakatos joiden rakennuskustannuksista osa sisältyy Kentän huolto- ja ylläpitokustannuksiin.*

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	97,9	102,8
Liiketulos/poistot %	18,8	32,6
Omavaraisuusaste %	4,9	5,0
Suhteellinen velkaantuneisuus %	202,5	222,6
Lainamäärä/asukas €	2,9	3,4

Tuusulan Tekonurmi Oy

Perustettu vuonna 2006, kunnan omistusosuus 51 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan Tekonurmi Oy on vuonna 2006 perustettu osakeyhtiö, jonka omistavat Tuusulan kunta ja Tuusulan Palloseura ry. Yhtiön liiketoiminta on Tuusulan urheilukeskukseen rakennetun lämmitettävän tekonurmikentän käyttövuorojen myynti. Yhtiön asiakkaita ovat alueella toimivat jalkapalloseurat. Tuusulan Palloseura ry on yhtiön suurin asiakas.

Tavoitteet vuonna 2015 ja niiden toteutuminen

Yhtiön toiminnan yleisenä tavoitteena on ollut liiketoiminnan jatkuvuus sekä kentän perustamisinvestoinnin takaisinmaksu lainan maksusuunnitelman mukaisesti ja juoksevien hoito- ja ylläpitokulujen kattaminen. Vuonna 2015 Tuusulan Tekonurmi Oy jatkoi kentän käyttövuorojen myyntiä ja yhtiön myyntitavoite talvikaudella 2014 - 2015 (marraskuu 2014 - huhtikuu 2015) on noin 40 – 45 viikkotunnin myynti joka toteutui kohtalaisesti.

Yhtiö on toiminut yhteistyössä Tuusulan kunnan urheilukeskuksen kentänhoitohenkilökunnan kanssa kentän ylläpidossa, mm. lumenaurauksen osalta ja pyrkinyt minimoimaan lumisateesta tms. seikoista aiheutuvat käyttövuorojen peruutukset.

Kentällä olevien välineiden ja laitteiden hankintaa ja ylläpitoa on jatkettu yhtiön taloudellisten resurssien ja asiakkaiden käyttötarpeen mukaisesti.

Kentän nykyisen tekniikan käyttöikä lähestyy loppuaan ja TuPS on perustanut työryhmän suunnittelemaan tulevaa kenttäratkaisua. Tavoite olisi saada uudistukset tehtyä vuoden 2016 syksyyn mennessä.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	230	213,0
Liiketulos/poistot %	44,7	7,6
Omavaraisuusaste %	25,8	12,8
Suhteellinen velkaantuneisuus %	133,4	188,0
Lainamäärä/asukas €	2,91	3,96

As Oy Tuusulan Haukilahdentie 3

Perustettu vuonna 1972, kunnan omistusosuus 60,7 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Tuusulan kunnan Kellokosken kylässä olevaa Törmälä-nimistä tilaa Rn:o 3:1161, 858-404-0003-1161, jonka pinta-ala on 3035m², sekä omistaa tilalla olevaa asuinrakennusta, jonka huoneistojen yhteenlasketusta pinta-alasta yli puolet on varattu osakkeenomistajien hallinnassa oleviksi asuinhuoneistoiksi.

Tavoitteet vuonna 2015

Vuonna 2015 ei ole suunnitelmassa erityistä korjauskohdetta. Vesijohtoverkoston uusimisen suunnittelun aloittaminen v. 2015 - 2016. Suunnittelussa on otettava huomioon viemäriin mahdollisesti kohdistuvat uusimis- tai kunnostustarpeet.

Tunnusluvut	TP 2015	TP 2014
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100,0	100,0
Liiketulos/poistot %	0,0	0,0
Omavaraisuusaste %	98,9	99,0
Suhteellinen velkaantuneisuus %	7,9	6,8
Lainamäärä/asukas €	0,0	0,0

Kiinteistö Oy Kerava-Tuusulan Paloasema

Perustettu vuonna 2015, kunnan omistusosuus 60 %

Tuusulan kunnanhallitus ja Keravan kaupunginhallitus päättivät uuden Kiinteistö Oy Kerava-Tuusulan paloasema-nimisen yhtiön perustamisesta sekä paloaseman rakentamisen käynnistämistä joulukuussa 2014. Yhtiön toiminta käynnistyi vuoden 2015 alussa. Yhtiön vuoden 2015 toiminta painottui paloaseman suunnittelutyön edistämiseen. Tavoitteena on aloittaa paloaseman rakennustyöt huhti-toukokuussa 2016.

Eriytetyt tilinpäätökset

Vesihuoltoliikelaitos

Tilinpäätös 2015

Tuusulan vesihuoltoliikelaitos

SISÄLTÖ

TOIMINTAKERTOMUS	1
Liikelaitoksen johtajan katsaus	1
Olenaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	2
Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	2
Olenaiset muutokset Tuusulan Veden toiminnassa ja taloudessa	3
Arvio merkittävimmistä riskeistä	4
Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	5
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	6
Tilikauden tuloksen käsittely	7
TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	8
Talousarviotavoitteiden toteutuminen	8
Käyttötalouden toteutuminen	12
Perusteluja poikkeamille	12
Investointiosan toteutuminen	13
Rahoitusosan toteutuminen	14
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	15
Tuloslaskelma	15
Rahoituslaskelma	16
Tase	17
LIITETIEDOT	18
LASKENNALLISESTI ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	27
Huleveden tulos-, rahoitus- ja taselaskelma	27
Liikelaitoksen tulos-, rahoitus- ja taselaskelmat eriteltynä ilman hulevettä	29
ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	32

TOIMINTAKERTOMUS

Kunnallisen liikelaitoksen on toimintakertomuksessaan esitettävä selvitys liikelaitokselle asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Uudistetun vesihuoltolain 20 a § todetaan, että toimintakertomuksessa tulee esittää tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista. Tunnuslukuja varten Suomen ympäristökeskus on luomassa vesihuollon tietojärjestelmää, mutta järjestelmätyö on vielä kesken. Kirjanpitolausakunnan kuntajaosto on ohjeistanut 9.3.2015, että vesihuoltolaitokset voivat esittää tarpeelliseksi katsomansa hintatasoa, laatua ja tehokkuutta koskevat tiedot, kunnes laissa mainittu tietojärjestelmä on valmis tai tunnusluvut ovat muutoin tarkemmin määriteltä.

Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista liikelaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Liikelaitoksen johtajan katsaus

Tuusulan vesihuoltoliikelaitos (Tuusulan Vesi) toimii Tuusulan kunnanhallituksen alaisena kunnallisena liikelaitoksena. Tuusulan Vesi tuottaa toiminta-alueellaan yhdyskunnan ja sen kehittymisen edellyttämät vesihuoltopalvelut hyvätasoisina ja liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Kuluttajille Tuusulan Vesi toimittaa keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaavan määrän asetetut laatuvaatimukset täyttävää vettä, minkä Tuusulan Vesi hankkii sopimuksen mukaisesti Tuusulan seudun vesilaitos kuntayhtymältä. Jätevedet Tuusulan Vesi viemäroï ja johtaa Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymän verkostoon. Erillisviemäroidyillä toiminta-alueensa osilla Tuusulan Vesi johtaa hulevedet (sadevedet ja perustusten kuivatusvedet) hallitusti vesistöihin.

Tuusulan Vedelle asetettu tuottovaatimus on 6,5 % peruspääomasta. Tuusulan Vesi toteutti tämän tavoitteen tulouttaen Tuusulan kunnalle 487 500 €.

Tuusulan Veden johtokunta korotti veden käyttömaksuja 3 %, jäteveden käyttömaksua 5 % ja liittymismaksuja 10 % 1.3.2015 alkaen. Pääasiassa näillä korotuksilla varaudutaan lähitulevaisuuden isoihin investointihankkeisiin. Tuusulassa asuu noin 38 500 asukasta ja vesihuoltolaitoksella on sopimus noin 8 000 kiinteistön kanssa. Joka vuosi uusia asiakkaita tulee noin 50–150. Tämä määrää tulee kasvamaan nopeasti uusien suurten asemakaava-alueiden mukana, joista suurin on Rykmentinpuisto, jonne on suunniteltu jopa 15 000 asukkaan asemakaava-alue. Myös Jokela on vahvasti kasvava alue, jonne on suunnitteilla ja osittain jo rakennettu isoja asemakaava-alueita mm. Peltokaaren ja Kartanon alueet.

Laitoksella on myös suuri pääoma vesihuoltoverkostoissa, jotka vaativat jatkuvaa huoltoa sekä saneerausta. Tuusulan vesihuoltoverkostoa on rakennettu isommalla volyyymilla 1970-luvulta alkaen ja tämä verkosto alkaa asteittain tulla 10–20 vuoden kuluessa

teoreettisen elinikänsä päähän. Verkoston saneeraukseen tarvittavat resurssit tulee tuplata nykyisestä n. 750 000 €:sta lähitulevaisuudessa.

Tuusulan Vedessä on henkilöstö perinteisesti viihtynyt hyvin ja vaihtuvuus on ollut vähäistä. Vuonna 2015 jäi kaksi työntekijää eläkkeelle ja vastaavasti heidän tilalle palkattiin kaksi uutta työntekijää. Lähivuosien aikana kolme henkilöä tulee eläkeikään.

Maailman ja toimintatapojen muuttuessa myös vesihuollossa mietitään uusien vakanssien täyttämisen yhteydessä uudenlaisen osaamisen tarvetta. Toinen uusista työntekijöistä on koulutukseltaan automaatio/sähköasentaja ja on tuonut meille nimenomaan uudenlaista osaamista. Koko henkilöstön viikon lomautus oli sekoittamassa varsinkin kesällä töiden järjestelyjä. Siitä selvittiin kumminkin melko pienillä vahingoilla kiitos joustavan henkilöstön.

Olellaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Tuusulan vesihuoltoliikelaitos on aloittanut kunnanhallituksen alaisena liikelaitoksena vuoden 2014 alusta. Sitä ennen Tuusulan kunnan vesihuoltolaitos toimi teknisen toimialan osana laskennallisesti eriytettynä yksikkönä. Tuusulan Veden toimielimenä on kunnanvaltuuston valitsema johtokunta, jossa on viisi jäsentä. Johtokunnan tehtäviin kuuluu Tuusulan veden johtosäännön mukaan mm. vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksen valmistelu.

Liikelaitoksen johtaja johtaa, kehittää ja vastaa asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Tuusulan Veden johtokunta kokoontui poikkeuksellisesti vain 4 kertaa vuoden 2015 aikana.

Tuusulan Veden johtokunta

puheenjohtaja	Ahonen Petri	KOK
varapuheenjohtaja	Sorri Liisa	TUPU
jäsen	Kylliäinen Marjut	KESK
jäsen	Ruusala Jarno	PS
jäsen	Sulander Jorma	SDP
Muut kokoukseen osallistuvat:		
KH:n edustaja	Heinänen Salla	KOK
tekninen johtaja		
esittelijä	Sahlakari Jukka	liikelaitoksen johtaja
pöytäkirjanpitäjä	Lahti Satu	hallintosihteer

Olennaiset muutokset Tuusulan Veden toiminnassa ja taloudessa

Kuluttajien talousveden käyttö jatkoi viime vuosien tapaa maltillisen käytön trendiä kasvaen vain alle 1 % viime vuodesta. Vedenkulutuksen ns. yleisen veden määrä (ei laskutettava vesi) oli 15 %:ssa veden kokonaismäärästä. Tämä edelleen kohtalaisen hyvä tulos on muutaman viimeisen vuoden aikana nousut 12 %:sta 15 %:iin. Tuusulan Vesi pyrkii tulevan vuoden aikana saamaan tämän prosentin jälleen pienemmäksi tehostamalla vesijohtoverkon seuranta ja vuotojen etsintää.

Jätevesiä on johdettu Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle edellisvuotta enemmän johtuen sateisemmasta vuodesta. Jätevesien vuotoprosentti (ei laskutettava jätevesimäärä, viemäriin sisään vuotava vesimäärä) nousi myös hieman edellisestä vuodesta ollen nyt 39 % eli 4,9 m³/verkostometri/vuosi. Tuusulan Vesi jatkaa pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti jätevesiverkostoiden kuvaamista ja näiden tulosten perusteella verkoston saneerauksia.

Käyttö- ja liittymismaksujen korotukset astuivat voimaan 1.3.2015. Yleistä vesihuollon hintatasoa voidaan vertailla ns. vesihuoltomaksujen laskennallisella vertailuhinnalla, johon sisältyy käyttö- perus- ja liittymismaksut (lähde: VVY Vesihuoltomaksut 1.2.2015 raportti). Tuusulan Veden vertailuhinta 2015 oli 4,80 €/m³, joka oli noin 14 % valtakunnallista keskiarvoa pienempi (vaihteluväli 3,11 – 16,81 €/m³, OK-talo).

Vesijohtovuotoja oli vuoden aikana 13 kappaletta. Vesijohtovuodot johtuivat mm. pistesyöpymistä/korroosio vanhoissa valurautaputkissa/venttiileissä (3 kpl), vesijohtojen paineenvaihtelusta vanhassa putkessa (3 kpl) ja urakoitsijan kaivinkoneen tekemästä vahingosta (4 kpl). Muina syinä routa, työ/asennusvirhe.

Vakansseja Tuusulan Vedellä on 17. Yksi vakanssi on täyttämättä kunnan henkilöstösäästöjen vuoksi. Henkilöstö kävi Vesilaitosyhdistyksen ja Putkimestari ry:n järjestämällä kursseilla sekä kunnan kanssa yhteistyössä organisoidun infra-alan koulutuksessa.

Alkuvuoden isoin haaste oli ensimmäisen oma liikelaitosmuotoisen tilinpäätöksen laatiminen. Työtä vaikeutti uuden yhteistyökumppanin (KuntaPro) ja Tuusulan kunnan toimintojen yhteensovittaminen. Mm. tilinpäätöstietojen saamisessa kesti normaalia selvästi kauemmin ja myös tietojen suppeus teetätti Tuusulan Vedelle huomattavasti enemmän töitä kuin mitä oli ennakoitu. Tulevalle vuodelle on odotettavissa parempia raportointityökaluja.

Toimintatuotot ylittyivät hieman noin 3 % eli 167 000 € ja toimintakulut alittuivat talousarviosta noin 13 % eli 490 000 €. Kulujen alittuminen johtui mm vähäisestä rakentamisesta, normaalivuotta vähäsateisemmasta vuodesta. Näin ollen toimintakate (sitova tavoite) ylitti talousarvion noin 24 % eli 660 000 €.

Uusi vesihuoltolaki, joka astui voimaan kesken tilikauden 1.9.2014, toi vaatimuksen hulevesikustannuksen seurantaan. Tuusulan Vesi erittelee laskennallisesti hulevesikustannukset tähän tilinpäätökseen ensimmäisen kerran. Huleveden omat

toimintatuotot eivät kattaneet toimintakuluja vuonna 2015. Jäteveden toimintatuotoissa on vielä toistaiseksi mukana hulevesiin kohdistuvia tuloja vanhan mallin mukaan. Hulevesiverkoston toiminnan kattaminen omalla tulorahoituksella vaatii kunnan päätöksen hulevesien järjestämistavasta sekä sen perusteella Tuusulan Veden taksarakenteen muuttamisen.

Arvio merkittävimmistä riskeistä

Tuusulan Veden merkittävimpinä riskeinä voidaan pitää toiminnallisia, taloudellisia ja ympäristöön kohdistuvia riskejä.

Toiminnallisena riskinä on mm. se, että yksittäisten työtehtävien osaaminen on vain yhden työntekijän takana. Myös henkilökunnan vähyyys kriisitilanteissa on riski esimerkiksi sairausepidemian yhteydessä taikka talousveden saastumisen yhteydessä. Tällaisessa tapauksessa riskinä on myös vedenjakeluun tarvittavan kaluston, säiliöiden, astioiden ja riittävän talousvesimäärän toimittamiseen liittyvät asiat. Näihin toiminnallisiin riskeihin on varauduttu mm. naapurilaitoksien kanssa yhteisesti sovituilla käytännöillä, joita ovat avun ja laitteiden sekä kaluston lainaaminen erityistilanteissa. Näihin on saatavana apua myös puolustusvoimilta ja Punaiselta Ristiltä.

Vahinkoriskeinä ovat mm. rankkasateiden tai viemärien sortumisien aiheuttamat viemäritulvat, joista saattaa aiheutua ympäristöhaittoja ja korvausvaatimuksia. Näihin on varauduttu mm. tekemällä jätevesipumppaamoille varavirransyöttöpistokkeita, hankkimalla oman liikuteltavan aggregaatin, kehittämällä pumppaamoiden kaukovalvontaa ja laatimalla saneerausstrategia ja -ohjelma. PIMA-vahingot on keskitetty kunnan hoidettavaksi

Vesihuollon varautumisen ja erityistilanteisiin liittyvä valmiussuunnitelma on valmistunut vuonna 2010. Suunnitelmaa päivitetään säännöllisesti vuosittain. Tuusulan tekninen toimi laati yhdessä Tuusulan Veden kanssa työsuojelun toimintaohjelman 2014.

Talousveden saastuminen ja viemäritulvat ovat myös **taloudellisia riskejä**, sillä niistä aiheutuvat taloudelliset korvaukset voivat olla merkittäviä. Taloudelliseen riskiin on vaikea varautua ja asia koskee silloin yleensä myös koko kuntaa. Merkittävissä tapauksissa on turvauduttava mahdollisuuksien mukaan vakuutuksiin ja lainanottoon. Kunta on keskittänyt vakuutushallinnon ja Tuusulan Vesi on siinä mukana.

Yleinen heikko talouden tila näkyi edelleen etenkin maksumuistutusten korkeassa määrässä. Myös kunnan heikkenevät talousnäkökymät ja niitä seuraavat säästövaatimukset vaikuttavat Tuusulan Veden toimintaan mm. käyttökulujen supistaminen huoltokustannuksista säästämällä. Tästä seuraa toiminnallisten riskien hienoinen lisääntyminen. Pitkän tähtäimen investointisuunnitelmalla varaudutaan kestävään talouden hoitoon. Tähän tähdätään myös siten, että Tuusulan Veden tuloksen ylijäämä siirretään omaan pääomaan lähitulevaisuuden investointi tarpeita varten.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Tuusulan Veden sisäisen valvonnan periaatteet ja toiminta seuraavat kunnan toimintoja ja päätöksiä.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arviointi

Toimintakertomusvuodelle asetetut tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti kohtuullisen hyvin. Vuoden 2015 talousarvion ja käyttösuunnitelman tavoitteet johdettiin kuntastrategian pohjalta. Varojen käyttöä ja tuloksellisuutta arvioitiin Tuusulan Veden johtokunnalle pääsääntöisesti kuukausittaisesti tuotetun raportointitiedon pohjalta.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Se on kunnan ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Päivittäinen valvonta

Päivittäistä toimintaa ohjataan johto- ja hallintosäännöillä, henkilöstön vastuiden ja valtuuksien määrittelyllä sekä toimenkuvien, hyväksymisvaltuuksien ja varamiesmenettelyjen määrittelyllä sekä työohjeilla. Esimiesten tehtävänä on seurata päivittäisen toiminnan lain sekä ohjeistuksien mukaisuutta.

Talouden seuranta, rahoituksen valvonta, hyväksymisoikeudet ja investoinnit

Tuusulan Vesi vastaa taloutensa raportoinnista. Liikelaitoksen johtaja ja talousvastaava tarkastavat kuukausitulokset ja toimittavat ne edelleen kunnan taloushallinnolle. Talouden kehitystä ja riskejä käydään läpi kuukausittain kunnan johtoryhmässä, talousryhmässä sekä Tuusulan Veden johtokunnassa aina kokousten yhteydessä. Kuntakonsernin tulos raportoidaan pääsääntöisesti kuukausittain kunnanhallitukselle.

Toimintamenojen, merkittävien sopimusten ja investointien hyväksymisoikeudet on määritelty valtuuston hyväksymän hallintosäännön, johtosäännön sekä talousarviossa hyväksytyjen kunnanhallituksen, johtokunnan ja viranhaltijoiden toimivaltuuksien mukaisesti.

Investoinnit käsitellään Tuusulan Veden johtokunnassa sekä teknisessä lautakunnassa valtuuston hyväksymän investointisuunnitelman mukaisessa raamissa. Investointien seuranta hoidetaan yhdessä teknisen toimen kanssa osavuosikatsausten yhteydessä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnan menetelmiä ja toimintatapoja kehitettiin kuntatasoisesti vuoden 2014 aikana. Uudistetut ja yhtenäiset menettelytavat Tuusulan kunnassa on otettu käyttöön vuoden 2015 alussa toimialatasolla. Toimintatapoja ja ohjeistusta tarkennetaan edelleen

vuoden 2015 aikana saatuja kokemuksia ja oppeja hyödyntäen. Tuusulan Vesi järjestää oman tarkemman riskienhallinnan valtakunnallisen vesihuoltolaitoksille räätälöidyn ohjelman mukaan hyödyntäen myös kunnan kokemuksia ja oppeja.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuu ja seuranta

Hallitus ja johtokunta seuraavat ja arvioivat päätöksenteon laatua, suunnitelmien toteutumista, riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tavoitteiden saavuttamista mm. heille toimitettavan toiminnallisen ja taloudellisen raportointitiedon, esityslistojen, pöytäkirjojen, päätösten ja suunniteltujen toimenpiteiden vaikutusten sekä riskiarviointien tulosten perusteella. Tuusulan Veden yksi vuoden 2015 vuositavoitteista oli riskienhallinnan kehittäminen valtakunnallisen vesihuoltolaitoksille tehdyn mallin mukaisesti. Kyseinen malli valmistui vasta vuoden lopussa, joten toteutus jää tulevalle vuodelle.

Kunnanjohtaja, johtavat viranhaltijat ja tulosalueiden ja yksiköiden esimiehet vastaavat kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja valvonnan viemisestä käytäntöön sekä säännöllisestä raportoinnista hallitukselle, johtokunnalle ja lautakunnille vähintään osavuosikatsausten ja toimintakertomuksen laadinnan yhteydessä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tuusulan kunnalla on edessä isojen rakennushankkeiden ja investointien ajanjakso. Tuusulan Veden tulee varautua tähän sekä taloudellisesti että toiminnallisesti. Talousohjelman avulla ja investointien määrittelyllä voidaan laatia pitkántähtäimen taloussuunnitelma. Samoin mahdollisen tuloksen ylijäämän siirtäminen joko omaan pääomaan ja/tai investointivarauksiin auttaa tulevaisuuteen varautumisessa. Toiminnan kehittämisessä tulee jatkaa uudenlaisen osaamisen hankkimista kouluttamalla henkilöstöä sekä rekrytointien avulla.

Saneerausstrategian ja -ohjelman avulla lisätään suunnitelmallista toimintaa vesihuoltoverkoston saneerauksessa. Haasteena ovat saneeraustoiminnan rakennuttamisen henkilöstöresurssit sekä taloudelliset resurssit.

Uudet lait (Vesihuoltolaki ja Maankäyttö- ja rakennuslaki) toivat muutosvaatimukset mm. kunnan ja vesihuoltolaitoksen toimintaan hulevesien järjestämisestä sekä taksapolitiikasta hulevesien osalta. Hulevesien järjestämisen mahdolliset muutokset tulee päättää kuntatasolla tulevan vuoden aikana ja tämän perusteella tarvittaessa muuttaa Tuusulan Veden taksoja.

Tilikauden tuloksen käsittely

Johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden ylijäämää ennen varaussiirtoja.

Tilikauden ylijäämä ennen varaussiirtoja on 1 376 632,62 €. Tämä esitetään siirrettäväksi Tuusulan Veden omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämätilille.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarviotavoitteiden toteutuminen

VUOSITAVOITTEIDEN, TOIMENPITEIDEN JA TOTEUTUSOHJELMIEN SEURANTA TILINPÄÄTÖKSESSÄ 2015

Etenemisasteen arvioinnissa käytettävä asteikko:

1=Toteutuksessa ei ole edetty

2= Suunnitteluvaiheessa, on edetty hieman

3=Aloitettu toteutusta, ei olla vielä valmiita

4= Toteutusvaiheessa lähellä valmistumista, ei vielä viimeistely/käyttöön otettu

5=Toimenpide on toteutettu ja käyttöön otettu toteutusohjelman mukaan

STRATEGINEN PÄÄMÄÄRÄ	VUOSITAVOITE	TOIMENPIDE JA TOTEUTUSOHJELMA	TOIMENPIDEOHJELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI KUNTATASOLLA:
	1. Toteutamme palveluiden rakennemuutosta ja uudistamme palveluitamme kuntalaislähtöisesti	1.1 Toteutamme valtuuston vahvistaman palveluverkkosuunnitelman <i>Toteutusohjelma:</i>	<u>Etenemisaste:</u> Selite:
		1.2 Hyödynnämme mahdollisuudet palvelutoiminnan järjestämiseksi kuntien yhteistyönä. <i>Toteutusohjelma:</i>	<u>Etenemisaste:</u> Selite:
		1.3 Vahvistamme kotona selviytymistä tukevia palveluita lastensuojelussa, mielenterveytyössä ja vanhusten palveluissa <i>Toteutusohjelma:</i>	<u>Etenemisaste:</u> Selite:

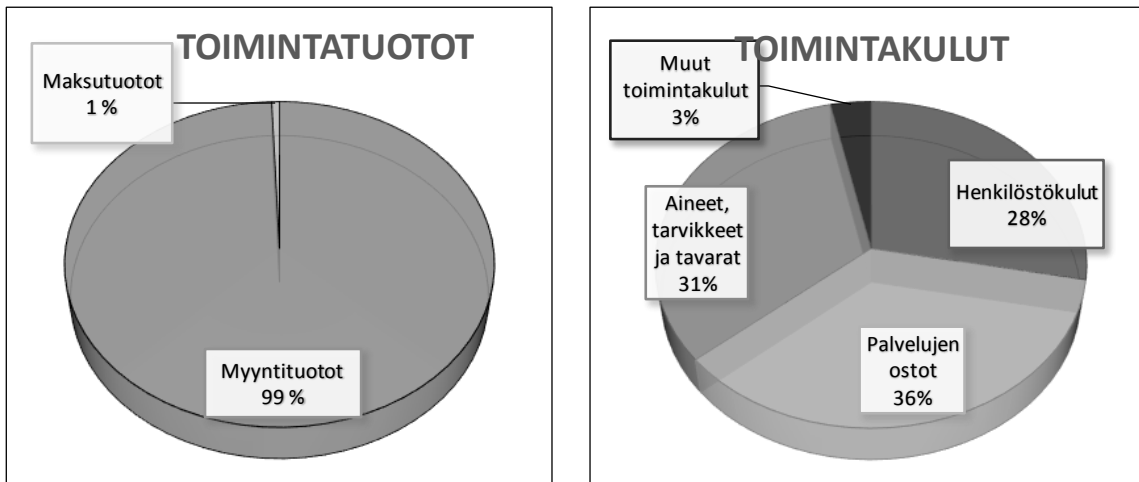
		<p>1.4 Kehitämme palveluja entistä enemmän yhteistyössä asiakkaiden kanssa</p> <p><i>Toteutusohjelma:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään toimintamalli asukkaiden tonttijohtojen ja liikelaitoksen runkojohtojen samanaikaisen saneerauksen tukemiseksi 	<p><u>Etenemisaste: 4</u></p> <p>Selite: Kuusitien saneeraussuunnitelma on laitettu nähtäville ja asukkaille on lähetetty kirje ja annettu puhelimitse neuvontaa. Toteutus siirtynyt keväälle 2016.</p>
		<p>1.5 Kehitämme kuntalaisille tarjottavaa sähköistä asiointia ICT-kehittämishojelman mukaisesti.</p> <p><i>Toteutusohjelma:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Rakennusvalvonnan sähköinen asiointi toiminnassa. Vaikuttaa myös vesihuollon toimintaan. 	<p><u>Etenemisaste: 5</u></p> <p>Selite: Lupapisteen kautta tulleet KVV-kuvat hyväksytään sähköisesti. Myös sähköisesti tulleet KVV-työnjohtajakemukset hyväksytään sähköisesti.</p>
	<p>2. Tehostamme talouden johtamista</p>	<p>2.1 Tasapainotamme kunnan taloutta niin, että toimintakatteen kasvun ja verorahoituksen kasvun välinen suhde ei heikkene. Pitkän tähtäimen taloussuunnittelun lähtökohtana on edelleen, että vuosikate kattaa vähintään poistot ja mahdolliset pitkäaikaisten lainojen lyhennykset.</p> <p><i>Toteutusohjelma:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Pitkän tähtäimen taloussuunnitelmaohjelman (PITSU) käyttöönotto. 	<p><u>Etenemisaste: 4</u></p> <p>Selite: PITSUn tiedot täytetty, mutta ohjelman täysi hyödyntäminen on vielä opettelematta (vaatii koulutuksen).</p>
		<p>2.2 Otamme käyttöön johdon raportointijärjestelmän sekä hyödynnämme talous- ja palkanmaksupalveluiden ulkoistuksen mahdollistamia järjestelmä- ja prosessi uudistuksia.</p> <p><i>Toteutusohjelma:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Parannetaan kustannustietoisuutta ja elinkaariseurantaa mm. jälkilaskentaa kehittämällä yhdessä kunnallistekniikan kanssa. 	<p><u>Etenemisaste: 3</u></p> <p>Selite: Talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmät vaihdettu vuodenvaihteessa 2015. Talouden raportoinnin FPM-järjestelmä otettu käyttöön.</p> <p>Johdon raportointijärjestelmän hankinta on käynnissä.</p> <p>Infran kustannusseuranta on jäänyt teknisessä toimessa erilaisten muiden talousjärjestelmäkehitystöiden varjoon. Asiaan palataan vuoden 2016 aikana.</p>
		<ul style="list-style-type: none"> - Selvitetään vesihuollon tarpeet ja mahdollisuudet parempaan riskienhallintaan (työturvallisuus- ja toiminnalliset sekä taloudelliset riskit). 	<p><u>Etenemisaste: 1</u></p> <p>Selite: Ei aloitettu. Materiaali julkaistiin aivan vuoden lopussa, ei ehditty ottaa käyttöön. Siirtyi vuodelle 2016.</p>

 <p>MAANKÄYTTÖ</p>	<p>3. Varmistamme vetovoimaisen yhdyskuntarakenteen</p>	<p>3.1 Lisäämme työpaikkatonttien tarjontaa mm. Sulan, Focuksen, Kelatien ja Vallun alueilla <i>Toteutusohjelma:</i></p>	<p><u>Etenemisaste:</u> Selite:</p>
 <p>ELINKEINOT</p>		<p>3.2 Edistämme keskustojen kaupallisten palveluiden kehittämistä <i>Toteutusohjelma:</i> - Selvitetään vesihuoltoverkostojen kapasiteetin riittävyys kaavoitussuunnitelman mukaisesti.</p>	<p><u>Etenemisaste:</u> 5 Selite: Kapasiteettitarkastelu tehty osana vesihuollon kehittämissuunnitelmaa, suunnitelma valmis.</p>
 <p>ASUMINEN</p>		<p>3.3 Lisäämme ja markkinoimme tehokkaasti monipuolista tonttivarantoamme ja varmistamme nopeiden tietoliikenneyhteyksien saatavuuden uusilla asuinalueilla <i>Toteutusohjelma:</i></p>	<p><u>Etenemisaste:</u> Selite:</p>
 <p>LIIKENNE</p>		<p>3.4 Osallistumme muuttuvan seututason joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseen parantamalla erityisesti yhteyksiä raideliikenteen asemille <i>Toteutusohjelma:</i></p>	<p><u>Etenemisaste:</u></p>
 <p>HENKILÖSTÖ JA UUDISTUMINEN</p>	<p>4. Tuemme uudistumista varmistamalla osaamisen sekä työhyvinvoinnin</p>	<p>4.1 Kehitämme henkilöstön osaamista kuntastrategiaan perustuvalla koulutus- ja kehittämissuunnitelmalla, jonka painopisteenä on vuonna 2015 erityisesti asiakaslähtöinen palveluiden kehittäminen <i>Toteutusohjelma:</i> - Vesihuollon osaamista kehitetään mm. nimikkeiden muutoksilla rekrytoinnin yhteydessä (putkiasentaja-> pumppaamoasiantuntija).</p>	<p><u>Etenemisaste:</u> 5 Selite: Pumppaamoasiantuntija valittu ja työsopimus tehty. Perekäytys hyvässä vauhdissa.</p>
		<p>4.2 Varmistamme henkilöstön osallisuuden uudistusten suunnittelussa yhteisillä toimintatavoilla <i>Toteutusohjelma:</i></p>	<p><u>Etenemisaste:</u> Selite:</p>

		<p>4.3 Kehitämme henkilöstön työhyvinvointia ja henkilöstötuottavuutta laaditun ohjelman mukaisesti</p> <p><i>Toteutusohjelma:</i></p> <p>- Toteutamme vuonna 2014 hyväksytyä Työhyvinvointisuunnitelmaa</p>	
	<p>5. Jatkamme johtamisjärjestelmän kehittämistä</p>	<p>5.1 Dokumentoimme ja otamme käyttöön uudistetun johtamisjärjestelmän</p> <p><i>Toteutusohjelma:</i></p> <p>- Vesihuoltoliikelaitoksen toiminnan kuvaus ja prosessikuvaukset.</p>	<p><u>Etenemisaste: 4</u></p> <p>Selite: Keskeisten prosessien kuvaus on tehty ja toimintaohjeita tarkennettu. Työ jatkuu vuodelle 2016.</p>
		<p>5.2 Johdamme ja kehitämme tietohallintoa keskitetysti</p> <p><i>Toteutusohjelma:</i></p>	<p><u>Etenemisaste:</u></p> <p>Selite:</p>

Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalouden seurantataulukko:

Tuloslaskelma, kumulatiivinen 183800 Tuusulan vesihuoltoliikelaitos

Tiliniimi	TA 2015	TP 2015	Jäljellä	Toteuma-% talousarviosta	TP 2014	Muutos-% 2014 > 2015
TOIMINTATUOTOT	6 401 714	6 568 323	-166 609	103%	6 308 898	4%
Myyntituotot	5 731 000	6 526 887	-795 887	114%	5 602 843	16%
Maksutuotot	30 000	42 079	-12 079	140%	60 668	-31%
Muut toimintatuotot	640 714	-644	641 358	-0%	645 388	-100%
Valmistus omaan käyttöön		19 824	-19 824			
TOIMINTAKULUT	-3 678 002	-3 202 594	-475 408	87%	-3 001 754	6%
Henkilöstökulut	-1 065 322	-897 158	-168 164	84%	-954 708	-6%
Palvelujen ostot	-1 382 300	-1 148 700	-233 600	83%	-942 097	22%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 104 600	-1 049 485	-55 115	95%	-991 097	4%
Muut toimintakulut	-125 780	-107 251	-18 529	85%	-113 565	-7%
TOIMINTAKATE, *S	2 723 712	3 385 553	-661 841	124%	3 307 144	2%

(*S = sitova tavoite)

Huom! Muihin toimintatuottoihin on budjetoitu vuodelle 2015 perusmaksut, mutta kirjaustapa muuttui 1.1.2015 ja perusmaksut kirjautuvat myyntituottoihin.

Perusteluja poikkeamille

Tuusulan Veden toimintatuotot olivat 6 568 323 €. Toimintatuotot ylittyivät talousarvioon nähden 3 % eli 166 609 €. Veden käyttö oli hieman arvioitua suurempi.

Toimintakulut olivat 3 202 594 €. Toimintakulut alittuivat 13 % eli 475 408 €. Kulujen alittumiseen talousarviosta vaikutti rakentamisen vähäisyys, normaalia hieman kuivempi vuosi sekä kunnossapidon määrärahojen vähäinen käyttö säästötoimenpiteenä.

Toimintakate oli 3 385 553 €. Toimintakate ylittyi 24 % arvioitua suurempana eli 661841 €.

Investointiosan toteutuminen

Merkittävimpiä vuoden 2015 rakentamiskohteita oli Jokelassa Peltokaaren kaava-alueen II vaiheen jatkorakentaminen. Etelä-Tuusulassa rakennuskohteina olivat Paijalannummentien perusparannuksen jatkorakentaminen, Kaarnatien perusparannuksen jatkorakentaminen, Kantotien rakentaminen ja Tuuliviirinkujan pistoteiden rakentaminen. Kellokoskella kohteina olivat Torpparintien perusparannuksen jatkorakentaminen ja Linjapuisto II runkovesihuoltolinjan rakentaminen.

Ulkopuolisen urakoitsijan kanssa liikelaitos on toteuttanut vesihuollon saneeraustyömaat Kellokoskella ja Hyrylän Mattilassa. Lisäksi saneerattiin kaksi jätevesipumppaamo.

Investoinnit: (1000 €)

HANKERYHMÄ	TA 2015	TP 2015	Poikkeama TA - TP
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Etelä-Tuusula	-500	-224	-276
Jokela	-640	-30	-610
Kellokoski	-60	-790	730
Muut alueet	-1 050	-491	-559
Koneet ja laitteet		-23	23
	-2 250	-1557	-693

Merkittävimmät tekijät investointitason arvioita pienempään tasoon olivat Paloaseman kaava-alueen aloituksen lykkääntyminen, Kaarnatien saneeraustyömaan seisokki lomautusten vuoksi sekä haja-asutuksen vesihuoltohankkeiden jäädyttäminen. Tuusulan Vesi päätti lykätä haja-asutushankkeiden käynnistämisen johtuen jätevesiasetuksen voimaantulon siirtymisestä. Päätöstä odotettiin erityisesti vesihuollon liittymisperiaatteista ja -velvollisuuksista.

Tunnusluvut

VESIHUOLTOLAITOS	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
vesi m ³	1 835 179	1 856 619	1848600	1 840 000	1 862 307
€/m ³	1,24	1,23	1,20		1,23
käyttömaksu	1,32	1,32	1,32	1,36	1,36
vesijohtoverkoston pituus km	344	349	349	360	351
jätevesi m ³	1 832 613	1 871 403	1873514	1 840 000	1 889 879
€/m ³	1,34	1,29	1,15		1,12
käyttömaksu	1,55	1,63	1,71	1,80	1,80
jätevesiverkoston pituus km	337	342	340	363	352
sadevesiverkoston pituus	121	125	128	129	139
Saneeraus					
vesijohto m	0	363	200	500	500
jätevesiviemäri m	3 600	1 265	2 783	3 000	1 698
jätevesipumppaamo-/kaivo kpl	0 / 132	0/92	0/95	1/50	2/86

Rahoitusosan toteutuminen

	TAE 2015	TOTEUMA	POIKKEAMA	TOT -%
Toiminnan rahavirta				
Tulorahoitus	2 338 523	2 903 618	565 096	124
Liikeliijäämä	1 039 331	1 858 567	819 236	179
Poistot ja arvonalentumiset	1 652 651	1 526 986	-125 665	92
Rahoitustuotot ja -kulut	-487 500	-481 934	5 566	99
Muut tulorahoituksen korjauserät				
Sisäiset tuotot	340 000		-340 000	0
Sisäiset kulut	-205 959		205 959	0
Investointien rahavirta	-2 250 000	-1 557 186	692 815	69
Investointimenot	-2 250 000	-1 557 186	692 815	69
Rahoitusosuudet investointimenoihin				
Toiminnan ja investointien rahavirta	88 523	1 346 433	1 257 910	1521
Rahoituksen rahavirta	600 000	-1 346 433	-1 946 433	-224
Lainakannan muutokset				
Liittymismaksujen muutos	600 000	801 243	201 243	134
Pitkäaikaisten lainojen muutos				
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-283 127		
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	0	-2 848	-2 848	
Lyhytaikaisten saamisten muutos kunnalta		-90 609		
Lyhytaikaisten saamisten muutos	0	-761 409	-761 409	
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkoje	0	-1 009 683	-1 009 683	
Rahoituksen rahavirta	600 000	-1 346 433		
Rahavarojen muutos	688 523		-688 523	0
Lainakanta 31.12.	-	-		

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma

	TP 2015		TP 2014	
Liikevaihto		6 568 966,74		5 571 168,00
Valmistus omaan käyttöön		19 824,22		0,00
Liiketoiminnan muut tuotot		-644,19		737 730,15
Materiaalit ja palvelut		-2 198 184,54		-1 933 193,58
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikaana	-1 049 503,53		-990 493,80	
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	18,92		-603,01	
Palvelujen ostot	-1 148 699,93		-942 096,77	
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot		-701 321,84		-743 452,92
Henkilösivukulut		-195 836,57		-211 255,45
Eläkekulut	-159 485,98		-170 524,72	
Muut henkilösivukulut	-36 350,59		-40 730,73	
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 526 985,80		-1 505 182,11	
Arvonalentumiset	0,00	-1 526 985,80	0,00	-1 505 182,11
Liiketoiminnan muut kulut		-107 251,08		-134 478,12
Liikelylijäämä (-alijäämä)		1 858 566,94		1 781 335,97
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	8,30		1 029,51	
Muut rahoitustuotot	5 840,15		4 249,92	
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	0,00		-6 693,48	
Korvaus peruspääomasta	-487 500,00		-487 500,00	
Muut rahoituskulut	-282,77	-481 934,32	-28,37	-488 942,42
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		1 376 632,62		1 292 393,55
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		1 376 632,62		1 292 393,55
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		1 376 632,62		1 292 393,55
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		5,3		5,1
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		5,3		5,1
Voitto, %		21,0		23,6

Rahoituslaskelma

	31.12.2015		31.12.2014	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyljäämä (-alijäämä)	1 858 566,94		1 801 961,97	
Poistot ja arvonalentumiset	1 526 985,80		1 505 182,11	
Rahoitustuotot ja -kulut	-481 934,32		-488 942,42	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00		2 935,70	
	2 903 618,42	2 903 618,42	2 821 137,36	2 821 137,36
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 557 185,50		-2 725 357,46	
Rahoitusosuudet investointeihin	0,00		13 198,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	-1 557 185,50	0,00	-2 712 159,46
Toiminnan ja investointien rahavirta		1 346 432,92		108 977,90
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-283 127,01		283 127,01	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	-283 127,01	-6 727,48	276 399,53
	-283 127,01		276 399,53	
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 848,37		-18 481,34	
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-90 608,56		0,00	
Saamisten muutos muilta	-761 409,43		-2 270 599,28	
Palautuskelpoisten liittymismaksujen muutos	801 242,95			
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 009 682,50	-1 063 305,91	1 903 703,19	-385 377,43
Rahoituksen rahavirta		-1 346 432,92		-108 977,90
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	1 455 411			
Investointien tulorahoitus, %	186		104	
Lainanhoitokate	0		0	
Kassan riittävyys, pv	179		107	
Quick ratio	2,1		1,6	
Current ratio	2,4		1,7	

Tase

VASTAAVAA	2015	2014
A PYSYVÄT VASTAAVAT	22 534 938,41	22 504 738,71
I Aineettomat hyödykkeet	0,00	4 951,18
2. Tietokoneohjelmistot	0,00	4 951,18
II Aineelliset hyödykkeet	22 534 938,41	22 499 787,53
2. Rakennukset	1 543 472,70	1 616 329,91
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	20 969 344,46	20 883 457,62
4. Koneet ja kalusto	22 121,25	
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 001 223,50	3 144 644,53
I Vaihto-omaisuus	171 160,75	168 312,38
1. Aineet ja tarvikkeet	171 160,75	168 312,38
II Saamiset	3 830 062,75	2 976 332,15
Lyhytaikaiset saamiset	3 830 062,75	2 976 332,15
1. Myyntisaamiset	714 585,83	625 245,63
2. Lainasaamiset	2 564 936,95	1 824 212,30
4. Muut saamiset	1 712,61	611,75
5. Siirtosaamiset	548 827,36	526 262,47
IV Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	26 536 161,91	25 649 383,24
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	17 437 614,05	16 060 981,43
I Peruspääoma	7 500 000,00	7 500 000,00
III Muut omat rahastot	3 047 237,52	3 047 237,52
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 513 743,91	4 221 350,36
V Tilikauden yli-/alijäämä	1 376 632,62	1 292 393,55
E VIERAS PÄÄOMA	9 098 547,86	9 588 401,81
I Pitkäaikainen	8 487 098,62	7 685 855,67
8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	106 639,99	
9. Muut velat	8 380 458,63	7 685 855,67
Lyhytaikainen	611 449,24	1 902 546,14
3. Lainat kunnilta/kuntayhtymiltä	0,00	283 127,01
6. Saadut ennakot	7 396,19	15 903,72
7. Ostovelat	276 888,76	721 854,22
9. Muut velat	61 685,35	155 789,90
10. Siirtovelat	265 478,94	725 871,29
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	26 536 161,91	25 649 383,24
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	65,7	62,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	138,4	151,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	6 890	5 534
Lainakanta 31.12., 1000 €		
Lainasaamiset, 1000 €		

LIITETIEDOT

Tuusulan vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

**Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät Liite 1
sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)**

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Ei sijoituksia.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen varastokohtaisesti joko varaston keskimääräisellä hankintahinnalla tai viimeisen hankintahinnan mukaisena.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopapereita ei ole.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutos

Liite 2

Vuosi 2014 oli liikelaitoksen ensimmäinen tilikausi. Tämä esitetään nyt vertailutietona.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Liite 3

Tuusulan vedelle on oikaistu vuodelle 2014 vyörytykset 20 626,00 € tilinpäätöksen allekirjoittamisen jälkeen. Vuoden 2014 tuloslaskelma ja taseen vertailutiedot sisältävät tämän oikaisun.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Liite 4

Perusmaksujen kirjaustavan muutoksen vuoksi vuoden 2015 liikevaihto on huomattavasti suurempi. Aiempina vuosina perusmaksut ovat kirjautuneet vuokratuottoihin. Vuodelle 2014 kuuluva vyörytysmeno 20 626,00 € on oikaistu tuloslaskelman ja taseen vertailutietoihin.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Liite 5

Vyörytysmenot 20 626 € jotka kuuluvat vuodelle 2014 on oikaistu kirjanpitoon

Yksittäiseen tase-erään sisältyvät osat, jotka koskevat useaa tase-erää

Liite 6

Yksittäiseen tase-erään ei sisälly osia, jotka koskevat useaa tase-erää (KPA 2:2.1 § 6-kohta).

Valuuttamääräiset erät

Liite 7

Tilinpäätökseen ei sisälly ulkomaanrahan määräisiä saamisia, velkoja tai muita sitoumuksia (KPA 2:2.1. § 7-kohta).

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liite 8

Toimintatuotot

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksittain

	2015	2014
Vesi- ja jätevesimaksut	6 393 698,04	5 428 124,82
Muut vesihuollon myyntituotot	133 189,43	143 043,18
Yhteensä	6 526 887,47	5 571 168,00

Liiketoiminnan muut tuotot

Muut palvelumaksut	42 079,27	60 667,71
Vuokratuotot/perusmaksut	-54 590,38	642 788,32
Muut toimintatuotot	53 946,19	34 274,12
Yhteensä	41 435,08	737 730,15

Liite 9 - 11 ei ilmoitettavaa.

PYSYVIEN VASTAAVIEN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT						Liite 12
(Valt 27.1.2014, § 9)						
	31.12.2012 MENNESSÄ		1.1.2013 JÄLKEEN		KIRJANPITOLAUTA-	
	VALMISTUNEET KOHTEET		VALMISTUNEET KOHTEET		KUNNAN KUNTAJAOS:	
	POISTOAIKA	POISTOTAPA	POISTOAIKA	POISTOTAPA	POISTOAIKASUOSITUS	
Aineettomat hyödykkeet						
kehittämismenot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta	
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 20 vuotta	
Liikearvo			2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta	
Muut pitkävaikutteiset menot						
Atk-ohjelmistot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta	
Muut	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta	
Aineelliset hyödykkeet						
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat						
Betonirunkoiset						
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta	
Tehdas- ja tuotantorakennukset			30 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta	
Talusrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta	
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta	
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta	
Muut kuin betonirunkoiset						
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	20 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta	
Tehdas- ja tuotantorakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta	
Talusrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta	
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta	
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta	
Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Kadut, tiet, torit ja puistot	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta	
Sillat, laiturit ja uimalat	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 30 vuotta	
Muut maa- ja vesirakenteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 30 vuotta	
Vedenjakeluverkosto	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta	
Viemäriverkko	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta	
Kaukolämpöverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta	
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta	
Puhelinverkko, keskussema ja alakeskukset			10 vuotta	tasapoisto	10 - 12 vuotta	
Maakaasuverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 25 vuotta	
Muut putki- ja kaapeliverkot			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta	
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta	
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	12 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta	
Liikenteen ohjauslaitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta	
Koneet ja kalusto						
Rautaiset alukset			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta	
Puiset alukset ja muut uivat työkonet			8 vuotta	tasapoisto	8 - 15 vuotta	
Muut kuljetusvälineet	7 vuotta	tasapoisto	4 vuotta	tasapoisto	4 - 7 vuotta	
Muut liikkuvat työkonet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta	
Muut raskaat koneet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta	
Muut kevyet koneet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta	
Sairaala-, terveydenhuolto, yms. laitteet	10 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 15 vuotta	
Atk-laitteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta	
Muut laitteet ja kalusteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta	
Muut aineelliset hyödykkeet						
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet			ei poistoaikaa		ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa	
Pysyvien vastaavien sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa	

**SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN JA POISTONALAISTEN
INVESTOINTIEN VASTAAVUUDESTA TILINPÄÄTÖKSESSÄ 2015**

Liite 13

Vuosina 2014-2018: 1 000 €

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot 1 920

Poistot yhteensä

TP	2014	1 505
TP	2015	1 527
TS	2016	1 584
TS	2017	1 765
TS	2018	1 738

Yht. 9 602

Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno 3 232

Omahankintamenot

TP	2014	2 712
TP	2015	1 557
TS	2016	2 378
TS	2017	3 364
TS	2018	4 605

Yht. 16 159

Ero (€) -1 311
Ero (%) -41 %

Investointi- ja postotason poikkeama johtuu osin siitä, että kunnan kasvusta johtuen investointitason suunnitellaan kasvavan tarkastelujaksolla.

Liite 14-17 ei ilmoitettavaa.

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

KULUKSI KIRJAAMATTOMAT MENOT JA PÄÄOMA-ALENNUKSET

Liite 18

(KPA 2:4.1 § 5-kohta)

Tilinpäätökseen ei sisälly lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneita kuluksi kirjaamattomia menoja ja pääoma-alennuksia.

ARVONKOROTUKSET

Liite 19

Tilinpäätöksiin ei sisälly olennaisia arvonkorotuksia.

AKTIVOIDUT KORKOMENOT

Liite 20

(KPA 2:4.1 § 8-kohta)

Korkomenoja ei ole aktivoitu hyödykkeiden hankintameno.

TIETOJA PYSYVISTÄ VASTAAVISTA

PYSYVÄT VASTAAVAT
KÄYTTÖOMAISUUS

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Yhteensä	Rakennukset	Maa- ja vesirakenteet	Johto- verkostojen laitteet	viemäri- verkosto	koneet ja kalusto	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2015	4 951,18	4 951,18	1 616 329,91	50,98	17 933 354,29	2 950 052,35		22 499 787,53
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	481 813,04	1 052 289,46	23 083,00	1 557 185,50
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Siirto erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Tilikauden poisto	-4 951,18	-4 951,18	-72 857,21	-4,56	-1 339 537,83	-108 673,27	-961,75	-1 522 034,62
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintam. 31.12.2015	0,00	0,00	1 543 472,70	46,42	17 075 629,50	3 893 668,54	22 121,25	22 534 938,41
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0,00	0,00	1 543 472,70	46,42	17 075 629,50	3 893 668,54	22 121,25	22 534 938,41

Liite 22 - 24 ei ilmoitettavaa.

PITKÄ- JA LYHYTAIKAISET SAAMISET

	2015		2014	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset muita				
Myyntisaamiset		714 585,83	0,00	625 245,63
Muut saamiset	0,00	1 712,61	0,00	611,75
Lainasaamiset		2 564 936,95		1 824 212,30
Siirtosaamiset		548 827,36	0,00	546 888,47
Yhteensä	0,00	3 830 062,75	0,00	2 996 958,15
Saamiset yhteensä	0,00	3 830 062,75	0,00	2 996 958,15

SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Muut siirtosaamiset:		
Liikelaitoksen yhdystili	69 983	
Talletuskorko		21
Vesi- ja jätevesimaksut	478 845	546 868
Tulojäämät yhteensä	548 827	546 888
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	548 827	546 888

Liite 27 ei ilmoitettavaa.

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

**TASE-ERÄKOHTAINEN ERITTELY OMAN PÄÄOMAN ERIEN LISÄYKSISTÄ
JA VÄHENNYKSISTÄ SEKÄ SIIRROISTA NÄIDEN ERIEN VÄLILLÄ
TILIKAUDEN AIKANA (KPA 2:5 § 1- kohta)**

	2015	2014
Peruspääoma 1.1.	7 500 000	7 500 000
Lisäykset tilikaudella	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0
Peruspääoma 31.12.	7 500 000	7 500 000
Muut omat rahastot 1.1.	3 047 238	3 047 238
Lisäykset tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		
Muu oma pääoma 31.12.	3 047 238	3 047 238
Edellisen tilikauden yli-/alijäämä	5 513 744	4 221 350
Tilikauden yli-/alijäämä	1 374 490	1 292 394
Oma pääoma 31.12.	17 435 471	16 060 981

Liite 29 - 32 ei ilmoitettavaa.

PITKÄ- JA LYHYTAIKAiset VELAT

	2015		2014	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat kunnalle				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00		0,00	487 500,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	487 500,00
Velat muille				
Saadut ennakot	0,00	7 396,19	0,00	15 903,72
Ostovelat	0,00	276 888,76	0,00	721 854,22
Lainat	0,00		0,00	
Muut velat	8 487 098,62	61 685,35	7 685 855,67	155 789,90
Siirtovelat	0,00	265 478,94	0,00	238 371,29
Yhteensä	8 487 098,62	611 449,24	7 685 855,67	1 131 919,13
Velat yhteensä	8 487 098,62	611 449,24	7 685 855,67	1 619 419,13

Liite 34 - 35 ei ilmoitettavaa.

MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

Muut velat erä sisältää pelkästään liittymismaksuja.

SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

	2015	2014
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaks.	259 547	213 538
Muut siirtovelat	5 932	498 918

Liite 38 - 43 ei ilmoitettavaa.

5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

LEASINGVUOKRASOPIMUSTEN MUKAISTEN VUOKRIEN
JÄLJELLÄ OLEVIE N MÄÄRIEN YHTEISSUMMA
(KPA 2:7.2 § 2-kohta)

Liite 44

	2015	2014
Leasingvastuiden yhteismäärä	31 589	52 209
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	31 589	52 209
Myöhemmin maksettavat		

Liite 45 - 47 ei ilmoitettavaa.

Liite 48

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

HENKILÖKUNTA 31.12.2015

	vakinaiset	määräai- kaiset ja sijaiset	oppisopi- muskoul.	työllistetyt	yhteensä
Henkilöstö	16	0	0	0	16
Henkilötyövuosia					16

**TILIKAUDEN PALKAT, PALKKIOT, ELÄKEKULUT JA MUUT HENKILÖ-
SIVUKULUT ELLEI NIITÄ OLE ERITELTY TULOSLASKELMASSA**

	2015	2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	701 321,84	743 452,92
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	159 485,98	170 524,72
Muut henkilösivukulut	36 350,59	40 730,73
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	897 158,41	954 708,37
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen		
Palkat ja palkkiot	36 814,60	54 602,00
Henkilösivukulut	5 359,23	12 017,43
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	42 173,83	66 619,43
Yhteensä henkilöstökulut	939 332,24	1 021 327,80

Liite 50 – 51 ei ilmoitettavaa.

LASKENNALLISESTI ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Huleveden tulos-, rahoitus- ja taselaskelma

Tuloslaskelma Hulevesi 2015

Liikevaihto	1 075,20	
Materiaalit ja palvelut	-1 140,00	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	<u>-1 140,00</u>	
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	<u>-147 169,18</u>	<u>-147 169,18</u>
Liikelylijäämä (-alijäämä)	<u>-147 233,98</u>	
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	<u>-147 233,98</u>	
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	<u>-147 233,98</u>	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>-147 233,98</u>	

Rahoituslaskelma Hulevesi 2015

Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-147 233,98	
Poistot ja arvonalentumiset	<u>147 169,18</u>	
	-64,80	-64,80
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-565 627,27	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>0,00</u>	<u>-565 627,27</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta		-565 692,07
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Lainakannan muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00	
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0,00	
Saamisten muutos muilta	0,00	
Korottomien velkojen muutos liikelaitokselta	621 512,37	
Liittymismaksujen muutos	<u>90 066,48</u>	<u>711 578,85</u>
		711 578,85
Rahoituksen rahavirta		
Rahavarojen muutos		145 886,78
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	
Rahavarat 1.1.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

Tase Hulevesi 2015

VASTAAVAA	Avaava tase		VASTATTAVAA	Avaava tase	
	1.1.2015 - 31.12.2015	1.1.2014 - 31.12.2014		1.1.2015 - 31.12.2015	1.1.2014 - 31.12.2014
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineelliset hyödykkeet			Peruspääoma	1 543 649,70	1 543 649,70
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 828 660,33	2 263 033,06	Tilikauden yli-/alijäämä	-147 233,98	
VAIHTUVAT VASTAAVAT			VIERAS PÄÄOMA		
Vaihto-omaisuus			Pitkäaikainen		
Aineet ja tarvikkeet	13 917,60	15 200,00	Liittymismaksut ja muut velat	824 649,84	734 583,36
			Koroton velka liikelaitokselta	621 512,37	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 842 577,93	2 278 233,06	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 842 577,93	2 278 233,06

Liikelaitoksen tulos- , rahoitus- ja taselaskelmat eriteltynä ilman hulevettä

Tuloslaskelma koko laitos sekä ilman hulevettä

	2015 vesihuoltolaitos		2015 vesihuoltolaitos ilman hulevettä	
Liikevaihto	6 568 966,74		6 567 891,54	
Valmistus omaan käyttöön	19 824,22		19 824,22	
Liiketoiminnan muut tuotot	-644,19		-644,19	
Materiaalit ja palvelut	-2 198 184,54		-2 197 044,54	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 049 503,53			
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	18,92		18,92	
Palvelujen ostot	-1 148 699,93		-1 205 280,14	
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-701 321,84		-701 321,84	
Henkilösivukulut	-195 836,57		-195 836,57	
Eläkekulut	-159 485,98		-159 485,98	
Muut henkilösivukulut	-36 350,59		-36 350,59	
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 526 985,80		-1 379 816,62	
Arvonalentumiset	0,00		0,00	
-1 526 985,80	-1 526 985,80		-1 379 816,62	
Liiketoiminnan muut kulut	-107 251,08		-107 251,08	
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 858 566,94		2 005 800,92	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	8,30		8,30	
Muut rahoitustuotot	5 840,15		5 840,15	
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	0,00		0,00	
Korvaus peruspääomasta	-487 500,00		-487 500,00	
Muut rahoituskulut	-282,77		-282,77	
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 376 632,62		1 523 866,60	
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 376 632,62		1 523 866,60	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 376 632,62		1 523 866,60	

Rahoituslaskelma koko laitos sekä ilman hulevettä

	2015 vesihuoltolaitos		2015 vesihuoltolaitos ilman hulevettä	
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 858 566,94		2 005 800,92	
Poistot ja arvonalentumiset	1 526 985,80		1 379 816,62	
Rahoitustuotot ja -kulut	-481 934,32		-481 934,32	
	2 903 618,42	2 903 618,42	2 903 683,22	2 903 683,22
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 557 185,50		-991 558,23	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	-1 557 185,50	0,00	-991 558,23
Toiminnan ja investointien rahavirta		1 346 432,92		1 912 124,99
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-283 127,01		-283 127,01	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	-283 127,01	0,00	-283 127,01
	-283 127,01		-283 127,01	
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 848,37		-2 848,37	
Laina saaminen hulevedeltä			-621 512,37	
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-90 608,56		-90 608,56	
Saamisten muutos muilta	-761 409,43		-761 409,43	
Korottomat velat liikelaitokselta				
Palautuskelpoisten liittymismaksujen muutos	801 242,95		711 176,47	
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 009 682,50	-1 063 305,91	-1 009 682,50	-1 774 884,76
		-1 346 432,92		-2 058 011,77
Rahoituksen rahavirta				
Rahavarojen muutos		0,00		-145 886,78
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00

Tase koko laitos ja ilman hulevettä

	2015 vesihuoltolaitos	2015 vesihuoltolaitos ilman hulevettä
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	22 534 938,41	19 706 278,08
I Aineettomat hyödykkeet	0,00	
2. Tietokoneohjelmistot	0,00	
II Aineelliset hyödykkeet	22 534 938,41	19 706 278,08
2. Rakennukset	1 543 472,70	1 543 472,70
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	20 969 344,46	18 140 684,13
4. Koneet ja kalusto	22 121,25	22 121,25
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 001 223,50	4 608 818,27
I Vaihto-omaisuus	171 160,75	157 243,15
1. Aineet ja tarvikkeet	171 160,75	157 243,15
II Saamiset	3 830 062,75	4 451 575,12
Pitkäaikaiset saamiset		621 512,37
1. Laina saaminen hulevedeltä		621 512,37
Lyhytaikaiset saamiset	3 830 062,75	3 830 062,75
1. Myyntisaamiset	714 585,83	714 585,83
2. Lainasaamiset	2 564 936,95	2 564 936,95
4. Muut saamiset	1 712,61	1 712,61
5. Siirtosaamiset	548 827,36	548 827,36
IV Rahat ja pankkisaamiset	0,00	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	26 536 161,91	24 315 096,35
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	17 437 614,05	16 041 198,33
I Peruspääoma	7 500 000,00	5 956 350,30
III Muut omat rahastot	3 047 237,52	3 047 237,52
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 513 743,91	5 513 743,91
V Tilikauden yli-/alijäämä	1 376 632,62	1 523 866,60
E VIERAS PÄÄOMA	9 098 547,86	8 273 898,02
I Pitkäaikainen	8 487 098,62	7 662 448,78
8. Korottomat velat kunnilta/kuntayhtymältä	106 639,99	96 301,29
9. Korottomat velat liikelaitokselta		
10. Muut velat	8 380 458,63	7 566 147,49
II Lyhytaikainen	611 449,24	611 449,24
3. Lainat kunnilta/kuntayhtymiltä	0,00	0,00
6. Saadut ennakot	7 396,19	7 396,19
7. Ostovelat	276 888,76	276 888,76
9. Muut velat	61 685,35	61 685,35
10. Siirtovelat	265 478,94	265 478,94
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	26 536 161,91	24 315 096,35

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksenjohtaja.

Tuusulassa __. __. 2016

TUUSULAN VESIHUOLTOLIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA

_____
Petri Ahonen

_____
Marjut Kylliäinen

_____
Jarno Ruusala

_____
Jorma Sulander

_____
Liisa Sorri

_____
Jukka Sahlakari
liikelaitoksen johtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Tuusulassa ____ / ____ 2016

BDO Audiator Oy, JHTT-yhteisö

_____

Liikelaitoksen vaikutus kunnan talouteen

LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN
Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Kunnan tuloslaskelma- osa toteutumis- vertailuissa	Liikelaitoksen tuloslaskelma- osa	Eliminointi- ja oikaisukirjaukset		Kunnan tuloslaskelma tilinpäätöksessä
			kunta	liikelaitos	
Toimintatuotot	36 553 242,86	6 568 322,55	-195 714,49	-384 235,44	42 661 674,98
Myyntituotot					
Ulkoiset	8 771 837,99	6 172 927,78			14 944 765,77
Sisäiset	124 398,84	353 959,69	1) 2)	-124 398,84 -353 959,69	0,00
Maksutuotot					0,00
Ulkoiset	12 967 225,69	42 079,27			13 009 304,96
Sisäiset	0,00	0,00			0,00
Tuet ja avustukset	2 905 694,73	0,00			2 905 694,73
Sisäiset (kunnalta)		0,00			0,00
Vuokratuotot					0,00
Ulkoiset	4 052 095,59	-54 590,38			3 997 505,21
Sisäiset	70 061,00	0,00	4)	-70 061,00	0,00
Muut toimintatuotot					0,00
Ulkoiset	7 660 674,37	23 670,44			7 684 344,81
Sisäiset	1 254,65	30 275,75	1)	-1 254,65 -30 275,75	0,00
Valmistus omaan käyttöön	100 235,28	19 824,22			120 059,50
Toimintakulut	-219 838 868,56	-3 202 594,03	355 851,62	224 098,31	-222 461 512,66
Henkilöstökulut					0,00
Palkat ja palkkiot	-73 468 675,06	-701 321,84			-74 169 996,90
Henkilösivukulut					0,00
Eläkekulut	-17 710 174,56	-159 485,98			-17 869 660,54
Muut henkilösivukulut	-3 969 741,27	-36 350,59			-4 006 091,86
Palvelujen ostot					0,00
Ulkoiset	-95 278 574,95	-1 023 789,64			-96 302 364,59
Sisäiset	-204 277,85	-124 910,29	2)	204 277,85 124 910,28	-0,01
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					0,00
Ulkoiset	-10 045 263,47				-10 045 263,47
Sisäiset	-148 014,32	-29 065,69	1)	148 014,32 29 065,69	0,00
Ostot tilikauden aikana		-1 020 437,84			-1 020 437,84
Varaston muutos	-21 213,44	18,92			-21 194,52
Avustukset	-12 896 360,20	0,00			-12 896 360,20
Sisäiset (liikelaitokselle)	0,00				0,00
Vuokrat					0,00
Ulkoiset	-4 868 277,90	-13 734,75			-4 882 012,65
Sisäiset		-70 061,00	4)	70 061,00	0,00
Muut toimintakulut					0,00
Ulkoiset	-1 224 736,09	-23 393,99			-1 248 130,08
Sisäiset	-3 559,45	-61,34		3 559,45 61,34	0,00
Toimintakate	-183 185 390,42	3 385 552,74	160 137,13	-160 137,13	-179 799 837,68
Verotulot	171 442 771,05				171 442 771,05
Valtionosuudet	19 096 293,96				19 096 293,96
Rahoitustuotot ja -kulut					0,00
Korkotuotot	245 939,36	8,30			245 947,66
Sisäiset (liikelaitokselta)					0,00
Muut rahoitustuotot	320 996,62	5 840,15			326 836,77
Sisäiset (liikelaitoksen korvaus peruspääomasta)	487 500,00		3)	-487 500,00	0,00
Korkokulut					0,00
Ulkoiset	-294 679,64				-294 679,64
Sisäiset		0,00			0,00
Korvaus peruspääomasta		-487 500,00	3)	487 500,00	0,00
Muut rahoituskulut	-17 528,23	-282,77			-17 811,00
Vuosikate	8 095 902,70	2 903 618,42	-327 362,87	327 362,87	10 999 521,12
Poistot ja arvonalentumiset					0,00
Suunnitelman muk. poistot	-10 627 072,54	-1 526 985,80			-12 154 058,34
Arvonalentumiset	0,00	0,00			0,00
Satunnaiset erät					0,00
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00			0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00			0,00
Tilikauden tulos	-2 531 169,84	1 376 632,62			-1 154 537,22
Poistoeron vähennys	99 979,98	0,00			99 979,98
Rahastojen lisäys	-180,77	0,00			-180,77
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 431 370,63	1 376 632,62	-327 362,87	327 362,87	-1 054 738,01

Vientiselitteet:

1) Eliminoidaan liikelaitoksen ja kunnan muiden yksiköiden välinen sisäinen myynti ja sisäiset ostot.

2) Eliminoidaan sisäisten palvelujen ostot ja myynnit

3) Eliminoidaan liikelaitoksen peruspääoman korkotuotto

4) Eliminoidaan sisäiset vuokrat

Tuusulan vesihuoltoliikelaitoksen eliminoitu tulos ilman kuntaa 1 049 269,75

Tuusulan kunnan eliminoitu tulos ilman vesihuoltoliikelaitosta -2 104 007,76

Eliminoitu tulos yhteensä -1 054 738,01

RAHOITUSLASKELMA -YHDISTELY
Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoilkelaitos

	Kunnan osa-		Liikelaitoksen rahoituslaskelma	Eliminoitikirjaukset		Kunnan kokonaisrahoituslaskelma
	rahoituslaskelma	Liikelaitoksen rahoituslaskelma		kunta	liikelaitos	
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus	1 382 613,69	2 903 618,42				4 286 232,11
Vuosikate	8 095 902,70	2 903 618,42 ¹⁾		-327 362,87		10 999 521,12
Satunnaiset erät	0,00	0,00				0,00
Tulorahoituksen korjaukset	-6 713 289,01	0,00				-6 713 289,01
Investointien rahavirta	-10 283 274,20	-1 557 185,50				-11 768 684,58
Investointimenot	-17 997 476,04	-1 557 185,50 ²⁾		71 775,12		-19 482 886,42
Rahoitusosuudet investointeihin	292 960,00	0,00				292 960,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 421 241,84	0,00				7 421 241,84
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 900 660,51	1 346 432,92		-255 587,75		-7 482 452,47
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	-711 453,25	0,00				-676 588,38
Antolainasaamisten lisäykset/vähennykset	-711 453,25	0,00 ²⁾		34 864,87		-676 588,38
Lainakannan muutokset	8 580 214,43	-283 127,01				7 839 489,43
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00				0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00				0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 580 214,43	-283 127,01 ³⁾		-740 725,00		7 839 489,43
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00				0,00
Muut maksuvaimiuden muutokset	2 472 442,06	-504 030,79				2 319 369,27
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	5 834,22	0,00				5 834,22
Vaihto-omaisuuden muutos	3 234,27	-2 848,37				385,90
Saamisten muutos	2 006 356,26	-853 730,60 ^{3) 4) 5)}		-283 127,01		1 680 206,21
Korottomien velkojen muutos	457 017,31	352 548,18 ^{2) 4) 5)}		-69 982,56		632 942,94
Rahoituksen rahavirta / Vaikutus	10 341 203,24	-787 157,80		-1 058 969,70		9 482 270,32
Rahavarojen muutos	1 440 542,73	559 275,12		-1 314 557,45		1 999 817,85
Rahavarat 31.12., €	10 082 371,61					10 082 371,61
Rahavarat 1.1., €	8 082 553,76	0,00 ⁵⁾				8 082 553,76
	1 999 817,85	0,00				1 999 817,85

1) Eliminoidaan sisäisten erien vaikutus vuosikatteeseen
2) Eliminoidaan käyttöomaisuuden arvoon sisällyvät sisäiset liittymismaksut
3) Eliminoidaan sisäiset lainat
4) Eliminoidaan liikelaitoksen peruspääoman korkotuotto

Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset

TEKNINEN TOIMI 24.2.2016	TILAKESKUS (1000 €)			(1000 €)
	TP 2014	TA 2015	MTA v.2015	TP 2015
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	3 342	3 116	3 116	3 139
Maksutuotot				
Tuet ja avustukset	73	40	40	37
Muut toimintatuotot	20 262	19 791	19 674	19 735
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	23 677	22 947	22 830	22 911
Valmistus omaan käyttöön				
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-2 492	-2 489	-2 451	-2 305
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-639	-597	-586	-546
Muut henkilösivukulut	-85	-136	-136	-126
Palvelujen ostot	-3 626	-3 817	-3 817	-3 628
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3 598	-3 681	-3 681	-3 321
Avustukset				
Vuokrat	-1 376	-711	-711	-705
Muut toimintakulut	-16	-29	-29	-12
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-11 832	-11 461	-11 411	-10 644
TOIMINTAKATE	11 845	11 486	11 419	12 267

550 TILAKESKUS

Tulosalue

1 000 €	1) TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2) Poikkeama	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
Toimintatuotot	22 947	-117	22 830	22 911	100,4	81	23 677	-3,2
Toimintakulut	-11 461	50	-11 411	-10 644	93,3	767	-11 832	-10,0
Toimintakate	11 487	-68	11 419	12 267	107,4	848	11 845	3,6
Henkilöstö 31.12.	76		76	65,2	85,8	-10,8	74	-11,9

Tilakeskuksen tulosalue sisältää seuraavat tulosityksiköt:

Tilahallinta

Suunnittelu

Rakentaminen

Kiinteistöhoito

Siivous

TOIMINNAN KUVAUS

Tilakeskuksen tehtävänä on tuottaa kunnan tarvitsemat tilapalvelut, joihin sisältyy mm. tilojen hankinta ja hallinta, rakennuttaminen, rakentaminen ja perusparantaminen, kiinteistöjen huolto ja hoito sekä siivous.

Toimintamme tavoitteena ovat tyytyväiset asiakkaat ja käyttäjät, tarkoituksenmukaiset ja turvalliset tilat, kiinteistöomaisuuden kehittäminen tarpeita vastaavaksi ja omaisuuden arvon säilyttäminen sekä tilojen tuottava ja tehokas käyttö.

Toimitilojen hankinta ja vuokraus, korjaus- ja uudisinvestointien toteuttaminen sekä kiinteistöpalveluiden järjestäminen muodostavat palvelujemme perustan.

Olennaiset tapahtumat tulosalueella

Kesäkuussa irtisanoutuneiden tilakeskuksen päällikön ja isännöitsijän virkoja ei saatu täytettyä kuluvan vuoden aikana. Isännöitsijän virkaan ei myönnetty täyttölupaakaan. Em. tehtävät hoidettiin sijaisjärjestelyin omien toimien ohella rakennuspäällikön ja kiinteistöjohtajan toimesta. Avoimet virat tulisi täyttää mahdollisimman nopealla aikataululla.

Merkittävimmät ongelmat ja haasteet liittyivät työnjohtoa työllistävään uuden talous- ja henkilöstöhallintojärjestelmän käyttöön (mm. tuntipalkkaisten tunti-ilstat jne.). Kirjanpidon toteutum tiedot eivät olleet täysimääräisesti käytössämme ja talouden toteutuman arviointi ei onnistunut odotetusti. Haasteet jatkuvat.

Verottajalle kuukausittain tehtävät harmaantalouden ilmoitukset lisäsivät henkilökunnan tehtäviä.

Sisäilmaan liittyvien selvitys- ja korjaustarpeiden määrä työllisti tasaisen varmasti. Sisäilma-ongelmien syntymistä olisi mahdollista hallita ennakoivilla ja oikein ajoitetuilla ja mitoitetuilla perusparannuksilla. Perusparannusten ohjelmointi, tarkoituksenmukainen kohdentaminen ja suorittaminen edellyttäisivät yhteisesti sovitun palveluverkon määrittelyä.

Anttilan päiväkodin käytöstä luovuttiin sisäilmaan liittyvien epäkohtien sekä rakennusteknisen elinkaaren päättymisen johdosta.

Tenavapuiston päiväkodin rakennuksen käytöstä luovuttiin rakennuksen tultua rakennusteknisen elinkaarensa päähän.

Paijalan koulun laajennuksen rakentaminen käynnistyi toukokuussa 2015 ja valmistuu 15.7.2016 mennessä.

Roinilanpellon päiväkodin rakentaminen käynnistyi lokakuun alussa 2015 ja valmistuu 7.10.2016.

Notkokuiston päiväkodin laajentaminen käynnistyi KVR-hankkeena kesäkuussa ja valmistuu 30.7.2016.

Kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) mukaisia katselmuksia tehtiin 10 kohteessa vuoden 2015 aikana ja keväällä 2016 katselmoidaan viimeiset 10 kohdetta.

Siivouksessa kilpailutettiin siivousliikkeiden toimesta hoidettavat kohteet. Kilpailutuksen perusteella uusi yritys (RTK Oy) sai hoidettavakseen 95 % kohteista. Toiminnan käynnistämässä oli normaalia enemmän reklamoitavaa, joka työllisti siivouksen työnjohtoa.

Ulkoisia vuokria siirtyi suoraan toimialojen maksettavaksi 680 t €.

Sisäisiä vuokria laskutettiin toimialoilta seuraavasti:

Pääomavuokra	11 614 557 €
Ylläpitovuokra	7 137 146€
yhteensä	18 751 703 €

- Pääomavuokra koostuu korjausvastikkeesta ja kiinteistöjen teknisen arvon perusteella laskettavasta korkotuotosta. Korjausvastike on vahvistettu laskettavaksi 2 % jälleenhankinta-arvosta JHA. Korjausvastikkeella 5,6 M€ Tilakeskuksen olisi tarkoitus investoida kiinteistöomaisuuteen, jotta rakennukset saadaan pidettyä käyttökelpoisessa kunnossa. Vuonna 2015 korjausinvestointeihin käytettiin noin 4,18 M€. Korkotuotto on vahvistettu laskettavaksi 3,25 %:n mukaan teknisestä arvosta. Korkotuotto 6 M€:n tulo siirtyi toimialoilta kunnan käytettäväksi.
- Ylläpitovuokria laskutettiin toimialoilta 7,2 M€. Tähän vuokraosuuteen sisältyvät mm. energia-, korjaus- ja muutokustannukset, joista tilakeskus vastaa.

Olennaiset määrärahan ylitykset/alitukset

Sisäisten vuokrien osalta oikaistiin OVK1 yhteydessä eräiden tilojen osalta vuokranmaksuperusteita ja OVK2 yhteydessä Tenavapuiston, Tenavakummun ja Anttilan päiväkotien vuokranmaksuperusteita tästä johtuen vuoden 2015 sisäiset vuokrat laskivat yhteensä 117 t €.

Steiner-päiväkodin öljyvahingon (öljysäiliö vioittunut) aiheuttamien kustannusten vakuutuskorvaukset näkyvät tuloarvion ylityksenä 81 t €.

Kiinteistöhoiton toimintakulut alittuivat vähälumisen ja lämpimän talven sekä energiakatselmusten perusteella tehtyjen toimenpiteiden johdosta seuraavasti:

- lumityöt 145 t €
- lämmitys 200 t €, johon sisältyy energiakatselmusten perusteella toteutetuista toimenpiteistä arvioitu laskennallinen säästö 58 t €.
- sähkö 85 t €, johon sisältyy energiakatselmusten perusteella toteutetuista toimenpiteistä arvioitu laskennallinen säästö 41 t €, sekä energian hinnan laskusta johtuva säästö 40 t €.

Siivousyksikössä henkilöstökuluissa säästettiin noin 150 t €. Säästöä syntyi henkilöstön palkattomista vapaista (opinto- ja hoitovapaa) ja täyttämättömien tehtävien takia. Palvelujen ostot eivät ylittyneet. Palvelujen ostossa tuli säästöä päiväkotien ja terveyskeskusten pitempien kiinnilojen takia, ja ostopalveluiden arvioitua pienemmästä hinnan noususta, lisäksi osa ostopalvelun perussiivoustöistä jäi tekemättä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Palveluverkon kehittämistyöskentelyä on jatkettava ja harkittua omaisuuden hallintaa on te-rävöitettävä mm. kiinteistöjen salkutuksen kautta. Oletettavasti myös sote-ratkaisu tuo myös kiinteistömäärän hallintaan omat muutostarpeensa.

Rakennusten pienempiä korjaushankkeita toteutetaan PTS- ja LVIS-ohjelmien mukaisesti vuosittain saadun määrärahan turvin.

Energiatehokkuustyötä kehitetään osaksi jokapäiväistä toimintaa.

Kiinteistönhoidossa mitoitetaan toiminnot ajantasaisiksi.

Sähkön siirtohinnan nousu aiheuttaa arviolta n. 250 000 €:n euron menolisäyksen.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Palveluverkko- ja sote-päätösten ollessa vielä lopullisia päätöksiä vaille on ollut välttämätöntä kohdentaa voimakkaammin määrärahoja koulujen, päiväkotien sekä sote-asemien rakennus- teknisen kunnan ylläpitoon ja elinkaaren jatkamiseen. Mm. Etelä-Tuusulan sote-aseman vält- tämättömiä kunnossapitotoimia ja toiminnallisia muutoksia on toteutettu normaalia tehok- kaammin myös palveluiden tarjoamisen näkökulmasta.

Uusinvestoinnit lisäävät kunnossapidettävän omaisuuden määrää, mutta samalla pyritään myös tehokkaasti luopumaan vanhoista kiinteistöistä mm. elinkaarensa päässä olevia pur- kamalla.

Tunnusluvut

KIINTEISTÖNHOITO	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
m ²	166 594	165 669	167 024	166 030	166 030	166 030
<i>muutos %</i>	1,2	-0,6	0,8	-0,6	0,0	0,0
<i>käyttötalousmenot</i>	6 002 884	6 068 878	5 747 287	5 805 442	6 032 292	5 499 696
€/m² (sis. vyörytykset)	42,03	42,35	40,28	37,83	58,66	35,34
<i>muutos %</i>	12,2	0,8	-4,9	-6,1	55,1	-6,6
Lämmitys €/v.	1 817 391	2 071 490	2 017 234	2 020 444	2 050 000	1 854 829
Sähkö €/v.	1 374 965	1 103 910	1 124 890	1 092 164	1 157 000	1 071 094
Vesi €/v.	313 988	299 093	268 007	293 563	320 000	324 000
Lumityöt €/v.	439 035	507 788	267 189	91 108	233 437	87 045
	3 945 379	3 982 281	3 677 320	3 497 279	3 760 437	3 336 968

SIIVOUS	TP 2011	TA 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	TP 2015
m ²	109 300	112 400	113 444	113 072	113 087	113 087
<i>muutos %</i>	1,7	2,8	0,9	-0,3	0,0	0,0
<i>käyttötalousmenot</i>	3 086 522	3 134 662	3 155 311	3 181 196	3 111 811	2 879 815
<i>muutos %</i>	7,7	1,6	0,7	0,8	-2,2	-9,5
€/m² (sis. vyörytykset)	29,97	29,91	30,03	30,45	29,83	27,17
<i>muutos %</i>	5,8	-0,2	0,4	1,4	-2,0	-10,8

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS			
(1000 €)			(1000 €)
	TP 2014	TA 2015	TP 2015
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	2 858	3 005	2 807
Maksutuotot	404	360	411
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot			
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 262	3 365	3 218
Valmistus omaan käyttöön			
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-1 996	-2 013	-1 950
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-496	-509	-506
Muut henkilösivukulut	-82	-109	-89
Palvelujen ostot	-385	-429	-382
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-27	-41	-38
Avustukset	0	0	0
Vuokrat	-260	-246	-243
Muut toimintakulut	-16	-18	-11
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 262	-3 365	-3 218
TOIMINTAKATE	0	0	0

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Tulosalue

1 000 €	1)	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma	Tot-%	2)	Tot. 2014	Muutos- % 2014/2015
	TALOUS- ARVIO					Poikkeama (TA-Tot,)		
Toimintatuotot	3 365	0	3 365	3 218	95,6	147	3 262	-1,3
Toimintakulut	-3 365	0	-3 365	-3 218	95,6	-147	-3 262	-1,3
Toimintakate	0	0	0	0		0	0	
Henkilöstö 31.12.	41,0	0,0	41,0	40,2	98,0	-0,8	40,4	-0,5

	TA 2015	MTA 2015	Tot. 31.12.2015	Erotus (TA-Tot.)	Tot.-%
Toimintatuotot	3 364 887	3 364 887	3 463 392	98 505	102,93
Toimintakulut	-3 364 887	-3 364 887	-3 218 143	146 744	95,64
Toimintakate	0	0	245 249	245 249	

Ympäristökeskuksen positiivinen toimintakate merkitään siirtovelaksi ja palautetaan yhteistoiminta-sopimuksen mukaisesti sopijakunnille ottamalla huomioon kuntakohtaiset tulot ja menot. Tasoituslaskelmalla toimintakate palautetaan alkuperäisen talousarvion mukaiseksi (0 €).

Kirjanpitolietojen perusteella sopijakuntien maksuosuuksien palautukset /lisämaksut ovat seuraavat:

Sopijakunta	Palautus/lisämaksu	
	%	€
Järvenpää	19,52	47 870,76
Kerava	24,18	59 306,58
Mäntsälä	16,61	40 736,82
Nurmijärvi	2,89	7 090,68
Tuusula	36,80	90 244,44
Yhteensä	100,00	245 249,29

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulosalue sisältää seuraavat tulosyksiköt:

Hallinto
Ympäristövalvonta
Ympäristönsuojelu
Terveysvalvonta
Eläinlääkintähuolto

Toiminnan kuvaus ja tehtävät

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien sekä Järvenpään ja Keravan kaupunkien ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä sekä muista sille johto- ja toimintasäännöillä osoitetuista tehtävistä. Sopimuksen piirissä olevat palvelut tuotetaan laadukkaina ja taloudellisesti sekä sisällöltään mahdollisimman tasapuolisesti.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tavoittelee seudullisesti terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä sekä monipuolista ja ekologisesti kestävästä luonnonympäristöstä. Päämäärään päästäkseen ympäristökeskus tuottaa laadukkaita viranomaispalveluita sekä toimii ympäristö-

asioissa aktiivisena yhteistyökumppanina Keski-Uudenmaan kuntien ja seutukunnan muiden toimijoiden kanssa.

Olenaiset tapahtumat tulosalueella tilikauden aikana

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksella on vuonna 2015 ollut valmisteltavanaan runsaasti erilaisia lupa-, valvonta- ja lausuntoasioita. Ympäristölautakunta on käsitellyt poikkeuksellisen paljon ympäristö- ja maa-aineslupia sekä vesihuollon vapautushakemuksia. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta antoi vuonna 2015 lausunnon muun muassa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava- ja valvonnasta, Keravan yleiskaava- ja valvonnasta 2035, Klaukkalan osayleiskaava- ja valvonnasta sekä Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma- ja valvonnasta vuosille 2016–2021.

Keski-Uudenmaan ympäristöpalkinto vuonna 2015 myönnettiin maailman ympäristöpäivänä (5.6.) Mäntsälän päiväkotia Amandalle esimerkillisestä ja innostavasta luontoesiopetuksesta. Samalla Nurmijärven Arkadian yhteislyseo ja lehtori Mika Sipura saivat erityismaininnan innostavasta tiedeopetuksesta Valkjärvi-projektissa.

Ympäristökeskus pilotoi vuonna 2015 ympäristötoimen lupien ja ilmoitusten sähköistä käsittelyjärjestelmää (<https://www.lupapiste.fi/>) ja otti sen vuoden 2016 alussa tuotantokäyttöön. Sähköisen arkistointijärjestelmän puuttuminen Tuusulasta vaikeuttaa lupapiste.fi-palvelun täysimääräistä käyttöä. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta hyväksyi loppuvuodesta 2015 ympäristövalvonnan valvontasuunnitelman ja -ohjelman sekä tarkisti ympäristönsuojeluviranomaisen taksan. Päätösten jälkeen ympäristökeskus on vuoden 2016 alusta alkaen voinut periä valvontamaksua myös ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen säännöllisistä määräaikaistarkastuksista.

Oiva-raportointijärjestelmä on laajentunut vuoden 2015 aikana koskemaan koko elintarvikevalvontaa. Terveysvalvonnan tulosityksikkö järjesti 7.5.2015 Hyökkälän koululla kehitys- ja keskustelutilaisuuden Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan koulu- ja päiväkotirakennusten kunnosta. Tilaisuuteen osallistui ympäristökeskuksen sopijakuntien päättäjiä ja sisäilmatyöryhmien jäseniä sekä kasvatusta- ja sivistystoimen edustajia.

Nurmijärven Klaukkalan taajamassa oli syyskuussa 2015 vesiepidemia, jonka selvittämiseen terveysvalvonnan tulosityksikkö osallistui vastaten epidemian aikaisesta viranomaisohjeituksesta. Epidemian aikana oireita sai noin 700 klaukkalalaista.

Ympäristönsuojelun tulosityksikkö on laatinut ympäristökeskuksen ympäristöpoliittisen ohjelman hanke- ja tutkimussuunnitelmaan liittyvän ”*Luonnon tila Keski-Uudellamaalla 2014*” -raportin. Raportti on toimitettu sopijakuntien kaupungin- ja kunnanhallituksille sekä kaavoittajille, minkä lisäksi se on julkaistu ympäristökeskuksen kotisivuilla. Ympäristökeskus julkaisi myös *Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen* -hankkeen loppuraportin. Hankkeessa koulutettiin 100 energiatehokkuuteen perehtynyttä ekotukihenkilöä KUUMA-kuntien kiinteistöihin vuosina 2013–2015. Lisäksi ympäristökeskus on julkaissut osoitteessa www.kuumailmasto.fi KUUMA-ilmastotyöstä kertovan Internet-sivuston. Sivustolla seurataan seudun kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä sekä kerrotaan ajankohtaisista hankkeista ja kuntien ilmastotyöstä.

Olenaiset määrärahan ylitykset

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulosalueella ei ole ollut sitovuustason määräraha-ylityksiä vuonna 2015.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maakuntajakoon perustuvien itsehallintoalueiden muodostaminen vuonna 2019 tulee todennäköisesti muuttamaan merkittävästi ympäristökeskuksen toimialaa. Ministeri Lauri Tarastin esityksen (tammikuu 2016, Valtiovarainministeriön julkaisu 3/2016) mukaan ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyisivät itsehallintoalueille/maakunnille siten, että tietyt edellytykset täyttävä kunta tai kunnat voivat ilmoittaa ottavansa hoitaakseen vain sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kuuluvien terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaisten tehtävien järjestämistä vastuun. Elintarvikevalvonnan, peruseläinlääkintähuollon ja eläinsuojelutehtävien järjestämistä vastuu siirrettäisiin pysyvästi maakunnille, joille siirtyisivät myös ympäristökeskukselle tällä hetkellä kuuluvat vesihuoltolain valvontatehtävät.

Tarastin esityksen mukaan maakunnille siirtyisivät myös kunnille kuuluva rakennusvalvonta siten, että sellainen kunta tai kunnat yhdessä, jotka täyttäisivät maankäyttö- ja rakennuslakiin säädettävät rakennusvalvonnan palvelujen tuottamisen vähimmäisedellytykset, voisivat kuitenkin halutessaan ottaa rakennusvalvonnan tehtävät hoitaakseen maakunnalta.

Kevään 2016 aikana kuntien lausuttavaksi tulevat esitykset sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislainsäädännön ja itsehallintoaluelainsäädännön mukaisesti. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien tulee tässä yhteydessä ratkaista kantansa edellä kerrottuihin terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaisiin valvontatehtäviin sekä rakennusvalvontaan.

Itsehallintoalueiden rakenneuudistus yhdessä nopeasti muuttuvan substanssilainsäädännön ja lisääntyvien tehtävien kanssa tulevat työllistämään ympäristökeskuksen henkilöstöä seuraavan kolmen vuoden aikana.

RUOKAPALVELUT	(1000 €)		(1000 €)
	TP 2014	TA 2015	TP 2015
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	5 870	5 853	6 114
Maksutuotot	0		11
Tuet ja avustukset	22	1	11
Muut toimintatuotot	0		0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	5 892	5 854	6 136
Valmistus omaan käyttöön			
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-1 890	-2 074	-1 778
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-422	-498	-409
Muut henkilösivukulut	-91	-114	-85
Palvelujen ostot	-453	-400	-438
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 553	-1 837	-1 653
Avustukset			
Vuokrat	-674	-603	-592
Muut toimintakulut	-28	0	-21
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-5 111	-5 526	-4 975
TOIMINTAKATE	780	328	1 160

Olennaiset tapahtumat tulosityksikössä

Hyökkälän koulun ruokasalin linjaston uusimista varten on pyydetty tarjoukset ja asennus on suoritettu kesäkuussa 2015. Tarvittavat korjaukset on suoritettu ja linjasto on toiminnassa.

Rykmentinpuiston keskuskeittiön uusittavasta yhdistelmäuunista pyydettiin tarjoukset. Uuni jouduttiin kuitenkin sijoittamaan Paijalan koululle. Paijalan koulun ruokailijamäärä lisääntyi elokuussa 2015 ennakoitua enemmän ja senhetkinen uunikapasiteetti ei riittänyt lisääntyneen ruokailijamäärän tarpeisiin.

Rykmentinpuiston keskuskeittiön kylmävalmistustilan teollisuusliukuovien uusimista varten on pyydetty tarjoukset ja asennus on suoritettu lokakuussa 2015.

Tuusulan kunnan ja Fazer Food Services Oy:n välinen sopimus kunnan henkilöstöravintolan hoidosta loppui 20.12.2015. Tuusulan kunnantalon henkilöstöravintolan hoitamisesta pyydettiin tarjoukset. Tuusulan kunnan ja Fazer Food Services Oy:n välinen uusi sopimus kunnantalon henkilöstöravintolan hoidosta jatkuu 1.1.2016–31.12.2018 lisäksi mahdollinen optiovuosi.

Keväällä 2014 Ruokapalvelut saivat valtuustoaloitteen koskien koulujen ylijäämäruoan tarjoilua. Tarjoilukokeilu ikäihmisille aloitettiin ja ruokailijoita on käynyt keskimäärin 70 ruokailijaa päivässä. Tarjoilukokeilu on saanut positiivista palautetta. Kokeilua jatkettiin toukokuun 2015 loppuun. Tämän jälkeen toiminnan vakinaistamisesta on tehty päätös.

Ruokapalvelut liittyi KL- Kuntahankinnat Oy tekemään sopimukseen suurkeittiöaineet ja niihin liittyvät palvelut. Sopimus on voimassa tammikuuhun 2016.

Ruokapalvelut liittyi Kunta Pron yhteishankinta- ja kilpailutuspalveluiden tekemään sopimukseen suurkeittiöastiat ja välineet. Sopimus oli voimassa vuoden 2015 loppuun.

Tavoitteet 2015

1. Sähköinen tuotannonohjausohjelma (Aivo-ohjelma) toimii täysimittaisesti tuotannon suunnittelussa, ateriatilauksissa, jakelussa, tiedottamisessa ja tukkutilauksissa.

Aivo tuotannonohjausohjelma toimii tuotannon suunnittelussa, ateriatilauksessa ja tiedottamisessa.

2. Tuusulan kunnan ruokapalvelut osallistuvat yhteishankkeeseen, jossa tutkitaan valmisruoka-annosten soveltuvuutta julkisen ruokapalvelun tarpeisiin. Hankkeessa on edustettuna Pakkaustutkimus, Aalto-yliopisto, Makery (elintarvikealan kehittämisen asiantuntijayhtiö), MTT ja ruoan valmistaja ja kehittäjä Hoviruoka Oy.

Hankeen lopputuloksesta voidaan todeta, että valmisruoka-annokset soveltuvat hyvin kunnallisten ruokapalveluiden tarpeisiin. Hinta oli kuitenkin huomattavasti korkeampi, kuin itse tuotetun aterian hinta. Tuusulan kunnan ruokapalvelut tulevat jatkamaan täysimittaista omaa ateriatuotantoa.

Tunnusluvut

	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015
Ateriat kpl	2 118 589	2 133 551	2 133 346	2 114 865
muutos %	-0,68 %	0,71 %	-0,01 %	-0,87 %
Bruttomenot €/ateria	2,47	2,44	2,48	2,49
muutos %	-1,98 %	-1,21 %	1,64 %	0,40 %
Valmistuskeittiöt kpl	6	6	5	5
Jakelukeittiöt kpl	36	38	39	39

Olellaiset määrärahan ylitykset

Ruokailijamäärä alittui arvioidusta.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Ruokapalvelut keskittävät edelleen mahdollisuuksien mukaan ruoanvalmistusta.

Toteutuneiden investointien vaikutus palvelutuotantoon

Investoinnit ovat olleet välttämättömiä toiminnan toteutumisen ja hygieenisen laadun varmistamisen takia.

KESKI-UUDENMAAN ASIAMIES- JA NEUVONTAPALVELUT		(1000 €)		(1000 €)
	TP 2014	TA 2015		TP 2015
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	430	431		436
Maksutuotot	503	453		496
Tuet ja avustukset				
Muut toimintatuotot				0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	933	885		933
Valmistus omaan käyttöön				
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-504	-531		-499
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-112	-126		-110
Muut henkilösivukulut	-28	-29		-16
Palvelujen ostot	-19	-26		-15
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-6	-6		-6
Avustukset				
Vuokrat	-38	-48		-38
Muut toimintakulut	-9	-6		-7
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-715	-772		-690
TOIMINTAKATE	218	113		242

K-U MAASEUTUHALLINTOPALVELUT			
(1000 €)		(1000 €)	
	TP 2014	TA 2015	TP 2015
TULOSLASKELMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	364	364	364
Maksutuotot	1		
Tuet ja avustukset			
Muut toimintatuotot			2
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	365	364	366
Valmistus omaan käyttöön			
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-329	-326	-307
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-55	-56
Muut henkilösivukulut	-73	-21	-14
Palvelujen ostot	-27	-31	-24
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3	-6	-1
Avustukset			
Vuokrat			
Muut toimintakulut	-59	-61	-59
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-492	-499	-462
TOIMINTAKATE	-127	-134	-96

Tilinpäätös 2015

Maaseututoimi

Mäntsälän kunta huolehtii yhteistoimintasopimuksen mukaisesti maaseutuhallinnon järjestämisestä Askolan, Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kuntien ja kaupunkien alueella. Vuosi 2015 on yhteistoiminta-alueen kolmas toimintavuosi. Tehtävien hoidosta on tehty maksajavirastosopimus Mäntsälän kunnan ja Maaseutuviraston välillä. Tukihallinnossa on siirrytty kokonaan sähköiseen hakemusten käsittelyyn ja arkistointiin. Samalla otetaan asteittain käyttöön uudet tietojärjestelmät. Paperilomakkeiden käsittely työllistää hallintoa huomattavasti sähköisiä hakemuksia enemmän, jonka vuoksi sähköisen asioinnin lisääminen on toiminnan keskeisiä tavoitteita. EU:n tuet uudistuivat vuonna 2015.

Olennaiset tapahtumat ja tavoitteiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Keväällä 2015 yhteistoiminta-alueella järjestettiin useita koulutustilaisuuksia viljelijöille tukien hakemisesta, muuttuneista tukiehdoista, sekä sähköisestä asioinnista. Sähköisesti jätettyjen tukihakemusten osuus nousi 80 prosenttiin. Vuonna 2014 sähköisiä hakemuksia oli 54 %. Kevään 2014 tavoin vuonna 2015 hakuaikaa jatkettiin valtakunnallisesti 12.5.2015 asti. Normaalisti haku päättyy 30.4. Tukihakemusten tarkisteet ja myöntö saatiin käsiteltyä ja maksettua Mavin asettaman aikataulun mukaisesti.

Tukiehtojen ja tukimuotojen muuttuminen keväällä 2015 lisäsi neuvonnan ja asiakaspalvelun tarvetta merkittävästi. Suurin osa neuvonnasta tapahtui sähköisesti. Asiakaspalvelun sujuvuuteen päätettiin panostaa perustamalla yhteinen palvelunumero, jolloin asiakkaan yhteydenotto yksikön henkilöstöön helpottuu.

Mäntsälän kunnanhallitus päätti marraskuussa 2015 maaseutupalveluiden Hyvinkään toimipisteen sulkemisesta. Toimipiste suljetaan 31.7.2016. Toimipisteessä työskentelevät kaksi maaseutuasiamiestä siirtyvät elokuusta lähtien Mäntsälän kunnantalolle. Asiakaspalvelua järjestetään jatkossa keväisin Nurmijärvellä, Hyvinkäällä ja Tuusulassa.

Vuoden 2015 aikana maaseutupalveluiden henkilöstöstä kaksi siirtyi eläkkeelle, jonka myötä henkilöstö väheni kahdeksasta kuuteen.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maaseutuhallinnon tehtäviä tullaan tulevaisuudessa mahdollisesti keskittämään suunnitella olevaan maakuntahallintoon.

Olennaiset määrärahan ylitykset

Ei määrärahan ylityksiä.

Allekirjoitukset ja merkinnät